

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Disertační práce

2024

Soňa Krpálková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Soňa Krpálková

**Permanentní opakování komunálních voleb –
zablokované obce?**

Disertační práce

Praha 2024

Autorka práce: **Soňa Krpálková**

Školitel: **PhDr. Petr Jüptner, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne .....

Soňa Krpálková

Bibliografický záznam

KRPÁLKOVÁ, Soňa. *Permanentní opakování komunálních voleb – zablokované obce?*. Praha, 2024. 189 s. Disertační práce (Ph.D.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí disertační práce PhDr. Petr Jüptner, Ph.D.

Rozsah práce: 308 097 znaků s mezerami

Abstrakt

Předkládaná disertační práce zahrnuje problematiku nových voleb do zastupitelstev obcí, které se opakují a vedou až k zablokování obce samotné. Téma sice není nijak nové, ale doposud mu byl ve zkoumání české komunální politiky věnován minimální prostor. Disertační práce tak může být chápána jako první ucelená studie věnující se dané problematice. Práce ve své teoretické části obsahuje velké množství datových podkladů odhalujících rozsáhlost problému i jeho legislativní zázemí. Součástí teoretického a kontextuálního ukotvení je pak i rozsáhlé evropské srovnání legislativy postihující konání voleb po poklesu počtu členů zastupitelstva. Empirická část je pak zaměřena na konkrétní důvody opakovaného konání nových voleb ve vybraných obcích výzkumného vzorku, spolu s jejich následnou kategorizací a vytvořením typologie zablokovaných obcí, včetně důkladné deskripce jednotlivých typů obcí s uvedením příkladů. Disertační práce přináší možné legislativní řešení celé situace a kriticky hodnotí doposud aplikovaná doporučení Ministerstva vnitra ČR.

Abstract

The submitted dissertation includes the issue of repeated holding of new elections to municipal councils leading to the blocking of a municipality. Although the topic is not new, it has so far been given minimal space in the examination of Czech municipal politics. The dissertation can thus be understood as the first comprehensive study devoted to the given issue. In its theoretical part, the thesis contains a large amount of data revealing the extent of the problem and its legislative background. Part of the theoretical and contextual anchoring is also an extensive European comparison of the legislation affecting the holding of elections after the decrease in the number of council members. The empirical part is then focused on the specific reasons for the repeated holding of new elections in selected municipalities of the research sample, along with their subsequent categorization and the creation of a typology of blocked municipalities, including a thorough description of individual types of municipalities with examples. The dissertation presents a possible legislative solution to the whole situation and critically evaluates the recommendations of the Ministry of the Interior applied.

Klíčová slova

komunální politika; zablokované obce; nové volby do zastupitelstev obcí; rozpad zastupitelstva obce; typologie; Česká republika

Keywords

local politics; blocked municipalities; new elections to municipal councils; dissolution of municipal council; typology; Czech republic

Title

Permanent repetition of municipal elections: blocked municipalities?

Poděkování

Ráda bych poděkovala především svému školiteli dr. Petru Jüptnerovi za cenné rady, čas a konzultace. Děkuji také všem, kteří byli ochotni se do mého výzkumu zapojit. Samozřejmě děkuji rodině za podporu a Ondřejovi za toleranci, neutuchající podporu, věcné debaty a trpělivost.

Předmluva

Předkládaná práce navazuje na výsledky disertačního výzkumu, které byly průběžně publikovány prostřednictvím článků v odborných časopisech a na odborných konferencích v České republice i v zahraničí.

Disertační výzkum byl rovněž podpořen Grantovou agenturou Univerzity Karlovy; projekt č. 1116120 Permanentní opakování komunálních voleb: zablokované obce?.

Obsah

Úvod.....	1
Cíl práce.....	2
Metody použité ve výzkumu.....	2
Struktura disertační práce	16
1. Teoretické a kontextuální zakotvení.....	19
1.1 Otázka první – Jak se s tématem vypořádal dosavadní výzkum?.....	19
1.2 Otázka druhá – Co je třeba při výzkumu zohlednit?.....	22
1.3 Otázka třetí - Jak legislativa upravuje konání nových voleb?	36
1.4 Otázka čtvrtá – Kolika obcí se nové volby týkají?	41
1.5 Otázka pátá – Je možná evropská inspirace?.....	46
1.5.1 Státy s legislativním ukotvením nových voleb, k volbám dochází	46
1.5.2 Státy s legislativním ukotvením nových voleb, k volbám nedochází	54
1.5.3 Státy bez legislativního ukotvení nových voleb.....	57
1.6 Otázka šestá – Proč dochází ke konání nových voleb?	63
1.7 Otázka sedmá – Jaký je postoj Ministerstva vnitra ČR a dalších (politických) aktérů?.....	65
2. Empirická část.....	73
2.1 Jak vypadají zablokované obce?.....	73
2.1.1 Socio-demografické ukazatele	73
2.1.2 Finanční ukazatele.....	80
2.1.3 Volební ukazatele.....	82
2.2 Cesta do blokace?.....	96
2.2.1 Dění v obci před rozpadem zastupitelstva	96
2.2.2 Důvody rozpadu zastupitelstva	99
2.2.3 Dění v obci po rozpadu zastupitelstva	101
2.2.4 Vliv na voličské chování, situace v obci.....	102
2.2.5 Opakované konání nových voleb	104
3. Typologie příčin opakovaného konání nových voleb	111
Závěr	124
Summary	133
Použité zdroje	135
Literatura	135
Internetové zdroje	147
Komunikace, poskytnutí dat a informací	171

Legislativní dokumenty.....	173
Seznam příloh.....	177
Přílohy.....	178

Seznam a umístění tabulek a obrázků

Tabulky:

Tabulka 1: Publikace částí disertační práce.....	15
Tabulka 2: Počet členů zastupitelstva dle zákona č. 367/1990 Sb.....	39
Tabulka 3: Počet členů zastupitelstva dle zákona č. 152/1994 Sb. a č. 128/2000 Sb.....	40
Tabulka 4: Počet členů zastupitelstva dle zákona č. 128/2000 Sb. (č. 131/2000 Sb.).....	40
Tabulka 5: Nové volby v obcích dle počtu členů zastupitelstva obce.....	43
Tabulka 6: Počty municipalit, průměrný počet obyvatel v obci a počet nových voleb.....	47
Tabulka 7: Počty municipalit a průměrný počet obyvatel v obci.....	54
Tabulka 8: Počty municipalit a průměrný počet obyvatel v obci.....	58
Tabulka 9: Vymezení nových voleb do zastupitelstev obcí při poklesu počtu členů.....	62
Tabulka 10: Počet nových obcí a nových voleb v obcích v členění dle volebních období.....	63
Tabulka 11: Změna počtu členů zastupitelstva (při změně velikostní kategorie).....	67
Tabulka 12: Změna počtu členů zastupitelstva 2010–2014–2018 (bez změny velikostní kategorie).....	68
Tabulka 13: Historický přehled vývoje obce prostřednictvím počtu obyvatel.....	73
Tabulka 14: Dojíždka obyvatel ve vybraných obcích.....	79
Tabulka 15: Počet a termíny mimořádných voleb do zastupitelstev obcí ve vybraném výzkumném vzorku.....	82
Tabulka 16: Vývoj indexu plurality ve vybraných obcích.....	84
Tabulka 17: Procentuální proměna kandidátních listin – shrnutí.....	87
Tabulka 18: Stranický systém v jednotlivých obcích.....	90

Obrázky:

Obrázek 1: Schéma vícepřípadové studie dle Yina.....	4
Obrázek 2: Schéma výzkumné strategie.....	5
Obrázek 3: Postup výběru výzkumného vzorku.....	6
Obrázek 4: Mapa obcí výzkumného vzorku.....	7
Obrázek 5: Postup zpracování legislativních dokumentů ze zahraničí.....	14
Obrázek 6: Počet členů zastupitelstva obce dle roku řádných voleb.....	41
Obrázek 7: Počet nových voleb v obcích.....	42
Obrázek 8: Podíl opakovaně konaných nových voleb.....	44
Obrázek 9: Počet opakování nových voleb v obci.....	45
Obrázek 10: Počet obyvatel v obcích 2010, 2014 a 2018.....	74
Obrázek 11: Změna počtu obyvatel v obcích mezi lety 2010–2018.....	75
Obrázek 12: Vzdělanostní struktura obyvatel v obcích – porovnání 2011 a 2021.....	76

Obrázek 13: Podíl osob s bydlištěm v dané obci v době narození	78
Obrázek 14: Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům obce.....	80
Obrázek 15: Počet zastupitelů v jednotlivých obcích výzkumného vzorku.....	83
Obrázek 16: Proměna kandidátních listin – obec Zbuzany	88
Obrázek 17: Proměna kandidátních listin – obec Hvězdovice.....	89
Obrázek 18: Proměna kandidátních listin – obec Dasnice.....	89
Obrázek 19: Volební účast ve výzkumném vzorku.....	92
Obrázek 20: Proměna složení zastupitelstev v období mezi řádnými volbami a jednotlivými termíny nových voleb	94
Obrázek 21: Proměna složení zastupitelstva v období od řádných voleb do posledního termínu nových voleb.....	95
Obrázek 22: Kategorie obcí – zablokované obce	111
Obrázek 23: Zařazení obcí do jednotlivých typů.....	116
Obrázek 24: Proměna počtu členů zastupitelstva mezi lety 2014–2018; 2018–2022; 2022–2026	127

Seznam zkratek

CEC.....	Central election commission
ČSSD.....	Česká strana sociálně demokratická (nyní Sociální demokracie=SOCDEM)
ČSÚ.....	Český statistický úřad
KL.....	kandidátní listina
KSČM.....	Komunistická strana Čech a Moravy
MV ČR.....	Ministerstvo vnitra České republiky
NEZ.....	NEZÁVISLÍ
NK.....	Nezávislý kandidát
STAN.....	Starostové a nezávislí
SNK.....	Sdružení nezávislých kandidátů

Úvod

Nové volby do zastupitelstev obcí jsou, stejně jako řádné volby do zastupitelstev obcí, v současnosti upraveny zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zmíněný zákon konání takovýchto voleb definuje v následujících situacích: při vzniku obce, městské části nebo městského obvodu, při rozpuštění zastupitelstva podle zvláštního právního předpisu (nejčastěji protože se zastupitelstvo po dobu více než šesti měsíců nesejde tak, aby bylo usnášeníschopné), a dále pak při poklesu počtu členů zastupitelstva pod polovinu nebo pod pět (v případě, že na uvolněné mandáty nejsou náhradníci). Právě naplnění podmínky poklesu počtu členů zastupitelstva pod stanovenou úroveň je nejčastějším důvodem pro konání nových voleb do zastupitelstev obcí. Zatímco k poklesu počtu členů zastupitelstva pod polovinu je zapotřebí odstoupení několika členů zastupitelstva a jejich náhradníků, pro splnění druhé části této podmínky (pokles pod pět členů zastupitelstva) stačí mnohdy rozhodnutí jednoho jediného člověka. V nejmenších obcích se totiž velmi často volí právě tolik členů zastupitelstva, kolik je zároveň hranice pro konání nových voleb do zastupitelstva obce, tedy pět. Takových obcí je přibližně 400, což je cca 6,4 % obcí ČR v každém volebním období [ČSÚ 2022]. V takových obcích musí starosta získat tzv. „na svou stranu“ 100 % členů zastupitelstva, aby jeho obci nehrozily, byť jen teoreticky, nové volby. V obcích se sedmičlenným zastupitelstvem, kterých je v každém volebním období zhruba 2 500, což je zhruba 40 % obcí ČR [ČSÚ 2022], pak musí „na svou stranu“ získat více než 70 % zastupitelů. Je tedy jasné, že vzhledem ke struktuře a počtu zastupitelů v českých municipalitách, je třeba mít se při těchto podmínkách na pozoru. Vždyť ve vztahu k procentuálnímu vyjádření může být téměř 50 % obecních zastupitelstev vystaveno ztíženým podmínkám výkonu funkce, a to právě kvůli legislativní úpravě konání nových voleb, která nerovnost vyvolává [Krpálková 2020]. Oproti tomu starostům ve větších obcích (v tomto případě lze za větší obec považovat již obec s devítičlenným zastupitelstvem) stačí k fungování zastupitelstva přesvědčit „na svou stranu“ nadpoloviční většinu členů zastupitelstva.

Reálně jsou nové volby do zastupitelstev obcí v každém čtyřletém volebním období vyhlášeny zhruba 120krát. Vzhledem k tomu, že v některých obcích dochází ke konání nových voleb opakovaně, jedná se v každém volebním období o zhruba sto dotčených obcí. Nicméně to, že se v současné době nejedná o rozsáhlý problém české komunální

politiky (s ohledem na poměrně nízký počet výskytů, oproti celkovému počtu českých municipalit) neznamena, že se jím v budoucnosti nemůže stát. Obce, ve kterých ke konání nových voleb dochází opakovaně, se totiž velmi často dostávají do problematických situací, dlouhé spirály předvolebních bojů, volebních kampaní (byť v komunálním smyslu slova), konání voleb, soudních přezkumů a ustavování zastupitelstva. V této době často není možné investovat, je omezeno nakládání s obecním majetkem a mnohdy je ohroženo také poskytování služeb občanům i celá samospráva, která někdy těžce plní i své základní funkce, včetně té tzv. politické [Balík 2009: 30].¹ Nad tímto ohrožením je třeba se zamyslet také v souvislosti s tím, že právě na lokální úrovni mohou občané nejlépe (a zřejmě i nejviditelněji) realizovat některé ze základních principů demokracie (např. právo být volen) a rozvíjet subjektivní občanskou kompetenci (např. možnost ovlivnit něco s čím nesouhlasí či bojovat za něco, co podporují) [Nosál 1999: 26].

Cíl práce

Hlavním cílem této disertační práce je objasnit příčiny nových voleb, které se do zastupitelstev některých obcí konají opakovaně v rámci jednoho volebního období² a na tomto základě navrhnout možné legislativní úpravy konání nových voleb s ohledem na zahraniční zkušenosti a specifika české komunální politiky.

Metody použité ve výzkumu

Předkládaná disertační práce je případovou studií. Případová studie umožňuje poskytnout obraz problému, který se zkoumá a popisuje, v kontextu širšího prostředí. Případovou studii lze tedy definovat jako výzkumný design, metodu výzkumu nebo jako techniku sběru dat. Případová studie se soustředí na hloubkový popis velkého množství dat od jednoho či několika málo jedinců, na rozdíl od statistického šetření, kde je to přesně obráceně. V případové studii jde o zachycení složitosti případu a o popis vztahů v jejich celku. Předpokládá se totiž, že důkladným prozkoumáním jednoho případu lépe porozumíme dalším podobným a na konci bude možné zkoumaný jev

---

¹ Značně viditelné také na příkladu zablokování města Strakonice z důvodu soudního přezkumu voleb do zastupitelstev obcí v říjnu 2018. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR o konání opakovaných voleb bylo odloženo usnesením Ústavního soudu v březnu 2019 i v září 2019 [Usnesení ÚS 4179/18, Usnesení ÚS 1767/19]. Opakované volby se tak konaly po více než roce, tedy v prosinci 2019 [Sdělení MV č. 215/2019 Sb.].

² Dále je v práci pro zjednodušení používán termín „opakovaně konané nové volby“ či „opakovaně konání nových voleb“ – nejedná se o opakované volby konané na základě rozhodnutí soudu [§ 54 zákona č. 491/2001 Sb.].

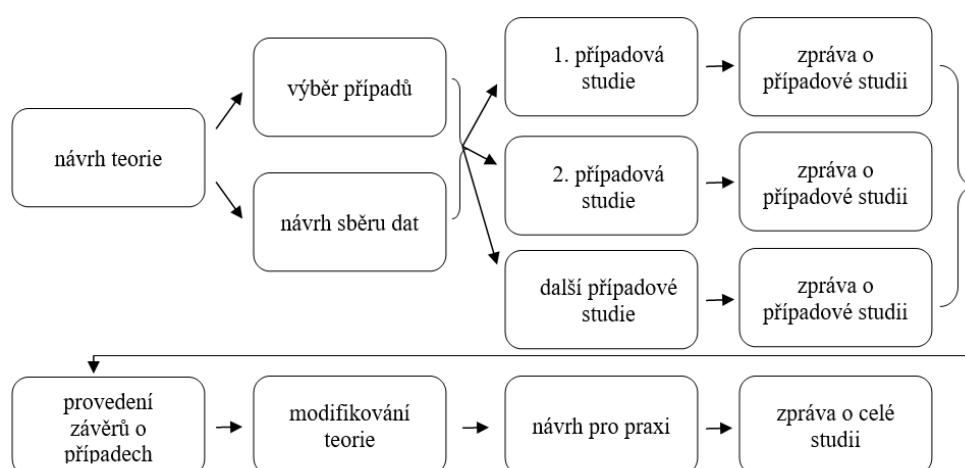
zařadit do širších souvislostí [Hendl 2016: 2]. Výhodou využití metody případové studie je fakt, že vybrané případy a jejich detailní popis a pochopení jsou považovány za přesvědčivé výstupy, dokonce reálnější než kvantitativní prezentace empirických dat. Výsledky jsou často chápány jako ty, které jsou zakotvené v konkrétních situacích. Metoda případové studie je tak často zdrojem pochopení lidského chování nebo zákonitostí. Velmi blízkým a konkrétním vzhledem do situace zároveň umožňuje snáze předkládat podněty pro zlepšení, zefektivnění dění nebo změnu dosavadní praxe. Případové studie jsou často používány k otestování platnosti stávajících teoretických závěrů. Nelze nezmínit ani výhodu prvku unikátnosti, kterým naznačujeme, že ve vědeckém bádání je ještě spousta nepoznaných a nezachycených jevů. [Chrastina 2019: 229–230]

Pojetí disertační práce jako případové studie má samozřejmě i své stinné stránky. Tak, jak je úzká provázanost s případem její výhodou, může být jiným pohledem nedostatečná šíře záběru výzkumu a popis jednoho či jen několika málo případů, zároveň nevýhodou zkoumání. Kritickým faktorem je tedy výběr vhodného či vhodných případů tak, aby nešlo pouze o náhodný výběr z řady, ale o extrémní či kritické případy. Dalším problémem může být nedostatečná objektivita výzkumníka či jeho chybná interpretace faktů, protože právě výzkumník je často jediný, kdo data sbírá a následně vyhodnocuje. [Chrastina 2019: 232–235]

Případové studie lze dělit do dalších typologií podle nastavení jistých kritérií. Nejrozšířenější je rozdělení případových studií podle metodologického záměru na idiografické (cílem je případ popsat), hypotézu generující či případové studie pravděpodobnosti (zahrnují případovou studii a jsou mezi krokem generování a testování hypotéz). Dále lze v literatuře nalézt dělení případových studií podle typu (počtu) případů. Z tohoto členění vyplývá individuální případová studie (případem je jednotlivec), vícepřípadová studie (více jednotlivců), případová studie komunity (studium komunity jako celku), případová studie sociální skupiny (sociální nebo kulturní skupina), případová studie organizací či institucí (např. škola, podnik, nezisková organizace apod.) a případová studie událostí, rolí a vztahů (mezigenerační vztahy apod.). Další členění je možné uvést na základě oblasti záměru (historická, observační, situační analýza apod.) či celkové zaměřenosti. Globálně přijímanou typologií případových studií je jejich rozčlenění na exploratorní, deskriptivní, interpretativní, experimentální a explanatorní. [Chrastina 2016: 89–97]

Na základě poslední globálně přijímané typologie je tato disertační práce exploratorní případovou studií. Tento typ případových studií má za cíl prozkoumat neznámou situaci či děj a vztahy na něj působící a pochopit proč se něco nějak děje, co to ovlivňuje, definovat hypotézy a navrhnout teorii. Tím si výzkumníci často připravují půdu pro další výzkum. Někteří autoři nahlíží na exploratorní případové studie jako na snahu o pochopení a vysvětlení souvislostí [Yin 2003: 3–11]. Z pohledu počtu případů se bude jednat o vícepřípadovou studii.³ Vícepřípadové studie jsou často používány v komparativním výzkumu nebo při pokusu navrhnout nějakou teorii. Zároveň je nutné upozornit na to, že je možné slova vícepřípadová studie vykládat více způsoby. Významem, který je aplikován v této disertační práci, je chápání vícepřípadové studie jako nástroje komparace více případů zaměřených na stejný zkoumaný problém. Druhým možným výkladem je pak chápání vícepřípadové studie jako nástroje pro tzv. sekundární analýzy, kdy výzkumník sesbírá již publikované studie zaměřující se na jistý výzkumný problém a využívá je ke zjištění a publikování dalších závěrů [Chrastina 2016: 103–108]. V odborné literatuře se pak také poměrně často setkáme s otázkou, kolik případů by měla vícepřípadová studie obsahovat. Dle některých autorů je vhodný počet 6 až 10 případů. Dle Yina znamená provedení šesti případových studií totéž, co provedení šesti experimentů. Yin pak definoval také teoretické schéma vícepřípadové studie, které jsem se v této disertační práci rozhodla využít (viz *Obrázek 1*) [Yin 1994: 51].

Obrázek 1: Schéma vícepřípadové studie dle Yina

Zdroj: [Yin 1994: 51; vlastní zpracování]

³ Někdy označována jako vícečetná, mnohopřípadová nebo mnohonásobná.

Jak vyplývá ze schématu výše, je třeba si pevně stanovit následující kroky výzkumu:

- 1) určení výzkumné otázky,
- 2) výběr případů, určení metody sběru dat,
- 3) provedení přípravy sběru dat,
- 4) provedení sběru dat,
- 5) provedení analýzy a interpretace dat,
- 6) příprava výstupu.

1) Určení výzkumné otázky

Cílem této disertační práce je zodpovězení následujících výzkumných otázek:

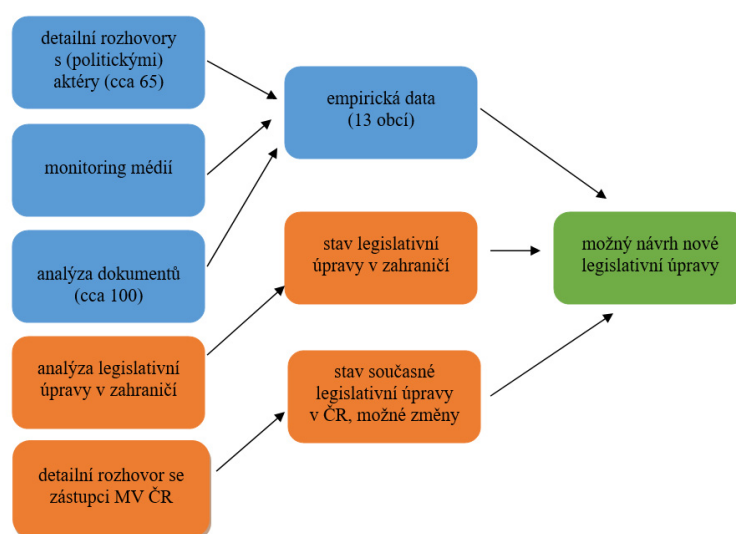
a) Co je příčinou nových voleb, které se do zastupitelstev obcí výzkumného vzorku konají opakovaně v rámci jednoho volebního období?

b) Je možné navrhnout legislativní řešení této situace s ohledem na zahraniční zkušenosti?

2) Výběr případů, určení metody sběru dat

Vzhledem k tomu, že v této disertační práci se objevují dva velmi různorodé cíle (zodpovězení dvou odlišných výzkumných otázek), kdy jeden z nich je zaměřen na objasnění příčin a důsledků opakovaného konání nových voleb do zastupitelstev obcí, a druhý se zaměřuje na zkušenosti ze zahraničí, byl i výběr případů, stejně jako celá výzkumná strategie, rozdělen do dvou linií (viz *Obrázek 2*). Obecně lze tyto linie označit za linii praktickou (modře; příčiny a následky konání nových voleb v obcích) a linii teoretickou (oranžově; legislativní návrh formulovaný na základě zahraničních zkušeností).

Obrázek 2: Schéma výzkumné strategie

Zdroj: [autorka disertační práce; vlastní zpracování]

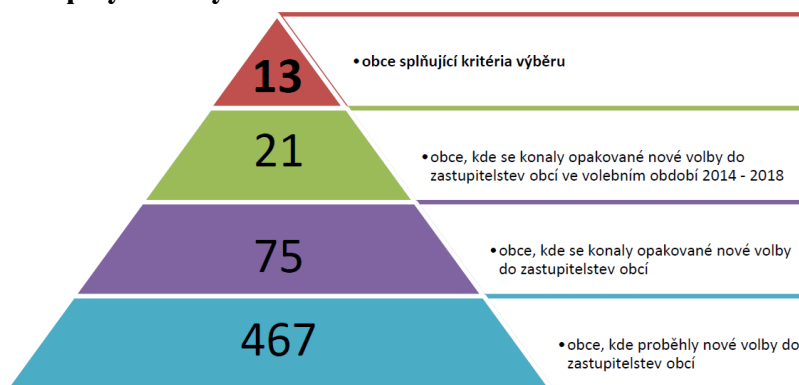
Výběr případů v tzv. praktické linii jsem provedla následovně: na základě žádosti jsem od Českého statistického úřadu získala dataset mimořádných voleb do zastupitelstev obcí mezi lety 2002 až 2018.⁴

Dataset obsahoval základní údaje o termínu konání mimořádných voleb a základní údaje zjištěné okrskovými volebními komisemi.

Z datasetu jsem si (také viz *Obrázek 3*):

- a) vyfiltrovala pouze nové volby do zastupitelstev obcí (467 konání),
- b) určila obce, ve kterých došlo ke konání nových voleb opakovaně (75 obcí),
- c) vybrala obce dle zvoleného časového kritéria – zaměření se na opakované konání nových voleb ve volebním období 2014 až 2018 (21 obcí)⁵,
- d) u takto vybraných obcí doplnila data o počtech kandidátů a počtech kandidátních listin a provedla jsem výpočet indexu plurality (13 obcí)⁶.

Obrázek 3: Postup výběru výzkumného vzorku obcí

Zdroj: [ČSÚ 2022a; vlastní zpracování]

Po aplikaci všech těchto kritérií byl výzkumný vzorek stanoven na 13 obcí (viz *Obrázek 4*). Konkrétně se jedná o tyto: Hvězdovice, Kly, Nučice, Zbuzany (vše Středočeský kraj); Hradce (Jihočeský kraj); Maňovice, Újezd nade Mží (Plzeňský kraj);

⁴ Data z let 1990 až 2002 nejsou zcela kompletní, často obsahují pouze souhrnné údaje za vyšší územní celky. Zároveň byl rok 2002 zvolen jako hranice vzhledem k nutnosti posuzovat jednotlivé případy ve stejných podmínkách, tedy v totožném legislativním rámci zákona č. 491/2001 Sb.

⁵ Zmíněné pomocné časové kritérium jsem zvolila zejména kvůli tomu, že se v té době jednalo o poslední ukončené volební období s dostatkem dat ke zpracování a zároveň šlo o volební období s nejvyšším výskytem konaných nových voleb do zastupitelstev obcí (pro potřeby teoreticko-kontextuálních kapitol jsem si zpracovala i historická data). Zohlednila jsem samozřejmě také vysokou pravděpodobnost, že bude možné dohledat potřebné aktéry a zároveň co nejvíce omezit „historické“ zkreslení situace.

⁶ Vzhledem k tomu, že bylo cílem zkoumat pouze lokální demokracie, ve kterých probíhá politická soutěž, bylo přidáno ještě pomocné kritérium plurality. Index plurality (ip) je vypočítán jako poměr počtu kandidátů a počtu obsazovaných mandátů. Platí, že: systém je pluralitní, pokud $ip > 2$; systém je semipluralitní pokud $1 < ip < 2$ a systém je nepluralitní pokud $ip < 1$ [Bubeníček 2010: 98–99]. Pro potřeby disertační práce budou zkoumány pluralitní či semipluralitní demokracie.

Dasnice, Josefov (Karlovarský kraj); Třebnouševs (Královéhradecký kraj); Ovesná Lhota (Kraj Vysočina); Suchý (Jihomoravský kraj) a Mladecko (Moravskoslezský kraj).

Obrázek 4: Mapa obcí výzkumného vzorku

Zdroj: [autorka disertační práce; vlastní zpracování]

Jako výzkumný vzorek v teoretické linii posloužily evropské státy. Vynechány byly všechny městské státy a téměř všechny federace (mají specifické postavení; obdobně postupovali ve své typologii například také Edward C. Page s Michaelem J. Goldsmithem [Page, Goldsmith, 1987], není to tedy zcela neobvyklý směr) kromě Rakouska, které bylo do výzkumného vzorku doplněno na základě specifického historicko-vývojového vztahu s Českou republikou. Konkrétně byl výzkumný vzorek v teoretické linii tvořen: Albánií, Bulharskem, Dánskem, Estonskem, Finskem, Francií, Gruzii, Chorvatskem, Litvou Lotyšskem, Maďarskem, Moldavskem, Nizozemskem, Norskem, Polskem, Portugalskem, Rakouskem (v členění dle jednotlivých spolkových zemí, s výjimkou Vídně), Rumunskem, Severní Makedonií, Slovenskem, Slovinskem, Srbskem, Španělskem, Švédskem a Ukrajinou.

Součástí této výzkumné strategie je také zjištění situace „na domácím poli“, a to prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru se zástupci příslušných odborů Ministerstva vnitra ČR, konkrétně se jednalo o Odbor voleb a Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly.

3) Příprava sběru dat

Provedení přípravy sběru dat pro praktickou část práce bylo velmi detailní. Nejprve jsem si stanovila všechny metody, které budou na této úrovni zkoumání využity. Konkrétně se jednalo o polostrukturovaný rozhovor, studium potřebných dokumentů (zápisů z jednání zastupitelstva a další potřebné materiály) a monitoring médií (lokální deníky, místní zpravodaje atd).

Scénář polostrukturovaného rozhovoru jsem připravovala ve spolupráci s odborníky v oblasti sociologie a výzkumníky, kteří se věnují otázce české lokální politiky.⁷ Zároveň jsem si definovala okruh dotazovaných (podrobněji níže). Při použití polostrukturovaného rozhovoru je třeba mít na paměti, že tato technika nezahrnuje objektivní informace a racionální odpovědi, ale spíše zachycuje události tak, jak je vnímá aktér rozhovoru [Mišovič 2019: 82]. Tuto skutečnost jsem měla na vědomí při oslovování respondentů a provádění rozhovorů v jednotlivých obcích výzkumného vzorku. Záměrně jsem proto volila několik různých kategorií respondentů tak, aby byl poskytnut co nejširší a nejkomplexnější pohled na danou situaci v obci a aby došlo k co nejmenšímu zkreslení. Z výše uvedených rizik je zřejmé, že při provádění této výzkumné techniky je nutné reflektovat subjektivní působení jednotlivých aktérů. Výzkumník musí počítat s tím, že respondent může být ovlivněn společenskými podmínkami nebo politikou, případně může říkat pouze to, co by výzkumník zřejmě rád slyšel [Mišovič 2019: 82]. Hlavní podstatou techniky polostrukturovaného rozhovoru je fakt, že obsahuje připravené otázky, které směřují k identifikaci problému. Skládá se z témat a otázek, které výzkumník musí probrat. Toto jádro otázek je pak často doplněno fakty, případně rozšiřujícími otázkami, které mohou výborně posloužit ke komplexnímu pochopení tématu. Je proto vhodné použít osnovu rozhovoru. Nutným předpokladem úspěšného využití polostrukturovaného rozhovoru je srozumitelnost pokládaných otázek. [Mišovič 2019: 79–81] Při provádění polostrukturovaných rozhovorů jsem dodržovala obecná pravidla pro provádění polostrukturovaných rozhovorů uváděná v odborné literatuře [např. Hendl 2002; Mišovič 2019].

Potřebné dokumenty, zejména tedy zápisy z jednání zastupitelstev, jsem získala na internetových stránkách a v elektronických archivech jednotlivých obcí. V případě jejich nedostupnosti jsem obec požádala o součinnost (v několika případech mi obec zaslala sken či kopii potřebných dokumentů).

---

⁷ doc. Mgr. Dan Ryšavý, Ph.D.; doc. PhDr. Josef Bernard, Ph.D.; PhDr. Daniel Čermák, Ph.D.

Monitoring médií jsem prováděla nejdůkladněji na úrovni lokálních deníků (případně regionálních mutací celostátních deníků) nebo přímo prostřednictvím obecních zpravodajů (s vědomím možného zkreslení situace dle osoby či prostředku vydavatele), které jsem našla na webových stránkách jednotlivých obcí, případně jsem o ně požádala přímo obce. Následně jsem prováděla monitoring médií na celostátní úrovni (celostátní média).

Paralelně se získáváním potřebných materiálů jsem oslovovala jednotlivé respondenty, domlouvala si s nimi možné termíny setkání (např. dle úředních hodin u neuvolněných členů zastupitelstva) a postupně jsem si vytvářela harmonogram terénního šetření. Výzkumnou strategii jsem následně nastavila tak, že si nejprve nastuduji všechny potřebné dokumenty a provedu analýzu dat, a s touto znalostí pak budu provádět terénní výzkum. Tato výzkumná strategie se osvědčila i s ohledem na následné rozšíření pandemie onemocnění covid-19.

Na základě dat získaných ze studia dokumentů, monitoringu médií a terénního šetření jsem přistoupila k doplnění o další ukazatele, které by mohly napomoci k vysvětlení příčin rozpadu zastupitelstev v jednotlivých obcích. Konkrétně se jednalo o socio-demografické, finanční a volební ukazatele.

Ve skupině socio-demografických ukazatelů jsem na obce nahlížela prostřednictvím historického přehledu o počtu obyvatel, s důrazem na roky 2010, 2014 a 2018, struktury vzdělání obyvatel, podílu osob s místem narození v obci (počet rodáků) a dojížděky obyvatel do zaměstnání. Ve skupině finančních ukazatelů byl zkoumán zejména podíl cizích zdrojů na celkovém majetku obce (zadlužení obce) v průběhu let. Volební ukazatele pak pomohly nahlédnout na obce prizmatem počtu členů zastupitelstva, indexu plurality, proměny kandidátních listin, struktury volebních subjektů, volební účasti, proměny složení členů zastupitelstva a termínů a počtu konání nových voleb do zastupitelstev obcí. Cílem nebylo uvést tyto ukazatele o jednotlivých obcích tzv. „encyklopedickým“ stylem, ale představit ucelené datové a grafické přehledy, které by napomohly k definici faktorů ovlivňujících možná štěpení v obcích nebo odhalily rysy, které mohou zavadat příčinu ke konfliktům v obci (typicky třeba spor rodáků a „přistěhovalců“, spor zastánců modernizace a rozvoje a „tradicionalistů“ atd.). Tyto ukazatele jsem uváděla také s ohledem na to, že mohou sloužit jako podpůrný argument pro vysvětlení situace v obcích, kde došlo ke střetům dvou znesvářených stran, a získaná data z rozhovorů pak budou tzv. „tvrzením proti tvrzení“.

Příprava sběru dat v teoretické linii disertační práce byla obdobně důkladná. V první fázi jsem oslovila zastupitelské úřady vybraných zemí v České republice s žádostí o poskytnutí aktuální verze volební legislativy na lokální úrovni, ideálně v anglickém jazyce (v některých případech nebyla anglická verze k dispozici a zákon byl poskytnut v úředním jazyce dané země). Legislativní normy byly také ověřeny prostřednictvím webových stránek Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě; i zde byly získány některé anglické překlady národních znění potřebných zákonů. Po důkladné analýze materiálů byly zajištěny další konzultace se zástupci zastupitelských úřadů k doplnění či vysvětlení. Ve většině případů jsem dále komunikovala se zástupci volebních orgánů dané země, případně jsem oslovila odborníky na lokální úroveň či lokální volby. V druhé fázi přípravy teoretické linie disertační práce jsem připravila scénář polostrukturovaného rozhovoru se zástupci příslušných odborů Ministerstva vnitra ČR.

4) Sběr dat

Polostrukturované rozhovory

Jak již bylo výše zmíněno, v této disertační práci byl polostrukturovaný rozhovor využit ve dvou částech. Jednou z nich byly rozhovory s (politickými) aktéry ve vybraných obcích výzkumného vzorku a s občany z těchto obcí (kategorie 1), druhou pak byl rozhovor se zástupci Odboru voleb Ministerstva vnitra ČR a Odboru veřejné správy, dozoru a kontroly (kategorie 2). Pro každou z kategorií rozhovorů byl využit jiný scénář.⁸

Pro kategorii 1 jsem, pro jednodušší práci v místě vedení rozhovoru, připravila dvě verze scénáře rozhovoru – jeden byl pro politické aktéry (starosta obce, odstoupivší člen zastupitelstva či jeho náhradník, zůstávající člen zastupitelstva) a druhý pro občany obce (tři za každou obec). Scénář byl sestaven po důkladném seznámení se s celou problematikou obecně a problematikou ve vybraných obcích, nastudovanou na základě získaných dokumentů, dat, monitoringu médií a poskytnutých dat o volbách v obcích tak, jak bylo uvedeno výše. Následně byl seznam otázek a jejich rozložení konzultován s odborníky v oblasti sociologie a politologie. Před samotným provedením dotazování

---

⁸ Bez ohledu na scénář rozhovoru jsem na úvod představila sebe, výzkumné pracoviště, specifikovala jsem respondentovi výzkumný záměr a časovou dotaci rozhovoru. Následně jsem položila obecně úvodní otázky shrnující danou problematiku. Dále jsem pokládala specifické otázky s konkrétním zaměřením. Zároveň jsem u všech respondentů dodržovala to, že pokud daný subjekt sám hovořil k danému tématu, nepřerušovala jsem ho a pouze jsem si zaznamenávala, na které otázky již odpověděl. Na závěr byl rozhovor dokončen položením doposud nezodpovězených otázek.

v obcích byla provedena pilotní studie v obci, kde sice došlo ke konání nových voleb, ale která zároveň není součástí výzkumného vzorku.

V případě politických aktérů v dotčených obcích byl rozhovor rozdělen do pěti okruhů. Tyto okruhy a jednotlivé otázky byly stanoveny na základě provedené přípravy sběru dat, ze které vyplynulo, že jediným důvodem konání mimořádných voleb je rozpad zastupitelstva z důvodu konfliktu mezi jeho členy.

Zvolenými okruhy byly:

- 1.) dění v obci před rozpadem zastupitelstva,
- 2.) důvody rozpadu zastupitelstva,
- 3.) dění v obci po rozpadu zastupitelstva,
- 4.) vliv na voličské chování,
- 5.) opakované konání nových voleb.

V rámci prvního okruhu jsem zkoumala motivaci zastupitelů pro vzdání se mandátu, atmosféru v obci před rozpadem zastupitelstva či charakter případných konfliktů v obci a participaci veřejnosti na jednáních zastupitelstva. Zároveň jsem se zajímala i o to, zda je mezi občany patrná nějaká konfliktní linie, případně čím je způsobena (např. konflikt založený na původu obyvatel – starousedlíci vs. noví občané). Druhý okruh byl věnován konkrétním důvodům rozpadu zastupitelstva a srozumitelnosti tohoto kroku veřejnosti. Třetí okruh se zaměřoval na dění v obci po rozpadu zastupitelstva. Konkrétně mě zajímalo, zda došlo k omezení investic, jaký byl stav rozpočtu (rozpočtové provizorium) či zda nedošlo k omezení služeb obce. Čtvrtý okruh dotazů, který se věnoval vlivu na voličské chování, byl zaměřen na změnu zájmu o politiku či dění v obci a na změnu zájmu o veřejné akce v obci. Zároveň jsem se zajímala o účast občanů na jednáních zastupitelstva a o atmosféru na nich. Cílem bylo zjistit také to, zda došlo k vyřešení problému, který vedl k rozpadu zastupitelstva a ke konání nových voleb. V posledním okruhu jsem se zaměřovala na důvody dalšího konání nových voleb a na to, zda bylo možné jej z pohledu politických aktérů možné jej očekávat. Na závěr jsem se zajímala také o názor respondenta na to, zda existuje způsob, jak situace opakovaného konání nových voleb řešit (konkrétní otázky viz *Příloha č. 1*).

Scénář rozhovoru s občany v dotčených obcích byl velmi podobný scénáři rozhovoru pro politické aktéry a lišil se pouze v některých formulacích

(okruhy byly označeny totožně). V prvním okruhu jsem se snažila získat od občanů obdobné informace jako od členů zastupitelstva (atmosféra na jednáních zastupitelstva, důvod rozpadu zastupitelstva či charakter konfliktů na jednáních zastupitelstva, konfliktní linie mezi občany). Ve druhém okruhu jsem se v dotazování zaměřovala zejména na jejich hodnocení celé situace i na to, jak na ně kroky určitých členů zastupitelstva působily, například zda jim rozumí nebo zda se aktivně zúčastňují jednání zastupitelstva. V rámci otázek ve třetím okruhu jsem zjišťovala, zda občané nějak pocítili případné omezení v činnostech samosprávy v důsledku rozpadu zastupitelstva. Ve čtvrtém okruhu dotazů jsem se u jednotlivých občanů opět zaměřovala na jejich postoje k tomu, zda došlo k vyřešení problémů, které vedly k rozpadu zastupitelstva nebo ke změně jejich participace na jednáních zastupitelstva a obecně. Cílem posledního okruhu polostrukturovaného rozhovoru bylo zjistit zejména to, proč došlo k dalšímu konání nových voleb a zda bylo ze strany občanů možné to očekávat. I v tomto okruhu jsem se zajímala o názor respondentů na to, zda existuje způsob jak takovéto situace s několikanásobným konáním nových voleb řešit (konkrétní otázky viz *Příloha č. 2*).

Sběr dat v praktické části disertační práce jsem prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru prováděla v období od července 2021 do března 2023. Hlavní část polostrukturovaných rozhovorů jsem provedla před volbami do zastupitelstev obcí v roce 2022; po volbách v roce 2022 jsem prováděla jen doplňkové dotazování, případně dotazování mezi občany, pokud nebylo provedeno zároveň s rozhovory s (politickými) aktéry, například v důsledku pandemie onemocnění covid-19.

Pro kategorii 2, tedy zástupce příslušných odborů Ministerstva vnitra ČR, jsem scénář opět připravila na základě důkladného seznámení se s problematikou nových voleb do zastupitelstev obcí obecně a rovněž v kontextu studia zahraniční legislativní úpravy tak, jak je uvedeno v dalších kapitolách disertační práce. Tento scénář byl složen ze dvou základních okruhů (konkrétní otázky viz *Příloha č. 3*).

Konkrétně se jednalo o:

- 1) nové volby do zastupitelstev obcí - aktuální stav a jejich problémy,
- 2) legislativní úprava nových voleb do zastupitelstev obcí – náměty a úpravy.

První okruh se zaměřoval na to, jaké kroky činí Ministerstvo vnitra ČR v obcích, ve kterých dochází k několikanásobnému konání nových voleb, ať už v rámci jednoho volebního období nebo napříč několika volebními obdobími. Dále jsem se zástupců ministerstva dotazovala, zda je několikanásobné konání nových voleb vnímáno ze strany státní správy jako možný problém či je na něj nahlíženo prizmatem možného ohrožení obce. Druhý okruh otázek byl věnován legislativní úpravě nových voleb do zastupitelstev obcí, budoucímu směřování, návrhům a námětům na úpravu dotčené volební legislativy, případně jiným efektivním řešením problematiky účelového konání nových voleb. Součástí tohoto okruhu byly také otázky zaměřené na alternativní řešení situace (nové provedení výpočtu, doplňovací volby atd.) a postoje politických stran či celostátních politiků.

Studium dokumentů a monitoring médií

Další potřebná data o situaci v obcích jsem získala na základě detailního prostudování dokumentů a monitoringu médií. Detailní studium dokumentů se do výzkumů tohoto charakteru zařazuje téměř vždy. V tomto případě byly jako dokumenty v praktické části disertační práce využity zápisy z ustavujícího zastupitelstva obce, případně některé další dokumenty týkající se jednání zastupitelstva. Celkově se jednalo o více než 100 dokumentů, které byly získány ve většině případů na internetových stránkách jednotlivých obcí, případně v jejich digitálních archivech. V případě nedostupnosti dokumentů byly obce požádány o jejich poskytnutí. Data o jednotlivých ukazatelích jsem čerpala z veřejně dostupných datových sad Českého statistického úřadu (volební stránky, data ze Sčítání lidí, domů a bytů 2011 a ze Sčítání lidí, domů a bytů 2021) [Volby.cz; ČSÚ 2011; ČSÚ 2021].

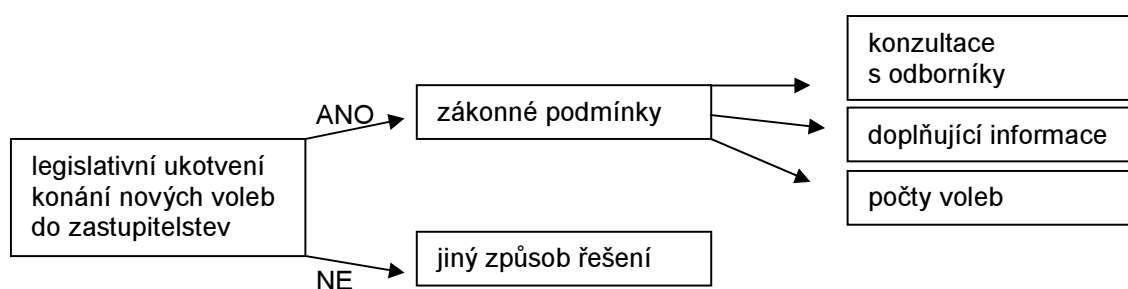
V teoretické části práce jsem analyzovala více než dvacet legislativních dokumentů (v případě potřeby byly totiž u jednotlivých zemí doplněny také další legislativní dokumenty – např. zákon o obecních zřízeních atd.).

Jako kategorizační kritéria jsem zvolila:

- 1) Existenci legislativní úpravy konání nových voleb do zastupitelstev obcí,
- 2) Konkrétní legislativní úpravu konání nových voleb do zastupitelstev obcí, případně jiné řešení situace s nedostatečným počtem členů zastupitelstva obce.

Při analýze legislativních textů jsem si nejprve kladla otázku, zda v daném zákoně existuje legislativní úprava konání nových voleb do zastupitelstev obcí. Pokud ano, zaměřila jsem se na konkrétní zákonné podmínky konání nových voleb, pokud ne, hledala jsem v legislativních dokumentech variantní způsob řešení situace s nedostatečným počtem členů zastupitelstva. Na základě těchto otázek jsem postupovala i při samotném získávání informací o jednotlivých legislativních úpravách ve vybraných zemích (viz *Obrázek 5*). Pro další doplnění informací jsem použila oficiální webové stránky jednotlivých volebních orgánů, případně také doplňkové dotazování u odpovědných úřadů (tzn. ministerstva, centrální volební orgány apod.) či konzultace s odborníky na komunální politiku v dané zemi. Pro lepší názornost předkládám vývojový diagram této části výzkumného procesu.

Obrázek 5: Postup zpracování legislativních dokumentů ze zahraničí

Zdroj: [autorka disertační práce; vlastní zpracování]

Monitoring médií v praktické části disertační práce jsem prováděla na základě vyhledávání klíčových slov (např. „mimořádné volby“, „nové volby“, „opakované volby“ (v médiích často zaměňováno s legislativním ukotvením opakovaných voleb konaných na základě rozhodnutí soudu) [§ 54 zákona č. 491/2001 Sb.]. Vzhledem k tomu, že mediální pokrytí těchto událostí na celostátní úrovni není příliš rozšířené (většinou obsahuje pouze informaci o konání voleb či shrnující informace o proběhlém volebním termínu), byl monitoring médií zaměřen převážně na regionální či lokální média, zejména se jednalo o lokální mutace celostátních deníků. Pro dokreslení situace byly rovněž využity radniční/obecní zpravodaje, ovšem s vědomím jistého zkreslení situace ze strany vydavatele a autorů příspěvků.

5) Analýza a interpretace dat

Všechna získaná data (na základě rozhovorů, analýzy dat, studia potřebných dokumentů a informací od obecních úřadů), doplněná monitoringem médií byla roztržena dle jednotlivých obcí výzkumného vzorku. Na tomto základě byla vytvořena deskripce situací v jednotlivých obcích. Vzhledem k tomu, že cílem disertační práce není „encyklopedicky“ uvést problémy v jednotlivých obcích, ale spíše představit krizové momenty obcí, které se potýkají s problematikou opakovaného konání nových voleb, byly všechny zjištěné informace o obcích rozděleny do okruhů dle scénáře polostrukturovaného rozhovoru tak, jak jsou uvedeny výše. K tomuto kroku bylo přistoupeno zejména z toho důvodu, že výstupy z polostrukturovaných rozhovorů jsou základním zdrojem informací a zároveň zajišťují důsledně chronologický postup a popis informací o obci.

Na základě tohoto postupu vznikl datový soubor obsahující velké množství informací a dat o výzkumném vzorku obcí, který umožňuje sledovat problematiku tak, aby bylo možné odhalit zásadní problémy systému a navrhnout možnou legislativní úpravu samozřejmě s podporou informací získaných z dalších okruhů dotazování.

6) Příprava výstupu

Závěrečným výstupem celého výše uvedeného postupu je tato disertační práce, jejíž některé části byly v průběhu doktorského studia ve zkrácené formě či po překladu publikovány. Zároveň byly některé dílčí závěry prezentovány na odborných konferencích. Téma tohoto výzkumu bylo zároveň oponenty Grantové agentury Univerzity Karlovy shledáno jako vysoce aktuální, nepřiliš popsané, s minimální probádaností a vysokou důležitostí, a tak byl výzkum v průběhu tří let finančně podpořen touto institucí.

Tabulka 1: Publikace částí disertační práce

Práce	Krpálková 2020	Krpálková 2022, Krpálková 2023
Kapitola	Použité metody ve výzkumu (bod 4) Provedení sběru dat 1.5 Otázka pátá – Je možná evropská inspirace?	1.3 Otázka třetí – Jak legislativa upravuje konání nových voleb? – 1.7 Otázka sedmá – Jaký je postoj Ministerstva vnitra ČR a dalších (politických aktérů)?

Zdroj: [autorka disertační práce; vlastní zpracování]

Struktura disertační práce

Tuto disertační práci lze rozdělit na tři základní části. Samotný úvod se věnuje cílům práce, zvolené metodologii, způsobu výběru výzkumného vzorku, definování zdrojů dat, způsobu provedení přípravy sběru dat, deskripci provedení sběru dat, včetně uvedení okruhů scénáře polostrukturovaných rozhovorů (kompletní scénáře dle kategorií jednotlivých respondentů jsou uvedeny v Přílohách č. 1 až č. 3), popisu provedení analýzy a interpretace dat, včetně popisu přípravy výstupu.

Druhá část disertační práce je rozdělena do sedmi kapitol. Cílem této části disertační práce je představení nových voleb do zastupitelstev obcí jako relevantního problému české komunální politiky, neboť jím bezpochyby jsou. Kapitoly jsou založeny na otázkách, které se v souvislosti s novými volbami nabízí a je třeba si na ně odpovědět. Jedná se o otázky: *Jak se s tématem vypořádal dosavadní výzkum? Co je třeba při výzkumu zohlednit? Jak legislativa upravuje konání nových voleb? Kolika obcí se nové volby týkají? Je možná evropská inspirace? Proč dochází ke konání nových voleb? Jaký je postoj Ministerstva vnitra ČR a dalších (politických) aktérů?*

První otázka *Jak se s tématem vypořádal dosavadní výzkum?* poskytuje přehled o dílech věnujících se tématu komunální politiky a jejím specifickým okruhům (např. volby, participace, lokální úroveň politického vládnutí, historický pohled na fungování obcí atd.) a detailněji se zaměřuje na jediné rozsáhlejší dílo, které se uceleně věnovalo tématu nových voleb do zastupitelstev obcí.

Druhá otázka *Co je třeba při výzkumu zohlednit?* obsahuje základní teoretické a kontextuální zakotvení, včetně uvedení specifík české komunální politiky. Toto ukotvení je provedeno prostřednictvím představení uznávaných teoretických konceptů aplikovatelných na lokální úroveň. Specifika české komunální politiky jsou uvedena spolu s praktickými příklady.

Třetí otázkou je otázka *Jak legislativa upravuje konání nových voleb?* Odpovědí na otázku je představení vývoje legislativního ukotvení nových voleb v průběhu let, s důrazem na posledních 30 let vývoje, včetně doplnění souvisejících informací (například o vývoji definování počtu členů zastupitelstev obcí v průběhu let), a datových podkladů o složení zastupitelstev dle počtu jejich členů v řádných volbách mezi lety 1990 až 2022.

Odpovědí na čtvrtou otázku *Kolika obcí se nové volby týkají?* je rozsáhlá datová analýza vycházející z dat Českého statistického úřadu, která obsahuje počty nových voleb dle volebních období, v členění dle počtu členů zastupitelstva. Zahrnuta je také frekvence opakovaného konání nových voleb a její podíl na celkovém počtu konaných nových voleb.

Odpovědí na pátou otázku *Je možná evropská inspirace?* je rozsáhlá analýza legislativní úpravy nových voleb ve vybraných evropských státech na základě výše uvedených kritérií a postupů. Tato kapitola je rozdělena do menších tematických podkapitol členěných dle toho, zda jsou nové volby v dané zemi možné a konají se, zda jsou možné a nekonají se a zda nejsou nijak legislativně ukotveny. Na závěr je uvedeno přehledné shrnutí.

Šestá otázka *Proč dochází ke konání nových voleb?*, která jednoznačně směřuje k důvodům konání nových voleb má odpověď zdaleka nejrozsáhlejší, byť rozdělenou do více kapitol celé disertační práce. V této kapitole jsou z důvodů konání nových voleb záměrně vyčleněny případy, kdy ke konání nových voleb dochází na základě vzniku nové obce, městské části nebo městského obvodu (neboť k tomu dochází spíše z „čistě administrativních důvodů“), s doplněním základních informací a statistických údajů o této skutečnosti. Konkrétní důvody konání nových voleb v obcích výzkumného vzorku jsou popsány v empirické části disertační práce.

Odpověď na sedmou otázku *Jaký je postoj Ministerstva vnitra ČR a dalších (politických) aktérů?* obsahuje pohled na danou problematiku poskytnutý prostřednictvím polostukturovaných rozhovorů s odpovědnými zástupci Ministerstva vnitra ČR. Postoje politických aktérů k této otázce vycházejí z programových prohlášení vlády. Doplnila jsem také velmi zajímavý pohled na dané téma prostřednictvím tří soudních rozhodnutí. Odbor voleb MV ČR uvádí jak nejčastější důvody ke konání nových voleb, tak interpretaci tzv. účelových rezignací a jejich možné řešení prostřednictvím zavedení doplňovacích voleb. Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly MV ČR uvádí jako možné řešení situace opakovaného konání nových voleb doporučení navýšit počet členů zastupitelstva. Na základě tohoto navrhovaného řešení jsem disertační práci doplnila o analýzu řízení se výše uvedeným doporučením, včetně jeho zhodnocení. Mimo postoje Ministerstva vnitra ČR a politických aktérů byla do této kapitoly zahrnuta rovněž rozhodnutí Městského soudu v Praze a Krajského soudu v Českých Budějovicích ve věci „účelových rezignací“ v kontradikci s právem

zastupitelů nakládat se svým mandátem s ohledem na projevenou vůli voličů. Kapitola obsahuje rovněž i postoj Svazu měst a obcí ČR a Svazu místních samospráv.

Třetí částí této práce je část empirická. Ta obsahuje velké množství informací vtělených do několika shrnujících kapitol. První z nich zahrnuje analýzu obcí provedenou prostřednictvím vybraných ukazatelů a znázorněnou pomocí tabulek a grafů. Inspiraci pro schémata vyjadřující proměnu kandidátních listin v jednotlivých obcích, která jsou uvedena v přílohách č. 4 až č. 16, jsem čerpala z prací Václava Bubeníčka [např. Bubeníček 2010a]. Druhá kapitola této části naplňuje jeden z cílů disertační práce a zaměřuje se na situaci v jednotlivých obcích výzkumného vzorku s důrazem na deskripci událostí vedoucích ke konání nových voleb. Cílem této části není „encyklopedicky“ popsat výčet problémů vedoucích k rozpadu zastupitelstev v jednotlivých obcích, ale spíše uvést dominantní důvody, které vedou k opakovanému konání nových voleb. Jak již bylo zmíněno v metodologické části disertační práce, pro účely této analýzy byly využity okruhy polostrukturovaných rozhovorů. Důvodem jejich aplikace i při této části zpracování disertační práce je zejména to, že se jedná o oblasti pro všechny obce totožné a zároveň je lze využít jako chronologické „opory“. Celý obsah je pak rozdělen do pěti menších podkapitol. Ačkoliv jsou využity zejména okruhy polostrukturovaných rozhovorů, všechny v podkapitolách uváděné výstupy jsou založeny jak na datech získaných z polostrukturovaných rozhovorů, tak na datech získaných studiem dokumentů, analýzou statistických dat i monitoringem médií. Vzhledem k tomu, že se jedná o téma poměrně citlivé a v některých obcích byla atmosféra velmi napjatá (docházelo zde i k fyzickým napadením a poškozování majetku), bylo s respondenty dohodnuto, že všechna tvrzení budou uváděna souhrnně, anonymně a se zachováním ochrany neumožňující přímé určení respondenta. I z tohoto důvodu nebyly rozhovory s respondenty nahrávány.

Čtvrtá část disertační práce vychází z empirických dat a obsahuje typologii příčin opakovaného konání nových voleb, která vznikla na základě kombinace dvou charakterů jeho a dvou časových rovin, ve které k nim dochází. V této kapitole jsem rovněž uvedla základní rysy jednotlivých typů, jejich příklady i zařazení obcí z výzkumného vzorku.

1. Teoretické a kontextuální zakotvení

1.1 Otázka první – Jak se s tématem vypořádal dosavadní výzkum?

Ačkoliv zůstala lokální politika z počátku skryta ve stínu dramatických změn na národní a mezinárodní úrovni, výzkum české komunální politiky se v české politologii objevuje již od počátku a postupně se ze široce zaměřených textů [např. Balík 2008; Čmejrek 2008; Balík 2009a; Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010; Bubeníček 2010a] vyvinul do jednotlivých tematických celků.

Předmětem zkoumání se postupně staly: volební systémy a koalice [např. Jüptner 2001; Balík 2003; Svoboda, Hudák, Jüptner 2003; Chytilek 2004; Jüptner 2004; Šaradín 2004a; Jüptner 2006; Valeš 2008; Chytilek, Šedo, Lebeda, Čaloud 2009; Lebeda 2009; Chytilek 2009; Bubeníček 2010b; Charvát 2011; Trávníček 2014; Buben, Kouba 2016; Smolková, Balík 2018; Voda 2022], politická participace na úrovni celků – jednotlivých volebních termínů či delších časových celků – [např. Břeň 2002; Krutílek, Balík, Rojčík, Vilímek 2003; Outlý, Šaradín 2004; Chytilek 2005; Bubeníček 2005; Valeš 2007; Nejd, Čermák 2007; Šedo 2009; Čermák, Vobecká 2011; Balík 2012; Balík, Gongala, Gregor 2015; Ryšavý 2017; Müller 2018; Hájek, Balík 2020], politická participace se zaměřením na jednotlivé případové studie [např. Valeš 2007; Balík 2008; Čmejrek 2009; Balík 2009b; Ryšavý, Šaradín 2010; Balík 2010; Bubeníček 2010b; Charvát 2011; Pink, Seidl, Skibová, Vojtaj 2011; Kopřiva, Čopík 2011; Müller 2018], lokální úroveň politického vládnutí [např. Svoboda, Hudák, Jüptner 2003; Jüptner 2004; Jüptner 2006; Fleissner, Kný, Müller 2015; Charvátová 2020], političtí aktéři na lokální úrovni [např. Perlín 2000; Šaradín 2004b; Ryšavý 2006; Ryšavý 2007; Vávra 2007; Šaradín, Ryšavý 2011; Šaradín 2011; Bernard 2011; Bernard 2012; Šebík 2012; Ryšavý, Šaradín 2011; Malcová 2012; Bernard 2013; Bláha 2017; Voda, Svačinová, Smolková, Balík 2017; Čermák, Mikešová 2018; Školník, Haman 2021; Ryšavý 2018; Maškarinec 2019], volební chování [např. Šaradín 2004a; Čmejrek 2006; Čmejrek 2009; Kopřiva, Husák 2013; Bernard, Kostecký 2014; Smolková, Balík 2018], specifické rysy české komunální politiky [Čmejrek 2005; Illner 2006; Vobecká, Kostecký 2007; Bernard 2011; Ryšavý, Bernard 2013; Balík 2016; Burešová, Balík 2019; Čopík, Kopřiva, Čmejrek 2021], otázka politické kultury [Vajdová 1996; Vajdová, Kostecký 1997; Nosál 1999], finanční ukazatele stavu obcí [např. Bernard 2011; Švec 2012; Kruntorádová, Jüptner 2012b; Kruntorádová 2015; Provazníková 2015; Sedmihradská, Bakoš 2016; Kopřiva, Čopík, Čmejrek 2017; Spáč, Voda, Balík, Pink 2018; Lysek,

Ryšavý 2018; Jüptner, Masopustová 2019; Klimovský, Pinterič, Jüptner 2019; Hornek, Jüptner 2020], právní aspekty fungování českých municipalit [např. Melion 2000], historický pohled na fungování obcí [např. Schelle 2005; Kladiwa 2007; Čmejrek, Čopík 2009; Čopík 2013; Čopík 2014], mezinárodní srovnání českých municipalit ve velké šíři ukazatelů [např. Ryšavý, Šaradín 2011; Ryšavý, Čermák 2016] nebo i štěpné linie v obcích [např. Balík 2016; Musilová 2017].

V posledních letech se do okruhu zkoumání dostala také témata, po kterých byla společenská a politická poptávka. Jednalo se například o: přímou volbu starostů [např. Jüptner 2009; Šaradín 2010; Jüptner 2012; Blechová 2016; Horák, Koblížková, Lacko, Kohout, Tománek, Jüptner 2019; Bubeníček 2020; Čopík, Kopřiva, Čmejrek 2021; Jüptner, Bubeníček, Hornek, Charvátová, Průdková 2021], personalizaci na komunální úrovni [např. Smolková, Balík 2018], tzv. incumbency advantage [např. Balík 2008; Bernard 2012; Bernard, Šafr 2016; Bernard, Čermák 2021; Jusko, Voda 2023], roli regionálního patrona [Kruntorádová 2010; Malcová 2012], zhroutené či kriticky ohrožené obce [např. Hornek 2016; Hornek 2019; Hornek, Jüptner 2020] a s tím související otázku fungování institutu správce obce [např. Břeň 2002], genderovou vyváženost českých obecních zastupitelstev [např. Bláha 2017; Maškarinec, Klimovský, Danišová 2018; Maškarinec 2019; Bláha, Maškarinec 2020], korupci na lokální úrovni [např. Balík 2019] nebo naopak transparentnost [např. Spáč, Voda, Zagrapan 2018; Spáč, Zagrapan 2022].

Výzkum komunální politiky se zaměřoval rovněž specificky na malé obce, i přes problematické vymezení tohoto pojmu, [např. Maříková 2004; Perlín 2009; Bubeníček 2010b; Maříková 2012; Binek, Šerý, Svobodová, Szczyrba 2015; Burešová, Balík 2019; Bernard a kol. 2020; Bernard, Joukl, Vítková 2022] a problémy jejich existence v souvislosti se slučováním obcí a otázkou decentralizace [např. Ali, Machart, Vimmr 2012; Musilová, Heřmánek 2015; Urbanová 2015; Jüptner, Kruntorádová 2015; Šaradín 2019].

Oproti tomu studií, které by se věnovaly přímo otázce nových voleb, je skutečně málo. V českém prostoru se objevil snad pouze jeden velký výzkum,⁹ který by se sledovanému tématu věnoval. Kromě autorky disertační práce se tématu nových voleb

---

⁹ Tématu tzv. menšinového veta se také krátce věnuje trio autorů Čmejrek, Bubeníček a Čopík na příkladu změny územního plánu obce Květnice (rezidenční výstavba v obci) v kontextu voleb do zastupitelstva obce v roce 2006 a vytvoření opoziční síly, která by mohla zablokovat zasedání zastupitelstva [Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010: 127] či Stanislav Balík [Balík 2010].

věnovali Bronislav Jaroš a Stanislav Balík.¹⁰ Jejich výzkumným vzorkem bylo 467 konaných nových voleb do zastupitelstev obcí v období 2002–2018. Sběr dat probíhal prostřednictvím dotazování vedeného formou telefonického rozhovoru zaměřeného na tři otázky. Hlavním cílem jejich práce bylo zkoumat příčiny odstoupení zastupitelů s cílem ověřit, zda jednají podle předpokladu racionality chování politických aktérů (se snahou maximalizovat benefity). V samotném závěru tohoto textu si pak pokládají otázku, zda by odlišně nastavená legislativa v oblasti podmínek konání nových voleb do zastupitelstev obcí nemohla přispět k větší efektivitě obecních samospráv [Jaroš, Balík 2018: 150].

Text pánů Jaroše a Balíka chápu jako výborný počáteční vklad do zkoumání nových voleb do zastupitelstev obcí a proto mne vedla jejich na závěr nadnesená myšlenka k zamyšlení se nad možným rozšířením tohoto výzkumu co do výzkumných metod, a zejména pak co do okruhu respondentů (ne pouze členové zastupitelstev, ale také pohled občanů konkrétních obcí či Ministerstva vnitra ČR) a ke zúžení výzkumného vzorku ze všech obcí, kterých se nové volby dotkly, na obce, ve kterých došlo ke konání nových voleb několikrát v rámci jednoho volebního období, neboť právě tato skutečnost může poukazovat na problematické aspekty uvnitř systému. V teoretickém a kontextuálním zakotvení disertační práce jsem se zároveň snažila dále rozvinout téma křehkosti malých zastupitelstev a specifika české komunální politiky.

Probádanost tématu jsem si ověřovala také v databázi Starfos (fulltextový vyhledavač Technologické agentury ČR; obsahuje i projekty podpořené Grantovou agenturou ČR). Ani zde jsem neobjevila projekt, který by se týkal přímo tématu nových voleb. Databáze samozřejmě obsahuje velké množství projektů, které s tématem souvisí, za všechny jmenuji jen ty nejaktuálnější – Amalgamace obcí a lokální demokracie (GA22-23843S), Politická soutěž a lokální demokracie v komparativní perspektivě (GA20-02098S), Demokratické inovace na lokální úrovni – případová studie České republiky, Polska a Slovenska (GA17-20569S), Změna politické krajiny – sdružení nezávislých kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí v ČR (GA20-07822S). Přímou otázce nových voleb se nicméně nevěnují [Starfos 2023].

---

¹⁰ Mgr. Bronislav Jaroš, Ph.D., při komunikaci uvedl, že se tématu již nevěnuje a působí mimo akademické prostředí.

1. 2 Otázka druhá – Co je třeba při výzkumu zohlednit?

Existuje řada všeobecně přijímaných politologických teorií (teorie koalic, teorie racionální volby, teorie politických stran atd.), avšak jejich aplikace na lokální úroveň není jednoduše možná. K tomuto závěru došla také většina českých výzkumníků, kteří se snažili přenést koncepty vytvořené pro národní úroveň na úroveň obecní, případně tento postup rovnou vyhodnotili jako nevhodný a věnovali se úpravám teorií nebo ad hoc vytváření specifických teoretických rámců vhodných pro aplikaci na lokální úroveň. Důvodem jsou výrazné rozdíly mezi národní a lokální úrovní politiky.¹¹

Jednou z teorií, která musela být pro lokální úroveň upravena, je teorie koalic. Bylo třeba se vypořádat se stanovením obdoby modelu exekutivy (starosta jako premiér; obecní rada jako vláda; zastupitelstvo jako zákonodárny sbor), vymezením politických aktérů (na lokální úrovni jsou klasické politické strany z celonárodní úrovně doplněny nezávislými kandidáty či jejich sdruženími), unitárností aktérů (volební strany na lokální úrovni v nejmenších obcích často slouží jen jako zaštiťující instituce pro silné osobnosti a jednotlivce, jejichž rozhodování není řízeno stranickou linií a velmi často reprezentuje různé zájmové proudy), ideologickým zařazením aktérů a silnou rolí osobních vztahů. [Svoboda, Hudák, Jüptner 2003: 181–187; Balík 2008: 48–52] Nicméně ani tak ji není možné jednoduše aplikovat i v těch nejmenších obcích České republiky.

Existují ale koncepty, které je možné na komunální úroveň dobře aplikovat. A to zejména proto, že se věnují oblastem, které jsou obsaženy ve všech politických systémech bez rozdílu jejich velikosti a důležitosti. Za všechny takovéto koncepty uvádím teorii štěpných linií, otázku politické kultury a teorii participace.

Teorie štěpných linií

V pojetí politiky na české lokální úrovni se podle Stanislava Balíka objevuje paradoxní situace, ve které se volení zástupci rádi staví do role expertů a nechtějí být považováni za politiky (ačkoliv jsou v některých případech členy politických stran a hnutí zastoupených v Parlamentu), protože politici jsou z pohledu voličů nositelé hádek, střetů a konfliktů a narušují jednotu v obcích. Takovým stylem však napomáhají

---

¹¹ Myšlenku rozdílnosti národní a lokální politiky by však jistě nesdíleli výzkumníci z některých skandinávských zemí, některých německých spolkových zemí nebo třeba z Litvy. A to zejména proto, že tam politika na komunální úrovni nevykazuje odlišnosti od úrovně národní, a to jak v oblasti soutěživosti politických systémů, stranických systémů, tak ani voleb obecně. Důvodem je zejména velikost jednotlivých municipalit. [Říchová a kol. 2015: 171–172]

k zúžení chápání politiky jen na celostátní úroveň, a to i prostřednictvím toho, že definují svoji činnost jako „starost o občany“ nikoliv jako „realizaci politických kroků“ [Balík 2016: 74–75]. Jak uvádí Ryšavý „*chodníky nejsou ani pravicové, ani levicové, kanalizaci a dětská hřiště staví jak pravicové, tak levicové strany*“ [Ryšavý 2006: 953–954].

S tímto specifickým pojetím politiky podle Balíka souvisí i chybná definice konfliktu pouze jako střetu pravice a levice a rovněž premisa, že každý konflikt má pouze jedno správné řešení. Zároveň uvádí, že „[...] *přinejmenším od dob Rokkana a Lipseta je známo, že štěpení politiky není jediným socioekonomickým rozporem, který odpovídá současnému vnímání střetu pravice a levice.*“ [Lipset, Rokkan 1967; Balík 2016: 76]¹² Na základě autorova výzkumu lze na úrovni české místní politiky definovat jedenáct dělicích linií, které jsou založeny na lokální úrovni (4 linie), odvozeny od národní úrovně (6 linií) a jedna, která pochází z úrovně celonárodní, ale nekorresponduje s Rokkanovo-Lipsetovým pojetím. Balík zároveň uvádí, že na základě těchto štěpení lze pochopit všechny konflikty na lokální úrovni. Jednotlivé dělicí linie jsou: rozvojový rozpor, rozpor původu, geografický rozpor, klubový rozpor, rozpor občan versus komunita, rozpor o rozsahu funkcí obce, náboženský rozpor, rozpor práce versus kapitál, postmaterialistický rozpor, rozpor ve vztahu ke starému režimu a genderový rozpor. [Balík 2016: 79–83]

Rozvojový rozpor je založen na konfliktu dalšího rozvoje obce (zastánci tradic vs. zastánci modernizace)¹³ a často se také jedná o konflikt obecných představ o životě „na vesnici“ a fungování obcí jako celků.¹⁴ Rozpor původu vychází z rozdílného původu obyvatel, typicky starousedlíci vs. přistěhovalci.¹⁵ Součástí tohoto štěpení

---

¹² Definice cleavages výše zmiňovaných autorů jsou důsledkem dvou revolucí (národní, průmyslová) projevujících se ve dvou dimenzích (teritoriální a funkcionální), z čehož vznikly základní dělicí linie centrum x periferie, která dala vzniknout regionálním stranám; na základě linie město x venkov začaly vznikat agrární strany; linie církev x stát vytvořila například křesťansko-demokratické strany a linie vlastníci x pracující podporovala vznik sociálně demokratických a socialistických stran. V pozdějších letech byly tyto základní dělicí linie doplněny o důsledky silících postmateriálních hodnot (vznik stran zelených). Další štěpné linie se objevily po pádu komunistických režimů v Evropě (adaptace komunistických stran). [Hloušek, Kopeček 2004: 34–54]

¹³ Týká se zejména obcí v developersky zajímavých oblastech (například obce Květnice či Ptice [Bubeníček 2010: 68]; Praha-Březiněves, Praha-Kolovraty, Horoměřice, Jesenice, Brno-Jehnice [Vobecká, Kostecký 2007]).

¹⁴ Často by šlo tento spor označit jako spor o pojetí obce jako Gemeinschaft (tradiční společnost založená na emocionálních vazbách a soudržnosti) či Gesellschaft (individualistické pojetí založené na racionalitě a soutěživosti) [Balík 2009: 28–29; Bubeníček 2010: 66–67].

¹⁵ Jak uvádí Vobecká a Kostecký motivy zapojení přistěhovalců či „novousedlíků“ se v jejich výzkumném vzorku různí – v některých případech šlo o vyjádření nesouhlasu se současným vedením obce, jindy šlo o obecný zájem zapojit se do rozhodování v obci nebo získat přístup k informacím

je i skupinový rozpor, který může tvořit problémy v obcích, kde dochází k rychlému nárůstu počtu obyvatel a s tím spojenou potřebou stavby nové občanské i dopravní infrastruktury (například Velké Přílepy [Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010: 129], Praha-Březiněves, Praha-Kolovraty, Horoměřice, Jesenice, Brno-Jehnice [Vobecká, Kostelecký 2007]) nebo zde dochází ke sporům mezi trvale bydlicími a vlastníky víkendových domků. Geografický rozpor se týká především obcí, které nejsou geograficky příliš homogenní a lze zde definovat jisté „centrum“ a „periferie“. Jako příklad uvádí Stanislav Balík obec Lišov [Balík 2016: 81], která tyto podmínky splňuje a zároveň byla ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2022 jedinou obcí členěnou na volební obvody [Volby.cz 2022]. Posledním rozporem založeným na lokální úrovni politiky je klubový rozpor. Ten zahrnuje spory mezi jednotlivými společenskými či sportovními kluby v obci, jejichž vzájemná konkurence může způsobovat problémy s rozdělováním finanční podpory od obce i spor o pozornost a zájem obyvatel. [Balík 2016: 79–81]

Další kategorií jsou dělicí linie odvozené od národní úrovně. První skupinou je rozpor občan vs. komunita, a to zejména s ohledem na to, co je na prvním místě zda zájmy jednotlivce nebo obecní komunity (například při obecních stavbách většího rozsahu, které jsou v zájmu komunity, ale může jim bránit jednatel odmítající prodat svůj pozemek). Dále do této skupiny patří rozpor o rozsahu funkcí obce, respektive o to, jak moc má/může obec zasahovat do života svých občanů (povolení akcí, určení omezení likvidace biologického odpadu atd.) či jak úzce/široce se má obec věnovat ekonomickým aktivitám.¹⁶ Náboženský rozpor je rovněž dělicí linií přenesenou z národní úrovně a v obcích se tento konflikt může projevovat například sporem o to, zda má obec podporovat náboženské akce nebo zda má přispívat na opravu náboženských památek. Rozpor práce vs. kapitál se může projevit v debatě o dani z nemovitosti či nastavení výše poplatků za svoz komunálního odpadu pro „místní“ a majitele víkendových domků. Postmaterialistický rozpor poukazuje zejména na otázky ochrany životního prostředí, zejména pak pokud jsou v konfliktu se zájmy občanů (například v obci, ze které pocházím, bylo kvůli přítomnosti jistého druhu myši, kterou se živí chráněné káně lesní, zakázáno v zimě chemicky upravovat silnice; tato situace

---

[Vobecká, Kostelecký 2007: 47].

¹⁶ Množství vykonávaných funkcí a poskytování služeb obcí vychází i ze specifické trajektorie, po které se vývoj služeb v Česku, resp. Československu, ubíral v druhé polovině 20. století. Řada autorů připisuje službám v obcích vliv na budování lokální komunity – služby slouží jako místa pro setkávání a vytváření vztahů mezi občany. [Bernard, Joukl, Vítková 2022: 11–19]

trvala do chvíle, než z tohoto důvodu došlo k omezení dopravní obslužnosti autobusem v důsledku vysoké vrstvy ujetého sněhu). Poslední rozpor z této kategorie je rozpor ve vztahu ke starému režimu, zejména k povaze místní samosprávy před rokem 1989 a jejím reprezentantům. [Balík 2016: 82–83]

Dělicí linie, která rovněž pochází z národní úrovně, ale nekoresponduje s pojetím Rokkana a Lipseta, je podle Stanislava Balíka genderový rozpor. Jedná se o spor o rozdílech mužů a žen a bývá reprezentován i složením kandidátních listin. [Balík 2016: 82] Například v obci Okarec (okr. Třebíč) tvoří nepřetržitě od roku 2006 zastupitelstvo pouze ženy [Krpálková, Procházka, Vosátka 2022: 39]. Naopak pouze muži tvořili v roce 2018 zastupitelstva 439 obcí (jedná se o nejnižší hodnotu od roku 1994, kdy bylo takových zastupitelstev 1 358; v roce 2002 bylo takových obcí 885) [Krpálková, Procházka, Vosátka 2022: 38]. Zastupitelstev s převahou mužů bylo v roce 1994 téměř 6 000 (zatímco s převahou žen jich bylo pouze 120), v roce 2006 bylo s převahou mužů téměř 5 800 zastupitelstev (ženy měly převahu ve 418) [Krpálková, Procházka, Vosátka 2022: 38]. Zastupitelstva tvořená pouze ženami byla maximálně čtyři v roce 2010 [Krpálková, Procházka, Vosátka 2022: 38] (Kroučová, okr. Rakovník; Přivětice, okr. Rokycany; Okarec, okr. Třebíč; Lubě, okr. Blansko [Volby.cz 2010]) a následně v roce 2014 [Krpálková, Procházka, Vosátka 2022: 38] (Všesulov, okr. Rakovník; Hranice, okr. České Budějovice; Okarec, okr. Třebíč; Mladecko, okr. Opava [Volby.cz 2014]). Odlišná je v tomto případě i pravděpodobnost zvolení – v roce 1994 byl rozdíl mezi pravděpodobností zvolení muže a ženy 9 p. b. ve prospěch muže (pravděpodobnost zvolení muže byla 43 %); v roce 2018 činil tento rozdíl 7 p. b., pravděpodobnost zvolení muže byla 33 % [Krpálková, Procházka, Vosátka 2022: 39].

O dělicích liniích na komunální úrovni hovoří také Bubeníček a Kubálek, kteří uvádějí, že není výjimkou, že se objevují konfliktní linie dělicí obyvatelstvo podle charakteru pobytu na „místní“ (případně „vesničany“, či „starousedlíky“) a „chataře“ (případně „Pražáky“ či „náplavy“), či linie dělicí obyvatelstvo v důsledku aktuálního, často krátkodobého, střetu konkrétních zájmů (například příznivci prodeje obecních pozemků a jejich odpůrci) nebo také linie dělicí obyvatelstvo na základě sporu o budoucí rozvoj obce. Zde se jedná velmi často o spor dlouhodobý, který stojí na pozadí mnoha dalších štěpení v obci. [Bubeníček, Kubálek 2010, 39–40]

Dále se možnostem vzniku dělicích linií věnovali také Jaroslav Čmejrek [Čmejrek 2008: 62; Čmejrek 2009: 33], Petr Jüptner [Jüptner 2004: 81] či Stanislav Balík [Balík 2009: 28–29]. Obecně jsou v jejich dílech dělicí linie chápány tak, že: „*Cleavages, představují konflikt protichůdných zájmů různých (povětšinou dvou) skupin ve společnosti, okolo nichž se mohou případně formovat politické subjekty, jež dané partikulární zájmy artikulují na politické scéně, a jejichž vzájemné vztahy pak přispívají k tvorbě podoby a mechanismu stranického systému.*“ [Jüptner 2004: 81]

Politická kultura

Politická kultura je širokým konceptem, jehož nejužívanější vymezení představili Gabriel Almond a Sidney Verba. Ti politickou kulturu definují jako „[...] *specifické rozložení vzorců orientací k politickým objektům u příslušníků národa.*“ [Almond, Verba 1989: 13] Orientace k objektům je definována jako kognitivní, afektivní či hodnotící (předpokladem je distribuce orientace ve skupinách, čímž dochází k vytváření vzorců); mezi typy politických objektů se řadí: systém jako celek (stát, národ), vstupové objekty (politické strany, zájmové skupiny, masová média), výstupové objekty (byrokracie, soudy, státní politiky) a „já“ (jednotlivec jako politický aktér, volič, občan). Z jiného úhlu pohledu lze tyto objekty rozdělit na: specifické role nebo struktury rolí (legislativní a exekutivní orgány, byrokracie), vykonavatele rolí (členové parlamentu, vlády, úředníci atd.) a vládní politiky a rozhodnutí (např. vzdělávací politika). Na základě vzájemných kombinací výskytu těchto objektů a orientací vznikly tři typy politické kultury (parochiální, poddanská, participační). Zároveň tyto tři typy vytvářejí další systémově smíšené politické kultury (parochiálně-poddanská, poddansky-participační, parochiálně-participační). Občanská kultura pak reprezentuje ideální vyvážení všech tří typů (parochiální, poddanská, participační) a je základním stavebním kamenem stabilní demokracie. Autoři zároveň kritizují přílišný občanský aktivismus, protože může vést k destabilizaci či rozbití politického systému.¹⁷ [Skovajsa 2005: 7–11]

Výzkumy věnující se politické kultuře na lokální úrovni se například věnovaly politické kultuře v Teplicích, Českém Krumlově a Novém Městě nad Metují. Při zkoumání postojů k lokální politice se zde občané shodli, že největší podíl na rozhodování mají orgány samosprávy a dále pak politické strany, ekonomické

---

¹⁷ Příkladem „horlivého“ občanského aktivismu mohou rovněž být některé obce výzkumného vzorku, kde v důsledku toho skutečně došlo k destabilizaci politického systému jako celku.

subjekty (podnikatelé, společenské organizace, církve) a mafie či staré struktury (nejvyšší vliv těchto struktur byl z obcí výzkumného vzorku spatřován v Teplicích). Zástupci elit rovněž uvedli, že největší význam při rozhodování mají orgány samosprávy, nicméně hned za nimi byli zástupci mafie či starých struktur. [Kostelecký, Vajdová 1997: 455] Výzkum politické kultury na regionální úrovni dospěl k závěrům, že Česká republika je z hlediska politické kultury na regionální úrovni homogenním celkem, ve kterém však existují čtyři základní skupiny odpovídající míře identifikace s politickou kulturou: loajální občané, distancované obyvatelstvo, angažovaní občané, odcizení a bezmocní lidé [Vajdová, Stachová 2005: 895–896].

V souvislosti se zkoumanou oblastí lokální politiky je klíčový zejména smysl pro občanskou kompetenci, tedy „[...] víra, že občané mohou ovlivnit směr vládních rozhodnutí. Almond a Verba také rozlišují subjektivní občanskou kompetenci, víru, že mohou občané něco udělat s místními nebo národními zákony, které považují za nespravedlivé (rezerva v pocitu subjektivní kompetence slouží jako potenciální kontrola zneužití moci a zvyšuje odpovědnost vlád), a objektivní občanskou kompetenci, aktuální chování určené k ovlivnění vlády (objektivní slabost obyčejného člověka umožňuje vládním elitám jednat).“ Ten autoři často spojují s možností participace na rozhodování. [Nosál 1999: 26]

Teorie participace

Dalším obecně přijímaným konceptem, který lze na lokální úroveň aplikovat bez problémů je teorie participace. Participaci můžeme rozdělit do dvou základních kategorií, a to je participace politická a občanská. Politická participace obsahuje aktivity, jejichž cílem je přímo (ovlivňování chování politických představitelů) nebo nepřímo (výběrem politických představitelů) ovlivnit politické rozhodování [Verba, Scholzman, Brady 1995: 38]. Občanskou participaci lze shrnout jako jakoukoliv dobrovolnou činnost občana, která například nemá bezprostřední vztah k vládnutí, ale do značné míry ho rovněž může ovlivňovat [Nejdl, Čermák 2007: 28]. Jak ale uvádí Müller: „Široká občanská participace jednak představuje značnou mobilizaci zdrojů díky využití široce rozptýlených informací a znalostí a může tak zajistit větší kvalitu politického rozhodování.“ [Müller 2018: 24]. Další autoři [Barnes, Kasse 1980; Norris 2002] doporučili rozlišovat participaci na konvenční (spojenou s volebním procesem – účast ve volbách, zapojování se do volebních kampaní, diskuze s politiky, diskuze o politice) a nekonvenční (nevolební – demonstrace, stávkové akce, bojkoty).

Stejně jako je poměrně široký pojem participace, je široké i spektrum oblastí, které s participací pracují.¹⁸ Podle některých autorů může být participace prostředkem na řešení problémů zastupitelské demokracie (nastolení participativní demokracie); neefektivní veřejné správy (využití prvků New Public Managementu), nebo jako nástroj pro sociální inkluzi či community building (sociální exkluzi překonat aktivizací ohrožených skupin a postupným rozvojem; komunitní plánování sociálních služeb). [Nejdl, Čermák 2007: 30–32]

Míra politické participace je ovlivněna řadou faktorů, kterými jsou: přítomnost zdrojů (občané participují, pokud k tomu mají zdroje – vzdělání, volný čas, finance; zvyšující se počet zdrojů znamená zvyšování míry participace) [Verba, Scholzman, Brady 1995], hodnotová orientace (zájem o politiku, důvěra k institucím), sociální kapitál (občané, kteří mají sociální kontakty, budou participovat více) [Teorell 2003], nebo emocionální vazba na politické lídry. Důležitým faktorem je i povaha a kvalita zdrojů informací o dění [Nejdl, Čermák 2007: 96].

Vajdová s Kosteckým uvádí, že politická participace na komunální úrovni, měřená ochotou zúčastnit se obecních voleb, nejsilněji souvisí s proměnnou nazvanou „symptom outsidera“ (čím více bezmoci ovlivnit veřejné dění občané vyjadřují, tím méně jsou ochotní se účastnit voleb).¹⁹ S tzv. „symptomem outsidera“ souvisí i důvěra občana v politické instituce. Dle CVVM důvěřuje (v součtu s položkou spíše důvěřuje) obecnímu zastupitelstvu 62 % osob; starostovi dokonce 67 %. Jedná se tak podle občanů o nejdůvěryhodnější ústavní instituce (vláda měla důvěru pouze 17 % osob, Poslanecká sněmovna 18%, Senát 29 %, hejtmani 43 %, krajská zastupitelstva 44 %, prezident 52 %). [CVVM 2023a] Pokud se podíváme na výzkum o možnosti občanů ovlivnit veřejné dění a o participaci veřejnosti na rozhodování, zjistíme, že pouze 18 % občanů věří, že je možné ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni, zatímco v totéž na lokální úrovni věří 53 % občanů. Detailnější analýza poukazuje na to, že možnost ovlivnit dění pocítují spíše lidé s vyšším vzděláním a lidé, kteří jsou spokojeni se svým životem a mají vyšší důvěru ve vládu. Relativně skepticky se

---

¹⁸ Široké je také spektrum autorů, kteří s pojmem politické participace pracují. Například S. H. Barnes a M. Kaase [Barnese, Kaase 1979], H. E. Brady [Brady 1999], S. Buechler [Buechler 2002], P. Norris [Norris 2002], R. J. Dalton a H. D. Klingemann [Dalton, Klingemann 2007], J. Teorell [Teorell 2006].

¹⁹ „Ochota participovat v komunálních volbách je ovlivněna jak obecně hodnotovými postoji, tak postoji k lokální politice i sociodemografickými proměnnými. Lze tedy říci, že ochotu účastnit se místních voleb pozitivně ovlivňuje rostoucí věk, vzdělanost a pocit bezpečí. Naopak u respondentů, kteří mají pocit bezmoci a necítí se kompetentní, nedůvěřují lidem a považují lokální politiku za nerelevantní, lze očekávat v průměru nižší míru volební participace.“ [Kostecký, Vajdová 1997: 462–463].

k možnosti ovlivňování veřejné sféry staví lidé ve věku 65 let a více, kteří si častěji myslí, že se nemohou otevřeně vyjadřovat k problémům a nedostatkům ve společnosti a nemohou dosáhnout svých oprávněných požadavků. [CVVM 2023b] Průzkum CVVM také ukázal, že 85 % občanů si myslí, že politiky více zajímají jejich hlasy než názory (totožná hodnota jako v roce 2012 [CVVM 2012]) [CVVM 2023c]. Občané se ve výzkumu vyjádřili i k motivacím, proč se lidé zapojují do politiky. Dominantním (rozhodně důležité a spíše důležité) důvodem je podle občanů: možnost ovlivňovat veřejné zájmy (86 %), zisk moci (81 %), osobní zviditelnění se (80 %), prosazení zájmů své politické strany (79 %), prosazení zájmů spřízněné skupiny (78 %), zisk majetku (76 %), prosazení své myšlenky o ideálním uspořádání společnosti (70 %) a pomoc při řešení problémů ve společnosti (62 %) [CVVM 2023d]. Nízká důvěra v instituce, spojená s výše uvedenými motivacemi, které podle občanů vedou lidi k zapojení se do politického života, může mít i dalekosáhlé negativní důsledky – například růst poptávky po charismatickém vůdcovství, apriorní nedůvěra v instituce, stigmatizaci občanské společnosti (a tím snížení zájmu o veřejné funkce), despekt k diskuzi, důraz na PR či autoritářské tendence [Müller 2018: 158–179]. V postkomunistických zemích navíc stále přetrvává distance mezi osobní a veřejnou sférou života a interakce mezi těmito dvěma sférami je méně intenzivní než v západních demokraciích [Nejdl, Čermák 2007: 96].

Výzkumy věnující se participaci na lokální úrovni v konkrétních obcích přinášejí informace o nezájmu občanů o dění v obci (Blatná, Český Krumlov, Velké Meziříčí) [Nejdl, Čermák 2007: 111], či o zapojení pouhé čtvrtiny občanů (Černošice, okr. Praha-západ, Hrádek nad Nisou, okr. Liberec, Semily, okr. Semily) do jakýchkoliv participačních aktivit – zájmová, sportovní, charitativní, politická – s tím, že naprostá většina aktivit měla pouze občasný ráz a jednalo se o 0–6 % občanů, kteří se zapojili a zároveň skupinu aktivních občanů tvořil velmi malý a trvalý okruh osob [Müller 2018: 84–85]. Zároveň se ukázalo, že 74,5–89 % občanů ve vybraných obcích (Černošice, Semily, Hrádek nad Nisou) se nikdy neúčastnilo jednání zastupitelstva, zasedání komise rady města nebo setkání se starostou či zastupitelem [Müller 2018: 132]. Množství výzkumů přichází i s tím, že občané českých obcí participují pouze v případě, že se jich konkrétní záležitost bezprostředně dotýká [Müller 2018: 156].

Volební účast jako specifická forma politické participace je rovněž závislá na několika faktorech, kterými jsou: velikost obce, socioekonomické a demografické faktory (vzdělání, nezaměstnanost atd.), spokojenost s děním v obci, počet a struktura kandidátů (převis počtu kandidátů nad počtem mandátů zvyšuje volební účast až do té doby, kdy je počet kandidátů dvakrát větší než počet obsazovaných mandátů [Balík 2009] – tento předpoklad vyvrací ve svém textu Ryšavý a Bernard [Ryšavý, Bernard 2012]). Další výzkumy uvádí, že: „[...] frustrace těch, kteří se považují za bezmocné v možnosti něco v místní politice ovlivnit, může mít dvojí výsledek. V mírnější formě vede k preferování některé z opozičních stran jako protestu proti „těm nahoře“. Ve své silnější podobě může ústít až k rezignaci na snahu zasahovat do veřejného života. Tato možnost je pravděpodobnější, jedná-li se o voliče, který je zároveň mladý a méně vzdělaný.“ [Kostelecký, Vajdová 1997: 464].

Specifika české komunální politiky

Z hlediska české komunální politiky je důležité dodat, že je charakteristická svou velmi fragmentovanou sídelní strukturou²⁰ a její zkoumání vyžaduje vypořádání se s mnoha specifiky.²¹ Z výše uvedené kapitoly věnující se dosavadním výzkumům je zřejmé, že se značným množstvím specifík se výzkumníci již vyrovnali. Problémy, které představovala aplikace všeobecně přijímaných konceptů na lokální úroveň, zároveň dostatečně podtrhují specifika české komunální politiky, zejména pak v malých obcích, kam běžně aplikovatelné politologické teorie a metodologické postupy jednoduše převést nelze. [Bubeníček, Kubálek 2010]

Jedním ze specifických rysů české komunální politiky, který zkomplikoval jednoduchou aplikaci uznávaných konceptů na lokální úroveň, je otázka unitárnosti politických aktérů.²² Je totiž zřejmé, že právě politické strany jsou problematickým

---

²⁰ V roce 2021 bylo z celkového počtu 6 254 obcí s voleným zastupitelstvem 64 obcí s počtem obyvatel do 50. Mezi 51 až 100 obyvateli žilo v 337 obcích, od 101 do 199 obyvatel žilo v 958 obcích. Celkem bylo 3 358 obcí do 500 obyvatel, což znamená 53,7 % ze všech obcí v ČR. Obcí do 1 000 obyvatel je z celkového počtu obcí 4 738, tedy téměř 76 % (avšak žije zde „pouze“ 1,8 mil. obyvatel). [ČSÚ 2023b] Srovnání s touto fragmentací snese snad jen Slovensko a Francie, kde je podíl obcí s počtem obyvatel do 1 000 podobný (68 %, respektive 77 %) [Swianiewicz 2004].

²¹ Karlsson dokonce uvádí, že populační velikost obce je klíčový faktor, který ovlivňuje lokální politiku, a to zejména z toho důvodu, že od počtu obyvatel se často odvíjí hospodaření obce (přímé a nepřímé daně), rozsah infrastruktury, kvalita služeb či participace občanů [Karlsson 2013].

²² Ve svém výzkumu to dokládá například i Karel Müller: „Zkoumaná politická hnutí se skládala ze čtveřice vrstev – 1) tvrdého jádra, 2) měkkého jádra, 3) aktivních příznivců, 4) pasivních příznivců. Zároveň se ukázalo, že význam zkoumaných politických hnutí posiloval v období před volbami, kdy docházelo k mobilizaci i nárůstu počtu jejich aktivistů [...] Celkový počet aktivistů tvrdého a měkkého jádra se ve všech třech případech (Černošice, Hrádek na Nisou, Semily) pohyboval v rozmezí 10 až 25 osob.“ [Müller 2018: 247]

institutem lokální úrovně a jsou často chápány jako nutné zlo. Političtí aktéři na komunální úrovni se vyznačují poměrně vysokou mírou individualizace (někdy se místo politické strany může jednat o volné sdružení osob), nízkou mírou stranické disciplíny (uvnitř volebních stran existují různé názorové proudy reprezentující své vlastní zájmy) a zejména pak dominantní rolí osobních vztahů (důležitá je schopnost spolupráce a práce pro obec).²³ Na politické strany na lokální úrovni tak nelze nahlížet jako na unitární aktéry [Jüptner 2004: 81; Jüptner 2005: 126; Jüptner 2006: 111–115]. To způsobuje problémy jak například s aplikací teorie koalic, tak třeba s měřením plurality stranických systémů. Pluralitu pak nelze hodnotit pouze prizmatem počtu stran, ale je vhodnější na ni pohlížet prostřednictvím počtu kandidujících osob, což je spojeno s konstrukcí indexu plurality, který má v tomto ohledu lepší vypovídající schopnost [Bubeníček 2010: 113].

S vysokou mírou individualizace a nízkou mírou stranické disciplíny²⁴ souvisí i dominantní postavení nezávislých kandidátů. Ve volbách v roce 2022 obsadili nezávislí kandidáti 96,1 % ze všech mandátů rozdělovaných v obcích do 250 obyvatel a 92,4 % mandátů v obcích od 251 do 500 obyvatel [Volby.cz 2022].

V komunální politice lze hovořit i o různém pojetí cílů politických aktérů. Aktéři na lokální úrovni totiž často usilují o naplnění hned několika cílů najednou. Snaží se jak o zisk maximálního podílu postů, tak o prosazení vlastního programu. Za cíl se dá označit ale i to, pokud chce kandidát získat mandát jako prostředek pro zisk společenské prestiže či společenského zájmu. Tyto cíle od sebe nelze jednoduše odlišit. [Jüptner 2006: 111–115]

---

²³ Jak uvádí Michal Illner: „V obcích malých je lokální politika více záležitostí osobních vztahů a je zde větší příležitost pro nekontrolované působení místních klik, rodinných klanů a autoritativních osobností.“ [Illner 2006: 21] nebo naopak Jaroslav Čmejrek: „V malých obcích je také mnohem větší nebezpečí nekontrolovatelného působení místních klik, klientelismu apod.“ [Čmejrek 2013: 181] či „Ve větších obcích může vzniknout takový politický systém, v němž panuje pluralita subjektů a zájmů, uplatňuje se vzájemná soutěž, kontrola a vyvažování sil. Ve větších obcích také existuje širší výběr kompetentních kandidátů. Oproti tomu v malých obcích je dosažení plurality mnohdy problém, lokální politika je mnohem více záležitostí osobních vztahů. Mezi občany a místními politiky není zapotřebí vkládat politické strany a ideologie jako zprostředkující články. V nejmenších obcích proto často v komunální politice nekandidují žádné politické strany, jen nezávislí kandidáti. Mnohdy i v případě kandidatury politických stran jde o listiny sestavené výhradně či převážně z nestraníků.“ [Čmejrek 2006: 707–708]

²⁴ Například v roce 2018 zůstala na kandidátní listině „nejstabilnějších“ ODS, KSČM a KDU-ČSL polovina kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí, kteří za ně kandidovali v předchozích volbách; v případě TOP 09 a Pirátů jim „zůstala věrná“ pouze pětina, respektive čtvrtina kandidátů z předchozích voleb [Hájek, Balík 2020: 64].

Dalším výrazným specifikem české komunální politiky je také nemožnost nahlížet na ni jako na jeden homogenní celek, protože fungování obcí je do značné míry ovlivněno jejich velikostí. Jak uvádí Petr Jüptner „[...] v nejmenších obcích často dominují nezávislí kandidáti či sdružení a politické strany hrají pouze doplňkovou roli [...] Se vzrůstající velikostí obce se význam nezávislých sdružení a politických stran vyrovnává a zároveň se rozšiřuje stranické spektrum, ve větších obcích již politické strany zastupitelstvům dominují, v největších obcích se už nezávislí kandidáti ani nezávislá sdružení nevyskytují.“ [Svoboda, Hudák, Jüptner 2003: 185]

Tímto pohledem lze hodnotit i volební kampaň (v největších obcích je vedena profesionálně, zatímco v malých obcích je výrazná poptávka po osobnostech) či volební systém: „V největších obcích je stávající volební systém podroben kritice, podle které je příliš poměrný a nepodporuje soutěživost. Konstrukci většinové koalice však usnadňuje možnost vytváření volebních obvodů [...] Problematičtější je aplikace volebního systému v nejmenších obcích. Volební systém je postaven na principu kandidatury volebních uskupení, ačkoliv právě v malých obcích taková uskupení neexistují a kandidáti vystupují a kandidují zejména jako jednotlivci. Účinky přidělování mandátů jsou tak pro voliče na venkově stěží pochopitelné [...]“ [Svoboda, Hudák, Jüptner 2003: 186].

Jak bylo výše uvedeno, specifikem samým o sobě je i volební systém na komunální úrovni, a to hned z několika důvodů. Pro účely této práce jsem vybrala parametry volebního systému, které se do značné míry mohou promítnout do dění v malých obcích, které jsou součástí výzkumného vzorku (záměrně tak opomím například specifickou možnost vytvářet volební obvody starostou obce). Jedním z nich jsou specifické možnosti kandidatury. Oproti ostatním druhům voleb mohou ve volbách do zastupitelstev obcí navíc kandidovat i nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů a politické strany nebo politická hnutí spolu se sdružením nezávislých kandidátů.²⁵ Kandidatura nezávislých kandidátů či jejich sdružení musí být podpořena peticí podepsanou voliči podporujícími kandidaturu. U sdružení nezávislých kandidátů se počet podporujících musí rovnat 7 % osob z počtu obyvatel obce; u samostatných kandidátů je tento počet odstupňován od 5 % v nejmenších obcích po 0,5 % či nejméně

---

²⁵ Kandidatura nezávislého kandidáta je umožněna také ve volbách do Senátu Parlamentu ČR. Ale nejedná se o příliš rozšířenou možnost – například ve volbách v roce 2022 kandidovalo sedm nezávislých kandidátů z celkem 178 kandidátů, mandát získal jeden (voleno 27 senátorů); ve volbách v roce 2020 kandidovalo 11 nezávislých kandidátů z celkem 235 kandidátů, mandát nezískal nikdo [Volby.cz, 2022a; Volby.cz, 2020].

1 500 v obcích nad 150 tisíc obyvatel [§ 20, § 21 odst. 4 zákona č. 491/2001 Sb., Příloha k zákonu č. 491/2001 Sb.]. Nejen proto je pro nezávislé kandidáty výhodné kandidovat ve sdružení s politickou stranou či politickým hnutím (není nutné při každých volbách sbírat podpisy – politická strana či hnutí sbírá podpisy jednou při registraci); navíc politická strana nebo politické hnutí v takové situaci není vázána svým názvem registrovaným na Ministerstvu vnitra ČR a může ho pro účely těchto voleb v podstatě libovolně upravit.²⁶ I s ohledem na specifické podmínky kandidatury tak často dochází k tomu, že se o hlasy voličů střetávají různé kombinace volebních stran. Specifikem některých obcí, ve kterých se volí méně než sedm členů zastupitelstva, je i možnost navrhnout o třetinu více kandidátů, než je počet volených členů zastupitelstva. Druhým specifikem, které se týká všech obcí v České republice, je kontradikce očekávání voliče a reality ve smyslu redistribuce hlasů na mandáty. Jak uvádí doc. Lebeda „*Klíč k pochopení volebního systému nespočívá v tom, jakým způsobem můžeme hlasovat, ale zejména v tom, co se s našimi hlasy bude následně dít a jak na jejich základě budou rozdělovány mandáty.*“ [Lebeda 2009: 335]. Volič má totiž tři možnosti označení hlasovacího lístku (volební stranu, volební stranu a kandidáty jiných volebních stran, jednotlivé kandidáty napříč volebními stranami)²⁷ a může tak například nabýt dojem, že pokud označil jednotlivé kandidáty, hlasy jsou pouze pro ně. Avšak hlas pro kandidáta je v první řadě vždy hlasem pro danou politickou stranu, na jejíž kandidátní listině se kandidát nachází, a pro daného kandidáta jde spíše o jistou formu přednostního hlasu, který se však zohlední až ve chvíli, když překročí hranici danou zákonem pro přednostní udělení mandátu. [Lebeda 2009, Trávníček 2014] V důsledku všech těchto možností se stává, že volební systém do značné míry vlastně umožňuje přímou volbu starosty, ačkoliv není legislativně ukotvena (není výjimkou, že v obci kandidují pouze jednotliví nezávislí kandidáti proti sobě a vytvoří tak v podstatě většinový volební systém – jednotliví kandidáti jsou kandidátní listinou a mandáty se přidělují na základě absolutního počtu hlasů; od tohoto výsledku se pak odvozuje legitimita pro zisk funkce starosty obce). Jak uvádějí pánové Hájek a Balík takových obcí je při každých volbách zhruba 800 (v roce 1994 bylo takových obcí 547,

---

²⁶ Úprava názvu je možná jak na a) obecný název – např. Obec pro všechny generace (původně Sociální demokracie a nezávislí kandidáti), Svěží vítr z hor (původně SPD a nezávislí kandidáti), tak na b) název s vazbou na region – např. Nezávislí pro Prahu (původně SNK-ED a nezávislí kandidáti) nebo Berounští patrioti (původně Sociální demokracie a nezávislí kandidáti).

²⁷ Pojem „volební strana“ je souhrnný název pro politickou stranu, politické hnutí, jejich koalici, sdružení nezávislých kandidátů, sdružení nezávislých kandidátů a politického strany či politického hnutí, samostatně kandidující nezávislé kandidáty.

v roce 1998 už 780; od té doby se počet takovýchto obcí pohybuje od 803 do 847 případů) [Hájek, Balík 2020: 58]. V některých obcích jde o náhodu, ale v některých obcích je to účelově domluvený způsob kandidatury (např. v obci Kateřinice v okrese Vsetín usilovalo o 15 mandátů 29 samostatných nezávislých kandidátů) [Hájek, Balík 2020: 58]. Směrem ke konání nových voleb je však zásadní, že tito kandidáti nemají žádného náhradníka, což znamená, že v případě naplnění legislativních podmínek jejich mandát zůstane uvolněný (v Kateřinicích to problém není, ale například v roce 2022 bylo 65 obcí s pětičlenným zastupitelstvem, ve kterých mandát získali pouze samostatně kandidující nezávislí kandidáti [Volby.cz 2022], tedy v případě naplnění podmínek pro ztrátu mandátu by se v každé z obcí musely konat nové volby).

V souvislosti s volebním systémem je třeba také hovořit o obcích, ve kterých k volbám sice dochází, ale přesto je jasné, kdo zastupitelské posty získá, protože zde kandiduje tolik kandidátů, jako se obsazuje mandátů (nebo i méně, po splnění podmínky dané zákonem) [§23 odst. 8 zákona č. 491/2001 Sb.]. V roce 2018 byla průměrná velikost takovéto obce nejvyšší v historii a rozhodování těchto zastupitelstev podléhalo více než 367 000 osob (v roce 2014 to bylo 245 000 osob) [Hájek, Balík 2020: 51]. Nicméně počet těchto obcí v posledních letech klesá [Bernard 2011: 152]. Tomuto tématu se věnují také Ryšavý a Bernard, kteří uvádějí, že konkurence ve volbách může být určujícím faktorem volební účasti [Ryšavý, Bernard 2013: 7].

Dalším faktem, který bezpochyby podtrhuje specifičnost komunální úrovně je to, že zde dochází k výrazné fluktuaci kandidátů mezi kandidátními listinami [Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010] a rozhodování se neřídí liniemi danými politickými stranami [Vobecká, Bernard, Illner 2010]. Výrazným specifikem zejména malých obcí, které jsou předmětem zájmu této disertační práce, je rovněž skutečnost, že k možnosti ovládat obec mnohdy nestačí vítězství ve volbách, ale je třeba získat nadpoloviční většinu, což je u poměrných volebních systémů ne zcela běžná situace.

Specifické jsou také osobnosti, které se o mandáty v obcích ucházejí a které je vykonávají. Zatímco v parlamentních volbách je pro voliče často určující politická příslušnost kandidáta, v obecních volbách je tomu naopak. V malých obcích se jakákoliv ideologie často označuje jako „politikaření“ a vše se řídí tzv. „selským rozumem“ [Jüptner 2004: 86]. Vždyť taky většina kandidátů nemá žádnou stranickou příslušnost – např. volby 2022 – 87,8 % kandidátů a 91,4 % zastupitelů bylo bez politické příslušnosti [Volby.cz 2022]. Voliči se ve volbách do zastupitelstev obcí

často řídí základními informacemi o kandidátovi, umístěním na hlasovacím lístku, jeho předchozí zkušeností, ale třeba i vzhledem a osobní vazbou. Dle provedených studií má silně pozitivní vliv tzv. inkumbence (výkon politické funkce v předchozím období), vysokoškolský titul a střední věk. Poměrně slabý vliv naopak má pohlaví kandidátů [Bernard 2012: 615–637]. Je třeba však upozornit na to, že míru politizace ovlivňuje velikost obce [Ryšavý 2006: 967]. Bernard a Čermák zkoumali také pravděpodobnost zvolení poslance na základě známosti z komunální úrovně. Například 2 % zastupitelů hnutí ANO zvolených v roce 2014 získalo poslanecký mandát. U České pirátské strany byla tato hodnota dokonce 24 % [Bernard, Čermák 2021: 35]. Šance na úspěšný zisk mandátu poslance na základě známosti z lokální úrovně logicky roste s velikostí obce (u obcí do 3 000 obyvatel byla v roce 2014 šance na zisk poslaneckého mandátu na základě známosti z komunální úrovně menší než 1 %, zatímco v Praze to bylo více než 9 %) [Bernard, Čermák 2021: 36]. Muži mají zároveň zhruba dvakrát větší pravděpodobnost zvolení než ženy [Bernard, Čermák 2021: 38].

I na obce samotné je třeba pohlížet jako na specifikum komunální politiky. Obce jako předměty zkoumání nejnižší úrovně politiky definuje zákon jako základní územní samosprávné společenství občanů, které tvoří územní celek vymezený hranicí. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů a při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem [ČESKO 2000, § 1 a 2]. V odborné literatuře se můžeme setkat s vymezením základních funkcí, které obce mají. Vyčlenění funkcí vzniklo z empirického pozorování a existují dva nejvlivnější přístupy k jejich vysvětlení: tzv. koncepce dvojího státu a teorie veřejné volby. Koncepce dvojího státu chápe úlohu obcí uvnitř státu jako prostředku k zajištění dostatečného množství vzdělané a zdatné pracovní síly pomocí poskytování potřebných služeb (sociální či vzdělávací). Představitelé teorie veřejné volby tvrdí, že obce by se měly orientovat na základní činnosti, které jsou pro příjmově chudé či průměrné občany v soukromé sféře příliš drahé (zdravotní péče, veřejná doprava, veřejné školství, osobní sociální služby). Obecně lze funkce obcí rozdělit na: politické, ekonomické, sociální, ekologické, bezpečnostní, infrastrukturní a prognostické. Mezi funkce politické lze zařadit například provádění místního referenda a voleb a ustanovování orgánů obecní moci, rozhodování o členství v dobrovolných svazcích, udělování čestného občanství či pojmenovávání ulic a dalších veřejných prostranství. K funkcím ekonomickým lze zařadit ty, které mají vztah k hospodaření obce, sestavování rozpočtu, schvalování

závěrečného účtu, zřizování peněžních fondů či poskytování a přijímání darů. Mezi funkce sociální můžeme zařadit například vzdělávání (zřizování základních a mateřských škol), zdravotní péči (zřizování zdravotnických organizací, pečovatelských domů), sport (budování sportovišť) a kulturu (zřizování kulturních institucí). Funkci ekologickou reprezentuje zajišťování čistoty v obci, svoz a likvidace odpadů či odvádění a čištění odpadních vod. Bezpečnostní funkce je zastoupena možností zřídit obecní policii. Infrastrukturní funkci lze definovat například prostřednictvím správy, údržby a provozování komunikací, chodníků, stezek, ale i vodovodů a kanalizací. Prognostická funkce se vztahuje zejména na oblast plnění funkcí v delším časovém horizontu (plánování rozvoje obce, vznik územního či regulačního plánu, přijímání koncepčních dokumentů o rozvoji obce v budoucnosti. [Balík 2009: 29–31]

Naplňování všech výše uvedených funkcí, které lze také shrnout pod pojmem „péče o území obce a o potřeby občanů“, však velmi často vede ke konfliktům, které se projevují ve všech aspektech dění v obcích, a to nejčastěji prostřednictvím jednání zastupitelstev, participace občanů a zejména pak prostřednictvím konání obecních voleb (ať už konaných v řádném termínu po konci volebního období, nebo, jako v případě předmětného zájmu této disertační práce, konaných v mimořádném termínu). Jak již bylo rešerší literatury naznačeno, tzv. nové volby do zastupitelstev obcí nejsou nijak hojně rozšířeným tématem výzkumu, ačkoliv se počet jejich konání pohybuje na hranici 1 500 a zkušenost s nimi tak má značné procento obcí v České republice.

1.3 Otázka třetí – Jak legislativa upravuje konání nových voleb?²⁸

Další otázkou, která se v souvislosti s konáním nových voleb rovněž nabízí, je otázka *Jak legislativa upravuje konání nových voleb?*. Zároveň je potřeba si uvědomit, že podmínky konání nových voleb do zastupitelstev obcí mohou do značné míry ovlivnit i činnost místní samosprávy a zejména pak efektivitu, schopnost a obecně možnost vykonávat mandát zastupitele získaný prostřednictvím voleb.²⁹

---

²⁸ Kapitoly 1.3 až 1.7 vycházejí z textů publikovaných autorkou [Krpálková 2022; Krpálková 2023].

²⁹ V případě, že jsou v obci vyhlášeny mimořádné volby čtyřikrát v průběhu jednoho volebního období, lze si jen stěží představit elektivní výkon zastupitelského mandátu (Prameny (okr. Cheb)) ve volebním období 2010 až 2014; dodatečné volby se nakonec konaly pouze dvakrát, ve dvou termínech nebyla podána žádná kandidátní listina; Hnačov (okr. Klatovy) ve volebním období 2010 až 2014) [ČSÚ 2022a].

Konflikty v samosprávách, které následně končily prodlužováním či zkracováním volebního období se v českých zemích objevovaly již na konci 19. století. K prodlužování volebního období docházelo zejména v důsledku odvolávání se proti výsledkům voleb (tzv. rekursy), jelikož v průběhu jeho vyšetřování vládlo původní zastupitelstvo, nebo v důsledku sporů o seznamy oprávněných voličů [Čopík 2013; Čopík 2014]. Prodlužování volebního období nebylo nijak výjimečnou událostí. Například v Novém Městě nad Metují došlo k takovému kroku po řádných volbách v lednu roku 1880, říjnu roku 1889, listopadu roku 1897 a červnu roku 1907. Obecní zastupitelstva zvolená v listopadu roku 1886 a v lednu 1894 úřadovala místo standardního tříletého volebního období téměř čtyři roky. [Čopík 2013: 133]

Ke zkracování volebního období docházelo v případě konání mimořádných voleb. Hlavním zdrojem konfliktů, v důsledku kterých se mimořádné volby konaly, byly investiční projekty nutné zejména jako důsledek zprůmyslnění a modernizace měst a obcí. Například v Novém Městě nad Metují došlo ke sporům ohledně stavby nové školy či budování městského osvětlení. V obci Bohuslavice nad Metují se předmětem sporu staly investiční akce – výstavba nové školní budovy. I v dalších obcích a městech se předmětem sporů staly zejména investiční akce – stavby škol, obytných domů, silnic, vodovodů či kanalizací [Čopík 2013: 132–138; Čopík 2014: 56–62]. Také mezi dvěma světovými válkami docházelo ke sporům ohledně investičních akcí (stavba školy v Bohuslavicích či obecní elektrárny v Krčíně), rozvoje obce, správy veřejného jmění nebo nakládání s majetkem obce. V národnostně heterogenních obcích docházelo také ke sporům mezi zástupci jednotlivých etnik [Čopík 2014: 83 a 254]. Období mezi lety 1948 až 1989 je záměrně vynecháno, protože jak uvádí Jan Čopík: „*Žádná doba nsvobody nepřeje samosprávě*“ [Čopík 2014: 95].

Nové volby do zastupitelstev obcí jsou legislativním rámcem upraveny od roku 1990. Od té doby však podmínky jejich konání prošly poměrně výraznými změnami a k současnému vymezení byla velmi dlouhá cesta plná změn. Prvním zákonem, který upravoval demokratické a svobodné volby do zastupitelstev obcí, byl zákon č. 368/1990 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích, který byl v roce 1992 novelizován zákonem č. 298/1992 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o místním referendu. Volby do zastupitelstev obcí v roce 1994, stejně jako volby v roce 1998, se však již konaly podle zákona č. 152/1994 Sb. K další změně pravidel volební soutěže došlo se zákonem č. 491/2001 Sb., který je s drobnými úpravami platný dodnes. Spolu

s výraznými změnami, ke kterým v průběhu let došlo (změna volebního dělitele, změna podmínek kandidatury nezávislých kandidátů a jejich sdružení, atd...), byly mnohdy na základě zkušeností průběžně měněny také podmínky pro konání nových voleb.

Konání nových voleb bylo v zákoně č. 368/1990 Sb. stanoveno snížením počtu členů zastupitelstva o více než jednu třetinu oproti volenému stavu či poklesu počtu členů zastupitelstva pod sedm (v obcích do 3 000 obyvatel) a dále pak vznikem nové obce, městské části nebo městského obvodu (§ 56 zákona č. 368/1990 Sb.). Nové volby se nekonalý v posledních třech měsících volebního období obecního zastupitelstva. Klíčovou z dnešního pohledu pak mohla být podmínka, že náklady na nové volby hradila sama obec. To považuji za klíčové zejména z toho důvodu, že platba voleb ze státního rozpočtu je pro členy zastupitelstva vzdávající se mandátu velmi vzdálenou představou. Oproti situaci, kdy obec musí do svých nákladů, mnohdy velmi napjatých rozpočtů, zahrnout také úhradu za volby, které se mohou konat na základě rozhodnutí třeba i jedné osoby.

Zákon č. 298/1992 Sb. definoval podmínky konání nových voleb (§ 8 zákona č. 298/1992 Sb.) snížením počtu členů zastupitelstva pod jednu třetinu nebo pod sedm, vznikem nové obce či městské části nebo městského obvodu. Tříměsíční lhůta nekonání nových voleb zůstala zachována. Úhrada nákladů za konané nové volby v legislativní úpravě ponechána nebyla a náklady byly hrazeny ze státního rozpočtu.

V zákoně č. 152/1994 Sb. byly nové volby koncipovány poměrně odlišně od dříve platné právní úpravy (§ 57 zákona č. 152/1994 Sb.). Tvůrci v důvodové zprávě uvádí, že k tomu došlo na základě zkušeností získaných při organizaci nových voleb do zastupitelstev obcí v uplynulých čtyřech letech a rovněž na základě celé řady připomínek obecních a okresních úřadů [Poslanecká sněmovna 1993–1996]. Oproti dosavadní právní úpravě zůstala nezměněna podmínka poklesu počtu členů zastupitelstva nejméně o jednu třetinu, ale absolutní hranice minimálního počtu členů zastupitelstva byla stanovena na pět. Nově byl upraven také způsob vyhlašování nových voleb, který byl svěřen do kompetence ministra vnitra, a to na základě špatných zkušeností s dlouhým procesem vyhlašování nových voleb do zastupitelstev obcí Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR. [Poslanecká sněmovna 1993–1996]

Zákon č. 491/2001 Sb. je zatím posledním zákonem, který v § 58 upravuje konání nových voleb do zastupitelstev obcí. A oproti předchozím zákonům zde došlo k poměrně výrazným změnám týkajících se úpravy podmínek konání nových voleb.

S ohledem na poznatky z praxe bylo přistoupeno k úpravě důvodů konání nových voleb, jak uvádí důvodová zpráva k zákonu [Poslanecká sněmovna 1998–2002]. Nově byly podmínky stanoveny tak, že nové volby se konají, poklesne-li počet členů zastupitelstva obce o více než polovinu. Cílem této úpravy bylo zamezit příliš častému konání nových voleb. Tato idea by zřejmě byla naplněna, nicméně v zákoně zůstala zachována podmínka poklesu počtu členů zastupitelstva pod pět, což je, jak se nyní ukazuje (i na základě dále uvedených dat), hranice kritická. Beze změny zůstala podmínka konání nových voleb při vzniku nové obce, městské části nebo městského obvodu. Nové volby se nekonají v posledních šesti měsících volebního období. Nově byla uvedena povinnost vyhlásit nové volby v obci, pokud se zastupitelstvo nesejde usnášeníschopné po dobu delší, než je šest měsíců.

Skutečností, která bezprostředně souvisí s legislativní úpravou konání nových voleb a mnohokrát na ni bylo výše odkazováno, je také velikost zastupitelstva obce. Ačkoliv počet volených členů zastupitelstva určuje pro své nástupce v dalším volebním období nejpozději 85 dnů před volbami stávající zastupitelstvo, je omezeno velikostními kategoriemi danými zákonem. Velikostní kategorie jsou přímo závislé na počtu obyvatel v obci. I toto vymezení prošlo od roku 1990, kdy bylo stanoveno, jistými změnami.

Konkrétní hranice byly historicky stanoveny v zákoně o obcích (obecní zřízení), který v průběhu let taktéž doznal změn. Hranice stanovené § 28 zákona č. 367/1990 Sb. jsou uvedeny v tabulce níže (viz *Tabulka 2*). Původní návrh zákona určoval hranice v některých velikostních kategoriích jinak (u obcí do 3 000 obyvatel byl navržen počet zastupitelů v rozpětí 5 až 15; v kategorii od 3 000 do 20 000 obyvatel pak 10 až 30 členů zastupitelstva), bohužel z dobových materiálů není možné jasně určit, co bylo příčinou změny původně navrhovaného postupu, nicméně později by to více korespondovalo s nastavením pravidel pro konání nových voleb.

Tabulka 2: Počet členů zastupitelstva dle zákona č. 367/1990 Sb.

Velikostní kategorie	Počet členů zastupitelstva
do 3 000 obyvatel	7–15 členů
3 000–20 000 obyvatel	15–30 členů
20 001–50 000 obyvatel	25–40 členů
nad 50 000 obyvatel	35–50 členů
statutární město	50–70 členů
městské obvody nebo městské části výše uvedených měst	7–70 členů

Zdroj: [Zákon č. 367/1990 Sb.; vlastní zpracování]

Společně s úpravami volebních pravidel došlo s přijetím zákona č. 152/1994 Sb. také k vytvoření nové kategorie nejmenších obcí do 500 obyvatel a stanovení rozsahu počtu členů zastupitelstva (viz *Tabulka 3*). Stejný rozsah velikostních kategorií obcí byl potvrzen také zákonem č. 128/2000 Sb.

Tabulka 3: Počet členů zastupitelstva dle zákona č. 152/1994 Sb. a č. 128/2000 Sb.

Velikostní kategorie	Počet členů zastupitelstva
do 500 obyvatel	5–9 členů
500–3 000 obyvatel	7–15 členů
3 001–10 000 obyvatel	11–25 členů
10 0001–50 000 obyvatel	15–35 členů
50 001–150 000 obyvatel	25–45 členů
nad 150 000 obyvatel	35–55 členů

Zdroj: [Zákon 152/1994 Sb. a zákon č. 128/2000 Sb.; vlastní zpracování]

Na výše uvedených informacích je tedy možné pozorovat, že v průběhu let došlo k vytvoření nové kategorie nejmenších obcí, ve které byl stanoven dosud nejnižší počet členů zastupitelstva, jaký je možné obsadit. Počet členů zastupitelstva zde byl nově částečně stanoven na totožné úrovni jako původní (ale následně upravený a platný v jiném znění) záměr z roku 1990. Rozpětí, v jehož rámci si obec určuje konkrétní počet členů zastupitelstva, je stanoveno velmi široce, zřejmě proto, aby si obec mohla stanovit takový počet členů zastupitelstva, který považuje za neoptimálnější v místních podmínkách. Samostatnou kategorií v definici počtu členů zastupitelstva je pak hlavní město Praha (definováno zákonem č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze), respektive jeho městské části, ve kterých se nové volby také konají (viz *Tabulka 4*; vše s ohledem na zvláštní postavení Prahy jako obce i vyššího územního samosprávného celku).

Tabulka 4: Počet členů zastupitelstva dle zákona č. 128/2000 Sb. a zákona č. 131/2000 Sb.

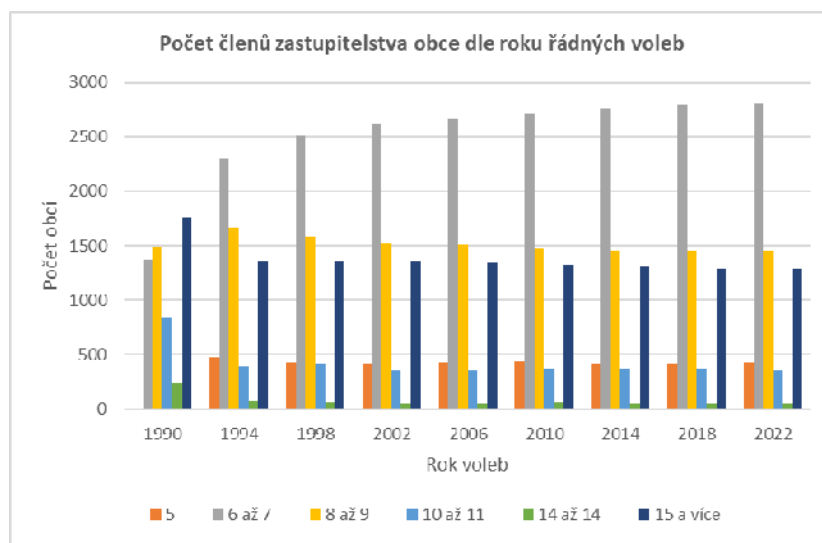
Velikostní kategorie	Počet členů zastupitelstva
do 500 obyvatel	5–9 členů
500–3 000 obyvatel	7–15 členů
3 001–10 000 obyvatel	11–25 členů
10 0001–50 000 obyvatel	15–35 členů
50 001–150 000 obyvatel	25–45 členů
nad 150 000 obyvatel	35–55 členů
Praha	55–70 členů
městské obvody nebo městské části	dle počtu obyvatel

Zdroj: [Zákon č. 128/2000 Sb. a zákon č. 131/2000 Sb.; vlastní zpracování]

Představení proměny velikostních kategorií obcí je třeba porovnat i s reálnými daty. Na níže uvedeném grafu (viz *Obrázek 6*) je uvedeno, jak se měnila struktura, respektive velikost zastupitelstev obcí, městských částí a městských obvodů od roku 1990, rozdělená po jednotlivých volebních termínech. Výstup potvrzuje existenci malých municipalit v České republice s jasnou dominancí municipalit do 15 členů zastupitelstva.

Obrázek 6: Počet členů zastupitelstva obce dle roku řádných voleb

Zdroj: [ČSÚ 2022b; vlastní zpracování]

Jak je patrné, legislativní úprava nových voleb byla v průběhu let poměrně často měněna, a ne vždy lze změnu hodnotit tak, že přinesla očekávaný užitek (zejména jde o poslední úpravu). V této souvislosti je proto vhodné podívat se na to, kolika obcí se problém vlastně týká, jaká je jejich velikost a struktura.

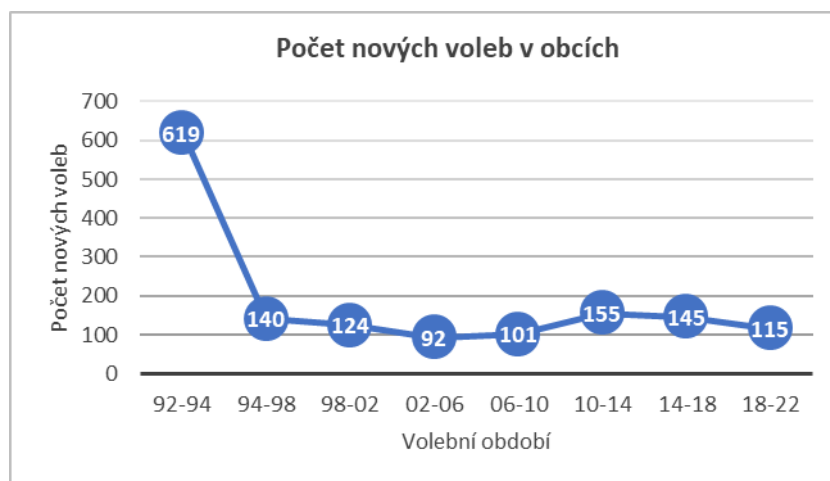
1.4 Otázka čtvrtá – Kolika obcí se nové volby týkají?

V České republice je celkem 6 258 územních celků na úrovni obcí [ČSÚ, 2022] (volit je možné do 6 254 zastupitelstev, protože zbývající čtyři jsou vojenské újezdy bez civilního obyvatelstva), tisíce z nich jsou konáním nových voleb bezprostředně ohroženy a reálné konání nových voleb se v každém volebním období týká zhruba 120 z nich. Průměrná česká municipalita je totiž téměř 3,5krát menší než průměrná municipalita v Evropské unii, ve které žije 5 867 obyvatel [OECD, 2022]. Vzhledem k tomu, že právě na počet obyvatel v obci je navázána velikost obecního zastupitelstva, jsou malá i jednotlivá zastupitelstva. Právě to, v kombinaci s legislativní úpravou nových voleb do zastupitelstev obcí, umožňuje snazší vyvolání nových voleb, a to i opakovaně. To mnohdy způsobuje dotčené obci značné problémy. Opakovaně

konané nové volby do zastupitelstva obce totiž mohou zapříčít propad obce do rozpočtového provizoria, nemožnost nakládat s obecním majetkem či investovat nebo vydávat místní vyhlášky. Mohou znamenat i omezení funkcí obce jako takové. Opakované konání nových voleb může zároveň ovlivnit atmosféru v obci nebo ochotu kandidátů se o zastupitelský post vůbec ucházet.

Počet nových voleb do zastupitelstev obcí od roku 1992,³⁰ od něž Český statistický úřad disponuje dostupnými daty, se pohybuje na hranici 1 500 konaných nových voleb. Nejvíce konaných nových voleb (viz *Obrázek 7*) se uskutečnilo mezi lety 1992 až 1994,³¹ což do značné míry souvisí i se vznikem nových obcí při rozvolňování struktury samospráv z předchozího režimu [Vajdová, Čermák, Illner, 2006: 17]. Mezi lety 1992 a 1994 totiž vzniklo téměř 500 nových obcí. Pokud však vynecháme toto specifické období, dosahuje průměrný počet konaných nových voleb v rámci jednoho volebního období čísla 124.³²

Obrázek 7: Počet nových voleb v obcích

Zdroj: [ČSÚ 2022a; vlastní zpracování]

Konání nových voleb v obcích se zastupitelstvem větším, než je devět členů, kde je logicky těžší splnit zákonné podmínky pro konání nových voleb, je spíše výjimkou. Ke konání nových voleb došlo například v lednu 2013 v obci Krhová v okrese Vsetín – 15 zastupitelů, 1 614 voličů [Volby.cz 2013a] či v dubnu 2013 v obci Nové Lublice v okrese Opava – 15 zastupitelů, 183 voličů [Volby.cz 2013b]. Jak vyplývá

³⁰ Data ČSÚ jsou souhrnně dostupná od roku 1992, za jednotlivé obce jsou dostupná až od roku 2002.

³¹ Jedná se o zkrácené období, neboť z období mezi lety 1990 a 1992 nedisponuje ČSÚ potřebnými daty (i data mezi lety 1992 až 1998 jsou spíše souhrnná a ne vždy obsahují údaje za jednotlivé obce, ale spíše souhrnná data za okresy; přesnější data lze získat až analýzou dat po roce 2002).

³² Nejedná se o v průměru 124 obcí, neboť v části z nich dochází ke konání nových voleb opakovaně (jak bude analyzováno dále), ať už v rámci jednoho volebního období, nebo v rámci širšího časového rámce několika po sobě následujících volebních období.

z níže uvedených dat (viz *Tabulka 5*), jsou v České republice konáním nových voleb ohroženy zejména dvě skupiny obcí, které lze definovat velikostí zastupitelstva. Konkrétně se jedná o obce s pěti a sedmičlenným zastupitelstvem. Ohroženy jsou samozřejmě i obce s šestičlenným zastupitelstvem, ale těch se mnoho nevyskytuje. Například ve volbách v roce 2022 bylo takových obcí 25, dále pak bylo šestičlenné zastupitelstvo v jednom volebním obvodu obce Lišov (celkově má zastupitelstvo 21 členů) [Volby.cz 2022]. Ve volbách v roce 2018 se jednalo o 27 obcí a jeden volební obvod v obci Lišov [Volby.cz 2018]. V absolutních počtech se ze všech zastupitelstev obcí, městských částí a městských obvodů jedná o téměř dva tisíce obcí, tedy téměř třetinu ze všech českých lokálních zastupitelstev. Pětičlenná zastupitelstva mají ještě jeden rizikový faktor. Stává se totiž, že zde kandiduje přesně tolik kandidátů, kolik se obsazuje mandátů, a často kandidují jako samostatní nezávislí kandidáti, případně na jedné kandidátní listině bez náhradníků nebo s jejich minimálním počtem.

Tabulka 5: Nové volby v obcích dle počtu členů zastupitelstva obce

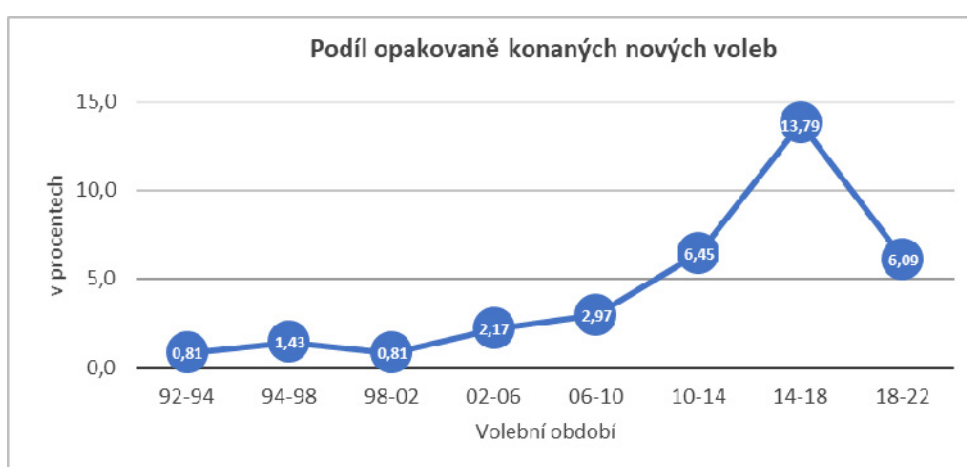
Volební období	Počet členů zastupitelstva					
	5	6	7	8–9	10–14	15 a více
1992–1994	-	-	149	340	78	52
1994–1998	15	1	68	22	9	25
1998–2002	18	5	57	23	5	16
2002–2006	29	1	55	7	-	-
2006–2010	34	1	60	3	2	1
2010–2014	52	3	87	7	3	3
2014–2018	41	3	95	5	-	1
2018–2022	34	-	80	1	-	-

Zdroj: [ČSÚ 2022a; vlastní zpracování]

Obecně to tedy znamená, že v obcích s pěti či sedmičlenným zastupitelstvem stačí ke konání nových voleb rezignace (či jiná okolnost, např. odstěhování nebo smrt) několika málo členů zastupitelstva, někdy dokonce pouze jednotlivce. Některé obce s pěti členy zastupitelstva jsou konáním nových voleb ohroženy v podstatě neustále, neboť dochází k situacím, kdy kandiduje pět kandidátů na pět zastupitelských pozic, a k dispozici tak nejsou žádní náhradníci, kteří by mohli na případné uvolněné mandáty nastoupit. Vzdání se mandátu, odstěhování či smrt jednoho člena zastupitelstva tak vždy znamená konání nových voleb. Takových obcí, kde kandidovalo pět osob na pět mandátů, bylo při řádných volbách do zastupitelstev obcí v roce 2022 celkem 45 [Volby.cz 2022]. V roce 2018 bylo takových obcí 107 [Volby.cz 2018].

Dalším prvkem, který je v souvislosti s konáním nových voleb důležité pozorovat, je podíl opakovaně konaných nových voleb na celkovém počtu nových voleb do zastupitelstev obcí. Ačkoliv bylo absolutně nejvíce nových voleb v prvním volebním období po roce 1989, procento opakovaného konání nových voleb zde bylo nejnižší, společně s volebním obdobím 1998 až 2002 (0,81 %). Oproti tomu nejvyšší procento opakování nových voleb bylo ve volebním období 2014 až 2018, a to téměř 14 %. V posledním ukončeném volebním období se počet opakovaně konaných nových voleb pohyboval na hranici 6 % (viz *Obrázek 8*).

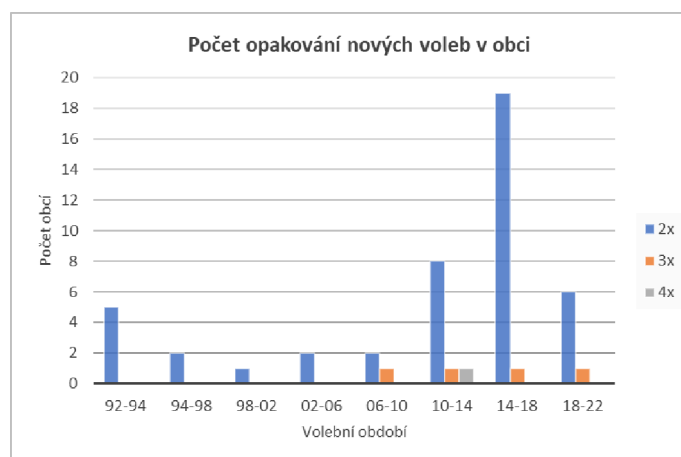
Obrázek 8: Podíl opakovaně konaných nových voleb

Zdroj: [ČSÚ 2022a; vlastní zpracování]

V souvislosti s opakovaným konáním nových voleb je třeba sledovat i počet opakovaně konaných nových voleb v jedné obci. Opakované konání nových voleb totiž zdaleka neznamená pouze jediné zopakování. Výjimkou není ani troj- nebo čtyřnásobné opakování nových voleb do zastupitelstev obcí v rámci jednoho volebního období v důsledku rezignace na mandáty (viz *Obrázek 9*). Historicky nejvíce jich prozatím bylo ve volebním období mezi lety 2014 a 2018, a to 20 (v 19 obcích došlo ke konání nových voleb dvakrát v průběhu volebního období, v jedné obci dokonce třikrát).

Obrázek 9: Počet opakování nových voleb v obci

Zdroj: [ČSÚ 2022a; vlastní zpracování]

Na výše uvedených datech se zcela jednoznačně potvrzují ohrožené skupiny obcí, jejich velikostní struktura i frekvence opakování nových voleb v rámci volebních období i v rámci jednotlivých obcí.

Na danou otázku je možné se podívat také pohledem počtu náhradníků, kteří mohou na případně uvolněné posty nastoupit.³³ V roce 2018 bylo bez náhradníků obsazeno 874 zastupitelstev, ve 46 z nich by odstoupení jediného zastupitele znamenalo konání nových voleb. V 604 obcích bylo zastupitelstvo zvoleno s pouze jediným náhradníkem, 687 zastupitelstev má dva náhradníky a 225 zastupitelstev mohou doplnit tři náhradníci [Hájek, Balík 2020: 54]. Ve volbách v roce 2022 bylo zvoleno 740 zastupitelstev, kde není žádný náhradník, ve 107 z nich by odstoupení jediného zastupitele znamenalo konání nových voleb. V téměř 500 obcích bylo zvoleno zastupitelstvo s jedním náhradníkem, 580 zastupitelstev má dva náhradníky, 100 zastupitelstev má tři náhradníky (v 72 z nich by odstoupení náhradníků znamenalo konání nových voleb) [Volby.cz 2022].

³³ Je důležité zmínit, že se jedná o data aktuální ke dni konání voleb, protože ČSÚ nepropisuje do svých datových sad další vývoj po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí (např. vzdání se mandátu či postu náhradníka).

1.5 Otázka pátá – Je možná evropská inspirace?³⁴

V kontextu s již známou legislativní úpravou nových voleb v České republice napříč jednotlivými volebními obdobími (je možno porovnat s počty nových voleb v obcích), je vhodné se zaměřit i na to, jak se se situací vypořádávají evropské státy, a zda je možné zde najít příklady tzv. „dobré praxe“.

Obecně lze tzv. nové volby v evropském pohledu rozdělit na tři kategorie:

- 1) volby jsou v zemi legislativně ukotveny a konají se,
- 2) volby jsou v zemi legislativně ukotveny a nekonají se,
- 3) státy, kde není konání nových voleb nijak legislativně ukotveno a situace je řešena jiným způsobem.³⁵

1.5.1 Státy s legislativním ukotvením nových voleb, k volbám dochází

Prostor bude nejprve věnován státům, kde je konání nových voleb legislativně upraveno a ke konání voleb tam dochází (*viz Tabulka 6*). Souhrnně se jedná o Finsko, Francii, Gruzii, Chorvatsko, Maďarsko, Moldavsko, Polsko, Portugalsko, Severní Makedonii, Slovensko, Ukrajinu a spolkové země Štýrsko a Tyrolsko. Vzhledem k tomu, že se jedná o státy „ze všech koutů“ Evropy, uvádím nejprve srovnání počtu municipalit a jejich průměrné velikosti, neboť to jsou do značné míry faktory, které ovlivňují konání nových voleb. Zároveň v tabulce uvádím počty jednotlivých nových voleb, neboť jak je patrné, ani stejný předpoklad (legislativně upravené nové volby a reálné konání) nutně neznamená, alespoň obdobné počty nových voleb ve státě.

---

³⁴ Tato kapitola a její podkapitoly vycházejí z textu publikovaného autorkou [Krpálková 2020].

³⁵ Pro potřeby této části disertační práce bylo zpracováno velké množství dat a pro přesnost a jejich správnou interpretaci je třeba mít na paměti fakt, že legislativní úprava v jednotlivých evropských státech nepracuje s jednotným terminologickým označením jak druhů mimořádných voleb (často jsou využívány termíny *early elections*, *by-elections*, *supplementary elections* nebo *subsequent elections*), tak názvů územních celků a jejich orgánů. Proto je kolektivní orgán na obecní úrovni v následujících textech souhrnně označován „zastupitelstvo“ a hlavní představitel obce jako „starosta“. Výběr států, zisk dat a metodologie zpracování této části je uvedena v obecné metodologické kapitole v úvodu této disertační práce.

Tabulka 6: Počty municipalit, průměrný počet obyvatel v obci a počet nových voleb

Stát	Počet municipalit	Průměrný počet obyvatel v obci ³⁶	Počet nových voleb 2015–2021 ³⁷
Finsko	313	17 670	0 (3 v roce 2009)
Francie	34 968	1 898	60
Gruzie	72	51 583	14
Chorvatsko	555	7 292	6
Maďarsko	3 177	3 068	451
Moldavsko	1 613	1 622	30
Polsko	2 479	15 308	1 688
Portugalsko	308	33 459	22
Severní Makedonie	82	25 407	3
Slovensko	2 890	1 888	308
Ukrajina	10 885	4 054	1 375
Štýrsko	286	4 423	6
Tyrolsko	277	2 784	3

Zdroj: [EUROBAROMETR 2020, WorldBank 2020; vlastní zpracování]

Nyní se pokusím uvést základní informace o nových volbách ve státech této kategorie a následně představím specifika jednotlivých zemí, neboť legislativní úprava a podmínky konání nových voleb jsou i v rámci této jedné kategorie odlišné. Klíčový prvek je hranice, pod kterou nesmí klesnout počet členů zastupitelstva. Ani ta ale není v rámci této skupiny jednotná. Například ve Finsku je taková hranice poklesu pod $\frac{3}{4}$ z původního počtu členů zastupitelstva. Hranice počtu členů zastupitelstva na úrovni $\frac{1}{3}$ je uplatňována v Moldavsku, v Polsku jsou to $\frac{2}{5}$, v dalších státech hranice bezprostředně stanovená není a volby se konají, pokud není možné, za podmínek stanovených zákonem, obsadit kompletní zastupitelstvo obce. Dalším klíčovým prvkem s ohledem na konání nových voleb je rovněž počet členů zastupitelstva, který má být v nových volbách volen. V některých státech se volí pouze tolik členů zastupitelstva, kolik jich je potřeba k doplnění zastupitelstva do daného počtu, v jiných státech, někdy např. jen za podmínky, že zastupitelstvo ukončí své fungování jako celek, se automaticky volí celé zastupitelstvo. Odlišné nastavení pravidel je v některých státech

³⁶ Výpočet autorky disertační práce jako podíl počtu obyvatel státu a počtu municipalit; údaj o počtu obyvatel byl čerpán z webu Světové banky.

³⁷ Zdroje počtu voleb jsou uvedeny v textu u jednotlivých států, spolu s podrobnějšími informacemi o jejich zisku.

ovlivněno kategorií velikosti municipality nebo druhem volebního systému či počtem mandátů ve volebním obvodu. Sjednocujícím prvkem je v této skupině funkční období zastupitelů zvolených v nových volbách. Ve většině trvá do konce funkčního období členů zastupitelstva zvolených v řádném termínu. Výjimkou je v tomto případě zejména spolková země Štýrsko, kde se řádné volby v obci nekonají v případě, že se tam nové volby konaly v době kratší, než je šest měsíců před termínem řádných voleb.

Jak již bylo výše zmíněno, ve Finsku se dle volebního zákona [FINSKO] nové volby konají v případě, že počet členů zastupitelstva klesne pod hranici $\frac{3}{4}$ z původního počtu zvolených zastupitelů. O takové skutečnosti musí být informováno ministerstvo spravedlnosti, které potvrdí, jaký počet členů zastupitelstva bude v doplňkových volbách volen. Obsazuje se totiž vždy právě tolik mandátů, kolik jich bylo uvolněno. Funkční období takto zvolených zastupitelů trvá do konce funkčního období členů zastupitelstva zvolených v řádném termínu voleb.

Volební kodex republiky Francie [FRANCIE] upravuje tzv. výměnu obecních zastupitelů na základě velikosti obce – do tisíce obyvatel a nad tisíc obyvatel. V obcích do tisíce obyvatel se doplňující volby konají, pokud počet členů zastupitelstva klesne minimálně o třetinu, nebo má-li méně než pět členů. V takovém případě se volby musí konat do třech měsíců od nastalé situace. Volby se nemusí konat v roce před řádnými volbami počínaje 1. lednem, ovšem jsou povinné, klesne-li počet členů zastupitelstva pod polovinu nebo pod čtyři, v obcích s více než tisícem obyvatel se situace řeší nástupem náhradníka [Francie, Kapitola II, sekce V.] Pokud jde o počty nových voleb: v roce 2015 se konaly ve 37 obcích, v roce 2016 v 10 obcích, v roce 2017 v 6 obcích, v roce 2018 v 5 obcích a v roce 2019 ve 2 obcích [Ministère de l'Intérieur et des outre-mer]. V roce 2020 se nové volby nekonaly v žádné obci, jelikož se v témže roce konaly řádné volby do zastupitelstev obcí.

Také gruzínský Volební kodex [GRUZIE] upravuje nové volby podle toho, jakým volebním systémem byl zvolen zastupitel, jehož mandát je uvolněn. Pokud je třeba obsadit mandát zastupitele, který byl zvolen poměrným volebním systémem, na jeho místo nastupuje náhradník. Pokud politická strana žádného náhradníka nemá, zůstává mandát uvolněný až do konce volebního období. Pokud byl však mandát přidělen na základě většinového volebního systému, konají se na tento uvolněný mandát doplňovací volby. Mandát takto zvoleného člena zastupitelstva platí pouze do dalších řádných voleb. Pokud se řádné volby konají ještě v témže roce, doplňovací volby se

neuskuteční [GRUZIE, čl. 154]. Mezi lety 2017 až 2021 proběhly volby v mimořádném termínu celkem pětkrát. Dvakrát v roce 2018 – doplňovací volby v celkem třech obcích [CEC Election Administration of Georgia, 2018] a třikrát v roce 2019 – 1krát mimořádné volby pro celé zastupitelstvo obce a 2krát doplňovací volby celkem v 11 obcích [CEC Election Administration of Georgia, 2019].

V Chorvatsku upravuje konání voleb do zastupitelstev obcí Zákon o místní a regionální (krajské) samosprávě [CHORVATSKO]. S ohledem na bolestnou historickou zkušenost jsou v zákoně zakotveny i formulace týkající se reprezentace národnostních menšin. A to se týká právě i nastupování náhradníků na uvolněný mandát člena zastupitelstva. Úprava je řešena tak, že v případě, že kandidát ukončí svou činnost v zastupitelstvu, nastupuje na jeho místo náhradník, který je prvním nezvoleným kandidátem dané politické strany s tím, že se respektují jak národnostní otázky, tak dohody o náhradnících mezi politickými stranami, pokud se jedná o koalici politických stran. V případě, že je takových kandidátů nedostatek, konají se mimořádné volby. Ty se musí uskutečnit do 90 dnů od nastalé situace, pokud však do řádných voleb zbývá více než rok [CHORVATSKO, čl. 7]. Z dat získaných od Ústřední volební komise Chorvatska [Central Election Commission of Croatia] vyplývá, že v Chorvatsku se mezi lety 2017 až 2021 konaly mimořádné volby na úrovni členů zastupitelstva nebo postu starosty celkem šestkrát (1krát volba zástupce starosty pro členy italské národnostní menšiny, 4krát volby členů zastupitelstva a 1krát mimořádné volby starosty). Od roku 2020 může k mimořádným volbám dojít i tehdy, pokud vláda rozpustí zastupitelský orgán z toho důvodu, že přijal rozhodnutí nebo jiný právní akt, který ohrožuje suverenitu a územní celistvost Chorvatské republiky.

V Maďarsku je pro konání nových voleb klíčovými faktory volební systém a počet mandátů obsazovaný ve volebním obvodu. Vše upravuje zákon o volbách do obecních zastupitelstev a starostů [MAĎARSKO]. Doplňovací volby se konají za situace, kdy je uvolněn mandát člena zvoleného v jednomandátovém volebním obvodu nebo mandát starosty [MAĎARSKO, čl. 20]. Dále pak v situaci, kdy kandiduje méně kandidátů, než je určený počet obsazovaných mandátů, případně pokud došlo k rovnosti hlasů mezi kandidáty v jednomandátovém volebním obvodu nebo kandidátů na post starosty. Na uvolněný mandát člena zastupitelstva, který byl zvolen poměrným volebním systémem, nastupuje jeho náhradník. Pokud již politická strana žádné náhradníky na uvolněný mandát nemá, zůstane mandát neobsazený až do příštích všeobecných

voleb. Pokud je však rozhodnuto, že došlo k tak výraznému poklesu počtu členů zastupitelstva, že není možné, aby zastupitelský orgán fungoval, zvolí se noví členové zastupitelstva na základě doplňovacích voleb [MAĎARSKO, čl. 21]. Z dat dostupných na stránkách Národního volebního úřadu (Nemzeti Választási Iroda), byly zjištěny následující počty voleb do zastupitelstev obcí konaných mimo řádný termín. V roce 2015 se volby konaly ve 32 termínech. V 66 municipalitách se volil starosta a ve 28 municipalitách se volilo zastupitelstvo [Nemzeti Választási Iroda, 2015]. V roce 2016 se jednalo o 39 takových termínů. V 91 municipalitách se volil starosta a v 56 se volilo zastupitelstvo [Nemzeti Választási Iroda, 2016]. V roce 2017 se mimořádné volby konaly ve 33 termínech. V 66 municipalitách se volil starosta a ve 28 se volilo zastupitelstvo [Nemzeti Választási Iroda, 2017]. V roce 2018, tedy když nebylo konání mimořádných voleb limitováno zákonnými lhůtami před řádnými volbami, bylo 39 takovýchto termínů. V 63 municipalitách byl volen starosta a v 36 případech bylo voleno zastupitelstvo [Nemzeti Választási Iroda, 2018]. V roce 2019, ve kterém se rovněž konaly řádné volby, bylo vyhlášeno 9 termínů mimořádných voleb. V těchto termínech byl ve 12 případech volen starosta obce a v 5 případech bylo voleno zastupitelstvo [Nemzeti Választási Iroda, 2019].

Volební kodex Moldavské republiky [MOLDAVSKO] upravuje legislativní úpravu všech druhů voleb. Část, která se týká voleb na lokální úrovni, upravuje konání opakovaných, nových a dílčích voleb do zastupitelstev obcí. Nové volby se konají, pokud zastupitelstvo rezignovalo jako celek, bylo rozpuštěno nebo počet jeho členů klesl na méně než 1/3 počtu členů zastupitelstva zvoleného ve volbách. Dále pak v případech, kdy rezignoval starosta, zastupitelstvo nebylo zvoleno ani v opakovaných volbách, volby se v obci vůbec nekonaly či pokud bylo reorganizací územních správních celků změněno zřízení správních územních celků. Nové volby se konají vždy do 60 dnů od nastalé situace [MOLDAVSKO, čl. 139]. Dílčí volby se konají rovněž do 60 dnů avšak v situaci, kdy ve volbách nebyl zvolen dostatečný počet členů zastupitelstva [MOLDAVSKO, čl. 140]. Mezi lety 2015 až 2020 bylo vyhlášeno celkem šest termínů pro celkem 30 obcí: listopad 2015 – 2 obce [Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova, 2015], květen 2016 – 3 obce, říjen 2016 – 4 obce [Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova, 2016], květen 2017 – 7 obcí, listopad 2017 – 10 obcí [Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova, 2017] a květen 2018 – 4 obce [Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova, 2018].

Polský Volební kodex [POLSKO] vymezuje tři způsoby, jak se řeší uvolněný mandát člena zastupitelstva obce. Jedná se o volby předčasné a doplňkové. Důležitým kritériem je v tomto případě počet uvolněných mandátů v zastupitelstvu. Předčasné volby se konají, pokud ukončí svou činnost zastupitelstvo jako celek. V případě, že do voleb v řádném termínu zbývá méně než 12 měsíců, předčasné volby se nekonají a Rada ministrů na návrh Ministra pro veřejnou správu jmenuje osobu, která bude obec v této době spravovat. Doplňkové volby se konají na uvolněný mandát jednotlivých členů zastupitelstva, pokud zbývá do řádných voleb více než 6 měsíců s tím, že se volby musí uskutečnit do 3 měsíců od nastalé situace. Volební období takto zvoleného člena zastupitelstva je ukončeno spolu s ostatními řádným termínem konání voleb do zastupitelstva obce. Pokud však počet členů zastupitelstva poklesne pod 2/5 ze zákonem stanoveného počtu, konají se předčasné volby. Pokud do konce řádného volebního období zbývá méně než 6 měsíců, volby se neuskuteční. V opačném případě trvá mandát nově zvolených členů zastupitelstva do konce volebního období členů zastupitelstva zvolených v řádném termínu [POLSKO, čl. 6]. Na základě komunikace s Národním volebním úřadem (Krajowe Biuro Wyborcze) bylo zjištěno, že v období mezi lety 2015 až 2018 se konalo 39 předčasných voleb a doplňkovými volbami bylo obsazováno celkem 1 111 uvolněných mandátů člena zastupitelstva. Od roku 2018 to pak bylo 18 předčasných voleb, doplňkovými volbami bylo obsazeno 520 uvolněných mandátů.

Legislativa v Portugalsku podle Volebního zákona do orgánů samosprávy [PORTUGALSKO] připouští konání mimořádných voleb, pokud se v případě poklesu počtu členů zastupitelstva nepodaří tyto členy nahradit dalšími kandidáty z předchozích řádných voleb. Nově zvolení zastupitelé pak vykonávají mandáty až do dalších řádných voleb, které se v Portugalsku konají jednou za čtyři roky. Ke konání mimořádných voleb došlo mezi lety 2015 až 2021 celkem v 19 případech, kdy se předčasně volilo zastupitelstvo 22 obcí [Comissão Nacional de Eleições].

Organizace voleb v Republice Severní Makedonie je řešena Volebním kodexem [SEVERNÍ MAKEDONIE]. V případě uvolnění mandátu člena zastupitelstva nastupuje na jeho místo náhradník, který musí do 8 dnů oznámit, zda mandát přijímá či nikoliv. Pokud mandát nepřijme, přechází na dalšího kandidáta v pořadí s tím, že se zohledňuje gender. Pokud již politická strana nemá vhodné náhradníky, provedou se dodatečné volby. Ty se nekonají v případě, že je méně než 6 měsíců do termínu řádných voleb.

Tento druh voleb se koná také v situaci, kdy soud zjistí, že skupina či člen zvoleného zastupitelského orgánu použil ke zvolení úplatek či jinou nekalou praktiku [SEVERNÍ MAKEDONIE, čl. 157]. Důvodem pro konání dodatečných voleb je také neuskutečnění ustavujícího jednání zastupitelstva do měsíce od konání voleb. Mezi lety 2017 až 2021 se v Severní Makedonii konaly mimořádné volby pouze v jednom termínu. Jednalo se o tři municipalities, ve kterých se volil starosta [State Election Commission, 2019].

Zákon o podmínkách výkonu volebního práva a o změně a doplnění některých zákonů [SLOVENSKO] počítá s vyhlášením mimořádných voleb do zastupitelstev obcí na Slovensku v situacích, kdy se volby z jakýchkoliv důvodů nekonaly, Ústavní soud Slovenské republiky rozhodl o neplatnosti voleb, kandidáti na pozici starosty obce měli totožný počet hlasů či zanikl mandát člena obecního zastupitelstva a na jeho místo již není žádný náhradník [SLOVENSKO, § 181 odst. 3]. Obsazuje se vždy pouze takový počet mandátů, který byl z výše uvedených důvodů uvolněn. Platí, že se tento druh voleb nekoná v posledních šesti měsících volebního období [SLOVENSKO, § 181 odst. 7]. Pokud jde o počty nových voleb a důvod konání voleb, je to v jednotlivých letech následovně: v dubnu 2019 se jednalo o nové volby v celkem 42 obcích: ve 12 byl volen pouze starosta, ve 25 obcích byli voleni pouze členové zastupitelstva a v 5 obcích se volby konaly jak na post starosty, tak pro členy zastupitelstva [Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2019a]. V září 2019 se konaly nové volby ve 24 obcích: v 10 obcích se volil pouze starosta, ve 12 obcích se volili členové zastupitelstva, obě složky moci se volily ve 2 obcích [Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2019b]. V říjnu 2020 se konaly nové volby v 51 obcích: ve 29 obcích se volil pouze starosta, v 15 obcích se volili členové zastupitelstva, obě složky moci se volily ve 4 obcích [Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2020]. V roce 2021 se uskutečnily dva termíny mimořádných voleb. V květnu byl v 9 obcích volen starosta a ve 21 obcích členové zastupitelstva [Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2021a]. V říjnu téhož roku byl starosta voleb v 11 obcích, ve 13 byli voleni členové zastupitelstva [Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2021b]. V předcházejícím volebním období 2014 až 2018 se v roce 2015 konaly nové volby v celkem 47 obcích: ve 24 byl volen pouze starosta, ve 20 obcích se volilo jen zastupitelstvo a ve 3 obcích se konaly nové volby jak na post starosty, tak pro členy zastupitelstva [Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2015]. V roce 2016 se konaly nové volby v celkem 57 obcích: ve 29 byl volen pouze starosta a ve 28 obcích se volilo jen zastupitelstvo [Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2016].

V roce 2017 se konaly nové volby v celkem 48 obcích: ve 22 byl volen pouze starosta, ve 24 obcích se volilo jen zastupitelstvo a obě složky moci se volili celkem ve 2 obcích [Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2017]. V posledním roce volebního období se nové volby konaly pouze v 10 obcích (omezeno zákonnými lhůtami): ve 3 se volil starosta, v 7 obcích se volilo zastupitelstvo [Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2018].

Volební kodex Ukrajiny [UKRAJINA] upravuje několik druhů mimořádných voleb do zastupitelstev obcí. Jedná se o volby mimořádné, opakované, doplňkové a první. Mimořádné volby se konají v případě předčasného ukončení výkonu pravomocí zastupitelstva jako celku. Opakované volby proběhnou, pokud jsou volby soudem označeny za neplatné nebo se z nějakého důvodu nekonaly. Doplňkové volby se konají v situaci, kdy jsou předčasně ukončeny pravomoci jednotlivých členů zastupitelstva obce. K tomu může dojít i na základě odvolání kandidáta. K tomu může dojít nejdříve rok po volbách konaných v řádném termínu, a to na základě petice alespoň tolika osob, kolik se jich zúčastnilo posledních voleb do zastupitelstva. Vyvolání a konání takových voleb podléhá schválení oblastní volební komise. První volby se týkají pouze nově vzniklých územních samosprávných celků, které vychází i z dobrovolného sdružování územních společenství [UKRAJINA, čl. 3 a 286]. Společné pro všechny druhy mimořádných voleb je to, že mandát vzniká pouze na zbytek volebního období a zároveň se volby nekonají posledních šest měsíců před termínem voleb konaných v řádném termínu. Na základě dat poskytnutých od Centrální volební komise (Central Election Commission) se mezi lety 2015 až 2021 na Ukrajině konaly mimořádné volby pouze jednou. První volby spojené se sdružováním územních společenství se konaly celkem v 783 obcích. Oproti tomu volby doplňkové se konaly pouze v 85 obcích.

Volební zákon spolkové země Štýrsko [ŠTÝRSKO] předpokládá možnost konání nových voleb v obci v případě, že rezignuje více než polovina členů zastupitelstva zvoleného v předchozích volbách (tím pak automaticky přicházejí o mandát všichni). Tato podmínka je fakticky totožná s legislativním nastavením v České republice, ale zároveň je třeba vzít v potaz další prvek systému, a to skutečnost, že nejmenší štýrská zastupitelstva jsou devítičlenná (v podstatě téměř dvojnásobně velká oproti České republice). Druhou možností konání nových voleb je případ, že se zastupitelstvo samo rozhodne o svém rozpuštění 2/3 většinou hlasů. Dle sdělení Odboru Komunit

a voleb ke konání mimořádných voleb došlo ve spolkové zemi Štýrsko za sledované období pouze šestkrát. Zajímavostí je, že ve Štýrsku se řádné volby v obci nekonají v případě, že v obci proběhly nové volby v době kratší, než je šest měsíců před termínem řádných voleb.

Volební zákon spolkové země Tyrolsko [TYROLSKO] má pravidla pro konání nových voleb stanovena velmi podobně pravidlům štýrským. Výjimkou je skutečnost, že pokud je do konání řádných voleb doba kratší, než je šest měsíců, nové volby se nekonají (totožně jako v České republice). Ke konání nových voleb rovněž může dojít v případě vzniku nové obce nebo při sloučení či rozdělení obcí. Ve sledovaném období došlo ke konání takového druhu voleb třikrát [Land Tirol–Wahlen, 2024].

1.5.2 Státy s legislativním ukotvením nových voleb, k volbám nedochází

V dalších odstavcích bude prostor věnován těm státům, kde je sice konání nových voleb legislativně upraveno, ale k jejich konání tam nedochází (viz *Tabulka 7*). Konkrétně se jedná o Estonsko, Slovinsko, Švédsko a spolkové země Burgenland, Korutany, Dolní Rakousy, Horní Rakousy, Salcbursko a Vorarlbersko. I zde nejprve uvádím srovnání počtu municipalit a jejich průměrné velikosti.

Tabulka 7: Počty municipalit a průměrný počet obyvatel v obci

Stát	Počet municipalit	Průměrný počet obyvatel v obci ³⁸
Estonsko	213	6 249
Slovinsko	212	9 906
Švédsko	290	35 701
Burgenland	171	1 761
Korutany	132	4 310
Dolní Rakousy	573	2 998
Horní Rakousy	438	3 476
Salcbursko	119	4 776
Vorarlbersko	96	4 233

Zdroj: [EUROBAROMETR 2020, WorldBank 2020; vlastní zpracován]

³⁸ Výpočet autorky disertační práce jako podíl počtu obyvatel státu a počtu municipalit; údaj o počtu obyvatel byl čerpán z webu Světové banky.

Ani v této kategorii států není snadné nalézt jednotící prvek. V Estonsku je stanoven limit pro konání nových voleb a volby se konají pouze na uvolněné mandáty. Oproti tomu ve Slovinsku a Švédsku se spíše operuje s pojmem náhradníka a ke konání nových voleb tam dochází na základě specifických situací – ve Slovinsku se jedná o doplňkové volby na mandát člena zastupitelstva, který byl zvolen většinovým volebním systémem, ve Švédsku je situace ještě zajímavější, neboť zde může docházet ke konání nových voleb na základě odebrání mandátů v důsledku trestního stíhání.

Volby do zastupitelstev územních správních celků jsou v Estonsku legislativně zakotveny v zákoně o volbách do zastupitelstev [ESTONSKO]. Tento zákon definuje také volby konané na základě poklesu počtu členů zastupitelstva pod zákonem stanovenou úroveň, kterou je v tomto případě polovina z počtu zastupitelů zvolených v řádném termínu voleb [ESTONSKO, § 3 odst. 1]. Doplňkové volby se konají pouze na uvolněné mandáty, a to do 30 dnů od nastalé situace [ESTONSKO, § 3 odst. 3]. Nekonají se poslední 3 měsíce před volbami v řádném termínu [ESTONSKO, § 3 odst. 5]. V kontextu komparace legislativní úpravy nových voleb je zároveň velmi zajímavé, že náklady na tento druh voleb si hraří obec z vlastních nákladů. Pouze za situace, kdy prostředky na financování voleb v mimořádném termínu municipalita nemá, může je uhradit stát. Ten pak může následně snížit o výši vydaných finančních prostředků příjmy obce od státu v příštím roce, nastavit obci splátky či obci dlužnou částku za tento druh voleb odpustit. Zákon rovněž řeší volby konané opakovaně na základě rozhodnutí soudu. Prostřednictvím e-mailové komunikace se zástupcem nejvyššího volebního orgánu v zemi (Valimised) bylo zjištěno, že v Estonsku se ještě nikdy takovýto druh voleb neuskutečnil, ač je jeho konání právně možné.

Ve Slovinsku řeší situaci s uvolněným mandátem člena zastupitelstva prostřednictvím zákona o místních volbách třemi způsoby [SLOVINSKO]. Pokud dojde k rozpuštění zastupitelstva před vypršením funkčního období a mandát tedy ztratí všichni jeho členové, konají se předčasné volby. Tento druh voleb se koná také v situaci, kdy dojde ke vzniku nové obce. Předčasné volby se konají do 60 dnů od nastalé situace a vyhlašuje je starosta obce. Pokud zanikne mandát člena zastupitelstva zvoleného většinovým volebním systémem, konají se, pokud není méně než 6 měsíců do řádných voleb, doplňovací volby [SLOVINSKO, čl. 29 až 32]. Pokud zanikne mandát člena zastupitelstva zvoleného poměrným volebním systémem, nastupuje na jeho místo náhradník. Jeho funkční období trvá do voleb konaných v řádném termínu. Pokud

náhradník funkci nepřijme, osloví se další nezvolený kandidát v pořadí. Na základě oficiální žádosti o informace bylo Ministerstvem vnitřní správy Slovinska sděleno, že data o takovýchto druhích voleb se nikde neevidují.

Oproti tomu Zákon o místní správě upravuje konání doplňovacích voleb ve Švédsku v důsledku odstoupení člena v průběhu funkčního období tak, že pokud byl člen zastupitelstva zvolen na základě poměrného volebního systému, nastoupí na jeho místo náhradník [ŠVÉDSKO]. Pokud již žádný náhradník není, zůstává místo uvolněné do dalších řádných voleb. Pokud došlo ke zrušení mandátu z důvodu odsouzení za trestný čin s trestem vyšším než 2 roky, konají se doplňovací volby [ŠVÉDSKO, kapitola 6, sekce 14 a kapitola 4 sekce 10a]. Ze sdělení Švédského statistického úřadu vyplývá, že takový druh je sice dle zákona možný, ale nikdy se reálně nekonal.

Obecní zákoník ve spolkové zemi Burgenland [BURGENLAND] upravuje konání nových voleb v situaci, kdy dojde ke spojení či rozdělení obcí (ke vzniku nové obce). Zajímavostí je, že náklady na volby se hradí z obecního rozpočtu. Dalšími možnostmi pro vyvolání nových voleb jsou situace, kdy zastupitelstvo není schopno pracovat, tzn., že není usnášeníschopné, poklesne počet členů zastupitelstva pod polovinu nebo v případě, že se zastupitelstvo rozpustí jako celek [BURGENLAND, § 7–10, § 16, § 93]. Podle zákona se musí nové volby konat do šesti měsíců od vyhlášení, nicméně dle specializovaného oddělení zemské vlády věnujícího se obecním volbám a volbě starosty k takovým volbám nedochází.

Právní úprava pro volby obecních zastupitelstev a starostů v Korutanech [KORUTANY] umožňuje konání nových voleb při rozpuštění zastupitelstva 2/3 většinou přítomných, při územní změně hranic obcí, rozdělení obce a vzniku nové obce. K rozpuštění zastupitelstva může dojít také na základě rozhodnutí zemské vlády, pokud zastupitelstvo neplní zadané úkoly, porušuje zákony a není usnášeníschopné. V takovém případě nese náklady na konání nových voleb obec. Zajímavostí je i to, že zastupitel může přijít o svůj mandát, pokud se bezdůvodně nezúčastňuje jednání zastupitelstva a nevykonává tak řádně ve volbách získaný mandát. Ke konání nových voleb nicméně v Korutanech nedochází, možná i z toho důvodu, že nejmenší zastupitelstva v obcích do 2 000 obyvatel mají 11 členů [KORUTANY, § 18].

Dolnorakouský obecní zákoník [DOLNÍ RAKOUSY] upravuje konání nových voleb velmi podobně jako další výše zmíněné volební úpravy v rakouských spolkových zemích (např. rozpuštění zastupitelstva z rozhodnutí zemské vlády či nové volby při územních změnách). Zajímavostí oproti ostatním spolkovým zemím je to, že nejmenší zastupitelstva v obcích do 500 obyvatel mohou mít minimálně 13 členů zastupitelstva [DOLNÍ RAKOUSY, § 19].

Státní zákon o volbě členů zastupitelstva obce a starosty v Horních Rakousích [HORNÍ RAKOUSY] upravuje konání nových voleb v případě zrušení zastupitelstva na základě obecního zákoníku [HORNÍ RAKOUSY, § 1] či na základě rozhodnutí soudu.

Právní ustanovení pro nařízení o volbách do obecních zastupitelstev v Salcbursku [SALCBURSKO] definuje konání mimořádných voleb tak, že dojde: k rozpuštění zastupitelstva, k územním změnám, ke změně počtu obyvatel tak, že to způsobí přesun obce do další kategorie velikosti zastupitelstva podle zákona [SALCBURSKO, § 3]. Nicméně ani zde ke konání takovýchto voleb nedochází (nejmenší zastupitelstva v obcích do 800 obyvatel mají minimálně devět členů).

Zákon o volbách do obcí ve Vorarlbersku [VORARLBERSKO] rovněž upravuje konání nových voleb při rozpuštění zastupitelstva nebo při rezignaci více než poloviny členů zastupitelstva zvoleného ve volbách (nejmenší zastupitelstva v obcích do 500 obyvatel jsou devítičlenná). Mandáty vzniklé v nových volbách jsou vykonávány do konce řádného volebního období započatého při řádných volbách.

1.5.3 Státy bez legislativního ukotvení nových voleb

Poslední kategorií z vybraných evropských států jsou ty státy, kde nejsou nové volby nijak zakotveny (viz *Tabulka 8*). Jedná se o: Albánii, Bulharsko, Dánsko, Litvu, Lotyšsko, Nizozemsko, Norsko, Rumunsko, Srbsko a Španělsko. Na úvod opět uvádím tabulku zohledňující počet municipalit a jejich průměrnou velikost. Zároveň se opět pokusím uvést prvky, které tuto skupinu států sjednocují, tentokrát v nakládání s uvolněným mandátem (mandáty) člena zastupitelstva.

Tabulka 8: Počty municipalit a průměrný počet obyvatel v obci

Stát	Počet municipalit	Průměrný počet obyvatel v obci ³⁹
Albánie	61	46 520
Bulharsko	265	26 140
Dánsko	98	59 504
Litva	60	46 578
Lotyšsko	119	15 979
Nizozemsko	345	44 720
Norsko	428	12 568
Rumunsko	3 181	6 062
Srbsko	174	39 702
Španělsko	8 124	5 828

Zdroj: [EUROBAROMETR 2020, WorldBank 2020; vlastní zpracování]

Obecně lze tyto státy rozdělit do dvou kategorií. V první z nich jsou státy, kde se uvolněný zastupitelský post řeší přechodem jeho funkce na náhradníka a pokud již volební strana náhradníka nemá, zůstává mandát neobsazen do konce volebního období. Druhou kategorií jsou státy, kde se sice nekonají nové volby, ale k jisté matematické operaci s výsledky hlasování tam dochází. Jedná se totiž o státy, ve kterých, pokud volební strana nemá dostatečný počet náhradníků, kteří by mohli mandát převzít, dojde k určení zastupitelů novým výpočtem výsledků voleb na základě již dříve odevzdaných hlasů voličů. Nejčastěji se mandát předělí další straně v pořadí, která v původním rozdělení mandát nezískala, a to na základě metody nejvyšších zbytků, případně za první podíl po dělení, za který již nebyl přidělen mandát.

Volební kodex Albánské republiky [ALBÁNIE] otázku mimořádných voleb do zastupitelstev obcí konaných na základě poklesu počtu členů zastupitelstva neřeší. Případný pokles počtu členů zastupitelstva je řešen tak, že zaniklý mandát přechází na dalšího kandidáta v pořadí z totožné kandidátní listiny s tím, že se respektuje volební zóna a gender. Rozhodnutí o přidělení mandátu náhradníkovi vydává ústřední volební orgán. V případě, že by se nový člen zastupitelstva nedostavil do 30 dnů na jednání zastupitelského sboru, je mu mandát odebrán a přidělen dalšímu náhradníkovi v pořadí se zachováním všech výše zmíněných pravidel. Tak proces pokračuje až do doby obsazení mandátu nebo do situace, kdy již politická strana nemá žádné náhradníky.

³⁹ Výpočet autorky disertační práce jako podíl počtu obyvatel státu a počtu municipalit; údaj o počtu obyvatel byl čerpán z webu Světové banky.

Pokud již politická strana nemá náhradníky, je proveden nový výpočet volebních výsledků a mandát je přidělen další politické straně s největším podílem pro získání mandátu.

Volební kodex Bulharské republiky [BULHARSKO] upravuje organizaci a podmínky všech druhů voleb v Bulharsku. Stav, kdy vznikne v zastupitelstvu uvolněný mandát [BULHARSKO, čl. 458], je řešen nástupem náhradníka, tedy dalšího v pořadí na kandidátní listině politické strany, která mandát ve volbách získala. Pokud již politická strana nemá dostatek náhradníků, neřeší se situace volbami, ale mandát zůstává uvolněný až do konce volebního období. Mimořádné volby se v Bulharsku konají pouze tehdy, pokud ukončí svou funkci starosta a nepodaří se zvolit nového, vznikne nová municipalita nebo se změní územní členění státu tak, že to ovlivní současně stanovené území municipality. Na základě komunikace s Centrální volební komisí Bulharské republiky (Central Election Commission of Bulgaria) bylo zjištěno, že se takový druh voleb nikdy nekonal.

Stejně tak Zákon o volbách do místních a regionálních vlád [DÁNSKO] upravuje, kromě administrativy a obecných principů volebního zákona, také základní principy, kde dochází k uvolnění mandátu člena zastupitelstva v Dánsku (trestní stíhání, odstěhování se z obce, špatný zdravotní stav, úmrtí). Na takto uvolněný mandát člena zastupitelstva nastupuje náhradník. Jedná se o kandidáta téže volební strany, který nebyl ve volbách zvolen [DÁNSKO, čl. 100 až 104a].

Zákon o volbách do místních zastupitelstev v Litvě [LITVA] upravuje kromě voleb konaných v řádném termínu pouze volby opakované, které se konají do 3 měsíců od konání voleb, a to na základě usnesení soudu, že výsledky voleb byly hrubě ovlivněny. Pokud by došlo k uvolnění místa člena zastupitelstva po zahájení výkonu funkce (pro rezignaci před zahájením výkonu funkce platí jiná pravidla) nastupuje náhradník (kandidát další v pořadí na kandidátní listině, který nezískal mandát a je uveden jako další v pořadí na kandidátní listině). V případě, že se tento kandidát rozhodne vzdát mandátu člena zastupitelstva, oznámí to Státní volební komisi. V případě, že kandidátní listina již neobsahuje žádné další náhradníky, je mandát postoupen další kandidátní listině podle pořadí kandidátních listin vytvořeného po volbách v rámci přerozdělování mandátů metodou největšího zbytku, tedy kandidátní listině následující po kandidátní listině, jež jako poslední získala mandát podle tohoto pořadí, a členem zastupitelstva obce se stává první kandidát z kandidátní listiny,

kteřá obdržela nový mandát, který po volbách nezískal mandát člena zastupitelstva obce [LITVA, čl. 89].

V Lotyšsku jsou volby do územních správních celků upraveny Zákonem o volbách do městských a obecních zastupitelstev [LOTYŠSKO]. Jediné volby, které se konají mimo řádný termín, jsou volby opakované, jež jsou vyhlášeny na základě rozhodnutí soudu o jejich neplatnosti. Když však dojde k tomu, že zvolený člen zastupitelstva zemře, vzdá se svého mandátu nebo jej z jiného důvodu odmítne, je nahrazen dalším kandidátem v pořadí na kandidátní listině dané politické strany. Pokud počet náhradníků nedostačuje, stanoví zvoleného člena zastupitelstva ústřední volební orgán. To provede na základě přepočtu volebního výsledku bez započtení kandidátů, kteří o svůj mandát přišli nebo se ho vzdali [LOTYŠSKO, čl. 43 odst. 1].

Oproti tomu nizozemský volební Zákon o volbách do obecních zastupitelstev [NIZOZEMSKO] upravuje konání nových, respektive předčasných voleb tak, že ty se konají pouze v případě, že se obce spojí ve větší municipalitu, jak tomu bylo například v situaci, kdy se municipalita Naarden připojila k municipalitě Bussum a vytvořili municipalitu Gooise Meren [Centraal Bureau voor de Statistiek].

Norský Zákon o volbách do parlamentu a místní samosprávy (volební zákon) [NORSKO] definuje situaci s uvolněným mandátem člena zastupitelstva následovně. Pokud dojde k uvolnění mandátu člena zastupitelstva a nejsou na něj náhradníci, zajistí zastupitelstvo provedení nového určení výsledků voleb na základě již odevzdaných hlasů. Když však již nelze problém uvolněného mandátu vyřešit novým určením výsledku voleb, určí zastupitelstvo náhradníka, který mandát převezme [NORSKO, čl. 14–2].

V Rumunsku jsou volby do zastupitelstev obcí vymezeny v Zákoně o volbách do orgánů místní veřejné správy [RUMUNSKO]. V tomto zákoně je situace ohledně uvolněného mandátu člena zastupitelstva řešena nástupem náhradníka, který je vybrán z nezvolených kandidátů politické strany s tím, že se respektuje jak stranická, tak národnostní příslušnost [RUMUNSKO, čl. 100].

Podle Zákona o místních volbách v Srbsku [SRBSKO] nastupuje na uvolněný mandát obecního zastupitele první nezvolený kandidát v pořadí (respektuje se etnická příslušnost). V případě, že se jedná o kandidáta koalice, respektuje se stranická příslušnost kandidáta. Pokud již politická strana nemá náhradníky, mandát připadne

další politické straně v pořadí podle nejvyššího podílu, za který dosud nebyl přidělen mandát [SRBSKO, čl. 48]. Takto přidělený mandát platí do konce volebního období. Opakované volby zákon rovněž definuje, ale konají se pouze za situace, kdy ústřední volební orgán prohlásí volby za neregulérní.

Ústavní zákon o všeobecném volebním řádu [ŠPANELSKO] definuje nastupování na uvolněný mandát (v případě smrti, nezpůsobilosti nebo rezignace člena zastupitelstva) ve španělských municipalitách formou náhradníka, tedy prvního nezvoleného kandidáta v pořadí. V případě, že již nezůstanou žádní náhradníci, zaplní se uvolněný post v zastupitelstvu obce občanem, který splňuje podmínky volitelnosti. Takové náhradníky z řad občanů jmenuje volební strana nebo koalice, jejíž ve volbách získané místo, má být náhradníkem z řad občanů obsazeno, nebo uskupení voličů. Náhradníkem z řad občanů nemůže být osoba, která se funkce zastupitele nebo náhradníka na kandidátní listině (nezvoleného kandidáta) již jednou vzdala [ŠPANELSKO, čl. 182].

Tabulka 9: Vymezení nových voleb do zastupitelstev obcí při poklesu počtu členů

Stát	Možnost konání	Podmínky konání	Reálné konání	Alternativní postup
Albánie	NE	-	-	náhradník; pokud není => provede se nový výpočet
Bulharsko	NE	-	-	náhradník
Burgenland	ANO	pokles počtu zastupitelů pod 1/2; rozpuštění zastupitelstva jako celku	NE	-
Dánsko	NE	-	-	náhradník
Dolní Rakousy	ANO	rozpuštění zastupitelstva jako celku	NE	-
Estonsko	ANO	doplňovací volby pouze na uvolněný mandát; pokles počtu zastupitelů pod 1/2	NE	-
Finsko	ANO	pokles počtu zastupitelů pod 3/4	ANO	-
Francie	ANO	pokles počtu zastupitelů pod 1/3 či pod 5	ANO	-
Gruzie	ANO	doplňovací volby na uvolněný mandát	ANO	-
Horní Rakousy	ANO	rozpuštění zastupitelstva jako celku	NE	-
Chorvatsko	ANO	politická strana v zastupitelstvu již nemá náhradníky na uvolněný mandát	ANO	-
Korutany	ANO	rozpuštění zastupitelstva 2/3 většinou přítomných nebo rozhodnutím zemské vlády	ANO	-
Litva	NE	-	-	náhradník; pokud není => provede se nový výpočet
Lotyšsko	NE	-	-	náhradník; pokud není => provede se nový výpočet
Maďarsko	ANO	doplňovací volby na mandát zastupitele zvoleného v jednomandátovém volebním obvodu	ANO	-
Moldavsko	ANO	pokles počtu zastupitelů na méně než 1/3	ANO	-
Nizozemsko	NE	-	-	náhradník
Norsko	NE	-	-	náhradník; pokud není => provede se nový výpočet
Polsko	ANO	politická strana v zastupitelstvu již nemá náhradníky; pokles počtu zastupitelů pod 2/5	ANO	-
Portugalsko	ANO	politická strana v zastupitelstvu již nemá náhradníky	ANO	-
Rumunsko	NE	-	-	náhradník
Salcbursko	ANO	rozpuštění zastupitelstva, územní, změny, změna počtu obyvatel tak, že to způsobí přesun obce do další kategorie velikosti zastupitelstva podle zákona	ANO	-
Severní Makedonie	ANO	politická strana v zastupitelstvu již nemá náhradníky na uvolněný mandát	ANO	-
Slovensko	ANO	politická strana v zastupitelstvu již nemá náhradníky	ANO	-
Slovinsko	ANO	rozpuštění celého zastupitelstva; doplňovací volby na mandát zastupitele zvoleného většinovým volebním systémem	data nejsou shromážděna	-
Srbsko	NE	-	-	náhradník; pokud není => provede se nový výpočet
Španělsko	NE	-	-	náhradník; pokud není, může být dosazen náhradník z řad občanů
Švédsko	ANO	na základě odsouzení za trestný čin s trestem vyšším než 2 roky	NE	-
Tyrolsko	ANO	pokles počtu zastupitelů pod 1/2	ANO	-
Ukrajina	ANO	doplňovací volby na mandát zastupitele zvoleného většinovým volebním systémem	ANO	-
Vorarlbersko	ANO	pokles počtu zastupitelů pod 1/2	ANO	-

Zdroj: [autorka disertační práce na základě výsledků analýzy; vlastní zpracování]

1.6 Otázka šestá – Proč dochází ke konání nových voleb?

Jak již bylo výše zmíněno, ke konání nových voleb může dle současně platného volebního zákona dojít na základě tří důvodů. Jedná se o změnu počtu členů zastupitelstva, rozpuštění zastupitelstva podle zvláštního právního předpisu či vznik nové obce, městské části nebo městského obvodu. Tyto důvody je však možné ještě více zobecnit. Lze říci, že k novým volbám dochází buď po vzniku nové obce, městské části či městského obvodu, nebo na základě kroků členů zastupitelstva (snížením počtu členů zastupitelstva či rozpuštěním zastupitelstva obce podle zvláštního právního předpisu).

Vzhledem k tomu, že žádný volební orgán, dokonce ani Ministerstvo vnitra ČR přesně neeviduje konkrétní důvody konání nových voleb, není možné se odkazovat na datové soubory, které obsahují konkrétní důvod konání nových voleb. Je však možné si pomoci jinými daty. Na základě výše uvedeného zobecnění na dvě kategorie důvodů konání nových voleb je možné využít data shrnující počet nově vzniklých obcí v jednotlivých volebních obdobích (viz *Tabulka 10*). Na základě těchto dat je pak možné dovodit jednotlivé důvody konání nových voleb.⁴⁰

Tabulka 10: Počet nových obcí a nových voleb v obcích v členění dle volebních období

Volební období	Nové obce	Nové volby	Počet nových voleb v nových obcích	Procento nových voleb/nově vzniklé obce
1992–1994	477	619	477	77,1 %
1994–1998	19	140	19	13,6 %
1998–2002	19	124	18	15,3 %
2002–2006	0	92	0	-
2006–2010	4	101	2	3,9 %
2010–2014	3	155	3	1,9 %
2014–2018	6	145	6	4,1 %
2018–2022	0	115	0	-

Zdroj: [ČSÚ 2022a, ČSÚ 2022c; vlastní zpracování]

Jak je možné z výše uvedených dat pozorovat, v období mezi lety 1992 až 1994⁴¹ činilo procento nových voleb konaných kvůli nově vzniklé obci, městskému obvodu nebo městské části výraznou většinu (77,1 %). Tyto výrazně vyšší počty do značné míry souvisí s rozvolňováním struktury samospráv z předchozího režimu [Vajdová, Čermák,

⁴⁰I tento přístup má své limity – ne vždy se nové volby v nově vzniklé obci konají ve speciálním termínu, ale ty jsou uvedeny v textu níže.

⁴¹ Volební období je uvedeno ve zkráceném rozsahu vzhledem k nedostupným datům o nových volbách mezi lety 1990 až 1992.

Illner, 2006: 17]. V dalších volebních obdobích došlo k výraznému poklesu vzniku nových obcí a nové volby se kvůli vzniku nové obce, městské části nebo městského obvodu konaly jen v jednotkách, maximálně v téměř dvou desítkách případů (max. okolo 15 %). Ve volebním období 2002 až 2006 a 2018 až 2022 dokonce nevznikla žádná nová obec a všechny nové volby se tak konaly na základě kroků členů zastupitelstva. Vzhledem k tomu, že jsem nenalezla žádné rozhodnutí o rozpuštění zastupitelstva na základě zvláštního právního předpisu (nicméně i to by bylo zapříčiněno činností, respektive nečinností zastupitelstva), lze se tedy s jistotou domnívat, že důvodem konání nových voleb ve všech těchto obcích byl pokles počtu členů zastupitelstva pod zákonem stanovenou hranici.

V průběhu téměř 30 zkoumaných let došlo ve třech případech k tomu, že se nové volby v nově vzniklých obcích nekonaly ve speciálně vyhlášeném termínu. Nové volby v obci Ostrata (okres Zlín), která se na základě referenda oddělila od Zlína [Ostrata 2015], byly vyhlášeny na 20. dubna 2002 [Sdělení MV č. 26/2002 Sb.], ale konaly se až společně s řádnými volbami v listopadu 2002. Ve volebním období 2006 až 2010 došlo k podobnému kroku v obcích Ladná (okres Břeclav) a Držovice (okres Prostějov), avšak s tím rozdílem, že obce vznikly až k 1. červenci 2006 [MV ČR 2006], a tak i zde byly volby vyhlášeny až společně s řádnými volbami do zastupitelstev obcí v říjnu téhož roku.

K poslednímu nárůstu počtu obcí došlo v roce 2016 v důsledku optimalizace vojenských újezdů Boletice, Hradiště a Libavá [§ 2, § 4 a § 5 zákona č. 15/2015 Sb.], kdy vzniklo šest nových obcí – Polná na Šumavě (okres Český Krumlov), Bražec (okres Karlovy Vary), Doupovské Hradiště (okres Karlovy Vary), Město Libavá (okres Olomouc), Kozlov (okres Olomouc) a Luboměř pod Strážnou (okres Přerov). Volby v těchto obcích byly vyhlášeny na 16. ledna 2016 [Sdělení MV č. 235/2015 Sb.].

Ze všech výše uvedených dat a informací lze tedy celkem jednoduše dovodit, že v posledních více než třiceti letech, v podstatě s výjimkou volebního období 1990 až 1994, se konají nové volby do zastupitelstev obcí převážně z důvodu poklesu počtu členů zastupitelstva pod zákonem stanovenou hranici.

1.7 Otázka sedmá – Jaký je postoj Ministerstva vnitra ČR a (politických) aktérů?

Jak již bylo uvedeno v úvodu této disertační práce, ve věci opakovaného konání nových voleb do zastupitelstev obcí byli osloveni zástupci Odboru voleb Ministerstva vnitra ČR (Respondent 1) a Odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra ČR (Respondent 2).

Zástupci Respondenta 1 na úvod uvedli, že vyhlásování nových voleb do zastupitelstev obcí patří k pravidelné a běžné agendě s tím, že je vždy známá (ale neevidovaná) detailnější informace o způsobu naplnění právního důvodu pro konání nových voleb. Nejčastěji se jedná o rezignace, úmrtí člena zastupitelstva se objevuje v menšině. Nejčastějším důvodem konání nových voleb jsou dle Respondenta 1 rezignace na mandáty v obcích, kde ve volbách kandidovala více než jedna kandidátní listina, kde volby dopadly v poměru 4:1, 3:2 nebo 4:3 členům zastupitelstva. To znamená, že je zde sice definována většina, ale žádná z kandidujících stran nedisponuje tolika členy zastupitelstva, aby nebylo možné vyvolat nové volby. Podle Respondenta 1 se tak může jednat o tzv. „účelové rezignace“, které nejsou, na rozdíl od nových voleb, nijak legislativně ošetřeny. Jejich smyslem však nemůže být nic jiného než pokus o změnu výsledku právě skončených voleb. Nicméně stále se prý v kontextu více než 6 000 obcí ČR jedná o zanedbatelné procento obcí. Zároveň Respondent 1 uvedl, že určitým problémem, který ale není nijak celorepublikově intenzivní, jsou nové volby, které se konají opakovaně v rámci téže obce. Počet takových obcí a nových voleb se však v posledních letech neustále zvyšuje. Zástupci Respondenta 1 rovněž uvedli, že v politických debatách se neobjevuje žádný návrh, který by tyto účelové rezignace vedoucí k opakovanému konání nových voleb řešil. Spíše se objevují (většinou vždy po proběhnutí řádných voleb do zastupitelstev obcí) debaty o nutnosti úpravy volebního systému pro volby do zastupitelstev obcí. Zástupci Respondenta 1 však uvedli, že se téma pomalu objevuje v odborných kruzích, bude prosazováno směrem k politické debatě a předpokládá se jeho připojení k dalším volebním reformám na lokální úrovni.

Při detailnější debatě nad problematikou „účelových rezignací“ bylo ze strany Respondenta 1 uvedeno, že je potřeba hledět na problém „účelových rezignací“ zejména s ohledem na potřebu zachování určitého standardu početního složení zastupitelstev malých obcí – počet pěti členů zastupitelstva je dle Respondenta 1 rozumný a zároveň se

o něm dá hovořit jako o poslední hranici reprezentativního zastoupení. Za efektivní řešení výše uvedené problematiky (změna výsledku právě skončených voleb vyvoláním voleb nových), tedy řešení, které by rezignující menšině nedávalo možnost zvrátit výsledek voleb, se jeví úprava zákona ve smyslu omezení rozsahu nových voleb. Nové volby by v takovém případě nebyly vypisovány v celém rozsahu počtu členů zastupitelstva, ale jednalo by se o jakési „doplňovací“ volby, ve kterých by se obsazovaly pouze uvolněné mandáty. V takovém případě by bylo jasné, že menšina by v takových volbách ztratila možnost změnit výsledek voleb, neboť by v maximu dosáhla stejného počtu mandátů, jako v posledních volbách. Legislativně nepřijatelná je podle Respondenta 1 možnost omezení kandidatury kandidátům, kteří se mandátu nebo postu náhradníka vzdali, a to z jakýchkoliv důvodů. Nevhodnost tohoto řešení spatřuje Respondent 1v tom, že by bylo nutné rozkrývat motivaci k rezignaci, respektive by nějaká autorita musela konstatovat, že rezignace byla účelová a následuje „trest“ v podobě zákazu kandidatury (a tato autorita není doposud nikde legislativně ukotvena).

V návaznosti na doporučení Respondenta 1 jsem se obrátila také na Respondenta 2. Respondent 2 působí pro dotčené obce zejména v oblasti metodické pomoci, která je často vyžadována ze strany „zbylých“ členů zastupitelstva obce, případně reaguje na stížnosti z řad občanů. Respondent 2 rovněž konstatoval, že k rezignacím zastupitelů s důsledkem konání nových voleb, dochází především v obcích s pěti respektive sedmičlennými zastupitelstvy. Řešením takových situací je v současné době a při stavu legislativní úpravy pouze zvýšení počtu volených členů zastupitelstva obce alespoň na devět, což Respondent 2 v rámci své metodické pomoci zainteresovaným obcím doporučuje (§ 67 zákona č. 128/2000 Sb.). Zároveň bylo Respondentem 2 doplněno, že k přijetí takového usnesení je zastupitelstvo oprávněno kdykoliv v průběhu volebního období, s výjimkou posledních 85 dnů před volbami, a to i v případě, že jeho počet poklesl pod pět (§ 90 zákona č. 128/2000 Sb. úkony zastupitelstva v tomto smyslu nijak neomezuje). Omezující v tomto směru je však skutečnost, že takováto změna je vždy platná až v následujícím „celém“ volebním období zastupitelstva. Což mnohdy představuje neřešitelnost problému v již dotčených obcích.

V souvislosti s posledním doporučením Respondenta 2 jsem se zaměřila na to, jak často skutečně dochází ke změně počtu členů zastupitelstva směrem k doporučované hranici devíti členů zastupitelstva. Analýza byla provedena na datech z let 2010 až 2018. Zkoumána byla změna mezi jednotlivými volebními roky 2010, 2014 a 2018

v obcích od 5 do 15 členů zastupitelstva. V této souvislosti je důležité zmínit, že bylo třeba rozlišit, zda ke změně počtu členů zastupitelstva mohlo dojít v závislosti na nárůstu počtu obyvatel či nikoliv, a v návaznosti na to je třeba rozlišit, zda k této změně došlo „pouze“ na základě rozhodnutí zastupitelstva, nebo zda mohla být způsobena zvýšením počtu obyvatel v obci a obec postoupila do jiné velikostní kategorie dle zákona o obcích.

Ke změně počtu členů zastupitelstva nedochází (v poměru s počtem obcí v ČR) příliš často. K růstu počtu členů zastupitelstva a zároveň ke změně velikostní kategorie obce (jinému rozsahu počtu členů zastupitelstva dle zákona; § 68 zákona č. 128/2000 Sb.) došlo celkem v 17 případech (viz *Tabulka 11*). Oproti tomu k poklesu počtu členů zastupitelstva v možné závislosti na snížení počtu obyvatel obce, došlo ve 12 případech. Ve dvou obcích došlo v průběhu tří volebních období k poklesu a následnému návratu zpět (pokles z 9 na 7 a zpět), ačkoliv počet obyvatel setrvale rostl.

Tabulka 11: Změna počtu členů zastupitelstva (při změně velikostní kategorie obce)

Nárůst počtu členů zastupitelstva		Pokles počtu členů zastupitelstva	
Změna počtu členů zastupitelstva	Počet obcí	Změna počtu členů zastupitelstva	Počet obcí
5→7	2	9→7	6
7→9	6	13→11	1
7→15	1	11→9	5
7→11	1		
9→11	4		
11→13	1		
11→15	2		

Zdroj: [ČSÚ 2022b; vlastní zpracování]

Ke změně počtu členů zastupitelstva bez výrazné změny počtu obyvatel (přesunu obce do jiné velikostní kategorie) došlo celkem v téměř 700 případech (viz *Tabulka 12*). Pro poskytnutí detailnějšího pohledu na věc byla zkoumána odděleně změna počtu členů zastupitelstva mezi volebními obdobími 2010 až 2014 a následně pak 2014 až 2018.

Tabulka 12: Změna počtu členů zastupitelstva 2010–2014–2018 (bez změny velikostní kategorie)

Nárůst počtu členů zastupitelstva			Pokles počtu členů zastupitelstva		
Změna počtu členů zastupitelstva	Počet obcí 2010–2014	Počet obcí 2014–2018	Změna počtu členů zastupitelstva	Počet obcí 2010–2014	Počet obcí 2014–2018
5→6	5	5	6→5	5	3
5→7	52	35	7→5	33	40
5→9	4	2	7→6	5	4
6→7	6	5	8→7	5	3
7→8	1	-	9→5	3	2
7→9	43	51	9→7	71	75
7→11	2	-	9→8	2	
8→9	-	4	10→9	-	1
9→10	-	1	11→7	1	-
9→11	12	11	11→9	21	20
9→13	1	2	11→10	1	-
9→15	-	1	12→9	3	-
10→11	1	-	13→11	8	3
11→13	5	-	13→9	1	2
11→15	4	8	15→7	1	1
12→13	1	-	15→9	12	18
13→15	2	1	15→11	12	12
15→19	1		15→13	3	4
15→17	-	2			

Zdroj: [ČSÚ 2022b; vlastní zpracování]

K největšímu nárůstu mezi lety 2010 až 2014 došlo v kategorii nejmenších obcí při změně z 5 na 7 členů zastupitelstva a dále pak v kategorii změny ze 7 na 9 členů zastupitelstva. Oproti tomu nejvíce obcí zaznamenalo pokles právě z 9 na 7 členů zastupitelstva. Mezi lety 2014 až 2018 sice došlo k největšímu nárůstu počtu obcí v kategorii při změně ze 7 na 9 členů zastupitelstva, následovanou kategorií změny z 5 na 7 členů zastupitelstva, ale mnohem výraznější byl však pokles počtu členů zastupitelstva v kategoriích poklesu z 9 na 7 a ze 7 na 5 členů zastupitelstva.

Pokud se zaměříme pouze na obce, ve kterých se konaly nové volby do zastupitelstev obcí od roku 1994 (téměř 1500 obcí), zjistíme, že ke zvýšení počtu členů zastupitelstva došlo pouze v šesti z nich. Z toho pouze v polovině z těchto obcí došlo k navýšení počtu členů zastupitelstva alespoň na hranici devíti členů zastupitelstva. Ve zbývajících obcích došlo ke zvýšení počtu členů zastupitelstva z pěti na šest, respektive na sedm členů zastupitelstva. Do výsledků analýzy jsou zahrnuty pouze ty obce, ve kterých byla v době změn v platnosti totožná legislativní úprava.

Postoj politických aktérů k otázce nových voleb, případně k úpravě jejich právního vymezení, byl zjišťován na základě analýzy programového prohlášení jednotlivých vlád od roku 2002, tedy od doby, kdy je současná právní úprava platná. Není zřejmě příliš velkým překvapením, že toto téma není v programových prohlášeních nijak akcentováno. Jednotlivé vlády deklarovaly ve volební oblasti jako své cíle možnost či požadavek na zavedení přímé volby prezidenta republiky, ukotvení obecného referenda do ústavního pořádku ČR [např. Programové prohlášení 2002, str. 3] či novelu volebního zákona tak, aby garantoval vyšší míru proporcionality a zajistil vítězi voleb tzv. volební prémii v rámci přerozdělení mandátů v druhém skrutiniu, nicméně jednalo se pouze o volební systém pro volby do Poslanecké sněmovny [např. Programové prohlášení 2007, str. 14]. Později se pak objevují požadavky na přípravu volebního kodexu, elektronizaci volebního procesu, zavedení korespondenční volby či jednokolových voleb do Senátu Parlamentu ČR [Programové prohlášení 2018, str. 21]. Změny v oblasti voleb do zastupitelstev obcí byly uváděny velmi ojediněle a hlavním deklarovaným cílem bylo zahájení diskuze o možnosti zavedení přímé volby starostů alespoň v některých typech obcí [např. Programové prohlášení 2007, str. 14, nebo Programové prohlášení 2010, str. 21]. Programové prohlášení současné vlády se oblasti nových voleb do zastupitelstev obcí také nijak zvlášť nevěnuje, ale deklaruje cíl zlepšit fungování malých obcí formou posílení meziobecní spolupráce, a s cílem obce neslučovat, ale propojovat je na základě dobrovolnosti [Programové prohlášení 2022, str. 37].

Zajímavým postřehem v tomto kontextu může být i postoj organizací sdružujících města a obce: Svaz měst a obcí ČR a Sdružení místních samospráv ČR. Žádná z těchto organizací nijak aktivně nevolá po řešení výše zmíněných účelových rezignací. V rámci připomínkových řízení se tyto organizace zaměřují zejména na komplexní změnu volebního systému pro volby do zastupitelstev obcí či prodloužení volebního období ze čtyř na šest let. [SMSČR.CZ, 2021]

Momentem, který zároveň výrazně souvisí s postojem Respondenta 1 k legislativní nepřijatelnosti omezení kandidatury kandidátů, kteří se svého mandátu vzdali, je i rozsudek Městského soudu v Praze, který byl vynesena v prosinci 2020. Původní spor se týkal ochrany proti nezákonnému zásahu, který byl žalobci (rezignujícími zastupiteli obce Hlincová Hora v okrese České Budějovice) spatřován v tom, že ministr vnitra nevyhlásil nové volby v obci. Po nových volbách, které se uskutečnily

14. března 2020, se totiž tři zastupitelé, včetně svých náhradníků, vzdali mandátu. Přesto nedošlo k vyhlášení nových voleb, ačkoliv dle žalobce došlo k poklesu počtu členů zastupitelstva pod zákonem stanovenou hranici. Problém spočíval v tom, že rezignující náhradníci se ve své písemné rezignaci vzdávali „mandátu zastupitele“, a to ke stejnému datu, kdy se zastupitelé vzdávali téhož. Dle Odboru voleb Ministerstva vnitra ČR, oddělení právního a metodického řízení voleb „*Je však třeba vždy pečlivě zvážit v jakém právním postavení se osoba, která nechce být členem zastupitelstva obce, nachází, tedy zda již členem zastupitelstva obce je nebo je v postavení náhradníka.*“ [Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2020, sp. zn. 11 A 69/2020: 7] Vzhledem k tomu, že všechny rezignace nesou totéž datum, byly považovány za platné pouze rezignace těch osob, které k tomuto datu byly členy zastupitelstva obce. „*Zbylé osoby (náhradníci) proto nemohly ve stejný den rezignovat na mandát člena zastupitelstva obce, neboť mandátem dosud nedisponovaly.*“ [Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2020, sp. zn. 11 A 69/2020: 8] Vzhledem k neplatným rezignacím náhradníků tak bylo zastupitelstvo stále sedmičlenné, a proto nebyly nové volby vyhlášeny. Ačkoliv Ministerstvo vnitra ČR na tuto skutečnost i s vysvětlením zástupce obce upozorňovalo, nedošlo ze strany rezignujících náhradníků k nápravě, a proto nemohly být nové volby vyhlášeny. Soud se tak postavil na stranu Ministerstva vnitra ČR a odmítl tvrzení žalobce, že ministerstvo přistupuje k odstupování zastupitelů nepřipustně formalisticky. Zároveň bylo jednoznačně soudem shledáno, že v textu prohlášení musí být uvedeno, na jaký mandát osoby rezignují a musí být dodrženy zákonem stanovené lhůty vzniku a zániku mandátu (náhradník nastupuje na uvolněný mandát dnem následujícím po dni, kdy došlo k zániku mandátu, tzn., že náhradníci mohli podat rezignaci na mandát zastupitele nejdříve druhý den).

Rezignující zastupitelé se na soud obrátili znovu, tentokrát v záležitosti týkající se údajně nezákonného zásahu do dění v obci Hlincová Hora zvolením místostarostky a ustavením kontrolního a finančního výboru. Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl v neprospěch rezignujících zastupitelů. Nad rámec rozhodnutí však krajský soud uvedl, že se neztotožňuje s rozhodnutím Městského soudu v Praze ve věci neúčinnosti rezignací na mandát zastupitele podaný náhradníky. Přístup Městského soudu a potažmo Ministerstva vnitra ČR se zdál být krajskému soudu příliš formalistický neboť „*zcela pomijí jednoznačně vyjádřenou vůli náhradníků funkci zastupitele nevykonávat.*“ [Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích

ze dne 28. 04. 2020, sp. zn. 61 A 19/2020 – 153: 11] Ještě zajímavější je z mého pohledu další pasáž rozhodnutí, kde se soudní senát pozastavuje nad tím, zda *„prostřednictvím rezignací nedochází ke zneužití práv, protože se dotýká samé podstaty demokratického procesu tvorby a fungování zastupitelstva obce.“* [Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 04. 2020, sp. zn. 61 A 19/2020 – 153: 11] Soud uvádí, že rezignace byly podány krátce poté, co byly zveřejněny výsledky voleb *„a ještě před ustavujícím zasedání zastupitelstva, a je proto zcela jednoznačné, že se jednalo o organizovaný a přinejmenším koordinovaný postup a že se zastupitelé ani nepokusili o jakoukoli spolupráci“* [Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 04. 2020, sp. zn. 61 A 19/2020 – 153: 12]. Doslova soud uvádí, že *„za této situace ovšem nelze takto podaným rezignacím přičíst jiný smysl než v reakci na výsledek voleb zcela zamezit fungování zastupitelstva a vyvolat volby nové, což ostatně dokládá i následná aktivita. Pouhá skutečnost, že zvolení kandidáti, kteří se v důsledku volebního výsledku ocitli v opozici, nechťjí za této situace v zastupitelstvu působit, nemůže hromadné podání rezignací legitimizovat. Takovéto lehkovážné nakládání s mandátem, který je bezprostředním projevem důvěry voličů, nelze považovat za řádný výkon práva.“* [Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 04. 2020, sp. zn. 61 A 19/2020 – 153: 12]. Směrem k opakovanému konání voleb soud konstatuje, že: *„[...] V opačném případě by se otevírala cesta absurdnímu a potenciálně nekonečnému řetězci opakovaných voleb a bezprostředních rezignací kandidátů, kteří by s volebním výsledkem nebyli spokojeni, čímž by se zcela vytratila podstata voleb jako takových spočívající mimo jiné v rozložení politických sil na základě voličské vůle, a to na dobu omezenou primárně délkou funkčního období voleného orgánu. Prakticky by pak byl i znemožněn výkon obecní samosprávy jako takové.“* [Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 04. 2020, sp. zn. 61 A 19/2020 – 153: 12] Krajský soud tedy touto cestou označuje takovéto *„[...]koordinované účelové rezignace na funkci zastupitele či náhradníka za zneužití práva a odmítá jim poskytnout ochranu před údajným neoprávněným zásahem, neboť by tím jejich postup legitimizoval.“* [Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 04. 2020, sp. zn. 61 A 19/2020 – 153: 13] Otázkou pak ale zůstává, kdo a jak bude posuzovat účelovost a koordinovanost případných rezignací na mandát zastupitele či post náhradníka.

Opačným problémem, tedy že nové volby byly vyhlášeny, se Městský soud v Praze zabýval také v červnu 2023, kdy se obec Domašín v okrese Chomutov za účasti náhradnice na mandát, domáhala zrušení opatření obecné povahy na vyhlášení nových voleb v obci, a to na základě toho, že údajně nedošlo k naplnění podmínek daných zákonem o volbách do zastupitelstev obcí, tedy k poklesu počtu členů zastupitelstva pod polovinu nebo pod pět z důvodu neplatné/zpětvzaté rezignace na post náhradníka a následného, údajně řádného, složení slibu zastupitele. Soud dal za pravdu odpůrci (Ministerstvu vnitra ČR) s tím, že není možné vzít rezignaci na mandát či post zastupitele zpět (doslovně to v § 55 odst. 2 uvádí zákon č. 491/2001 Sb.), ani ji považovat za neplatnou z důvodu jejího nepředání do rukou starosty, ale jejího ponechání na podatelně obce (označeno soudem jako legitimní způsob předání). Navrhovatelka, tedy obec Domašín, zároveň argumentovala Rozhodnutím Krajského soudu v Českých Budějovicích a domáhala se vyslovení závěru o zneužití práva s tím, že: *„[...] došlo k hromadnému podání rezignací v rozporu se smyslem a účelem volebních zákonů a jde o úkon, který nemůže požívat právní ochrany, když jeho jediným smyslem a cílem je vyvolat nové volby...“* [Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 06. 2023, sp. zn. 11 A 26/2023: 13] Městský soud v Praze však uvedl, že: *„[...] ani krajský úřad ani odpůrce není oprávněn zjišťovat důvody, ze kterých se zastupitel či náhradník rozhodne rezignovat [...]“*, a zároveň uvedl, že: *„[...] se stejně jako o zneužití práva může jednat o výkon oprávnění vzdát se mandátu například právě z důvodu nesouhlasu se způsobem vedení a řízení obce.“* [Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 06. 2023, sp. zn. 11 A 26/2023: 13] Rovněž dal za pravdu odpůrci, který uváděl, že zákon o volbách do zastupitelstev obcí ve vztahu k rezignacím neukládá podmínění platnosti rezignace zkoumáním důvodů, z jakých byla podána. Soud také uvedl, že: *„[...] výkon mandátu je politickou odpovědností, která v sobě zahrnuje i to, jakým způsobem je s nabytým mandátem nakládáno.“* [Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 06. 2023, sp. zn. 11 A 26/2023: 13]

Vzhledem k tomu, že se jedná o dva odlišné rozsudky Krajského soudu v Českých Budějovicích a Městského soudu v Praze, na které nenavazuje judikatura Nejvyššího správního soudu, nelze žádný z nich považovat za ustálenou judikaturu správních soudů. Zůstává tedy otázkou, jak budou takovéto případně soudem řešené rezignace posuzovány.

2. Empirická část

2.1 Jak vypadají zablokované obce?

2.1.1 Socio-demografické ukazatele

Vývoj obce, počet obyvatel a jeho změny

Prvním ukazatelem, který poskytne pohled na jednotlivé obce, je jejich historický vývoj. Nebude se však jednat o „encyklopedický“ výčet vzniku obcí, společně s výraznými historickými milníky, které se v obci staly, ale bude se naopak jednat o jednoduchý přehled obcí na základě jejich vzniku, doplněný o základní přehled o počtu obyvatel mezi lety 1993 a 2018. Rok 2018 byl vybrán kvůli konečnému časovému ohraničení zkoumaného období, rok 1993 byl logicky vybrán ve spojitosti se vznikem samostatného českého státu. Vzhledem k tomu, že se jedná o 25 leté období, byla do tabulky doplněna ještě data za rok 2005, který je zhruba polovinou sledovaného úseku.

Tabulka 13: Historický přehled vývoje obce prostřednictvím počtu obyvatel

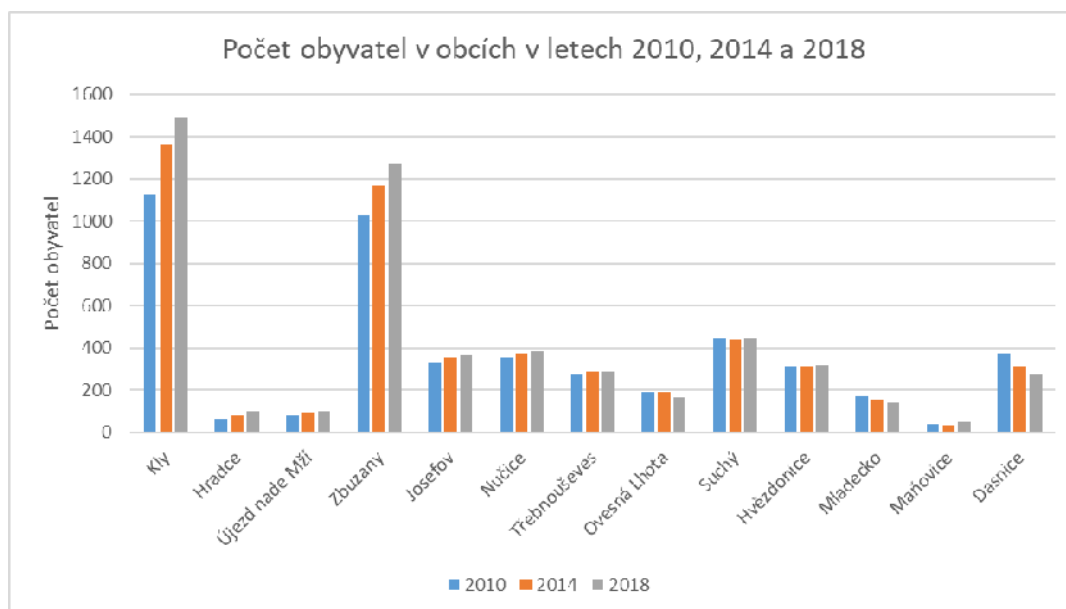
Obec	Počet obyvatel			poznámka
	1993	2005	2018	
Hvězdonice	314	341	318	-
Kly	901	923	1 492	populační nárůst nastal až po roce 2010
Nučice	298	340	383	v roce 1991 se od obce Nučice oddělila obec Konojedy
Zbuzany	552	674	1 276	populační boom nastal až po roce 2010
Hradce	47	45	102	vznik oddělením od obce Homole v roce 1991 (Hradce 47 obyv.)
Maňovice	49	42	49	vznik oddělením od obce Velký Bor v roce 1992 (Maňovice 49 obyv.)
Újezd nade Mží	53	69	98	vznik oddělením od obce Město Touškov v roce 1991 (Újezd nade Mží 56 obyv.)
Dasnice	297	372	278	-
Josefov	263	300	367	vznik oddělením od obce Krajková v roce 1991 (Josefov 275 obyv.)
Třebnouševy	299	274	288	v roce 1991 se od obce Třebnouševy oddělila obec Rašín (73 obyv.)
Ovesná Lhota	226	213	168	vznik oddělením od obce Světlá nad Sázavou v roce 1991 (Ovesná Lhota 225 obyv.)
Suchý	376	384	444	-
Mladecko	155	176	141	vznik oddělením od obce Litultovice v roce 1991 (Mladecko 160 obyv.)

Zdroj: [ČSÚ 2023; vlastní výpočet, vlastní zpracování]

Na základě výše uvedeného přehledu je zřejmé, že za vznikem většiny obcí stojí opětovné osamostatnění se od jiné obce. Ke vzniku obcí došlo na základě tehdy platné právní úpravy, která na rozdíl od dnešního znění, umožňovala vznik obce menší než 1 000 obyvatel. V současné právní úpravě by jejich vznik nebyl možný. Ve dvou obcích (Nučice, Třebnouševy) došlo naopak oddělením jedné jejich části ke vzniku nové obce. Zároveň je z výše uvedené tabulky vidět, že zejména v některých obcích došlo za posledních 30 let k velmi výraznému nárůstu počtu obyvatel (Zbuzany + 56,7 %; Hradce + 53,9 %; Újezd nade Mží + 45,9 %; Kly + 39,6 %). V absolutních číslech došlo k největšímu nárůstu v obcích Kly a Zbuzany. Oproti tomu k největšímu procentuálnímu poklesu došlo v průběhu 30 let v obci Ovesná Lhota (pokles o 34,5 %).

Dalším ukazatelem, na základě kterého budou obce představeny, je počet obyvatel obce v letech 2010, 2014 a 2018 (počátek a konec zkoumaného volebního období byl doplněn o údaje roku 2010, aby bylo možné sledovat dlouhodobější trend ukazatelů). Počet obyvatel obce je mnohdy určující pro počet členů zastupitelstva, tedy klíčový volební ukazatel.

Obrázek 10: Počet obyvatel v obcích 2010, 2014 a 2018

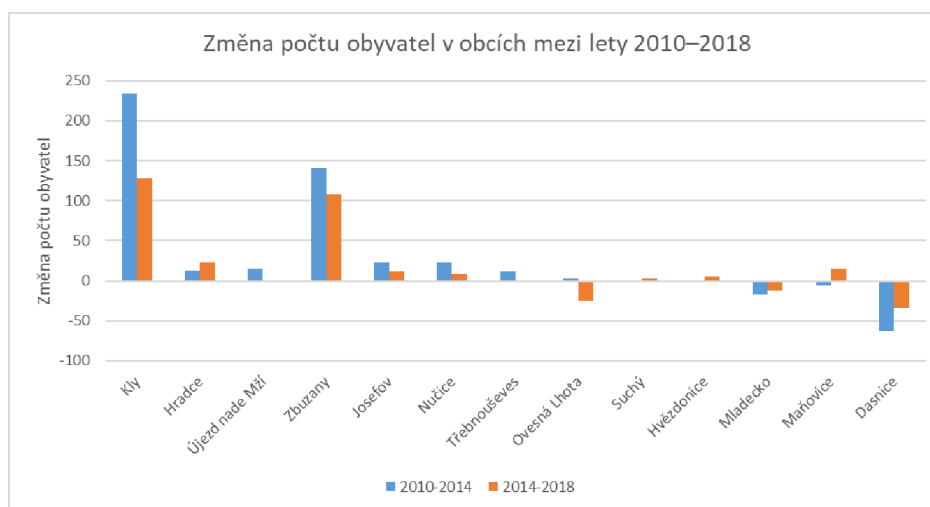

Zdroj: [ČSÚ 2010; ČSÚ 2014; ČSÚ 2018; vlastní zpracování]

Z výše uvedeného grafu (viz *Obrázek 10*) je možné vidět, že obce výzkumného vzorku by mohly být rozděleny do třech základních velikostních skupin. Skupina nejmenších obcí do 100 obyvatel by zahrnovala tři obce (Újezd nade Mží, Hradce,

Maňovice), střední skupina od 101 do 500 obyvatel by zahrnovala osm obcí (Suchý, Nučice, Josefov, Hvězdovice, Dasnice, Třebnouševy, Ovesná Lhota, Mladecko). Skupinu největších obcí by tvořily dvě obce (Kly a Zbuzany). Toto rozdělení zůstává v platnosti i pro počet obyvatel v roce 2018, jedinou výjimkou je obec Hradce, která překonala hranici 100 obyvatel o dva občany. Zároveň je třeba uvést, že v některých, zejména populačně větších obcích, je pozice v zastupitelstvu či pozice starosty považována za otázku společenské prestiže.

Obrázek 11: Změna počtu obyvatel v obcích mezi lety 2010–2018

Zdroj: [ČSÚ 2010; ČSÚ 2014; ČSÚ 2018; vlastní výpočet, vlastní zpracování]

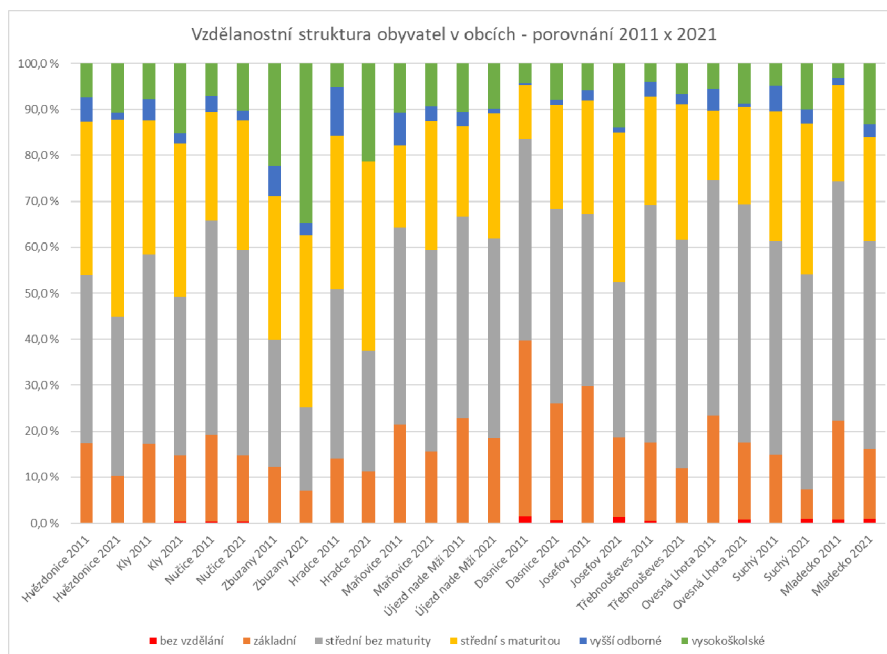
Nicméně mnohem zajímavějším ukazatelem je změna počtu obyvatel v obcích v období mezi lety 2010 a 2018 (viz *Obrázek 11*). Toto období bylo rozděleno na dvě dle volebních období. I zde je možné obce rozdělit do třech základních skupin. Jednou z nich jsou obce, jejichž počet obyvatel se v průběhu sledovaného období pouze zvyšoval (šest ze třinácti obcí), do druhé skupiny budou patřit obce, jejichž počet obyvatel setrvale klesá (dvě ze třinácti obcí). Třetí skupinou budou obce, kde v rámci sledovaného období došlo jak k úbytku počtu obyvatel, tak k jejich nárůstu (pět ze třinácti obcí). Z počtu obcí, jejichž počet obyvatel se zvýšil, stojí určitě za zmínku obec Hradce, kde se mezi lety 2010 a 2014 zvýšil počet obyvatel o 19,7 %, v dalším čtyřletém cyklu pak dokonce o téměř 30 %. Absolutně nejvíce obyvatel přibýlo v obou sledovaných obdobích v obci Kly, a to o 234, respektive o 128 obyvatel (v procentuálním vyjádření se však jedná o 20,7 % a 9,4 %). V případě těchto obcí by bylo možné uvažovat o geograficky atraktivní oblasti, ve které leží (obec Hradce leží cca 10 km od Českých Budějovic; obec Kly leží na hlavním tahu mezi Prahou a Mělníkem, v širším pásu okolo Prahy). O obdobném fenoménu tzv. developersky exponovaných oblastech hovoří také Jaroslav Čmejrek [Čmejrek 2009: 33] či Václav

Bubeníček při deskripci situace v obci Květnice v okrese Praha-východ [Bubeníček 2010a]. Naopak k největšímu poklesu došlo mezi lety 2010 až 2014 v obci Dasnice (pokles o 16,6 %) a v obci Ovesná Lhota (pokles o téměř 13 %), absolutně největší pokles v celém sledovaném období byl zaznamenán v obci Dasnice, a to o 62, respektive 34 občanů. Je tedy zřejmé, že některé z obcí mohou být pro občany atraktivnější a může být více motivační se podílet na jejich správě prostřednictvím výkonu funkce zastupitele (možnost obec rozvíjet atd.), naopak v některých obcích bude jejich správa spíše „bojem o jejich přežití“ s nepříliš velkou šancí na další rozvoj. O riziku pro obce, kde dochází k velkému a rychlému nárůstu počtu obyvatel hovoří také Stanislav Balík v souvislosti s tzv. rozvojovým rozporem [Balík 2016: 79–80].

Vzdělanostní struktura

Pro úplnost údajů považuji za vhodné doplnit také ukazatel, který může ovlivňovat chuť, možnosti a zejména pak ambice a možnost aktivně se zapojovat se do dění v obci, tedy vzdělanostní strukturu (viz *Obrázek 12*).⁴² Údaje pro tuto statistiku byly čerpány z veřejně dostupných dat ze Sčítání lidí, domů a bytů v roce 2011 a Sčítání lidí, domů a bytů v roce 2021.⁴³

Obrázek 12: Vzdělanostní struktura obyvatel v obcích – porovnání 2011 x 2021

Zdroj: [ČSÚ 2011n a ČSÚ 2021a až ČSÚ 2021i]; vlastní výpočet, vlastní zpracování]

⁴² Výkon zastupitelského postu může být i velice náročnou činností na plný úvazek (práce v komisích, výborech atd.), proto může být limitem jeho vykonávání vzdělanostní struktura obyvatel obce.

⁴³ Porovnání bylo uvedeno z toho důvodu, že sledované období 2014–2018 nelze z těchto dat přesně zachytit. Proto byla zvolena tato metoda, aby bylo možné odhalit změnu ve vzdělanostní struktuře obcí v průběhu 10 let.

Z výzkumného vzorku nejvíce vystupují dvě skupiny obcí – v první skupině je nejvyšší podíl osob s vysokoškolským vzděláním a vysoký nárůst podílu osob s vysokoškolským vzděláním (Zbuzany 2021 – největší podíl (33,4 %); Hradce – největší nárůst (15,9 p. b.), naopak největší pokles byl v obci Maňovice (pokles o 1,4 p. b.)). Nejvyšší podíl osob s vysokoškolským vzděláním v obci Zbuzany bude do značné míry souviset s geografickým umístěním obce v blízkém zázemí hl. m. Prahy. V druhé skupině je nejvyšší podíl osob bez vzdělání a zároveň nejvyšší nárůst podílu osob bez vzdělání (Josefov – největší podíl (1,3 %) i největší nárůst (1,3 p. b.); naopak Dasnice – největší pokles (pokles o 0,99 p. b.). K největším změnám došlo v obcích Zbuzany, kde se navýšil podíl osob s vysokoškolským vzděláním, a Dasnice, kde došlo ke snížení podílu osob bez vzdělání a navýšení podílu osob se středním vzděláním bez maturity.⁴⁴

Podíl osob s bydlištěm v obci v době narození

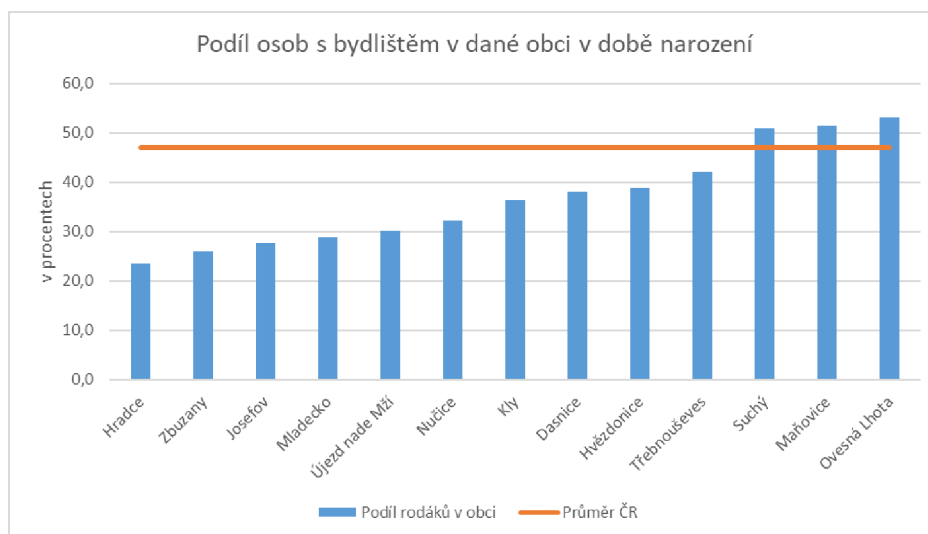
Dalším faktorem, který může do dění v obci výrazně promlouvat, je i podíl osob s bydlištěm v dané obci v době narození (viz *Obrázek 13*). Jak totiž víme z dříve publikovaných textů – například deskripce situace v obci Doubice v okrese Děčín [Bubeníček 2010a] – rozdělení na tzv. starousedlíky a tzv. chataře či tzv. náplavu může způsobit výraznou změnu v pluralitě lokálního politického systému, vytvoření nové konfliktní linie nebo i rozkolísání celého systému fungování obce.⁴⁵ Na tzv. rozpor původu nebo také související skupinový rozpor upozorňuje rovněž Stanislav Balík [Balík 2016: 80]. Malcová zároveň uvádí, že osobní znalost kandidáta nebo jeho rodáctví v obci vede k jeho větší podpoře [Malcová 2012].

---

⁴⁴ Podle výzkumu Karla Müllera existuje pozitivní korelace mezi vzděláním a mírou občanské participace; čím více vzdělání lidé obecně, tím více občanské participace [Müller 2018: 245].

⁴⁵ Existují dvě kategorie obcí, rozdělené na základě aktivity „novousedlíků“. Jak ukazují data Vobecké a Kosteleckého, například v obci Jesenice (okr. Praha-východ) vzniklo v důsledku aktivit novousedlíků speciální politické hnutí a jeho aktivita byla úspěšná (boj proti rozhodnutím dosavadního vedení obce). Naopak v Horoměřicích (okr. Praha-východ) „novousedlíci“ zprvu vůbec nekandidovali a nezajímali se o dění v obci. Ve volbách v roce 2006 dokonce došlo k tomu, že v předvolebním materiálu, který představoval kandidáty, bylo uvedeno, zda je konkrétní kandidát horoměřickým rodákem nebo zda se do obce přistěhoval a kdy. [Vobecká, Kostelecký 2007: 18–30]

Obrázek 13: Podíl osob s bydlištěm v dané obci v době narození

Zdroj: [ČSÚ 2011o; vlastní výpočet, vlastní zpracování]

Jak se na tomto výzkumném vzorku ukazuje, jsou i zde obce rozděleny do kategorií zohledňujících podíl rodáků (rodáci jsou zjišťováni na základě bydliště matky v době narození osoby). Průměrné hodnoty procenta rodáků v České republice (47,1 %) dosahují pouze obce Suchý, Maňovice a Ovesná Lhota. Většina obcí výzkumného vzorku se pohybuje výrazně pod celorepublikovým průměrem. Toto zjištění může opět avizovat možné vytvoření konfliktních bodů v rámci jednání a péče o obec, a zároveň může být vhodným prostředkem „politického“ boje na obecní úrovni, využitého při snaze získat většinu v zastupitelstvu. Pro kontext je vhodné zmínit i data o délce doby života v obci při zisku mandátu s doplněním evropského srovnání. Při získání prvního mandátu žije průměrný zastupitel v české obci 32 let, zatímco evropský průměr je 26 let. Vyšší průměrná doba života v obci před získáním mandátu byla v Polsku (34 let) a v Chorvatsku (38 let). Na opačné straně spektra jsou Francie a Švýcarsko (22 let) [Verhelst, Reynaert, Steyvers 2013]. Předpoklad, že výše zmíněné skutečnosti společně s informacemi o změnách v počtu obyvatel mohou ovlivňovat stabilitu místních demokracií, potvrzuje i zjištění kolektivu autorů Bernard, Kostecký, Illner a Vobecká, který přišel se zajímavým zjištěním. Uvádí, že populačně rostoucí obce bývají kritičtější vůči samosprávě než obce co do počtu obyvatel stagnující. Navíc u obcí, kde je nárůst počtu obyvatel tvořen nově příchozími (přistěhovalci, „nerodáky“), existuje vyšší kritičnost i vůči kvalitě mezilidských vztahů. [Bernard, Kostecký, Illner, Vobecká 2011: 185] Zároveň je vhodné přihlídnout k tomu, že někteří členové zastupitelstva používají svůj původ „rodáka“ jako argument svého rozhodování [Müller 2018: 59]. Naopak u některých občanů může být jejich vazba na obec přítěží

při rozhodování o tom, zda se na správě obce chtějí podílet (necht' být konfrontován s názory občanů, neochota „jít s kůží na trh“, zakořenění ve vazbách v obci)⁴⁶ [Müller 2018: 60].

Dojížd'ka obyvatel

Dalším důležitým ukazatelem situace v obci je i dojížd'ka obyvatel do zaměstnání, neboť i ta může ovlivňovat míru zapojení se do záležitostí obce či časové vytížení občanů či zastupitelů. Je možné předpokládat, že pokud část občanů cestuje za prací do vzdálenějších oblastí, nezbývá jim už síla, čas či energie na věnování se záležitostem obce, což může vést k pasivitě při správě věcí veřejných.

Tabulka 14: Dojížd'ka obyvatel ve vybraných obcích

Dominantní dojížd'ka	Procento dojíždějících obyvatel	Počet obcí
v rámci okresu	0–9,99 %	1
v rámci okresu; příp. jiný okres kraje	10–14,99 %	3
v rámci okresu; příp. jiný kraj	15–19,99 %	5
v rámci okresu; příp. jiný kraj	nad 20 %	4

Zdroj: [ČSÚ 2011a – m; vlastní zpracování]

Z výše uvedených dat (viz *Tabulka 14*) je patrné, že ve většině obcí výzkumného vzorku dojíždí do zaměstnání mimo obec více než 10 % obyvatel. U obcí, které jsou v zázemí Prahy (typicky Zbuzany, Nučice, Hvězdonice), je vyšší procento dojíždějících s dominantním cílem dojížd'ky v jiném kraji (Praha). Dlouhodobou dojížd'ku do zahraničí uvedli obyvatelé pěti zkoumaných obcí, nicméně v žádné z nich nedosahuje tento údaj čísla vyššího, než je 5 % (nejvyšší hodnotou je 4,44 % dojíždějících obyvatel do zahraničí v obci Josefov, což opět do značné míry souvisí s jeho geografickým umístěním). Na základě výše uvedených dat tedy nelze říci, že by se ve výzkumném vzorku objevovaly obce, jejichž občané by byli výrazněji limitováni na možnostech ať už aktivního či pasivního volebního práva v důsledku dojížd'ky do zaměstnání.

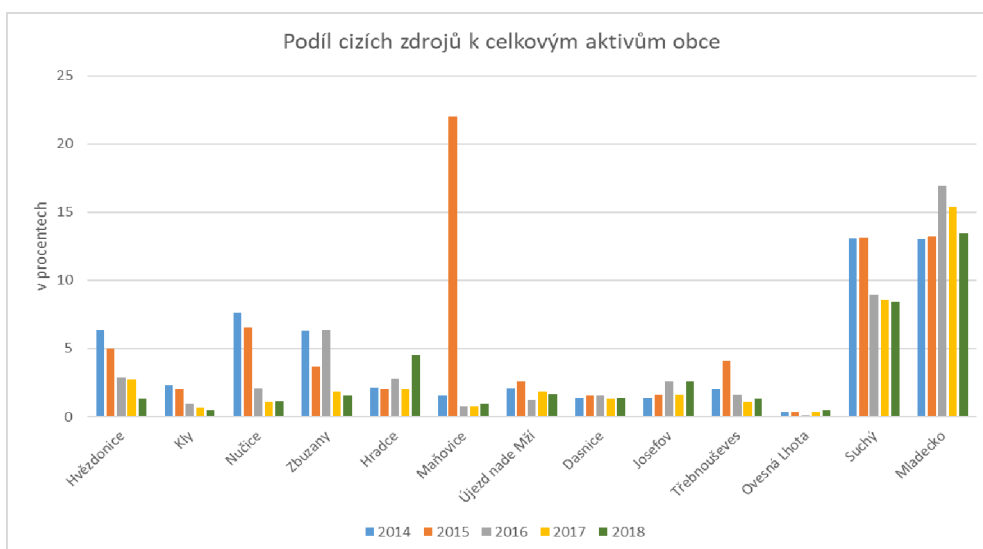
⁴⁶ Karel Müller to dokládá na příkladu obce Černošice a uvádí, že: „[...] prosazovat dobré vládnutí může být snadnější v sociálním prostředí s vyšší mírou mobility a anonymity.“ [Müller 2018: 60].

2.1.2 Finanční ukazatele

Jako finanční ukazatel byla vybrána míra zadlužení jednotlivých obcí v období mezi lety 2014 až 2018. Tato finanční data byla získána ze specializovaného informačního portálu Ministerstva financí ČR [Monitor 2014–2018]. Prezentovaná data vycházejí ze systému Státní pokladny (IISSP – Integrovaný informační systém státní pokladny) a Centrálního systému účetních informací (CSÚIS) a jsou čtvrtletně aktualizována. Tento finanční ukazatel vypovídá o míře toho, kolik cizích zdrojů je kryto aktivy obce (včetně obecního majetku). Zadluženost obcí je sledována jak kvůli naplňování maastrichtských kritérií, ale zejména pak s cílem zabránit nadměrnému zadlužení konkrétní obce (samotný údaj slouží jako indikátor rizika možných problémů souvisejících se splácením dluhů obce). Pokud podíl cizích zdrojů k majetku obce přesáhne hranici 25 %, je obec hodnocena jako riziková. [Mozaika 2020]

Vzhledem k tomu, že se jedná o údaj veřejně dostupný a snadno dohledatelný i za delší časové období zpětně, může být do jisté míry dalším faktorem, který bude občan zohledňovat při zvažování kandidatury do zastupitelstva dané obce. A to vzhledem k tomu, že finanční kondice obce může odrážet míru atraktivity postu obecního zastupitele. Jednoduše řečeno – dobrá finanční kondice obce může být předmětem zájmu ke správě obce (je šance na rozvoj obce prostřednictvím projektů, na které bude mít obec finanční prostředky, možnost rozvíjet např. kulturní, sportovní nebo spolkové aktivity v obci atd.), stejně tak jako může špatná finanční kondice obce některé zájemce odradit nebo naopak motivovat k lepší práci s obcí k nastartování jejího dalšího rozvoje.

Obrázek 14: Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům obce

Zdroj: [Monitor 2014 – 2018; vlastní zpracování]

Z výše uvedeného grafu (viz *Obrázek 14*) je patrné, že podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům v žádné obci nepřekračuje hranici zmiňovaných 25 %, která definuje rizikovou obec. Nejvyšších hodnot dosahovala obec Maňovice v roce 2015, kdy podíl jejích závazků dosahoval téměř 22 % obecních aktiv, ačkoliv se v absolutní hodnotě nejednalo o extrémně vysokou částku (zhruba 1,5 mil. Kč). Oproti tomu rekordmanem, co do absolutní výše cizích závazků je obec Zbuzany, která měla cizí závazky v roce 2016 ve výši 13 mil. Kč.

Zároveň je možné pozorovat, že většina obcí se v jednotlivých letech pohybuje daleko pod rizikovou hranicí. Oproti tomu obce Suchý a Mladecko se trendům ostatních obcí výzkumného vzorku vymykají. Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům obce je u těchto obcí mezi lety 2014 až 2018 v průměru 10,4 % v případě obce Suchý, 14,4 % v případě obce Mladecko. Nejvyšší hodnoty v těchto dvou případech dosahovala obec Mladecko v roce 2016, kdy se podíl cizích zdrojů vůči celkovým aktivům obce pohyboval na hranici 17 % (v absolutní hodnotě se jednalo o cizí závazky ve výši 3,9 mil. Kč). U obce Suchý se při maximální dluhu v roce 2015 jednalo o částku téměř 7,8 mil. Kč.

2.1.3 Volební ukazatele

Počty mimořádných voleb do zastupitelstev obcí

Vzhledem k tomu, že tématem disertační práce jsou opakovaně konané nové volby ve vybraných obcích, považují za nutné uvést počet a termíny mimořádných voleb. Na rozdíl od časového vymezení disertační práce jsou zde uvedeny i termíny nových voleb v časovém období před rokem 2014 a po roce 2018. Důvodem tohoto širšího časového pojetí je i skutečnost, že na základě těchto dat lze pozorovat, zda bylo opakované konání mimořádných voleb chápáno jako „běžný“ prostředek politického boje v obci či nikoliv.⁴⁷

Tabulka 15: Počet a termíny mimořádných voleb do zastupitelstev obcí ve vybraném výzkumném vzorku

Obec	Počet voleb	Termíny				
Hvězdonice	2	14. 3. 2015	26. 9. 2015			
Kly	2	20. 5. 2017	4. 11. 2017			
Nučice	2	14. 3. 2015	26. 9. 2015			
Zbuzany	2	13. 6. 2015	16. 7. 2016			
Hradce	2	5. 11. 2016	4. 11. 2017			
Maňovice	4	29. 2. 1992	20. 7. 2013	14. 3. 2015	16. 7. 2016	
Újezd nade Mží	3	13. 4. 2013	26. 9. 2015	16. 7. 2016		
Dasnice	5	6. 3. 1993	21. 9. 1996	13. 3. 1999	26. 9. 2015	16. 4. 2016
Josefov	2	5. 11. 2016	20. 5. 2017			
Třebnouševs	2	14. 3. 2015	16. 7. 2016			
Ovesná Lhota	2	26. 9. 2015	16. 4. 2016			
Suchý	2	26. 9. 2015	16. 4. 2016			
Mladecko	5	13. 10. 2012	13. 6. 2015	16. 1. 2016	16. 7. 2016	14. 3. 2020

Zdroj: [ČSÚ 2022a; vlastní zpracování]

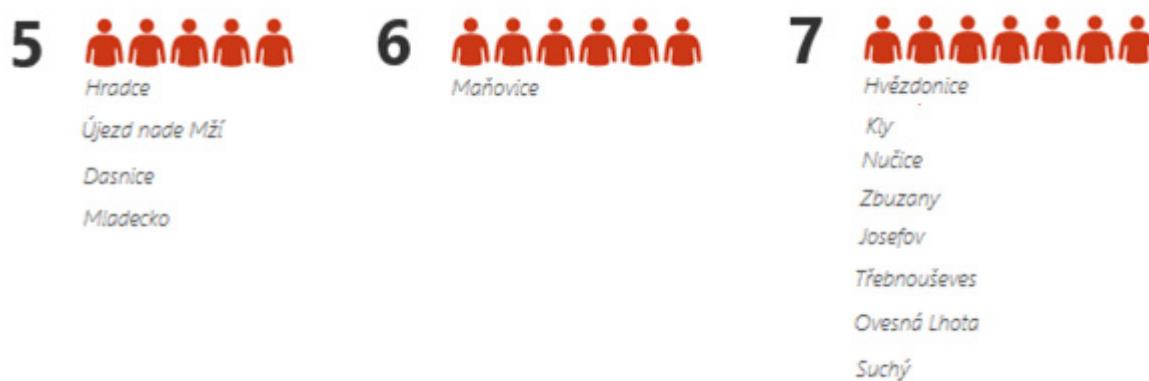
Z výše uvedené tabulky (viz *Tabulka 15*) lze vidět, že v některých obcích došlo ke konání mimořádných voleb pouze ve sledovaném období 2014 až 2018 (9 případů ze 13). Naopak ve zbývajících čtyřech případech se mimořádné volby konaly i mimo toto období, nejčastěji v obcích Dasnice a Mladecko (jedná se o odlišné případy – v obci Dasnice se tři termíny mimořádných voleb konaly v devadesátých letech a dva termíny v období 2014 až 2018, lze tam tedy identifikovat dvě problematická období; v obci Mladecko začala „vlna“ nových voleb v roce 2012 a naplno se rozvinula právě ve sledovaném období disertační práce). Více termínů bylo také v obci Maňovice, nicméně volby v roce 1992 se zde konaly na základě podmínky vzniku nové obce, kdy se obec Maňovice oddělila od obce Velký Bor [ČSÚ 2023].

⁴⁷ Ačkoliv tato tabulka obsahuje všechny termíny mimořádných voleb do zastupitelstev vybraných obcí, další části disertační práce budou zaměřeny na zkoumané a předem definované volební období 2014 až 2018, a to včetně níže uváděných dat a poznatků.

Počet zastupitelů

Prvním a pro volby do zastupitelstev obcí určujícím ukazatelem je počet volených členů zastupitelstva. Počet volených členů zastupitelstva je za jednotlivé obce uveden na základě dat, které obce nahlásily ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014, neboť se jedná o počátek volebního období, ve kterém opakovaně probíhaly nové volby do zastupitelstev obcí, a v době probíhajícího volebního období obec nemůže počet členů zastupitelstva měnit; případné změny se provádí vždy před konáním řádného termínu voleb do zastupitelstev obcí (viz *Obrázek 15*).

Obrázek 15: Počet zastupitelů v jednotlivých obcích výzkumného vzorku

Zdroj: [ČSÚ2022a; ČSÚ2022b; vlastní zpracování]

Ze 13 obcí výzkumného vzorku mají čtyři pouze pět členů zastupitelstva. Jedná se o obce Hradce, Újezd nade Mží, Dasnice a Mladecko. V jedné obci (Maňovice) byl počet členů zastupitelstva stanoven na šest. Zbývajících osm obcí disponuje sedmi členy zastupitelstva. Toto rozložení tak potvrzuje výše uvedené statistiky o obcích dominantně ohrožených konáním nových voleb – obce se zastupitelstvem od pěti do sedmi členů.

Soutěživost systému

Dalším důležitým volebním ukazatelem je soutěživost systému v dané obci. Tento ukazatel je popisován pomocí tzv. indexu plurality, který definuje soutěživost systému na základě poměru mezi počtem obsazovaných postů zastupitelů a počtem platných kandidátů. Záměrně nevyužit bude sice nejpoužívanější, ale dostatečnou měrou nevykreslující komunální úroveň, Laakso-Taageperaův index efektivního počtu stran. Tento index měří pluralitu systému pouze na základě množství volebních subjektů, nikoliv z hlediska počtu kandidátů na kandidátní listině [Bubeníček 2010a]. Nezohledňuje vysokou míru personalizace a individuálnosti komunální politiky,

zejména pak v menších obcích, „[...] kde jsou politické strany chápány spíše jako zdroje nesváru a politikaření, nezávislé osobnosti oproti tomu představují pracovitost a schopnost spolupráce“ [Jüptner 2004: 85]. Aplikována bude definice pluralitního systému tak, jak ji uvádí Václav Bubeníček [Bubeníček 2006: 747] „[...] za pluralitní systém tedy označuji i systém, ve kterém se vyskytuje jen jediná strana, což je z hlediska obecné teorie stranických systémů nepřípustné. Pokud se totiž komunálních voleb v obci se sedmi či méně zastupiteli účastní jediná kandidátní listina, volební zákon umožňuje, aby na kandidátce bylo uvedeno o 1/3 více kandidátů, než činí počet členů budoucího zastupitelstva.“ Zde je však třeba uvést na pravou míru, že tento krok, tedy nominaci o 1/3 více kandidátů na kandidátní listinu v obcích se sedmi a méně zastupiteli, může provést kterákoliv kandidující strana (bez ohledu na počet kandidujících subjektů), podmínka kandidatury pouze jedné strany v dané obci není v zákoně definována. Jak uvádí sám Václav Bubeníček, „Pro srovnávací analýzy (ať už v rovině času či prostoru) se proto zdá být vhodnější používat jako určující indikátor plurality systému podíl počtu kandidátů všech volebních stran na počtu volených zastupitelů, který nazývám jako „index plurality“. Překročí-li uvedený index hodnotu 1, lze pak místní politické spektrum považovat za pluralitní.“ [Bubeníček 2010a: 52]

Tabulka 16: Vývoj indexu plurality ve vybraných obcích

obec	řádné volby 2014	nové volby I.	nové volby II.	nové volby III.	řádné volby 2018
Josefov	3,7	6,4	6,5	-	5,0
Kly	4,8	5,5	5,7	-	4,8
Zbuzany	3,6	5,4	3,6	-	1,0
Suchý	3,4	4,7	2,7	-	1,0
Hvězdonice	3,1	3,8	2,0	-	1,0
Třebnouševy	2,4	2,5	3,5	-	3,0
Nučice	2,4	3,0	2,5	-	1,1
Mladecko	1,2	3,6	2,4	2,4	1,0
Hradce	1,2	3,0	2,4	-	1,0
Újezd nade Mží	2,2	2,2	1,2	-	1,2
Ovesná Lhota	2,0	2,3	1,3	-	2,1
Dasnice	1,0	2,4	1,2	-	1,3
Maňovice	1,3	2,1	1,1	-	1,2

Zdroj: [ČSÚ 2022a; ČSÚ 2022b; vlastní výpočet, vlastní zpracování]

Pokud se zaměříme na index plurality ve vybraných obcích (viz *Tabulka 16*), zjistíme, že konání nových voleb bylo výrazně ovlivněno právě velmi vysokým indexem plurality, tedy vysokým zájmem o zastupitelské posty ze strany kandidujících

občanů. Absolutně nejvyššího indexu plurality dosáhla obec Josefov, kde se index plurality držel na vysoké úrovni i v řádných volbách před zkoumaným obdobím i po něm. K absolutně největšímu nárůstu indexu plurality mezi řádnými volbami v roce 2014 a prvním konáním nových voleb došlo právě v obci Josefov (+2,7 bodu) a dále pak v obci Mladecko (+2,4 bodu). V žádné obci nedošlo mezi řádnými volbami 2014 a prvními novými volbami k poklesu indexu plurality, pouze v obci Újezd nade Mží zůstaly hodnoty indexu plurality totožné. Z toho tedy vyplývá, že všechny lokální politické systémy zvýšily svoji soutěživost mezi konáním řádných voleb 2014 a prvních nových voleb.

V období mezi konáním prvních a druhých nových voleb došlo k nárůstu indexu plurality pouze ve třech obcích (Josefov +0,1 bodu; Kly +0,2 bodu; Třebnouševy +1 bod). Naopak ve většině obcí došlo k poklesu plurality systému (nejvyšší pokles -2 body v obci Suchý). To by mohlo naznačovat drobné zklidnění situace v obcích, případně by se zde dalo hovořit o únavě z „politického boje“ či rozrůstající se obecné deziluzi z možného vyřešení problému prostřednictvím voleb. Specifickým případem je pak obec Mladecko, kde došlo ke konání nových voleb i potřetí, nicméně index plurality zůstal beze změny (může signalizovat „zakonzervování“ situace).

Zajímavým ukazatelem je i změna indexu plurality mezi konáním posledních nových voleb v obci a termínem následujících řádných voleb do zastupitelstev obcí v roce 2018. Zde došlo k poklesu v devíti případech ze třinácti (s nejvyšším poklesem -2,6 bodu v obci Zbuzany), v jedné obci se index plurality nezměnil, ve dvou obcích se nepatrně zvýšil (+0,1 bodu) a v jedné obci došlo k výraznějšímu zvýšení (+0,9 bodu). Zajímavostí ovšem je, že v pěti obcích výzkumného vzorku klesl index plurality na hodnotu 1, což znamená, že na obsazované mandáty kandidovalo právě tolik kandidátů, kolik bylo volných pozic a personální obsazení zastupitelstva tak bylo předem známé. Zároveň se pak v dalších čtyřech obcích pohyboval index plurality maximálně na hodnotě 1,3. Tento výrazný pokles indexu plurality a v podstatě vytvoření semipluralitního a nepluralitního prostředí v obcích může opět naznačovat zklidnění situace v obci či obecný nezáměr a „znechucení“ nastalou situací. Ve dvou obcích (Kly, Josefov) se index pohyboval okolo hodnoty 5.

Proměna složení kandidátních listin

Dalším ukazatelem, který je důležitý pro pochopení situace v jednotlivých obcích, je ukazatel zaměřující se na proměnu složení kandidátních listin (fluktuaci kandidátů). Tato data byla čerpána z otevřených dat Českého statistického úřadu [Volby.cz 2014] za pomoci následného kódování.⁴⁸ Na základě této důkladné analýzy byly vytvořeny schématické podklady⁴⁹ zobrazující proměnu složení kandidátních listin v jednotlivých obcích a termínech voleb.⁵⁰

Zpracovaná data a vytvořená schémata jsem rozdělila nejprve podle procentuální proměny kandidátních listin mezi řádnými volbami v roce 2014 a prvním termínem konání nových voleb v dané obci.⁵¹ Hranicí pro rozdělení obcí na dvě skupiny byla proměna 50 % obsazení kandidátní listiny, a to z toho důvodu, že i počet členů zastupitelstva musí klesnout buď pod polovinu (nebo pod pět). Zároveň odchod více než poloviny kandidátů může naznačovat jisté problémy. K méně než 50% proměně členů zastupitelstva mezi řádným termínem voleb a prvním termínem nových voleb (označeno jako první fáze) došlo v osmi obcích výzkumného vzorku. Konkrétně se jedná o obce Újezd nade Mží, Hvězdovice, Nučice, Třebnouševy, Maňovice, Ovesná Lhota, Suchý a Zbuzany. To může být náznakem počátku měnící se situace na kandidátních listinách vyvolané prvním konáním nových voleb. Obce, kde došlo k více než 50% proměně složení kandidátů do zastupitelstva, byly: Josefov, Hradce, Kly, Mladecko a Dasnice. V těchto obcích tak lze říci, že již před konáním prvních

---

⁴⁸ Z veřejně dostupných dat jsem si sestavila databázi obsahující data za jednotlivé kandidáty (jméno, příjmení, věk) ve vybraných obcích v řádných volbách v roce 2014. Následně jsem databázi pro dané obce doplnila o údaje o kandidátech vždy po proběhnutí nových voleb v daných zastupitelstvech obcí. Každý kandidát v každých volbách byl opatřen unikátním kódem skládajícím se z jeho jména, příjmení a věku ke dni voleb. Následně jsem v databázi vyhledávala opakující se unikátní kódy, čímž byla zjišťována opakovaná kandidatura. Při práci s těmito daty bylo zároveň důležité si uvědomit rizika tohoto postupu, zejména u žen kandidátek. Proto jsem si údaje, ve kterých byla odlišnost pouze v příjmení, zapisovala a následně jsem je dohledávala v dalších zdrojích, případně jsem se na ně doptávala při osobních rozhovorech s občany či politickými aktéry v obcích.

⁴⁹ Vytvoření těchto schémat bylo inspirováno disertační prací Václava Bubeníčka [Bubeníček 2010a].

⁵⁰ Každé ze schémat (uvedených v Přílohách č. 4 až 16) obsahuje data o počtu volených členů zastupitelstva, volební účasti v daných volbách a indexu plurality v daných volbách. Dále jsou pak uvedeny jednotlivé zaregistrované kandidátní listiny, spolu s uvedením počtu kandidátů a za lomítkem pak s uvedením počtu získaných mandátů ve volbách. Čísla u jednotlivých šipek zobrazují počet kandidátů, kteří se mezi danými kandidátními listinami přesunovali. Rozdíl mezi počtem kandidátů volební strany a počtem „přesunutých“ kandidátů je roven počtu osob, které se do voleb zapojily nově (v předchozím termínu nekandidovaly; nutně ale neznamená, že se jedná o zcela nové kandidáty, může se jednat i o osoby, které kandidovaly tzv. „ob“ termín). Například: je-li počet kandidátů volební strany 9 a u šipek od jiných volebních stran je zobrazeno v součtu číslo 6, pak byli na kandidátní listinu dopsáni nově 3 kandidáti, kteří se předchozích voleb nezúčastnili.

⁵¹ Termíny konání nových voleb v jednotlivých obcích nebyly stejné u všech obcí, ale vždy se rozumí první či druhý termín konání nových voleb v dané obci. V případě obce Mladecko i termín třetí.

voleb do zastupitelstev obcí, v době sestavování kandidátních listin, docházelo k výrazným změnám. Ačkoliv byla proměna kandidátních listin v první fázi v jednotlivých obcích rozdílná – Újezd nade Mží (18,18 %), Hvězdonice (18,53 %), Nučice (23,81 %), Třebnouševy (33,33 %), Maňovice (38,46 %), Ovesná Lhota (43,75 %), Suchý (45,45 %), Zbuzany (48,15 %) – výrazným jednotlívým prvkem je nárůst počtu kandidátů oproti řádným volbám v roce 2014. Jedinou obcí, kde zůstal počet kandidátů totožný, je obec Újezd nade Mží, ve které ale byla zároveň nejmenší proměna kandidátní listiny. V žádné obci počet kandidátů v první fázi neklesl.

Fluktuace kandidátů na kandidátních listinách mezi prvním a druhým termínem konání nových voleb (označeno jako druhá fáze) je výrazně jiná. Ve druhé fázi překročila hranici proměny více než 50 % kandidátní listiny pouze obec Zbuzany. Naopak u dvou obcí (Hvězdonice, Dasnice) nedošlo k vůbec žádné změně na kandidátních listinách.

Tabulka 17: Procentuální proměna kandidátních listin – shrnutí

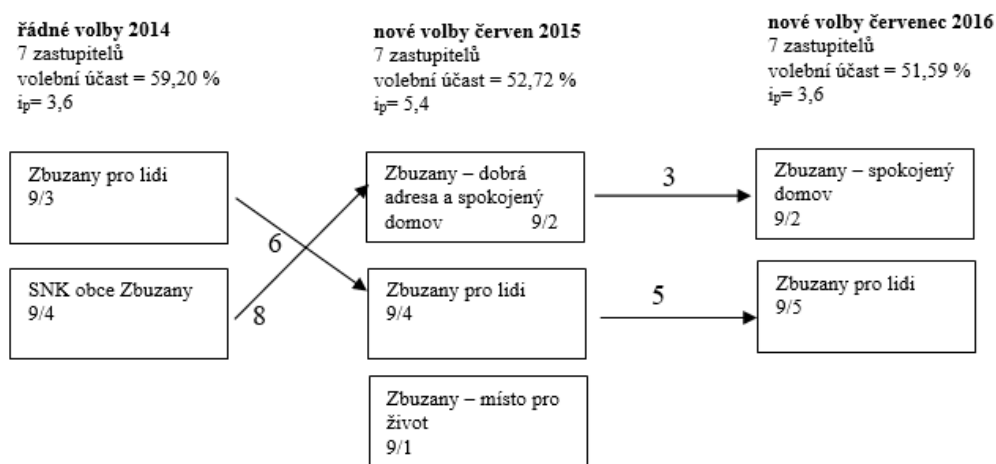
Proměna kandidátní listiny v %	1. fáze (řádné volby – 1. termín nových voleb)	2. fáze (1. termín nových voleb – 2. termín nových voleb)
0 %	-	Hvězdonice, Dasnice,
0,1–50 %	Újezd nade Mží, Hvězdonice, Nučice, Třebnouševy, Maňovice, Ovesná Lhota, Suchý, Zbuzany,	Újezd nade Mží, Nučice, Třebnouševy, Kly, Maňovice, Suchý, Ovesná Lhota, Josefov, Hradce, Mladecko
50,1–100 %	Josefov, Hradce, Kly, Mladecko, Dasnice	Zbuzany

Zdroj: [ČSÚ 2022a; ČSÚ 2022b; vlastní zpracování]

Specifickým příkladem může být obec Zbuzany, kde byla poměrně velká proměna kandidátů už v první fázi, nicméně až před konáním druhých nových voleb do zastupitelstva obce došlo ke změně přesahující 50% hranici (viz *Obrázek 16*). Tato skutečnost může být do značné míry ovlivněna také faktem, na který upozorňují Bernard, Kostelecký, Illner a Vobecká, tedy zvýšená kritičnost u populačně se rozvíjejících obcí (v obci Zbuzany přibýlo mezi lety 2010 až 2014 více než 100

obyvatel a tento trend pokračoval i v dalším volebním období) [Bernard, Kostelecký, Illner, Vobecká 2011: 185]. Tato tvrzení do značné míry potvrzují i data získaná z rozhovorů s aktéry v obci (jeden z velkých střetů zastupitelstva byl o otázce dalšího územního rozvoje obce v kontradikci s kapacitami veřejné infrastruktury (škola, kapacita silnic, kapacita odpadové sítě atd)).

Obrázek č. 16: Proměna kandidátních listin – obec Zbuzany

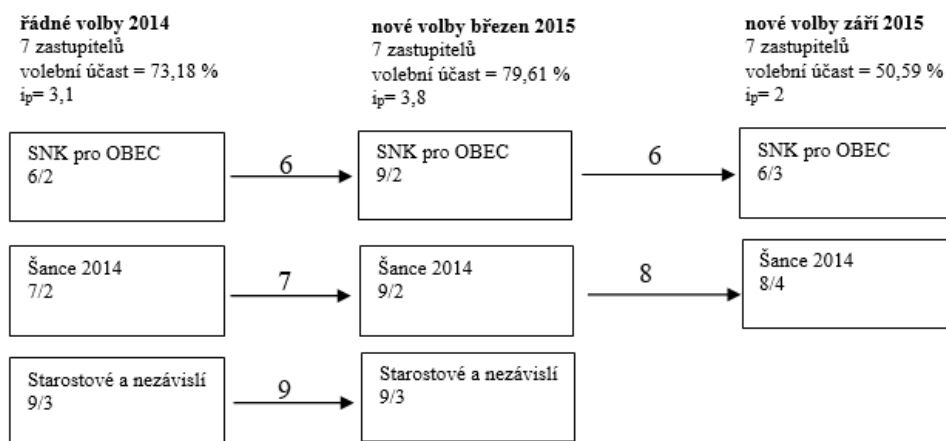

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Dalším zajímavým příkladem je také obec Hvězdovice. V této obci dosahovala proměna kandidátních listin v první fázi úrovně 18,5 %, ale ve druhé fázi k žádné obměně na kandidátních listinách nedošlo (viz *Obrázek 17*). Všichni kandidáti, kteří kandidovali v druhém termínu nových voleb, se již účastnili voleb prvních. V důsledku toho došlo mezi jednotlivými termíny nových voleb k poklesu počtu kandidátů (z 27 na 14) i kandidátních listin (ze tří na dvě). V případě obce Hvězdovice je zároveň velmi zajímavá „rigidnost“ kandidátních listin, jejichž kandidáti jsou věrni nejen své „stranické“ příslušnosti, ale také názvům kandidátních listin (ke změně došlo až při konání řádných voleb v roce 2018). Společně s poklesem volební účasti a absencí proměny kandidátních listin lze předpokládat, že v obci došlo ke stabilizaci pozic jednotlivých stran, ať už v pozitivním či negativním slova smyslu. Tento fakt je možné vysvětlit dlouhotrvajícím konfliktem a jakýmsi „zabetonováním“ pozic a neochotě dojít k možné (personální) změně nebo naopak absolutním „souzněním“ uvnitř municipality. V tomto případě lze na základě uskutečněných rozhovorů potvrdit „zabetonování“ pozic a doufání ve vyřešení situace prostřednictvím volebních výsledků.

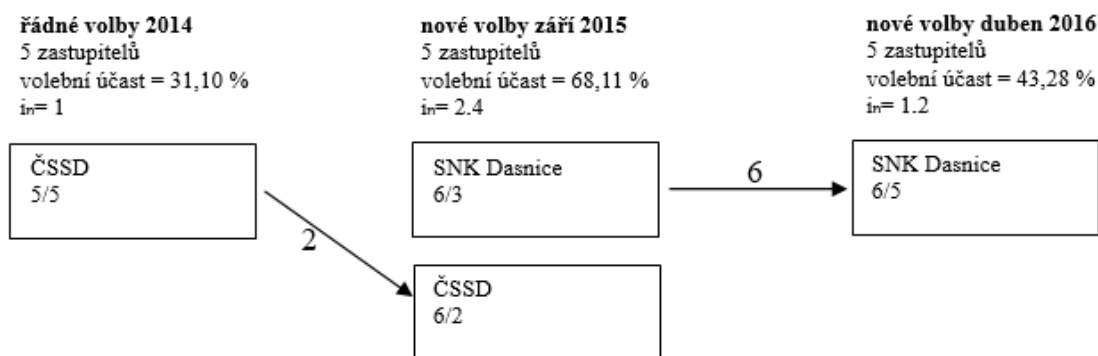
Obrázek č. 17: Proměna kandidátních listin – obec Hvězdonic

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Velmi specifickým příkladem se zdá být i obec Dasnice. Zde došlo v první fázi k proměně z více než 83 %, ale v druhé fázi se nezměnil ani jeden kandidát (viz *Obrázek 18*). Do značné míry to samozřejmě souvisí se snížením počtu kandidátních listin. Zároveň to signalizuje, že se po prvních nových volbách vytvořilo jádro osob, které se budou podílet na výkonu moci v obci. Tento předpoklad potvrdily i provedené polostrukturované rozhovory.

Obrázek č. 18: Proměna kandidátních listin – obec Dasnice

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Pokud se zaměříme na počty kandidátních listin v jednotlivých obcích, kde došlo k proměně kandidátních listin do 50 % mezi řádnými volbami a prvním termínem mimořádných voleb, zjistíme, že ve dvou obcích došlo ke snížení počtu kandidátních listin, u dvou obcí došlo ke zvýšení počtu kandidátních listin (v souvislosti se zvýšením počtu kandidátních listin upozorňuje Stanislav Balík na skutečnost, že takový krok často vede k celkové fragmentaci systému a tím ke zvýšení pravděpodobnosti problematického hledání soudržné nadpoloviční většiny v zastupitelstvu a často může

být důsledkem nespokojenosti občanů s vedením obce, nebo naopak mohou znamenat vyšší ochotu občanů se politicky angažovat [Balík 2012: 50]) a ve čtyřech případech zůstal počet kandidátních listin zachován. Za zmínku u obcí, ve kterých došlo ke snížení počtu kandidátních listin, stojí zejména fakt, že došlo k poklesu z 10 na 2 kandidátní listiny a z 8 na 3 kandidátní listiny. K tomuto kroku došlo pravděpodobně na základě efektu volebního systému či možnosti aplikovatelnosti náhradnictví na uprázdněný mandát. Jednotliví nezávislí kandidáti se (až na výjimky) spojili do sdružení nezávislých kandidátů. U obcí s proměnou kandidátních listin vyšší, než je 50 % nedošlo ke snížení počtu kandidátních listin ani v jedné obci, naopak ve čtyřech obcích došlo ke zvýšení počtu kandidátních listin, v jedné obci zůstal počet kandidátních listin beze změny.⁵²

Struktura volebních subjektů

Dalším ukazatelem, který je vhodný zařadit mezi tzv. volební ukazatele je bezpochyby ukazatel popisující strukturu volebních subjektů z hlediska jejich typu a počtu v jednotlivých termínech voleb do obecních zastupitelstev. Analýza stranického systému na této úrovni politiky, a v této velikostní kategorii obcí, je velmi komplikovaná, což ukázal i výzkum Jaroslava Čmejřka [Čmejrek 2003]. Proto jsem se rozhodla, že uvedu v této práci stručnou charakteristiku stranického systému v jednotlivých obcích na základě získaných dat o složení jednotlivých volebních stran (viz *Tabulka 18*).

Tabulka 18: Stranický systém v jednotlivých obcích

Obec	řádné volby 2014	1. volby	2. volby	3. volby
Hvězdomice	2×SNK, STAN	2×SNK, STAN	2×SNK	-
Dasnice	ČSSD	SNK, ČSSD	SNK	-
Nučice	2×SNK	3×SNK	2×SNK	-
Maňovice	8×NK	2×SNK, NK	SNK, 2×NK	-
Suchý	4×SNK	4×SNK	2×SNK, 3×NK	-
Mladecko	SNK	4×SNK	2×SNK	2×SNK
Kly	3×SNK, NEZ, KSČM	4×SNK, NEZ	4×SNK, NEZ	-
Josefov	2×SNK, KSČM	5×SNK	5×SNK, NK	-
Újezd nade Mží	2×SNK	2×SNK	SNK	-
Ovesná Lhota	2×SNK	2×SNK	SNK	-
Hradce	SNK	3×SNK	2×SNK	-
Třebnouševy	9×NK, SNK	2×SNK	3×SNK	-
Zbuzany	2×SNK	3×SNK	2×SNK	-

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

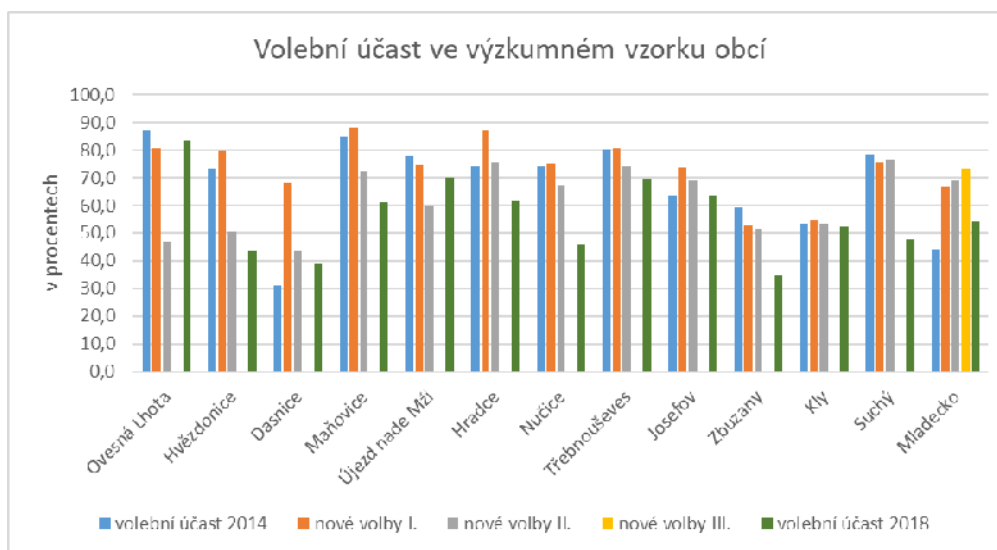
⁵² U obce Mladecko došlo ke konání třetího termínu nových voleb a proměna kandidátních listin dosáhla necelých 17 %.

I v případě tohoto výzkumného vzorku se potvrzuje předpoklad, že v takto malých obcích se s politickými stranami či hnutími lze setkat spíše výjimečně [např.: Bubeníček 2010] a ve většině případů v obcích kandidují převážně sdružení nezávislých kandidátů či samostatní nezávislí kandidáti. Pokud se započítá každý termín voleb jako jeden případ, tak ve 32 ze 40 případů kandidovala pouze sdružení nezávislých kandidátů, či samotní nezávislí kandidáti. V dalších 7 případech pak kandidovalo ve volbách sdružení nezávislých kandidátů a politická strana nebo hnutí (STAN, ČSSD, KSČM, NEZ). Pouze v jednom případě kandidovala do zastupitelstva pouze jedna politická strana (ČSSD). Tomuto složení kandidátních listin odpovídaly také navrhuující strany u jednotlivých kandidátů. Zajímavým fenoménem je zároveň postupné vytrácení se politických stran a hnutí ze seznamů kandidujících subjektů. Zdá se, že by se mohlo jednat o potvrzení teze Petra Jüptnera, že „[...] *politické strany jsou v malých obcích chápány jako zdroj nesvárů a politikaření, nezávislé osobnosti oproti tomu představují pracovitost a schopnost spolupráce.*“ [Jüptner 2004: 85] Otázkou pak zůstává, co je tedy zdrojem nesvárů v ostatních obcích výzkumného vzorku, kde politické strany nebo hnutí nekandidují, a přesto se zde zastupitelstva opakovaně rozpadla.

Volební účast

Níže uvedený graf (viz *Obrázek 19*) znázorňuje volební účast v jednotlivých obcích výzkumného vzorku v jednotlivých termínech nových voleb do zastupitelstev obcí. Pro kontext jsou doplněny také hodnoty volební účasti v předcházejících řádných volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014. Ukazatel volební účasti byl zvolen zejména proto, že volby je možné v tomto případě chápat jako jistou formu referenda o současném nastavení v obci, možnost vyjádřit se ke krokům zastupitelstva, případně jednotlivých zastupitelů, a zároveň se jedná o ukazatel, který je možné velmi jednoduše porovnávat a ukazuje nám důležité informace o participaci občanů.

Obrázek 19: Volební účast ve výzkumném vzorku obcí

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Při analýze těchto dat je možné pozorovat několik základních fenoménů – mezi termínem řádných voleb a termínem prvních nových voleb do zastupitelstev obcí došlo většinou (v devíti případech ze třinácti) k nárůstu volební účasti. Absolutním rekordmanem je pak obec Dasnice, kde došlo k nárůstu o 37 p. b., k výraznému nárůstu rovněž došlo v obcích Mladecko (téměř 23 p. b.) a Hradce (téměř 13 p. b.). Naopak k poklesu volební účasti mezi řádným termínem voleb v roce 2014 a prvním termínem nových voleb došlo ve čtyřech případech, nicméně nejvyšší pokles byl v obci Zbuzany o 6,5 p. b. Druhým zajímavým fenoménem, který je možné vyčíst z analýzy těchto dat, je skutečnost, že mezi prvním a druhým termínem nových voleb došlo k poklesu volební účasti v deseti případech ze dvanácti, což může signalizovat vyšší míru neochoty a „otrávenost“ voličů z celé situace v obci, případně nedůvěru v možné řešení situace prostřednictvím konání dalších nových voleb (když ty předchází konané řešení nepřinesly).⁵³ K největšímu poklesu, o téměř 34 p. b., došlo v obci Ovesná Lhota; o téměř 30 p. b. poklesla volební účast i v obci Hvězdonice. K nárůstu volební účasti došlo pouze ve dvou případech – v obcích Suchý a Mladecko, ačkoliv byl nárůst pouze minimální (1,2 a 2,2 p. b.), lze tuto skutečnost interpretovat jako zájem voličů na vyřešení situace v obci prostřednictvím nových voleb. Nicméně v obci Suchý je ve sledovaném období volební účast nad hranicí 75 % při každých volbách, což může rovněž poukazovat na vysoký zájem obyvatel o dění v obci. V případě obce Mladecko je zřetelný „mobilizační“ efekt nových voleb. Při řádných volbách totiž byla volební

⁵³ Případně lze hovořit o tzv. symptomu outsidera tak, jak ho definují Kostecký a Vajdová [Kostecký, Vajdová 1997: 462–463].

účast na hranici 44 %, při prvních nových volbách vystoupala na téměř 67 % a pak se při každých dalších volbách volební účast zvýšila o 3 p. b., až na konečných 73,1 % ve třetím termínu mimořádných voleb v období 2014–2018.

Výzkumný vzorek zároveň ne zcela odpovídá celostátnímu trendu, který naznačuje, že s klesající velikostí obce roste volební účast. Je sice pravdou, že nejvyšší volební účast je v nejmenších obcích výzkumného vzorku, zároveň však existují ve výzkumném vzorku obce, které mají zhruba 300 obyvatel, ale zároveň mají nižší volební účast než největší obce výzkumného vzorku s více než 1 200 obyvateli. Ukazuje se tedy, že rozhodujícím faktorem v tomto případě není ani tak velikost obce z hlediska počtu obyvatel, ale spíše charakter stávajícího nastavení uvnitř obce, případně pořadí opakování nových voleb do zastupitelstev obcí.

Proměna složení zastupitelstev

Posledním volebním ukazatelem, který jsem pro potřeby této disertační práce vybrala, je proměna složení jednotlivých zastupitelstev. Stejně jako u ukazatele věnujícího se proměně složení kandidátních listin byla i tato data získána z otevřených dat Českého statistického úřadu [Volby.cz 2014] za pomoci následného kódování.⁵⁴

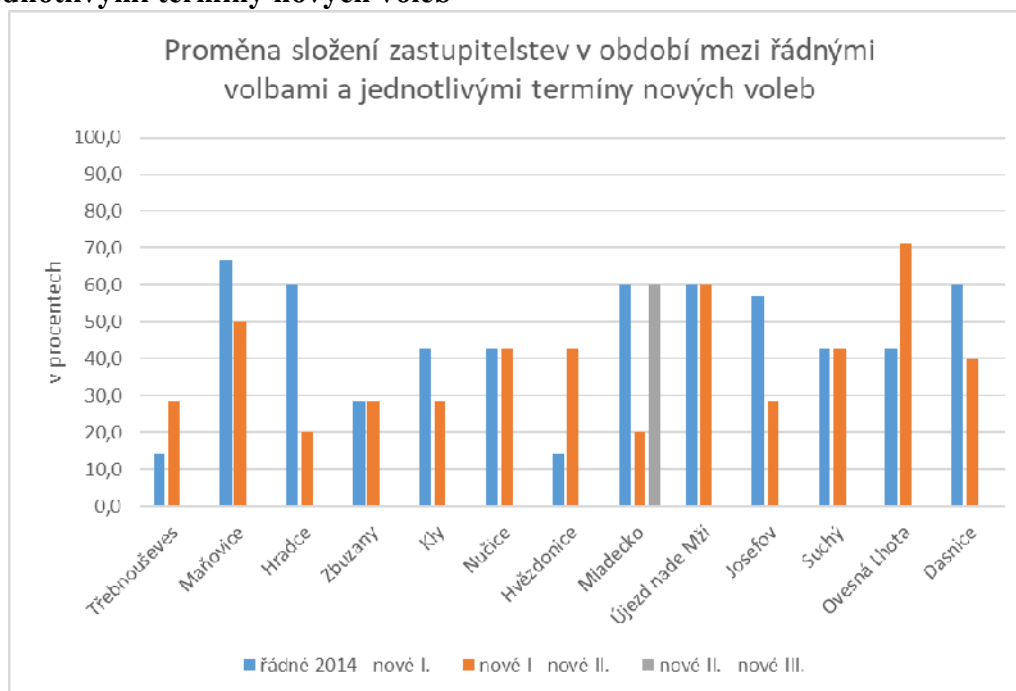
Míru proměny složení zastupitelstev obcí lze opět rozdělit do několika skupin (viz *Obrázek 20*). První skupinou může být rozdělení míry proměny v rámci jednotlivých termínů voleb (dále označeno jako „vlna proměn“), druhou skupinou pak bude rozdělení podle hodnoty proměny. Zároveň je vhodné zmínit skutečnost, že v rámci každých řádných voleb se v České republice, dle propočtů Ryšavého a Bernarda, obmění přibližně polovina zastupitelů [Ryšavý, Bernard 2011: 36]. V první vlně proměn, to znamená proměnu složení zastupitelstva po řádných volbách v roce 2014, došlo k proměně více než poloviny členů zastupitelstva v šesti případech (Josefov 57,1 %; Hradce, Mladecko, Dasnice a Újezd nade Mží 60 %; Maňovice 66,7 %), naopak v sedmi případech byla proměna menší než poloviční.

---

⁵⁴ Po sestavení databáze skládající se z dat za jednotlivé zastupitele (jméno, příjmení, věk) ve vybraných obcích v řádných volbách v roce 2014 a všech vybraných termínech nových voleb do zastupitelstev obcí mezi lety 2014 až 2018 byl každý kandidát v každých volbách opatřen unikátním kódem skládajícím se z jeho jména, příjmení a věku. Následně byly v databázi vyhledávány opakující se unikátní kódy (bylo zjišťováno opakované zvolení do zastupitelstva obce). Stejně jako u analýzy proměny složení kandidátních listin si uvědomuji rizika s tím spojená, zejména u žen zastupitelek. I v tomto případě bylo, při odlišnosti dat pouze v příjmení (totožné jméno a odpovídající věk se zohledněním jeho nárůstu v čase), prováděno doptávání při osobních rozhovorech s občany či politickými aktéry v obcích. V tomto případě bylo dohledávání a doptávání se výrazně jednodušší, a to vzhledem k nižšímu počtu osob a osobní známosti mezi jednotlivými zastupiteli (na rozdíl od všech kandidátů).

Nicméně i tak nejmenší hodnota proměny dosahovala 14 % (Třebnouševy, Hvězdonice). Zároveň byla ve čtyřech případech proměna na úrovni téměř 43 %. Úspěšnost zastupitelů v obhajování svých pozic byla tedy relativně vysoká.

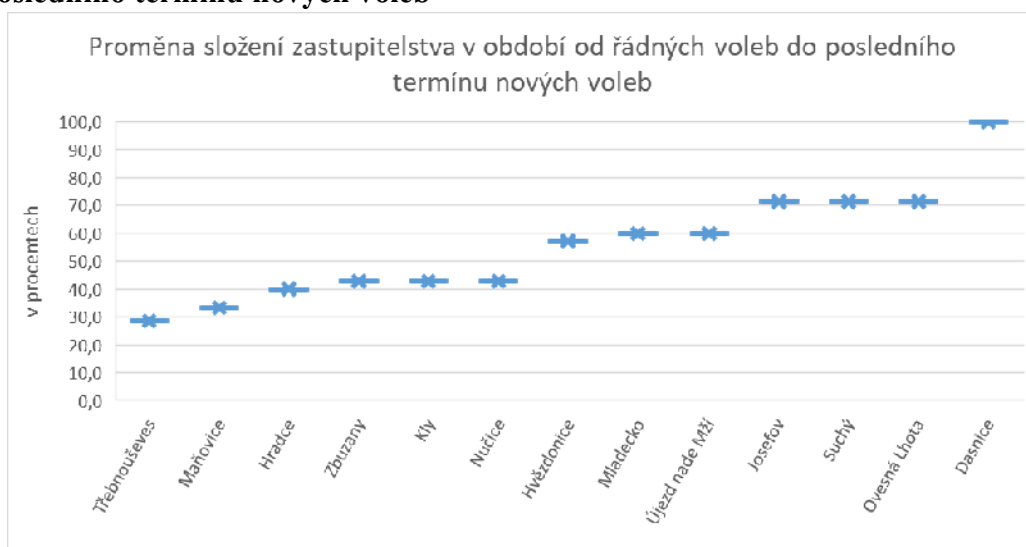
Obrázek 20: Proměna složení zastupitelstev v období mezi řádnými volbami a jednotlivými termíny nových voleb

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Když jsem se zaměřila na proměnlivost složení členů zastupitelstva v tzv. druhé vlně, tzn. porovnání složení zastupitelstva po prvních a následně po druhých nových volbách, došla jsem k závěru, že zde došlo k více než 50% proměně ve dvou případech (Újezd nade Mží 60 %; v obci Ovesná Lhota došlo k obměně téměř 72 % členů zastupitelstva), v jednom případě byla proměna přesně 50 % (Maňovice). Nejnižší míru proměny (20 %), zaznamenala zastupitelstva obcí Hradce a Mladecko (v obci Mladecko však došlo k proměně více než 60 % členů zastupitelstva mezi druhým a třetím konáním nových voleb do zastupitelstev obcí). I v tomto případě lze tvrdit, že úspěšnost jednotlivých zastupitelů při obhajování mandátu byla poměrně vysoká.

Obrázek 21: Proměna složení zastupitelstva v období od řádných voleb do posledního termínu nových voleb

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Ještě zajímavějším datovým výstupem této analýzy je celková proměna zastupitelstva v průběhu sledovaného období mezi řádnými volbami v roce 2014 a posledním termínem konání nových voleb (viz *Obrázek 21*). Ukazuje se, že existují obce, ve kterých se členové zastupitelstva za sledované období sice proměnili, nicméně většina z nich zůstala na svých pozicích (méně než 50 % členů zastupitelstva bylo obměněno v šesti obcích), nicméně neexistuje žádná obec, kde by členové zastupitelstva na začátku a na konci sledovaného období byli totožní. Naopak existuje pouze jedna obec (Dasnice), kde není na konci a na začátku sledovaného období totožný ani jeden člen zastupitelstva. Zároveň jsou ve výzkumném vzorku tři další obce, kde došlo k proměně více než 70 % členů zastupitelstva (Josefov, Suchý, Ovesná Lhota). Tato analýza tak může v některých obcích pomoci identifikovat silné, vůdčí a populární osobnosti, kterým se opakovaně daří získávat mandát zastupitele.

2.2 Cesta do blokace?⁵⁵

2.2.1 Dění v obci před rozpadem zastupitelstva

Ve všech jednotlivých obcích jsem zkoumala dění v obci, které směřovalo k prvnímu rozpadu zastupitelstva. Zjišťovala jsem jak obecnou atmosféru v obci, tak atmosféru a účast na jednáních zastupitelstva, případně konfliktní linie mezi obyvateli či charakter konfliktů jednotlivých aktérů. Obecně lze říci, že je možné obce rozdělit do tří základních kategorií podle obecné nálady v obci.

První skupinou jsou obce, ve kterých byla atmosféra v obci i na jednáních zastupitelstva klidná, bez větších konfliktů. Atmosféru v obci pak vystihuje citace členů zastupitelstva: „*My se tady zase tolik nehádáme jako ti v Praze, lidi tady drží více při sobě.*“ [obec Kly] nebo „*Patnáct let tady byl jeden starosta, řešily se převážně provozní problémy, žádné velké změny ani hádky.*“ [obec Ovesná Lhota] Vzhledem k tomu, že v obcích této skupiny zároveň dochází ke zvyšování počtu obyvatel, identifikovala jsem i konfliktní linie mezi obyvateli (např. přistěhovalci nebo starousedlíci, příp. zastánci změny nebo setrvačnost ve stávajícím fungování obce). V těchto obcích je zároveň vysoký index plurality a vysoká míra participace občanů na jednáních zastupitelstva. Rozdíl lze naopak spatřovat ve „finanční kondici“ jednotlivých municipalit. V této skupině obcí je totiž jak obec s nejnižšími cizími závazky k celkovým aktivům obce z výzkumného vzorku, tak i obec, která se v rámci výzkumného vzorku pohybuje na opačné straně spektra a podíl cizích závazků k celkovým aktivům má z výzkumného vzorku druhý nejvyšší.

Druhou skupinou jsou obce, kde byla atmosféra v obci definována jako „běžné spory mezi obyvateli a členy zastupitelstva“. Jeden z občanů shrnul tyto spory následující citací: „*Nikdo se s nikým nijak moc nehádá, asi jako normálně všude, ...ale když je třeba, tak si to všechno řekneme pěkně od plic a je jedno jestli na zastupitelstvu, v hospodě nebo v obchodě.*“ [obec Hvězdovice] Konflikty ve všech obcích této skupiny je možné definovat jako osobního a programového charakteru. Odlišností v rámci této skupiny obcí je pak účast obyvatel na jednáních zastupitelstva.⁵⁶

---

⁵⁵ U citací v části 2.2. Cesta do blokace? bylo původně plánováno uvádět název obce, které se situace týká, nicméně vzhledem k tomu, že bylo se všemi respondenty dohodnuto, že všechna tvrzení budou uváděna souhrnně, anonymně a se zachováním ochrany neumožňující přímé určení respondenta, nebylo možné k tomuto kroku přistoupit všude. Názvy obcí jsou proto uvedeny jen v těch případech, kdy není ohrožena domluvená ochrana neumožňující přímé určení respondenta. To, že některé obce uvedeny jsou a jiné nikoliv nutně neznamená, že citace bez názvů obcí patří respondentům z absentujících obcí.

⁵⁶ Karel Müller ve svém výzkumu představuje myšlenku existence nepřímé úměry mezi politickou legitimitou s občanskou participací, a to na základě rozhovorů se starosty obcí, ve kterém jeden z nich

V rámci této skupiny se vyskytly všechny možnosti míry participace občanů na jednáních zastupitelstva (bez účasti, účast pouze na ustavujícím zasedání zastupitelstva, vysoká účast na běžných jednáních zastupitelstva).⁵⁷ Zároveň se zde vyskytují i velmi různé výše indexu plurality. Najdeme zde obce se stranickým systémem semipluralitním ($i_p=1,2$) do systému velmi pluralitního ($i_p=6,5$). Obce lze zároveň rozdělit na dvě podskupiny s odlišným vývojem „finanční kondice“ (obce se setrvalým podílem cca 2 % cizích zdrojů k celkovým aktivům a obce s počátečním výkyvem a následným návratem na úroveň cca 2 % cizích zdrojů k celkovým aktivům obce). Co všechny obce dané skupiny naopak spojuje je charakter štěpící linie obyvatelstva. Tato štěpící linie rozděluje obyvatele podle času výkonu mandátu zastupitele u jejich „oblíbenců“ (dělení na příznivce a odpůrce „starých“ a „nových“ členů zastupitelstva a jejich příznivců). Toto rozdělení popsal také jeden ze starostů: *„Nejhorší je, že oni sem nově přišli, myslí si, že jsme všichni tady blbci a chtějí nám to tady hnedka řídit. Ono to ale není vůbec jednoduché, což brzo sami zjistili. Lidi tu na sebe vidí víc než ve městě a nic moc si nedarují. Navíc,... člověk tady spoustu let šetřil obecní peníze a oni hned chtějí stavět hřiště pro děti a cyklostezky nebo prodávat obecní majetek, aby se sem stěhovali další takoví jako oni.“* Jeden z občanů uvedl: *„Když jsme se přistěhovali, snažili jsme se se všemi vyjít, aby nás nechápali jako nějaké nepřátele z města. Manželka se chtěla aktivně zapojit do veřejného dění, na nějaké ty jejich akce, ale ženský jí mezi sebe nevzaly, že prý by při přípravách akorát překážela a nic neumí....moje žena, která roky pracuje rukama a poradit si dokáže s kdečím. Tak jsem se zařekl, že nic takového (zapojení do dění v obci – pozn. autorky) nebude a kašleme jim na to...“* [obec Kly]

Třetí skupinou definovanou na základě dění v obci před rozpadem zastupitelstva jsou obce, kde bylo možné atmosféru definovat jako bouřlivou s častými konflikty mezi občany a členy zastupitelstva. Obce této skupiny nejlépe charakterizují následující citace: *„Jim (zastupitelům a občanům – pozn. autorky) to bylo všechno jedno, nejvíc je snad bavilo udávat se na stavebním úřadě, kdo má jakou kůlnu postavenou*

---

uvedl „[...] pokud nikdo nechodí na zastupitelstvo, tak to asi děláte dobře, pokud máte plnej sál, tak máte nějaký problém.“ [Müller 2018: 115] Tento předpoklad nebude zřejmě vždy platný. V tomto výzkumném vzorku existují obce, ve kterých se jednání zastupitelstva nikdo nezúčastňuje, ale rozhodně se nedá o těchto obcích hovořit jako o bezproblémových, spíše naopak. Zřejmě lze tento fenomén popsat jako absolutní deziluzi občanů či nezájem o dění v obci.

⁵⁷ To může signalizovat problém například oproti zkušenostem z obcí Černošice, Semily či Hrádek nad Nisou, kde se jednání zastupitelstva, komise či setkání se starostou či zastupitelem zúčastnilo pouze 11 až 25 % obyvatel.

bez papírů...a když došlo na to, že se zastupitelstvo rozpadlo, tak si nadávali, kdo to v obci pos... víc.“ nebo „Nebylo mi hned jasné, o co jim jde, vždyť se stačilo domluvit. Jak a za kolik to postavíme. Nemuseli se hnedka hádat. To bylo řevu a nepokojů po vsi. Člověk by si skoro myslel, že se na zastupitelstvu stala vražda, jak všichni vyváděli. Já jsem jim říkal, je nás tu pár, pojďme se domluvit, vždyť se všichni mezi sebou známe. Ale to ne. To se radši necháme tahat po kraji a ministerstvu (myšleno vyhlášení nových voleb prostřednictvím nutnosti oznámit pokles počtu členů zastupitelstva krajskému úřadu a následné postoupení této informace Ministerstvu vnitra ČR – pozn. autorky) a budeme se hádat jako báby na trhu.“ Jednotícím prvkem této skupiny obcí jsou poměrné výrazné úbytky obyvatel (maximum je téměř 17 % obyvatel za 4 roky). Co naopak obce této skupiny rozděluje je podíl rodáků v obci. V této skupině obcí je jak obec s podílem rodáků nižším, než je 30 %, ale zároveň se zde vyskytuje i obec s nejvyšším podílem rodáků v celém výzkumném vzorku, s hodnotami dokonce vyššími, než je průměr v České republice (dalo by se uvažovat o obci jako o „uzavřené společnosti“). Dokonce ani finanční kondice v obci není pro dané municipality v této kategorii totožná. V této skupině se vyskytují jak obce, ve kterých je podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům obce z výzkumného vzorku vůbec nejmenší, tak obce, kde se podíl cizích zdrojů pohybuje mezi lety 2014 až 2018 v průměru okolo 14,4 %. Zajímavým prvkem, který se v této skupině obcí objevuje, je časté opakované konání nových voleb, a to i mimo sledované období této disertační práce. Zároveň je v této skupině obcí ve sledovaném období 2014 až 2018 poměrně nízký index plurality (průměrná hodnota je na hranici $i_p=2$, v některých obcích index plurality v některých volbách dosahuje úrovně pouze hodnoty $i_p=1,2$, v některých volbách dokonce hodnoty $i_p=1$), což dokresluje i následující citace: *„Abych sehnala lidi na kandidátku, tak musím obcházet vesnici a skoro je prosit. Je nás tady málo a nikdo si nechce nechat nadávat od ostatních. Všichni mají plno keců, ví, jak se co dělá, ale když se můžou předvést, tak nic...“* nebo *„Měla jsem pocit, že se tady snad všichni zbláznili. Nejdřív chce být každý starosta, každý ví, jak se to dělá. Radí mi, jak se mám opřít do krajských úředníků, kde si mám co vydupat na ministerstvu.... A pak když přijdou volby a můžou se projevit, postavít kandidátku a všem říct, jak to doopravdy všechno udělají, tak všichni mlčí, nikdo nic neřekne, tváří se jako svatí nebo že skoro neumí číst a psát a jen se vymlouvají, proč nemůžou kandidovat...“*

2.2.2 Důvody rozpadu zastupitelstva

V této části jsou zaznamenány konkrétní situace, které vyústily v rozpad zastupitelstva, a srozumitelnost těchto kroků občanům obce. Ještě předtím, než uvedu jednotlivé kategorie, důvody a situace, které vedly k rozpadu zastupitelstev, považuji za nutné rozdělit rozpad zastupitelstev na dvě základní časové linie – rozpad zastupitelstva bezprostředně po vyhlášení výsledků voleb (před ustavujícím zasedání zastupitelstva nebo přímo na něm) a rozpad po ustavení zastupitelstva (v průběhu zkráceného volebního období).⁵⁸

Důvody rozpadu zastupitelstva

První kategorií jsou ty obce výzkumného vzorku, ve kterých došlo k rozpadu zastupitelstva bezprostředně po konání voleb do zastupitelstev obcí 2014 z důvodu neustavení zastupitelstva. K těmto situacím došlo zejména po hromadné rezignaci zvolených členů zastupitelstva a jejich náhradníků, případně po odmítnutí složit slib zastupitele nebo jeho složení s výhradou. Takovéto jednání však jednoznačně signalizuje neochotu jednat, případně může být přímým důsledkem neúspěšného jednání či konfliktu na jednání ustavujícího zastupitelstva. Získaná data z provedeného šetření ukazují, že hlavními důvody jsou v konkrétních obcích volební výsledek, nesouhlas s budoucím uspořádáním obce či osobní spory s dalším zvolenými členy zastupitelstva. Volební výsledek jako důvod rezignace je chápán v kontextu toho, že došlo po volbách ke změně rozložení sil v zastupitelstvu – střídání pozic „vládnoucích“ a „opozice“ či došlo k volebnímu patu v důsledku přidělení mandátů volebním stranám. Významným indikátorem takové situace je pak také v obcích, kde je více než jedna kandidátní listina, výsledek voleb 3:2, 3:4, 1:4 (či obdobné rozložení mocenských táborů v důsledku osobních vztahů mezi jednotlivými zástupci na kandidátních listinách – ovlivněno tzv. „béčky“ či „céčky“ kandidátních listin mocenských jader [Jüptner 2006: 112]. Tuto situaci pak vhodně vystihuje následující citace: „*Protistrana, tedy strana, kde byla tehdejší starostka jako lídr, by již neměla neomezenou moc nad obcí, proto se té situace zalekli a svých mandátů se vzdali, včetně náhradníků.*“ či citace „*Hráli na nás hru o tom, zda nejprve budeme schvalovat program nebo skládat sliby. Když jsme si prosadili, že nejdřív složíme sliby, ukázalo se, že už tři dny předtím podali kvůli výsledku voleb rezignace na podatelně úřadu.*“

---

⁵⁸ Zkráceného ve smyslu toho, že zastupitelé volení v mimořádných volbách svůj mandát vykonávají pouze do konce řádného čtyřletého volebního období zastupitelstva dle § 1 odst. 2 zákona č. 491/2001 Sb.

Rezignace měla předsedající ustavující schůze v trezoru, ale odmítla nám je ukázat.“, nebo citace: *„V tomhle případě to byla jednoznačně pomsta zastupitelů, protože po volbách už neměli většímu.“* Nesouhlas s uspořádáním obce lze chápat jako široký pojem pro častý spor o osobu starosty a místostarosty, o počet místostarostů a jejich přidělení jednotlivým volebním stranám, uvolněnost či neuvolněnost představitelů obce, a to zejména ve spojitosti s jejich finančním ohodnocením. Citace *„Oni odmítli složit slib na zastupitelstvu, protože jsme jim nechtěli dát pozici místostarosty ani ustavit místostarosty...dva...v naší obci starosta a dva místostarostové, to přece nedává smysl...vždyť je nás tu pár, to bude mít jako každý v obci nějakou funkci? A kolik si za to řekli? Kde bychom na to vzali?“* nebo citace *„Naše sdružení mělo více hlasů, tak se řeklo, že my budeme mít starostu a oni, jako druzí na pásce, budou mít místostarostu, na to ale oni nechtěli za žádnou cenu přistoupit a rezignovali...“* tento konflikt výborně vystihují.

Druhou kategorií jsou pak obce, kde došlo k rozpadu zastupitelstva později než před jeho ustavujícím jednáním nebo přímo na něm. I zde lze hlavní důvody rozdělit do dvou skupin – důvody osobního a programového charakteru. Jako důvody osobního charakteru respondenti v obcích uvádějí spory jednotlivců se starostou nebo mezi jednotlivými členy zastupitelstva, případně vážné zdravotní nebo osobní problémy jednotlivce: *„Starosta měl dlouhodobý velmi vážný zdravotní problém a nedokázal oddělit problémy obce a své vlastní. Nikdo s ním už nemohl jednat, nešlo to, nikdo už nevěděl, jak s ním dál. Zkoušeli jsme všechno možné, ale nic nepomohlo. Když nechtěl rezignovat na svůj post on, dohodli jsme se mezi sebou, že rezignujeme my.“* Mezi důvody programového charakteru lze zařadit spor o průběh výběrového řízení, spor o další směřování obce (budování a investice či zachování současného rázu obce; investice nebo „projídání“; spor o územní plán), spor ohledně investičních akcí (výstavba multifunkčního hřiště a bioplynové stanice), neschopnost vzájemné komunikace mezi členy zastupitelstva nebo spor o fungování základní školy nebo dokonce o samostatnost obce. Tyto programové konflikty dobře vystihuje citace jedné starostky: *„Já (rezignující členku zastupitelstva – pozn. autorky) nezajímaly jiné problémy obce, chtěla jen prostě více peněz do školy, kde byla učitelka, a protože je nedostala, tak na mandát rezignovala.“* [obec Mladecko], člena zastupitelstva: *„Ty povodňové domky jsou obrovský problém, nejdřív se jim (občanům zasaženým povodní – pozn. autorky) daly k užívání, ale pořád se do toho dávaly peníze. No a teďka*

nikdo neví, co s tím...“ [obec Kly], nebo citace dvou občanů: „Rezignace podali kvůli pochybnému výběrovému řízení na opravu silnice za 30 milionů, a taky proto, že lidi z vesnice už nechtěli zvětšovat zastavené území obce a zbytek zastupitelstva chtěl změnit územní plán. Už teď se sem stěhuje hodně lidí, ale ta infrastruktura na to není připravená. A pořádně vlastně ani školka, škola, kanalizace nebo odpadky.“ [obec Zbuzany]: a „Hádali se kvůli hřišti a bioplynce. Bylo tady i referendum, to bylo proti, ale nevím o tom, že by zastupitelstvo výsledek nějak zohlednilo při svém rozhodování.“ [obec Ovesná Lhota]

Srozumitelnost důvodů rozpadu zastupitelstva občanům

Co je pro obě kategorie obcí společné, je fakt, že téměř všichni respondenti v polostrukturovaných rozhovorech uvedli, že je jim známá a srozumitelná příčina rozpadu zastupitelstva. Pouze v jednom případě, kdy došlo k rozpadu zastupitelstva v důsledku osobního konfliktu člena zastupitelstva a starosty, bylo respondenty uvedeno, že neznají přesný důvod rezignace, která zapříčinila konání nových voleb v obci *„Nevíme, co se stalo. Divné bylo, že oni se ani předtím nijak nehádali, ale jednoho dne nepřišel a poslal rezignaci...Pak nám bylo řečeno, že se nepohodli se starostou, tak svoje působení pro naši obec ukončil. Jak to ale bylo ve skutečnosti, ví jen ti dva.“ [obec Dasnice]*

2.2.3 Dění v obci po rozpadu zastupitelstva

V této části popisují dění v obci po rozpadu zastupitelstva s důrazem na možné omezení služeb v důsledku omezení pravomocí zastupitelstva po snížení jeho počtu pod zákonem stanovenou minimální úroveň. I v této sekci disertační práce je třeba obce výzkumného vzorku rozdělit do jednotlivých kategorií, které jasněji vystihnou dění v obci po rozpadu zastupitelstva.

Rozdělení obcí do kategorií je v tomto případě však velmi nerovnoměrné, neboť téměř ve všech obcích došlo po konání nových voleb k „prodloužení agonie“ s tím, že konání nových voleb nic nevyřešilo, a naopak přineslo spíše další problémy spojené s nemožností schvalovat některé závazky a smlouvy (např. znemožnění připojení obce k páteřní vodovodní síti v důsledku neschválení tohoto záměru zastupitelstvem) či nemožností provádět větší investiční akce a plánovat či plnit investiční plány. Jako například: *„V obci se ani předtím nic moc nedělo, takže se tak agonie akorát prodloužila. Myslím, že lidi nepocítili nic, v podstatě k žádné velké změně nedošlo.“ [obec Dasnice]* nebo: *„Lidé měli všechno, co potřebovali k životu. Voda tekla, odpady se*

vyvážely, osvětlení svítilo. Akorát nebyl nikdo, kdo by se staral o investice a podával žádosti na dotace, takže nám dost možností financování projektů uteklo.“ [obec Kly] či: „Obec byla paralyzovaná v tom smyslu, že se nemohly řešit větší majetkoprávní věci, rozpočet, investice...“ [obec Hvězdovice] Vše bylo dle respondentů řešeno provizorně, a to pouze na dobu nezbytně nutnou. Respondenti zároveň uvádějí, že byly vždy plněny základní funkce obce (v chápání občanů obcí svoz odpadu, úklid v obci, veřejné osvětlení, základní funkčnost obecního úřadu, svoz odpadních vod atd.) a občané nepocítili žádnou nefunkčnost základních služeb obce. Pouze v jednom případě, kdy došlo k poklesu počtu členů zastupitelstva z důvodu osobních problémů, došlo ke zklidnění situace, protože se daná osoba do zastupitelstva nedostala: „Situace se poměrně rychle uklidnila, když se pan Ž. do zastupitelstva nedostal, ale pak se zase rychle rozčeřila vzdáváním se mandátů dalších zastupitelů...“ [obec Suchý], nicméně ani v této obci se situace po jednom termínu nových voleb nevyřešila (došlo k hádkám, kdo bude funkci starosty obce vykonávat, které vyústily v konání dalšího termínu nových voleb).

2.2.4 Vliv na voličské chování, situace v obci

V souvislosti s rozpadem jednotlivých zastupitelstev jsem zkoumala i vliv na participaci voličů, charakter konfliktů na jednáních zastupitelstva a obecně v obci, včetně zaměření se na možné vyřešení příčin, které vedly k rozpadu zastupitelstva.

Atmosféra v obci a na jednáních zastupitelstva

Ke zlepšení situace v jednotlivých obcích došlo pouze v jednom případě, a to v důsledku volebního výsledku, kdy se daná osoba nedostala do zastupitelstva, což způsobilo, že jeho jednání a atmosféra v obci se, alespoň na čas, staly klidnějšími. Naopak ke zhoršení situace došlo ve dvou případech, kdy se z běžných sporů mezi obyvateli, staly spory vyhrocené se sklony k bouřlivosti a osobním útokům jako například: „Bohužel se nikdo nestyděl do pletich zatahovat i mou rodinu a vymýšleli si nesmysly o mé rodině. Do schránek v noci vhazovali letáky proti mé osobě. Kromě mého manžela se mě nikdo nezastal, všichni jen seděli, smáli se, přikyvovali... Udělala jsem v jednom z článků obecních novin pravopisnou chybu a na zastupitelstvu jsem pak neustále poslouchala, že jsem nereseriózní a zda vůbec umím číst a psát. Někteří se dokonce snížili k tomu, že na mne místo mluvení slova jen hláskovali a ptali se, zda jim vůbec rozumím.“ V ostatních obcích lze atmosféru hodnotit jako setrvalý stav, který se

konáním nových voleb nijak výrazně nezměnil (což nutně neznamená, že byla situace a atmosféra v obci v počátku dobrá).

Voličské chování

Zajímavým úhlem pohledu, který měřitelně zachycuje voličskou participaci, je volební účast v jednotlivých termínech voleb do zastupitelstev obcí, v této fázi tedy primárně proměna volební účasti mezi volbami řádnými v roce 2014 a prvním termínem konaných mimořádných voleb. I zde je možné obce rozdělit do třech základních skupin – nárůst, pokles, setrvalý stav.

Do skupiny obcí s výrazným nárůstem volební účasti patří například obec Dasnice, kde došlo ke zvýšení volební účasti o více než 37 p. b., souviset to bude do značné míry i s tím, že v řádných volbách se zde obsazovalo tolik mandátů, kolik se volilo členů zastupitelstva a bylo tedy ještě před konáním řádných voleb jasné, kdo bude zvolen členem zastupitelstva. V případě konání prvního termínu nových voleb bylo kandidátů téměř 2,5krát tolik, co volených členů zastupitelstva. Zároveň byla volební účast v řádných volbách výrazně podprůměrná⁵⁹ (dosahovala 31,1 %) a bylo tedy tzv. „kam stoupat“. Dalším výrazným nárůstem volební účasti (o téměř 23 p. b.) si prošla obec Mladecko, kde rovněž byla volební účast v řádných volbách 2014 poměrně nízká (44 %) v porovnání s ostatními obcemi výzkumného vzorku. K poměrně výrazným nárůstům volební účasti (o více než 10 p. b) došlo také v obcích Hradce a Josefov.

K drobnějším nárůstům v jednotkách procentních bodů došlo v obcích Třebnouševs, Kly, Maňovice a Hvězdonice. V podstatě beze změny zůstala volební účast v obci Nučice (+ 0,71 p. b.).

K poklesu volební účasti došlo ve čtyřech obcích, nicméně nikde nelze hovořit o poklesu výrazném, došlo k poklesu maximálně v jednotkách procentních bodů a zároveň byla ve většině těchto obcí volební účast velmi vysoká (75–87 %), pouze v jedné z obcí této kategorie se volební účast pohybovala těsně pod 60 %.

Ovlivňovat voličské chování mohou i volební kampaně, „[...] ačkoliv dosavadní výzkum dokládá jen několik příkladů personálně orientovaných útočných předvolebních kampaní v malých obcích (kritika jednoho z členů zastupitelstva, většinou starosty,

---

⁵⁹ Celková volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí a měst dosahovala v roce 2014 hodnoty 44,5 % [Volby.cz 2014].

ze strany větší skupiny zastupitelů obce)“ [Bubeníček 2006: 742], v případě obcí výzkumného vzorku se právě takovéto útočné kampaně objevují, což svědčí o vysoké míře soutěživosti mezi subjekty. Jedná se zejména o obce, kde byla atmosféra konfliktní již před prvním rozpadem zastupitelstva, a jak uvádí Václav Bubeníček [Bubeníček 2006: 742], jednalo se výhradně o kritiku jednotlivců. V jednom případě se jednalo o osobní útoky na starostku, v druhém případě se terčem ostré kritiky stal místostarosta obce. Útoky byly prováděny zejména prostřednictvím roznosu letáků s negativními informacemi do schránek obyvatel obce, případně prostřednictvím připravených veřejných slovních napadání konkrétní osoby ze strany obyvatel či ostatních členů zastupitelstva. V těchto obcích se tedy nepotvrzuje tvrzení o neutrálně vedených kampaních s obecnou tendencí k širokému konsenzu [Bubeníček 2006: 742], který bude jistě použitelný ve velkém množství z více než 6 tisíc municipalit v České republice.

V ostatních obcích se objevovaly kampaně směřující na benefity volby daného politického subjektu (nové hřiště, cyklostezka, odpovědné hospodaření, více společenských akcí) a vykreslující další politické subjekty jako nositele nápadů, které jsou nesmyslné a zadlužující obec či neprospěšné společnosti.

2.2.5 Opakované konání nových voleb

V této části disertační práce jsem zkoumala důvody opakovaného konání nových voleb do zastupitelstva obce, s důrazem na motivace a očekávání jednotlivých politických aktérů i občanů. Pro úplnost uvádím i kategorizaci změny volební účasti mezi jednotlivými termíny konání nových voleb.

Důvody opakovaného konání nových voleb

Při zjišťování důvodů opakovaného konání nových voleb v obci je třeba se opět zaměřit na časové ukotvení rozpadu zastupitelstva – zda došlo k rozpadu zastupitelstva ještě před jeho ustavením (nebo přímo na ustavujícím jednání zastupitelstva), nebo zda byly zákonné podmínky pro konání nových voleb naplněny až později. Opět se totiž ve výzkumném vzorku vyskytují obce, ve kterých došlo k rezignaci na mandáty v zastupitelstvu a na posty náhradníků ještě před ustavením zastupitelstva, respektive přímo v průběhu jednání ustavujícího zastupitelstva. Důvody pro tyto kroky jsou obdobné jako ty uvedené v kapitole 2.2.2, tedy volební výsledek (změna rozložení sil v zastupitelstvu – obrat pozic „vládnoucí“ a „opozice“; v obcích, kde je více než jedna kandidátní listina, výsledek voleb 3:2, 3:4, 1:4), který vystihuje citace:

„Zůstali bychom, ale byli jsme si jistí, že nám žádné funkce nedají, tak jsme rezignovali i s náhradníky a doufali jsme, že se to v dalších volbách otočí.“ [obec Nučice] a nesouhlas s uspořádáním obce. Dominantně šlo o nedohodu na osobě starosty: *„Je neloajální a neprofesionální, nezná zákony a chce obec zadlužovat pro nesmysly.“* nebo: *„Řekli jsme, že buď bude starostou pan XY, nebo že se jim na to vykašleme. Když ho ne zvolili, tak jsme rezignovali i s náhradníky... Já je varoval už předtím, mysleli si, že to neudělám, protože mi jde o funkci, ale udělal jsem to a nebyl jsem sám...“*, případně: *„Nebylo jasné, kdo bude dělat starostu, několik lidí si to rozmýšlelo, předběžně jsme se domluvili, ale oni se pak najednou začali vzdávat mandátů... v takto malých obcích je to náchylné na to, že pokud se lidé vzdají mandátů, dělá to velké problémy celé obci.“* [obec Suchý] K rozpadu zastupitelstva po jeho ustavení pak docházelo převážně z programových důvodů. Respondenti tyto důvody často souhrnně popisovali jako nesouhlas s vedením obce, nedostatečnou informovanost o hospodaření obce či pokračující spor o fungování obecních institucí či spor o samostatnost obce. Všechny důvody pak shrnují následující citace: *„Pan starosta si dělal, co chtěl, vůbec nás neinformoval o hospodaření obce a nepředkládal nám dokumenty, které bychom jako členové zastupitelstva měli znát a schvalovat. Vedlo to mimo jiné k tomu, že se obec rozdělila na dva tábory, které spolu dodnes nejsou schopné moc dobře komunikovat.“* nebo: *„Nepodporoval jsem projekty a nápady vedení obce, navíc se tam objevovalo spousty chyb a dost často chyběla samotná výběrová řízení nebo jejich důležité části.“* nebo: *„Po volbách se do zastupitelstva dostali noví lidé, chtěli obec rozvíjet, rozjet investice, žádat si o dotace na projekty, ale starší zastupitelé se pořád drželi svého – hlavně žádné investice a dotace, to prý je na kriminál... tak co s takovým materiálem. Nezbylo nám nic jiného, než rezignovat a doufat, že se to v dalších volbách otočí v náš prospěch.“* Dalším důvodem pak byly spory osobního charakteru, které vystihuje následující citace: *„Řekli mi, že se budu jenom z dálky dívat a žádnou funkci nedostanu, protože prý se se mnou nedá jednat.“* V jednom případě se pak vyskytl odchod ze zastupitelstva bez vysvětlení a uvedení jakéhokoliv důvodu.

Atmosféra v obci a na jednáních zastupitelstva

Většina respondentů zároveň v polostrukturovaných rozhovorech uváděla, že atmosféra v obci se ve většině případů nezměnila, byla neustále konfliktní a docházelo ke sporům mezi členy zastupitelstva a občany. Někteří dokonce uvedli, že v důsledku opakovaného konání nových voleb a stupňujících se problémů začalo

docházet k fyzickému napadání, ostrým osobním útokům i útokům na majetek členů zastupitelstva, jako například: „*Když jsem se pozdě večer vracel z práce, viděl jsem, jak někdo běží okolo plotu naší zahrady. Šel jsem se tam podívat, ale nic jsem neviděl...tak jsem šel domů. Jakmile jsem ale sáhnul na kliku, hned mi to došlo...klika, schránka i část vstupních dveří do domu byly pomazané psími exkrementy...*“ [obec Zbuzany] nebo: „*Ptáte se, jestli byla atmosféra na zastupitelstvu konfliktní? Byla. Dokonce vzduchem lítaly i facky.*“ [obec Ovesná Lhota] V některých obcích respondenti uvedli, že opakované konání nových voleb pouze prodloužilo agonii, ve které se obec nacházela.

Voličské chování

Opakované konání nových voleb, společně s dalšími řádně konanými volbami⁶⁰ do jisté míry ovlivňuje i chuť a míru volební participace obyvatel. Tento předpoklad potvrdila i data. V 11 ze 13 obcí výzkumného vzorku volební účast klesla, v některých případech i velmi výrazně (v pěti obcích o více než 15 p. b., maximálně o téměř 34 p. b.). Pouze ve dvou obcích došlo mezi jednotlivými termíny nových voleb k nárůstu volební účasti, nicméně i tento nárůst je velmi nízký (maximálně 2,3 p. b.). V deseti obcích došlo ke snížení indexu plurality, ve čtyřech obcích (Újezd nade Mží, Ovesná Lhota, Dasnice, Maňovice) došlo k poklesu indexu plurality pod úroveň $i_p=2$, čímž došlo ke změně charakteru systému z plně pluralitního na semipluralitní [Bubeníček 2010a: 99]. K nárůstu indexu plurality došlo ve třech obcích.

V obci Mladecko došlo ještě ke konání třetího termínu nových voleb. V tomto termínu došlo k nárůstu volební účasti o 3,9 p. b., index plurality zde zůstal beze změny. K rezignaci na mandáty došlo ještě před konáním ustavujícího zastupitelstva a na samotném ustavujícím zastupitelstvu se vedl dlouhý spor o platnost a správnost rezignací, který nakonec muselo řešit Ministerstvo vnitra ČR. To platnost rezignací zastupitelů potvrdilo a konstatovalo, že došlo k naplnění podmínek pro konání nových voleb do zastupitelstev obcí a volby vyhlásilo.

Zajímavým ukazatelem je i změna indexu plurality mezi posledním termínem nových voleb a termínem řádných voleb v roce 2018. K nárůstu indexu plurality došlo ve třech obcích (nejvyšší nárůst o 0,8, dvakrát nárůst o 0,1 bodu), v jedné obci zůstal

---

⁶⁰ Mezi termíny voleb do zastupitelstev obcí v letech 2014 až 2018 proběhly volby do zastupitelstev krajů (2016), volby do 1/3 Senátu Parlamentu ČR (2016), volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (2017) a volba prezidenta republiky (2018).

index plurality na hodnotě $i_p=1,2$. Oproti tomu v devíti obcích došlo ke snížení indexu plurality, z toho v pěti případech na hodnotu $i_p=1$, v jednom případě na hodnotu $i_p=1,1$. To může signalizovat zklidnění situace v obci nebo může jít o obce tzv. neparticipativního či apoliticko-demarchistického modelu [Bubeníček 2010, 100–102]

Očekávání opakovaného konání nových voleb

Co do značné míry souvisí s poměrně výraznými změnami ve volební účasti, je očekávání respondentů směrem k opakovanému konání nových voleb. To, že dojde k opakovanému konání nových voleb, očekávala většina respondentů ať už v důsledku volebního výsledku (pat, 3:2, 4:1, 3:4) či konkrétního „jmenného“ obsazení zastupitelstva. Za všechny uvádím citaci tří občanů: *„Když jsem viděl výsledky voleb, tak jsem si říkal, že je jasné, že to dlouho nevydrží. Buď se pobijí, nebo se to zastupitelstvo ani nesejde. Sešlo se, tam si řekli, že spolu vládnout nebudou, rezignovali a šlo se domů.“* [obec Třebnouševy] a: *„Bylo mi jasné, že když to předtím bylo 3:4 a pak to bylo 4:3, že jim udělají to stejné...a taky že jo, rezignace tam byla snad ještě dřív, než výsledek voleb platil.“* [obec Nučice] a *„Bylo to od nich pěkně sprosté, jsou tam snad od toho, aby se domluvili, ne? Tohle jsem od nich ale přesně očekávala.“* [obec Mladecko] Pouze pro menšinu respondentů bylo opakované konání nových voleb překvapením, které vzešlo z neúspěšných jednání o budoucím uspořádání v obci (počet místostarostů, jejich uvolněnost pro výkon funkce a finanční ohodnocení), zejména však v důsledku neúspěšných jednání o osobě starosty. To vystihuje například i následující citace: *„Nebylo jasné, kdo tu funkci bude dělat, chtěli ji oba, ale to logicky samozřejmě nejde, ale výsledek měli dost podobný, tak se domluvili, že to položí a nechají voliče znovu rozdat karty.“*

Doba mezi konáním jednotlivých nových voleb a faktory ovlivňující zklidnění situace

Zajímavým úhlem pohledu, který může napovědět více o situaci v obci, je i doba, která uplynula mezi jednotlivými termíny konání nových voleb do zastupitelstev obcí. Na základě všech podmínek a nutných kroků, které udává zákon, je minimální rozestup mezi konáním jednotlivých termínů nových voleb šest měsíců. V této lhůtě se opakovaně konaly nové volby v pěti obcích výzkumného vzorku a v dalších dvou obcích se jednalo o rozestup sedmi měsíců. V jedné obci byla doba mezi konáním jednotlivých termínů dlouhá 10 měsíců a čtyři obce vydržely déle než 1 rok

(z toho jedna přesně rok, jedna 13 měsíců). Nejdelší doba mezi jednotlivými termíny nových voleb byla 16 měsíců (dvě obce). To, že se nové volby opakovaně konají v nejbližším možném termínu, je jednoznačným signálem problémů v obci a z logiky věci se jedná o obce, kde se členové zastupitelstva s jejich náhradníky vzdali svých pozic před jednáním ustavujícího zastupitelstva v jeho průběhu nebo těsně po jeho ukončení.

Respondenti na základě polostrukturovaných rozhovorů uvedli, že k uklidnění situace v obci došlo převážně až po jasném volebním výsledku (5:2, 5:0), který zároveň znemožňoval „opozici“ vyvolat nové volby, což podporuje i následující tvrzení: *„Ke zklidnění situace došlo až ve chvíli, kdy byly výsledky voleb 5:2, to už jsem věřila tomu, že to dotáhneme do konce volebního období a že konečně zase budeme dělat něco užitečného pro obec.“* [obec Zbuzany] Případně došlo ke zklidnění situace v obci poté, co se změnila struktura kandidujících subjektů, například: *„Situace se zklidnila až ve chvíli, kdy se k volbám zaregistrovala jenom jedna kandidátní listina. Stejně jsem si ale nebyla jistá, že se pak nerozhádají mezi sebou, ale dobře to dopadlo a fungovali pak už celkem normálně.“* [obec Dasnice] Pouze v jednom případě došlo k vyřešení sporů po domluvě a vytvoření rovnovážného kompromisu mezi zamýšlenými investicemi a požadovaným zachováním určitého rázu obce. Což je zjevné i z citace: *„Dohodli jsme se, že hřiště postavíme, ale bez značné části sportovního zázemí a velkých šaten. Stejně tak velké zázemí nepotřebujeme. Byl to kompromis obou stran, dohodli jsme se na tom.“* [obec Ovesná Lhota]

Dopady na jednotlivé obce a možné řešení situace do budoucna

Dopady na jednotlivé obce lze opět rozdělit do dvou základních skupin. Jednou z nich jsou dopady „pocitové/dojmové“, nehmatatelné, směřující spíše ke změně atmosféry v obci prostřednictvím opakovaného konání nových voleb. Dopady jsou dvojího charakteru. Ty hodnocené jako pozitivní, které vystihuje například citace dvou respondentů: *„Přišla euforie ze změny po 20 letech a lidi vypadají, že jim to vyhovuje.“* [obec Suchý] či: *„Atmosféra se zlepšuje poslední roky. I řádné volby 2018 byly ještě v konfliktní atmosféře, ale ne tolik.“* [obec Mladecko] nebo ty negativní, které zachycující většinou rozpad vnitřní soudržnosti obyvatel obce *„Obec se v důsledku opakování voleb rozdělila na dva tábory a dodneška je to tady cítit, ačkoliv se snažíme to zlepšit.“* [obec Mladecko] Dalším druhem dopadů jsou pak přetrvávající politické spory. Mnoho respondentů totiž uvádělo, že atmosféra v obci je celkem klidná

až do chvíle, než dojde na konání voleb do zastupitelstev obcí. Zároveň někteří z nich uváděli, například že: „*Mám občas pocit, že ta druhá kandidátka vzniká jen proto, aby škodila, oni vůbec nemají vůli obec spravovat, jen křičí, kde je problém, ale navrhnout řešení a s tím přijít už neumí nebo spíš nechtějí....*“ [obec Újezd nade Mží]

Druhou kategorií dopadů jsou pak dopady „věcné“, jasně měřitelné. Mezi ty lze zařadit například ekonomické dopady, jako je například nucené odkládání řešení nedokončených projektů, vracení finančních prostředků kvůli nedokončeným nebo nedofinancovaným projektům atd. Tyto problémy vystihuje například i citát jedné ze starostek: „*Strašně dlouho nám trvalo, než jsme najeli na normální režim, dlouho jsme řešili resty z doby opakovaného konání nových voleb. Spousty nedořešených smluv, nedotažené projekty. Nějaké peníze jsme kvůli tomu museli i vracet... a pro takhle malou obec je každá koruna navíc, kterou musí vydat, zásah do rozpočtu, samozřejmě.*“

Zároveň se v důsledku opakovaného konání nových voleb objevily obce, ve kterých berou někteří z jejich politických představitelů opakované konání nových voleb jako selhání či ostudu a ihned se snažili hledat možné řešení, které by mohlo takové situaci do budoucna zamezit, a to prostřednictvím jednoduchých administrativních kroků. To pak skvěle vykresluje například následující citace: „*Druhé nové volby jsme brali jako ostudu, že nejsme schopni se domluvit, takže první, co bylo, že jsme od dalšího volebního období zvýšili počet členů zastupitelstva na devět, abychom měli nějakou rezervu. Hlavní problém je asi u obcí, kde mají zastupitelů jen pět, stačí jedna životní změna a musí se konat volby.*“ [obec Suchý] Zároveň si někteří členové zastupitelstev uvědomovali, že podstata problému tkví především v chování lidí a zejména pak ve velikosti zastupitelstva. To vystihuje například citace: „*Pětičlenné zastupitelstvo má nad sebou neustále Damoklov meč nových voleb.*“ [obec Mladecko]

Společně s problémem opakovaného konání nových voleb do zastupitelstev obcí vidí někteří političtí představitelé z obcí výzkumného vzorku problém i v délce volebního období. Čtyři roky podle nich nejsou dostačující na provádění nutných kroků, zejména pokud chtějí provádět větší „reformy“ či úpravy obce. Zároveň také uvádějí, že v jejich případě je toto období rozděleno konáním nových voleb na ještě kratší úseky, ve kterých už není možné stihnout v podstatě žádné větší investice. Tato tvrzení potvrzuje například i citace jednoho ze starostů: „*Za čtyři roky se nedá nic stihnout, zvlášť když se to ještě rozdrobí mimořádnými volbami jako tady. Po volbách to trvalo několik týdnů, než jsme se sešli, pak se zastupitelstvo hned rozpadlo,*

pak se zase čekalo na vyhlášení voleb...to se taky nic pořádně dělat nedá, jen taková udržovací práce. No, a pak se zase konaly volby a takhle několikrát dokola...“ [obec Josefov]

3. Typologie příčin opakovaného konání nových voleb

Na základě všech výše uvedených poznatků získaných prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů, monitoringu médií, analýzy dat a studia dokumentů jsem přistoupila k sumarizaci a následné typologizaci příčin opakovaného konání nových voleb. Výsledkem je typologie zablokovaných obcí. Tato typologie vychází z předpokladu, že existují dvě dominantní příčiny opakovaného konání nových voleb ve dvou časových úsecích.

Příčiny:

- a) personální (spory o osobu starosty, počty a finanční ohodnocení místostarostů, problém jednotlivce),
- b) programové (spor o výstavbu, změnu územního plánu, samostatnost obce, rozvoj obce, charakter obce atd.).

Časové úseky:

- a) dočasně (v rámci jednoho volebního období),
- b) dlouhodobě (přenesení problému do dalšího volebního období).

Na základě kombinace dvou výše uvedených příčin a časových úseků můžeme definovat čtyři typy zablokovaných obcí (také viz *Obrázek 22*):

- a) Typ A – dočasně zablokovaná obec z personálních důvodů,
- b) Typ B – dočasně zablokovaná obec z programových důvodů
- c) Typ C – dlouhodobě zablokovaná obec z personálních důvodů
- d) Typ D – dlouhodobě zablokovaná obec z programových důvodů.

Obrázek 22: Kategorie obcí – zablokované obce

		ČASOVÝ ÚSEK	
		DOČASNĚ	DLOUHODOBĚ
PŘÍČINA	PERSONÁLNÍ	Typ A dočasně zablokovaná obec z personálních důvodů	Typ C dlouhodobě zablokovaná obec z personálních důvodů
	PROGRAMOVÁ	Typ B dočasně zablokovaná obec z programových důvodů	Typ D dlouhodobě zablokovaná obec z programových důvodů

Zdroj: [autorka disertační práce; vlastní zpracování]

A – dočasně zablokovaná obec z personálních důvodů

Do typu A řadíme obce, které jsou zablokovány dočasně (pouze v průběhu jednoho volebního období) dominantně z personálních důvodů. Původcem neshod v personální oblasti je často spor o povolební uspořádání v obci (obsazení a finanční ohodnocení postu starosty a počet místostarostů a jejich obsazení a finanční ohodnocení), spojené často s přímým sporem o konkrétního člověka nominovaného na vykonávanou veřejnou funkci. V některých případech došlo ke sporům i na základě osobních problémů jednotlivce (problémy s alkoholem, zdravotní problémy), vzájemných osobních animozit nebo trestně-právních konsekvencí dopadajících na konkrétního člena zastupitelstva. Okamžikem, kdy dominantně dochází k rozpadu zastupitelstva, je již ustavující zastupitelstvo. Děje se tak zpravidla v důsledku volebního výsledku a konkrétního personálního složení zastupitelstva. Častým důvodem rezignace na ustavujícím zastupitelstvu nebo v jeho těsné blízkosti je také výsledek povolebního vyjednávání o obsazení některých pozic, nebo usnesení o jejich počtu a finančním ohodnocení. V rámci typu A se dá hovořit o dvou nejčastějších konkrétních příčinách: a) nové volby vyvolal osobní problém jednotlivce, který se jejich prostřednictvím podařilo vyřešit, nicméně zastupitelstvo se nedokázalo shodnout na dalším personálním řešení situace v obci a došlo k opakovanému konání nových voleb; b) konání obou termínů nových voleb předcházely spory o personální obsazení honorovaných funkcí. Doba opakování nových voleb byla často nejkratší možná, tedy šest měsíců, výjimečně se jednalo o dobu do jednoho roku. Respondenti v obcích zároveň uvádějí, že na základě výsledků nových voleb, očekávali jejich opakování, a to vzhledem k personálnímu obsazení zastupitelstva. Řešení situace s opakovaným konáním nových voleb přinesl v tomto typu obcí převážně buď volební výsledek, tedy dostatečná většina, která znemožňuje konání nových voleb (obsazení alespoň pěti členů zastupitelstva), nebo personální řešení (reflexe, deziluze, prozření, znechucení atd.), či podání pouze jedné kandidátní listiny nebo personální obměna kandidátních listin.

Pokud se zaměříme na další charakteristiky vycházející z výše uvedených socio-demografických, finančních a volebních ukazatelů, zjistíme, že v této skupině se nacházejí převážně obce od 100 do 500 obyvatel (pouze jedna pod 100, která má však obyvatel 98), kde se zároveň vyskytuje menší podíl rodáků, než je celorepublikový průměr (kromě jedné obce). Podíl dojíždějících do zaměstnání se pohybuje od 12 do 20 %. Pohledem indexu plurality se jedná o obce, kde se ve volbách vyskytuje

pluralitní i semipluralitní systém. V obcích často dominují nezávislí kandidáti, ať už samostatně nebo kandidující v rámci jejich sdružení, nicméně v tomto typu obcí v prvním termínu nových voleb kandidovala i politická strana (ČSSD) či hnutí (STAN). Jejich kandidatura zřejmě vycházela již z řádných voleb v roce 2014, v případě ČSSD byla právě v nových volbách doplněna a v druhém termínu dokonce zcela personálně nahrazena právě kandidaturou sdružení nezávislých kandidátů. Zajímavou charakteristikou obcí typu A je i vysoká volební účast v prvním termínu nových voleb, která se pohybuje od 70 do 80 % oprávněných voličů. Vzhledem k takto vysokému základu na prvním termínu nových voleb docházelo v dalších termínech k poklesu volební účasti (i o 30 p. b.), zároveň v jedné obci došlo k nepatrnému nárůstu. Ve čtyřech obcích ze šesti obcí zařazených do tohoto typu došlo mezi řádnými volbami 2014 a posledním termínem nových voleb k nadpoloviční obměně členů zastupitelstva. V jedné obci byla obměna dokonce 100%. Finanční ukazatele nepoukazují na výrazný jednotící prvek. V tomto typu obcí jsou jak obce se zatížením vyšším, než je 10 %, ale i obce se zatížením okolo 1,3 %.

B – dočasně zablokovaná obec z programových důvodů

Typ B tvoří skupina obcí, ve kterých se setkáváme s programovými spory, které vyústí v dočasné zablokování obce (pouze v rámci jednoho volebního období). V komunální politice však nelze hovořit o nějakých ideologických programových sporech, ale dominantně se jedná o spory programového charakteru na lokální úrovni – tedy o stavby škol, školek, kanalizace, vodovodu, bioplynové stanice nebo o změny v územním plánu obce. Často se tyto důvody dají shrnout jako boj mezi zachováním tradičního rázu dané obce v kontrastu s jejím „zvelebováním“, právě například prostřednictvím čerpání dotací a dalších finančních podpor státu nebo mezinárodních institucí. V tomto typu obcí výzkumného vzorku se však objevují i specifické důvody programových sporů jako je boj proti úložišti jaderného odpadu nebo spor o financování tzv. povodňových domků. K rozpadu zastupitelstva dochází dominantně v průběhu volebního období v důsledku klíčových hlasování o rozvoji obce nebo o financování zásadních projektů ovlivňujících fungování obce. K opakovanému konání nových voleb docházelo v tomto typu obcí v různých časových intervalech, dominují však delší časové úseky (rok až 1,5 roku). To pak do jisté míry odráží i skutečnost, že ke sporům nedochází ihned na ustavujícím jednání zastupitelstva, ale spíše až po delších časových úsecích, kdy dojde na řešení klíčových kroků či na otázky dalšího rozvoje obce.

Respondenti v obcích typu B uvádějí, že konání nových voleb neočekávali a doufali, že dojde k řešení programového sporu kompromisem. Data však ukazují, že řešení do takovýchto obcí přinesl kompromis pouze v jednom případě (domluva na stavbu hřiště, nestavěno velké zázemí). Dominantně však došlo k řešení problému prostřednictvím volebního výsledku (zisk dostatečné většiny, která znemožňuje konání nových voleb v obci), v jednom případě napomohla k řešení problému v dalším období pouze jedna podaná kandidátní listina. Opakovaně konané nové volby tak mohou být v tomto typu obcí chápány jako prostředek ke změně orientace obce (např. obec reprezentovaná zastupiteli, kteří se nechtějí zapojovat do žádných investičních akcí vs. nově ustavené zastupitelstvo budující novou infrastrukturu a občanskou vybavenost).

Stejně jako u obcí typu A, ani zde neexistují žádné výrazné jednotící prvky založené na socio-demografických, volebních či finančních ukazatelích, které by napomohly předem definovat společná kritéria obcí, které mohou být v budoucnu ohroženy. V typu B nalezneme obce s téměř 1 500 obyvateli, ale i vůbec nejmenší obec výzkumného vzorku se 49 obyvateli, kde je však v poslední době nejvyšší procentuální nárůst počtu obyvatel. Ani podíl osob dojíždějících do zaměstnání není nijak jednotící (v typu B je jak obec s nejvyšším, tak i obec s nejnižším podílem). Pohledem indexu plurality se rovněž jedná o obce, kde se ve volbách vyskytuje pluralitní i semipluralitní systém. V těchto obcích opět dominují nezávislí kandidáti nebo jejich sdružení. Pouze v jedné obci byla jejich kandidatura doplněna stranou Nezávislí (v řádných volbách kandidovala i KSČM), což může do jisté míry souviset s velikostí obce (nutnost nasbírat zhruba 60 až 100 podpisů obyvatel, podle druhu kandidatury) nebo s jistotou a pohodlností kandidátů. Volební účast v prvním termínu nových voleb se v těchto obcích pohybovala od 50 do téměř 90 %, nicméně ve druhém termínu došlo ve všech obcích k poklesu zájmu voličů (někde i o více než 33 p. b.). Pouze ve dvou obcích došlo k proměně zastupitelstva větší, než je 50 %. Z hlediska finančních ukazatelů lze obce typu B hodnotit jako obce s nízkým podílem cizích zdrojů vůči celkovému majetku obce.

C – dlouhodobě zablokovaná obec z personálních důvodů

Do typu C lze zařadit obce, které jsou dlouhodobě zablokované z personálních důvodů. Vzhledem k tomu, že tento typ obcí není ve výzkumném vzorku zastoupen, není možné jednoznačně určit jeho charakteristiky a je tak možné je pouze dovozovat.

Lze však nicméně předpokládat, že do takového typu obcí by se mohl posunout typ A, pokud bude personální krize trvat dlouhodobě (přenesení se do dalšího volebního období), ať už budou její důvody jakékoliv (problém jednotlivce nebo personální obsazení funkcí). Zároveň je možné předpokládat, že do typu C by bylo možné zařadit obce, kde se dlouhodobě uchází o mandát zastupitele nedostatečný počet kandidátů (neexistuje dostatečné personální pokrytí situace).

D – dlouhodobě zablokovaná obec z programových důvodů

Typ D je tvořen obcemi, ve kterých došlo k vytvoření dlouhodobého zablokování z programových důvodů. Programové spory v tomto typu obcí většinou bezprostředně souvisí se samotnou další existencí obce nebo jejích klíčových součástí. Jedná se tak o spory s dlouhodobým dopadem, které se přenášejí i do dalšího volebního období a vedou ke zhoršení celkové atmosféry v obci. Rozpadu zastupitelstva předcházejí vyostřené spory mezi zastupiteli i občany, včetně osobních útoků a fyzického napadání, často doplněné vysokou účastí veřejnosti na jednáních zastupitelstva. I samotná jednání zastupitelstva jsou doprovázena procesními stížnostmi (spory ohledně programu, platnosti dokumentů a kroků zastupitelstva či starosty) vedoucími k nutnému zásahu vyššího územně samosprávného celku či Ministerstva vnitra ČR. K opakovanému konání nových voleb zde dochází častěji než v ostatních obcích výzkumného vzorku (například třikrát v průběhu čtyřletého volebního období) a doba mezi opakováními je nejkratší možná (šest měsíců). Na rozdíl od jiných obcí, kde jsou znesvářené strany často jasně definovány, zde u některých jedinců dochází k jejich „prolínání“ a přecházení ze strany příznivců na stranu odpůrců a naopak (i v důsledku toho pak dochází k nečekaným zvrátům dění v obci). Respondenti v obcích typu D uvádějí, že konání nových voleb očekávali, a to vzhledem k odlišné „programové“ orientaci jednotlivých členů zastupitelstva. K řešení situace v obci v průběhu jednoho volebního období nedošlo (v přechodném volebním období 2010 až 2014 rovněž došlo ke konání nových voleb) a spory se přenesly i do následujícího volebního období, kde již došlo ke zklidnění situace (i tak zde došlo k dalšímu konání nových voleb). I po pěti termínech konání nových voleb a po částečném zklidnění situace někteří zástupci znesvářených stran uvádějí, že i při konání voleb do zastupitelstev obcí v roce 2022 docházelo k politickým sporům a kandidatuře pouze za účelem ubírání hlasů bez vůle pracovat pro obec.

Vzhledem k tomu, že je tento typ ve výzkumném vzorku reprezentován pouze jednou obcí, je v podstatě nemožné uvést zobecňující charakteristiky založené na dalších ukazatelích. Proto zde pouze uvádím stručné charakteristiky obce typu D. V této obci žije zhruba 150 obyvatel a dlouhodobě dochází k jejich poklesu, což může do značné míry souviset jak s politickým a veřejným životem v obci, tak jejím geografickým umístěním (příhraniční oblast). Z pohledu indexu plurality se jedná o obec s pluralitním volebním systémem ve všech termínech konaných nových voleb. V období mezi řádnými volbami 2014 a prvním termínem nových voleb zde došlo k obměně kandidátních listin z téměř ¾. K obměně další ¼ došlo v dalším termínu nových voleb, v posledním termínu nových voleb se obměnila pětina kandidátů. Pokud se podíváme na celkovou obměnu zastupitelstva ve zkoumaném období, dojdeme k číslu 60 %. Volební účast v této obci se pohybovala mezi 65–70 % a při každém opakování došlo k nárůstu o cca 3 p. b. Z hlediska finančních ukazatelů se jedná o obec s nejvyšším podílem cizích zdrojů vůči celkovému majetku obce.

Na základě všech získaných dat je možné k jednotlivým typům přiřadit i konkrétní příklady vycházející z obcí výzkumného vzorku (viz *Obrázek 23*). Ve vybraném vzorku obcí se nevyskytoval typ C. Tuto skutečnost jsem pro potřeby popisu jednotlivých typů vyřešila doplněním obce Brodec (okr. Louny), kde dlouhodobě nebyla podána žádná kandidátní listina a kde ke konání nových (a následně dodatečných) voleb z tohoto důvodu nedochází.

Obrázek 23: Zařazení obcí do jednotlivých typů

Zdroj: [autorka disertační práce; vlastní zpracování]

A – dočasně zablokovaná obec z personálních důvodů – příklad

Příkladem obce typu A je obec Suchý v okrese Blansko. V říjnu 2014 proběhly v obci řádné volby do zastupitelstva obce, ze kterých vzešlo sedm členů zastupitelstva. Ve volbách kandidovaly čtyři subjekty: SNK Suchý 2014 (4 mandáty), Mláďa a perspektiva pro Suchý (1 mandát), Pro naše občany, ne pro peníze (1 mandát) a SNK (1 mandát) [Volby 2014]. Dění v obci bylo hodnoceno jako poklidné, jinak tomu však bylo na jednáních zastupitelstva, kde gradovaly osobní spory mezi zastupiteli a starostou, který sice vedl obec se čtyřletou přestávkou od roku 1989, ale měl také vleklé problémy s alkoholem [Deník 2015, iDnes 2016]. Postupem času se v obci vytvořily skupinky příznivců starosty (dlouhodobě dělal pro obec samé dobré věci, pomáhal obci, spoustu toho pro obec vyjednal, ...) a odpůrců starosty (dělá svými excesy ostudu obci, nezvládá vedení obce, ...), kteří docházeli i na jednání zastupitelstva (na některých jednáních bylo i 80 lidí).⁶¹ Odpůrci starostu, který pak už nebyl ani schopen se na jednání zastupitelstva připravit a jakékoliv náměty negoval, opakovaně vyzývali, aby ze své funkce odstoupil. Ten to však odmítal. Proto se tři členové zastupitelstva a jejich náhradníci rozhodli podat rezignaci. Někteří sice nechtěli, brali to jako ústup, ale pak se vše vyřešilo a rezignace byly podány. V důsledku poklesu počtu členů zastupitelstva bylo nutné vyhlásit nové volby. Ty byly ministrem vnitra vyhlášeny na září 2015 [Sdělení MV č. 133/2015 Sb.]. Voleb se zúčastnily opět čtyři volební subjekty: SNK (3 mandáty), Pro Suchý (1 mandát), Pro rozvoj obce Suchý (0 mandátů) a SNK Suchý (3 mandáty) [Volby 2014]. Proměny mezi jednotlivými uskupeními je možné sledovat v příloze č. 10. Následovalo dlouhé vyjednávání o tom, kdo bude starostou obce. Nakonec však starosta, který vyvolal neshody a který se do zastupitelstva již nedostal, zůstal starostou i nadále. Ještě před ustavujícím jednáním zastupitelstva, na které přišla zhruba stovka lidí, se totiž svých mandátů vzdali tři členové zastupitelstva, včetně svých náhradníků. Nelíbila se jim totiž předběžná domluva na osobě nového starosty (jimi preferovaný kandidát funkci převzít nemohl kvůli zaměstnání) a dvou místostarostů (každý z jedné z kandidátních listin, která nemá starostu). Občané, kteří se jednání ustavujícího zastupitelstva zúčastnili, byli nejvíce naštvaní proto, že mezi ně nikdo z rezignujících zastupitelů nepřišel svůj postup obhájit

---

⁶¹ Ačkoliv Balík uvádí, že prostřednictvím jím uvedených štěpení lze pochopit všechny konflikty na lokální úrovni, v tomto případě tomu tak není [Balík 2016: 79]. Osobní konflikty mezi členy zastupitelstva či starostou a členy zastupitelstva nelze zařadit mezi žádné rozpory tak, jak je ve svém článku uvádí.

[Blanenský deník 2015]. Občanům se navíc nelíbilo, že dosavadní starosta, který se zároveň vzdal svého postu náhradníka a pomohl tak vyvolat nové volby, dále zůstává ve funkci (těžko se jim vysvětlovalo setrvání ve funkci starosty vyplývající ze zákona). V důsledku rezignací zastupitelů a náhradníků nebyl schválen rozpočet a nebylo možné dělat rozsáhlejší investice. Jako největší problém byla popisována situace, že se nikdo nevěnoval dotačním programům a nikdo nereagoval na dotační výzvy. Vzhledem k naplnění zákonem stanovených podmínek byly na duben 2016 opět vyhlášeny nové volby [Sdělení MV č. 311/2015 Sb.]. Respondenti uvedli, že je rezignace velmi překvapila, zvláště pak proto, že rezignující zastupitelé ani ex post nedokázali své kroky obhájit a vysvětlit. Do nových voleb bylo zaregistrováno pět volebních subjektů: Suchý (6 mandátů), 3x samostatně kandidující nezávislý kandidát (všichni bez mandátů), Pro Suchý (1 mandát) [Volby 2014]. Proměny mezi jednotlivými uskupeními je možné sledovat v příloze č. 10. Na ustavujícím zastupitelstvu byl zvolen nový starosta. Respondenti uvádějí, že na zastupitelstvu pak zavládl klid a efektivita práce. Zároveň se prý snížila účast obyvatel na jednáních zastupitelstva a lidé jsou s děním v obci a fungováním zastupitelstva spokojeni. Nově ustavené zastupitelstvo také přijalo usnesení o zvýšení počtu členů zastupitelstva ze sedmi na devět.

B – dočasně zablokovaná obec z programových důvodů – příklad

Příkladem obce typu B je obec Ovesná Lhota v okrese Havlíčkův Brod. V říjnu 2014 proběhly v obci řádné volby do zastupitelstva obce, ze kterých vzešlo sedm členů zastupitelstva. Do voleb byly zaregistrovány dva subjekty: Za Lhotu krásnější (5 mandátů) a Lhoťáci pro Lhotu (2 mandáty) [Volby 2014]. Ačkoliv by po volbách jasně definovaná většina 5:2 mohla napovídat, že situace v obci bude poklidná, opak byl pravdou. Jádrem sporu se staly investiční akce zastupitelstva. Atmosféra v obci byla hodnocena jako nepřátelská, napjatá a obec byla rozdělena do dvou znesvářených táborů. Na jednání zastupitelstva chodilo velké množství občanů a docházelo k častým hádkám. Hlavním bodem sporu se stala stavba multifunkčního hřiště a bioplynové stanice v obci.⁶² Rozpočet na hřiště byl šest milionů, z toho 3,5 milionu byla plocha a zbytek bylo zázemí ke hřišti. Část zastupitelstva chtěla stavět pouze hřiště bez zázemí. Druhým bodem svárů byla bioplynová stanice – část zastupitelů byla pro její stavbu (možnost zisku zaměstnání pro občany, finanční prostředky pro obec) a část proti

---

⁶² V tomto případě lze konflikt v obci vysvětlit jako tzv. rozvojový rozpor (stavba moderních prvků občanské vybavenosti) a současně rozpor o rozsahu funkcí obce (podnikatelské záměry obce a členů zastupitelstva).

(zápach, navýšení frekvence dopravy atd.). O výstavbě bioplynové stanice proběhlo i referendum, ale výsledky nebyly brány zastupitelstvem v potaz. V důsledku těchto sporů došlo k rezignaci části členů zastupitelstva a poklesu počtu členů zastupitelstva pod zákonem stanovenou minimální úroveň. Z toho důvodu byly na září 2015 vyhlášeny nové volby [Sdělení MV č. 105/2015 Sb.]. Do nových voleb byly opět zaregistrovány dva volební subjekty: Za Lhotu krásnější (4 mandáty) a Lhoťáci pro Lhotu (3 mandáty). Personální obměna mezi kandidátními listinami byla minimální [Volby 2014]. Proměny mezi jednotlivými uskupeními je možné sledovat v příloze č. 9. Tvrzení o rozdělení obce na dva tábory se potvrdilo a již na ustavujícím jednání zastupitelstva došlo v důsledku trvajících sporů o bioplynovou stanici a multifunkční hřiště k rezignaci na mandáty. V důsledku toho byla ustavující schůze přerušena a bylo domluveno, že její pokračování bude obnoveno až poté, co Ministerstvo vnitra ČR překontroluje náležitosti rezignací na zastupitelské posty i místa náhradníků. Rezignace následně byly potvrzeny, a proto došlo k vyhlášení dalších nových voleb [Sdělení MV č. 342/2015 Sb.]. V důsledku těchto kroků byly pozastaveny všechny investice a dotační tituly. Zastupitelé se ale dohodli na rozpočtu na další rok a obec tak nemusela nastoupit na cestu rozpočtového provizoria. Respondenti uvedli, že atmosféra v obci byla velmi nepřátelská a že vyhlášení dalších nových voleb očekávali, zejména s ohledem na výsledek těch předchozích (3:4 mandátům; žádná ze stran neměla dostatečnou většinu, aby nebylo možné zastupitelstvo „rozpustit“; což v tomto případě neúplně platí, protože k rozpadu zastupitelstva došlo i přes to, že jedna ze stran disponovala většinou pěti zastupitelských postů). Do nových voleb však již byla zaregistrována pouze jedna kandidátní listina Lhoťáci pro Lhotu, která tedy logicky obsadila všech sedm mandátů [Volby 2014]. Proměny mezi jednotlivými uskupeními je možné sledovat v příloze č. 9. Po volbách byl jako řešení sporu zvolen kompromis; bioplynová stanice už sice byla postavena, ale u hřiště bylo rozhodnuto, že nebude postaveno zázemí v hodnotě 2,5 milionu a obec tyto finanční prostředky ušetří či vloží do jiných investičních prostředků. Respondenti z řad občanů uvádějí, že atmosféra v obci byla tímto sporem poznamenána ještě minimálně další dva roky a že i řádné volby v roce 2018 probíhaly v mírně konfliktní atmosféře. Volby v roce 2022 už byly hodnoceny jako poklidné.

C – dlouhodobě zablokovaná obec z personálních důvodů – příklad

Příkladem obce typu C by mohla být obec Brodec v okrese Louny. Vzhledem k tomu, že tato obec není součástí výzkumného vzorku (nesplňovala v té době potřebná kritéria), byla doplněna pouze na základě dalších zjištění souvisejících s hledáním co nejvhodnějšího příkladu typu C (ani obec Brodec není ideálním příkladem, neboť zde dochází k personálním problémům „pouze“ od řádných voleb do zastupitelstev obcí v roce 2022 a nikoliv v rámci několika volebních období, nicméně dle dalších zjištění a charakteru systému je tento budoucí scénář možný). Poslední řádné volby do zastupitelstva proběhly v obci Brodec v říjnu 2018, kdy na sedm mandátů kandidovalo sedm kandidátů [Volby 2018]. Volby v roce 2022 se neuskutečnily, protože nebyla podána žádná kandidátní listina [Volby 2022]. Správce obce byl jmenován k 24. září 2022 [Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR, 2022]. Dle rozhodnutí Krajského úřadu v Ústí nad Labem byla obci odebrána část příspěvku na výkon přenesené působnosti na rok 2023 i na první pololetí roku 2024 [Rozhodnutí Krajského úřadu v Ústí nad Labem ze dne 7. února 2023, Rozhodnutí Krajského úřadu v Ústí nad Labem ze dne 14. června 2023 a Rozhodnutí Krajského úřadu v Ústí nad Labem ze dne 8. ledna 2024]. Na základě zákona pak ministr vnitra na leden 2023 vyhlásil volby dodatečné, které rovněž neproběhly z důvodu nepodání kandidátní listiny [Sdělení MV č. 282/2022]. Tento scénář se dále opakoval v červnu 2023 [Sdělení MV č. 22/2023 Sb.]. Další volby byly vyhlášeny na prosinec 2023 [Sdělení MV č. 220/2023 Sb.], ale ani v tomto termínu nebyla podána žádná kandidátní listina. Další termín dodatečných voleb byl vyhlášen na 22. června 2024 [Sdělení MV č. 2/2024 Sb.], ale ani v tomto termínu nebyla podána žádná kandidátní listina.

Na základě dat získaných z ad hoc provedených polostrukturovaných rozhovorů a z komunikace s Ministerstvem vnitra ČR ustaveným správcem obce, je nepodání kandidátní listiny přímo spjato s postem starosty, který v současné době nechce nikdo vykonávat (v případě, že se někdo takový najde, není údajně problém mu doplnit osoby na kandidátní listinu). Důvody, proč nikdo nechce funkci starosty vykonávat, souvisejí především s jeho údajným nedostatečným finančním ohodnocením, časovou náročností a možnou trestně-právní odpovědností. V současné době v obci funguje správce obce, který však provádí pouze nutné, zejména administrativní úkony. Z rozhovorů s respondenty je jasné, že život v obci není tímto stavem nijak ohrožen a základní úkony

jsou zajištěny, zároveň zde nejsou žádné místní poplatky (zrušeny předchozím zastupitelstvem [Sbírka právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů, 2023]) a je zde nejnižší možné zatížení daněmi z nemovitých věcí (obec nevydala obecně závaznou vyhlášku, která by zvyšovala místní koeficient). Ačkoliv veřejnou službu v obci nikdo nechce vykonávat, místní trvají na tom, že v žádném případě obec nesmí přijít o svou samostatnost a odmítají i úvahy o jiném modelu řízení obce (např. neuvolněný člen zastupitelstva). Ministerstvo vnitra ČR uvádí, že dlouhodobě vnímá problémy obcí s řadou povinností a úkolů, jejichž řešení může být do jisté míry složité, a proto předložilo do legislativního procesu novelu zákona o obcích, kde předpokládá mimo jiné i zavedení dobrovolných svazků obcí (společenství obcí) a institutu tzv. létajícího úředníka [Poslanecká sněmovna 2021–2025]. Novela byla schválena v legislativním procesu jako zákon č. 418/2023 Sb. Je však otázkou, zda zavedení těchto nových prvků pomůže vyřešit situaci právě v obci Brodec (problém není založen na chybějící administrativní podpoře či metodickém vedení, ale na všeobecné neochotě vykonávat funkci v obci). S nadsázkou tak lze říci, že institut tzv. létajícího úředníka je v obci Brodec již využíván ke správě obce jako takové (zajištění kvalifikovaného odborníka z Ministerstva vnitra ČR) s výrazným finančním bonusem pro obec (ta se nemusí podílet na financování služeb, protože náklady spojené s výkonem funkce správce obce – plat, cestovní výdaje – hradí Ministerstvo vnitra ČR). Ministerstvo vnitra ČR však zároveň odmítlo přípravu jakékoliv novely zákona, která by umožňovala nucené sloučení takové obce s jinou (dnes pouze na bázi dobrovolnosti) nebo její nucený zánik.

D – dlouhodobě zablokovaná obec z programových důvodů – příklad

Příkladem obce typu D je obec Mladecko v okrese Opava. V říjnu 2014 proběhly v obci řádné volby do zastupitelstva obce, ze kterých vzešlo pět členů zastupitelstva. Ve volbách kandidoval pouze jeden subjekt, a sice Nové Mladecko, který tak logicky obsadil všech pět postů. Po obci se však již nějakou dobu šířily fámy o zrušení školy (a její přestavbě na domov seniorů) a o připojení obce k sousední obci Jakartovice.⁶³ Zasedání zastupitelstva bývala často velmi bouřlivá a neobešla se bez osobních invektiv a útoků jak mezi členy zastupitelstva, tak občany. Zasedání zastupitelstva se pravidelně zúčastňovali jak místní obyvatelé, tak i starostové z okolních obcí, nebo třeba i zástupci

---

⁶³ V tomto případě lze konflikt v obci vysvětlit jako tzv. rozvojový rozpor či modifikovaný klubový rozpor s tím, že modifikace by spočívala v tom, že se nejedná o rozpor mezi kluby, ale o rozpor mezi společenskými zájmy (ne/existence školního zařízení v obci).

lokálních médií. V únoru 2015 se právě kvůli sporu o financování místní školy a možnému připojení obce k sousední obci vzdal mandátu jeden z členů zastupitelstva [Opavský deník 2015c]. Vzhledem k tomu, že se jednalo o pětičlenné zastupitelstvo a nebyli zde žádní náhradníci, počet zastupitelů klesl pod zákonem stanovenou hranici. Po splnění všech náležitostí byly na červen 2015 ministrem vnitra vyhlášeny nové volby do zastupitelstva obce [Sdělení MV č. 38/2015 Sb.]. V předvolebním čase byly do schránek občanů v průběhu nocí vhazovány letáky útočící jak na starostku, tak na její rodinu. Do nových voleb v červnu 2015 byly zaregistrovány čtyři kandidátní listiny: Nové Mladecko (3 mandáty), Obec Mladecko (0 mandátů), Nezávislí kandidáti (0 mandátů) a Naše Mladecko (2 mandáty) [Volby 2014]. Proměny mezi jednotlivými uskupeními je možné sledovat v příloze č. 15. Většinu mandátů po volbách sice získala strana starostky [Volby 2014], nicméně v průběhu povolebních jednání se rozložení sil obrátilo, a v důsledku toho došlo k rezignaci dvou zastupitelek, které se ocitly v menšině. Situaci nijak nepomohlo ani Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo financí ČR či krajští auditoři. Ti všichni totiž veřejně obci doporučili, aby se sloučila se sousední obcí Jakartovice [Opavský deník 2016h]. Již v červenci 2015 tak bylo jasné, že se nové volby budou muset konat znovu. V důsledku opakovaného konání nových voleb nedošlo ke schválení rozpočtu a nastalo rozpočtové provizorium. Další nové volby byly vyhlášeny na leden 2016 [Sdělení MV č. 209/2015 Sb.]. Starostka v rozhovoru uvedla, že na základě výsledků voleb a vzhledem k mezilidským vztahům v obci očekávala, že se nové volby budou muset opět opakovat a tato skutečnost ji tedy nijak nepřekvapila. Do voleb byly opět zaregistrovány pouze dvě volební strany: Nové Mladecko (2 mandáty) a Naše Mladecko (3 mandáty). Proměny mezi jednotlivými uskupeními je možné sledovat v příloze č. 15. Tentokrát byl tedy poměr mandátů obrácený oproti předchozím výsledkům voleb [Volby 2014]. I z výsledku bylo patrné rozdělení obce na poloviny, protože o vítězi voleb rozhodl jeden jediný hlas [Volby 2014]. Nicméně ještě před ustavujícím jednáním zastupitelstva byly ze strany Nové Mladecko podány rezignace na mandáty i posty náhradníků. Celým procesem i průběhem ustavujícího zastupitelstva, na kterém se opět řešila otázka samostatnosti obce a kde vystoupila i starostka sousedních Jakartovic [Opavský deník 2016f], se následně zabývalo Ministerstvo vnitra ČR [Opavský deník 2016e]. To však pouze konstatovalo správnost všech kroků rezignujících a neusnášeníschopnost zastupitelstva a vyhlásilo další nové volby, tentokrát na červenec 2016 [Sdělení MV č. 80/2016 Sb.]. Dění v obci tak bylo nadále paralyzováno. I tyto volby,

kde opět kandidovaly dvě volební strany Nové Mladecko a Naše Mladecko (proměny mezi jednotlivými uskupeními je možné sledovat v příloze č. 15.), dopadly výsledkem 3:2, tentokrát opět pro stranu starostky [Volby 2014]. Jejich hlavním tématem opět bylo financování školy a s tím související otázka samostatnosti obce. Atmosféra v obci byla obecně hodnocena jako s vyostřenými spory. Řešení komplikované situace v obci přinesla, až po téměř dvouleté anabázi, částečná personální obměna kandidátů, kteří už neprosazovali připojení obce k sousední obci Jakartovice. Obec mohla konečně vystoupit z rozpočtového provizoria, začít plně nakládat se svým majetkem, investovat a vydávat místní vyhlášky. Nicméně dlouhodobé programové neshody členů zastupitelstva, které se dotkly i běžného života, a to i pokud pomineme zjitřenou atmosféru v obci, trvaly i nadále a zjitřená atmosféra (patrná i na jednáních zastupitelstva) byla příčinou i dalšího rozpadu zastupitelstva a konání nových voleb v následujícím volebním období 2018 až 2022.

Závěr

Předkládanou disertační prací se snažím nejen pozvednout téma nových voleb do zastupitelstev obcí, které se opakují několikrát v rámci jednoho volebního období, ale především odpovědět na dvě základní výzkumné otázky stanové v cíli práce.

Cílem této disertační práce bylo objasnit příčiny nových voleb, které se do zastupitelstev některých obcí konají opakovaně v rámci jednoho volebního období a na tomto základě navrhnout legislativní úpravy konání nových voleb s ohledem na zahraniční zkušenosti a specifika české komunální politiky.

Otázka 1: Co je příčinnou nových voleb, které se do zastupitelstev obcí výzkumného vzorku konají opakovaně v rámci jednoho volebního období?

Základním pilířem odpovědi na tuto otázku bylo provedené terénní šetření v jednotlivých obcích výzkumného vzorku podpořené studiem dokumentů, analýzou rozsáhlých datových sad a monitoringem médií. Výstupem bylo velké množství dat o dění v jednotlivých obcích. Vzhledem k tomu, že mým cílem nebylo přinést encyklopedický přehled o tom, co bylo příčinou v každé jednotlivé obci výzkumného vzorku, velké množství dat jsem následně analyzovala a na tomto základě jsem došla k výsledné typologii zablokovaných obcí (dvě hlavní kategorie příčin, dvě kategorie časových úseků). Výrazným přínosem této typologie je jednak kategorizace příčin konání nových voleb na příčiny personální a programové a dále pak kategorizace časových úseků blokace obce (dlouhodobá, krátkodobá). Na tomto základě vznikly čtyři základní typy zablokovaných obcí tak, jak jsem je již uvedla v předcházející kapitole této disertační práce, včetně jejich jednotlivých příkladů z obcí výzkumného vzorku (a jedné přidané nad rámec, pro doplnění kontextu). Zároveň se mi podařilo definovat některé mechanismy, které v obcích probíhají a na jejichž základě často dochází k opakovanému konání nových voleb. Na rozdíl od Stanislava Balíka [Balík 2016: 79-83] ale nepředpokládám, že na základě jím uvedených štěpení lze vyřešit veškeré spory v obcích. Důležité je zohlednit vliv osobních vztahů, které mnohdy mohou stát na pozadí jednotlivých štěpení. Rovněž se potvrdily předpoklady, které byly nastíněny v teoreticko-kontextuální kapitole disertační práce. Zejména pak to, že občané obcí z výzkumného vzorku se rozhodli zapojit

do dění v obci až ve chvíli, kdy se jich celá situace začala osobně dotýkat. Jejich skupina byla poměrně úzká a personálně neobměňující se. Potvrdil se také předpoklad o skupinách obcí, které jsou konáním nových voleb dominantně ohroženy (obce s pěti a sedmičlenným zastupitelstvem). Bohužel se však nepodařilo definovat jednotící prvky (socio-demografické, finanční či volební ukazatele) a „varovné“ momenty, které by mohly napomoci definovat obce, kterým opakované konání nových voleb hrozí ještě předtím, než k němu dojde.

Otázka 2: *Je možné navrhnout legislativní řešení této situace s ohledem na zkušenosti ze zahraničí?*

Jednoduchou odpovědí na tuto výzkumnou otázku je „ano“ a dokonce se takový návrh dostal za dobu zpracovávání této disertační práce i do povědomí odborníků a odborné veřejnosti. Předtím, než jsem mohla tuto jednoduchou odpověď vyslovit, jsem však musela projít značné množství dat ze zahraničí (studium volebních zákonů více než dvaceti evropských států, získávání dat, konzultace s odborníky) i České republiky (vývoj legislativy v oblasti konání nových voleb, velikostní struktura obcí, specifikace ohrožených obcí, sestavení a práce s rozsáhlými datovými soubory), a zejména jsem se musela vypořádat se specifiky, která česká komunální politika, oproti dalším zemím Evropy, bezpochyby má.

Ze studia volebních zákonů a dokumentů jednotlivých států je zřejmá obrovská rozmanitost, co se této problematiky napříč Evropou týká. Existuje zde totiž jen velmi málo stoprocentně shodných prvků. Patnáct států (včetně ČR) z dvaceti pěti má ve volebních zákonech jistým způsobem ukotveno konání voleb na základě poklesu počtu zastupitelů pod předem stanovenou úroveň. Z toho ve dvou se tento druh voleb nikdy reálně nekonal a v dalším státě taková data vůbec neshromažďují. V téměř polovině států, kde je dle legislativní úpravy možné, aby se konal takový druh voleb do zastupitelstva obce, se ve volbách doplňuje pouze počet chybějících členů zastupitelstva. V některých státech se volí vždy celý zastupitelský orgán, a to bez ohledu na to, kolik je uprázdněných zastupitelských mandátů. V dalších státech pak existuje kombinace obou výše uvedených způsobů (ovlivněno různými volebními systémy v jednotlivých municipalitách nebo

podmínkou ukončení činnosti celého zastupitelstva či jen jeho části). Pokud jde o hranici, pod kterou musí počet členů zastupitelstva klesnout, ani zde není jednoznačný a sjednocující trend. Ze států, které mají tuto hranici nastavenou, má každý stát tuto výši upravenou jinak. Najdou se samozřejmě i státy, které k celé problematice přistupují jinak – nastupuje náhradník a pokud není, mandát zůstává uprázdněný do konce volebního období, případně se provádí nový výpočet výsledku voleb na základě původně odevzdaných hlasů voličů a mandáty jsou nově přiděleny.

Je tedy zřejmé, že spektrum možné „legislativní inspirace“ je dostatečně široké. V České republice se však objevují i strategie jiné, založené zejména na doporučeních Ministerstva vnitra ČR.

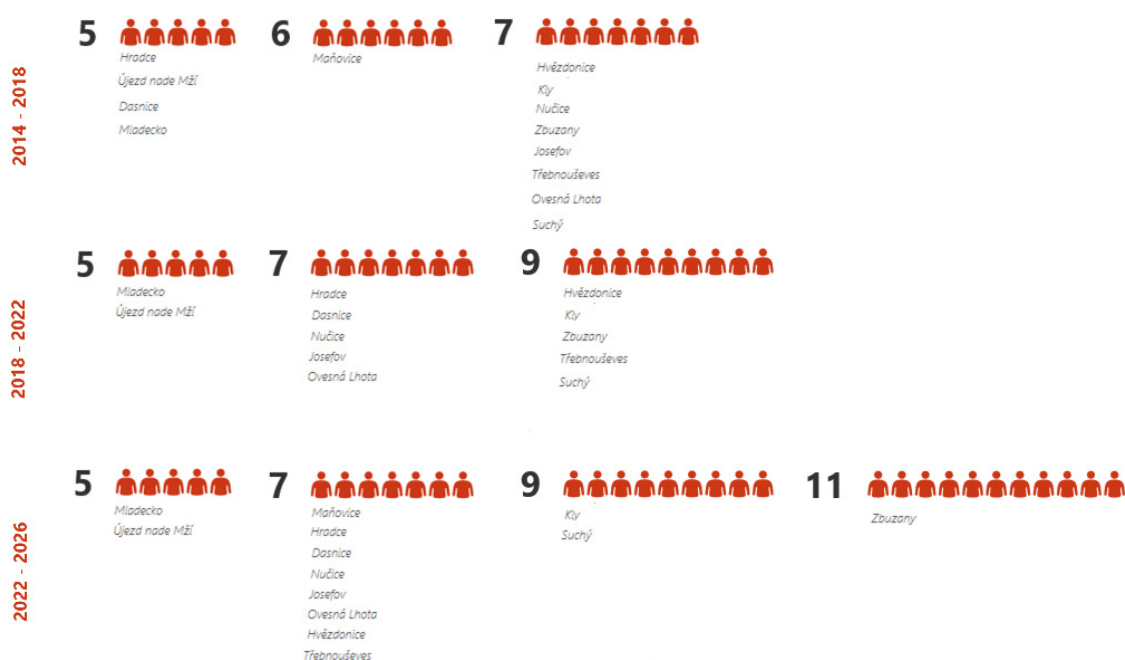
Nelegislativní řešení

Jedním z nelegislativních řešení, které obcím doporučuje ve svých dokumentech Ministerstvo vnitra ČR, je zvýšení počtu členů zastupitelstva obce. Ačkoliv legislativa umožňuje obcím měnit počet volených členů zastupitelstva vždy před začátkem volebního období, nikoliv v jeho průběhu (v nových volbách, kde se musí vždy volit tolik zastupitelů, jako bylo určeno při konání posledních řádných voleb), není tento poměrně „jednoduchý“ administrativní krok příliš využíván. Záměrně uvádím slovo „jednoduchý“ v uvozovkách, protože tento krok je pro obce mnohdy velmi složitý. Problém není s nastavením vyššího počtu zastupitelů, ale s počtem kandidátů, kteří se o mandáty následně skutečně ucházejí. Se zvyšujícím se počtem zastupitelských postů se nutně musí zvýšit i tento počet, ale často již není tzv. „kde brát“ (což dokládá i svědectví z některých obcí uvedené v kapitole (2.2.1 Dění v obci před rozpadem zastupitelstva). A zřejmě z toho důvodu dochází ke zvyšování počtu členů zastupitelstev jen v ojedinělých případech a výjimkou není ani přístup opačný. Vždyť ke zvýšení počtu členů zastupitelstva na devět, což je vzhledem k podmínkám konání nových voleb považováno za bezpečnou hranici, došlo v období mezi lety 2014 až 2018 jen v 57 případech (z 5 na 9 nebo ze 7 členů na 9). K opačnému kroku došlo v 77 případech (z 9 na 5 nebo z 9 členů zastupitelstva na 7). Pokud se zaměříme na výzkumný vzorek obcí, zjistíme, že ke zvýšení počtu členů zastupitelstva na následující volební období, tedy na roky 2018 až 2022, došlo

v sedmi z nich (53 %). V pěti případech se jednalo o zvýšení ze sedmi na devět členů zastupitelstva, ve dvou obcích byl počet členů zastupitelstva navýšen z pěti na sedm členů. Ze všech obcí, kde se počet členů zastupitelstva zvýšil, zůstal pro současné volební období (2022 až 2026) zachován pouze ve čtyřech, ve dvou obcích došlo k návratu na původní hodnotu mezi lety 2014 až 2018, v jedné obci se počet členů zastupitelstva dokonce zvýšil z 9 na 11 členů zastupitelstva (ovlivněno i zvyšujícím se počtem obyvatel).

V pěti obcích se počet členů zastupitelstva v průběhu třech volebních období nezměnil. V jedné obci došlo ke zvýšení počtu členů zastupitelstva až pro volební období 2022 až 2026 (viz Obrázek 24).

Obrázek 24: Proměna počtu členů zastupitelstva mezi lety 2014–2018; 2018–2022; 2022–2026

Zdroj: [ČSÚ2022a; ČSÚ2022b; vlastní zpracování]

Jak již bylo zmíněno, toto řešení je sice možné provést v krátkém čase (počet členů zastupitelstva lze měnit pro řádné volby na nadcházející volební období, nelze měnit počet zastupitelů mezi jednotlivými termíny nových voleb, pokud neproběhnou také volby v řádném termínu), ale má pro obce značné dopady (nedostatek osob na kandidátní listiny, nezájem,…) a není tak funkční. Doporučení Ministerstva vnitra ČR zůstává ze strany dotčených obcí z velké části nevyslyšeno a často bývá označováno jako kontraproduktivní.

Legislativní řešení

Legislativní řešení je oproti tomu nelegislativnímu skutečně tzv. „během na dlouhou trať“. Už jen přenesení problematiky na světlo světa tak, aby dostala pozornost, kterou si skutečně zaslouží, je, v kontextu problémů mezinárodní politiky, války, ekonomické situace a dalších problémů vnitrostátní politiky, skoro nemožné. Inspiraci je přitom možné čerpat i v zahraničí. Legislativní vymezení konání nových voleb do zastupitelstev obcí ve vybraných evropských státech nabízí několik možných přístupů k řešení této otázky. Kromě stávajícího provedení nových voleb se nabízí také možnost ponechání uprázdněného mandátu (využito např. v Bulharsku), což by ale jistě nevedlo k efektivnímu řešení problematiky, zejména s ohledem na obecně nízký počet členů českých obecních zastupitelstev. Provedení nového výpočtu (využito např. v Albánii či Lotyšsku) by sice mohlo být řešením, mandát by mohl být znovu přidělen na základě již dříve odevzdaných hlasů voličů, nicméně v mnohých obcích by zřejmě nebyl žádný kandidát, který by jej mohl přijmout. Jediným řešením by bylo převedení nově přiděleného mandátu na jinou volební stranu s tím, že ta volební strana, které byl mandát původně určen, nemá dostatek kandidátů. Takové řešení by zcela jistě změnilo přístup kandidátů, kteří se účelově vzdávají svých mandátů, nicméně nebylo by vhodné s ohledem na transparentnost celého procesu (i nyní je důvěryhodnost volebních institucí podkopávána na základě chybných výkladů volebního zákona či cílených dezinterpretací a dezinformací). Pokud bychom si skutečně museli vybrat legislativní úpravu situace, kdy dojde k poklesu počtu členů zastupitelstva ze zahraničních úprav, nejvhodnější se zdá být zavedení institutu tzv. doplňovacích voleb (využito např. v Maďarsku či Estonsku). Je však třeba myslet na to, že Česká republika je definicí hranice poklesu počtu členů zastupitelstva absolutní hodnotou zcela unikátní.

Na základě získaných dat je zřejmé, že výraznou motivací k opakovanému vyvolání nových voleb je často i snaha o změnu rozložení politických sil v obci. Tomuto kroku by bylo možné zabránit právě tím, že bude v mimořádných volbách obsazován jen ten počet mandátů, který byl uprázdněn, což je do značné míry aplikováno v zahraničí. V závěru příprav

této disertační práce byl do legislativního procesu přednesen návrh, který se věnuje i této problematice. Je nutno ovšem podotknout, že primárním cílem tohoto legislativního dokumentu je komplexní změna volebního systému ve volbách do zastupitelstev obcí (zapojen byl např. i doc. Lebeda, který se volebnímu systému do zastupitelstev obcí dlouhodobě věnuje), a část týkající se tzv. doplňovacích voleb byla doplněna na základě odborné diskuze Ministerstvem vnitra ČR. Kromě avizované změny volebního systému tak, aby předpoklady voličů nebyly v kontradikci s volebními výsledky, je obsahem právě i úprava konání tzv. nových voleb a zavedení do praxe tzv. voleb doplňovacích.

Návrh zákona předpokládá konání nových voleb v případě vzniku nové obce, městské části nebo městského obvodu, případně pokud dojde k rozpuštění zastupitelstva obce podle zvláštního právního předpisu. Tyto podmínky obsahuje i současné legislativní vymezení. Ke konání nových voleb dojde podle návrhu zákona i v případě, že se neuskuteční volby doplňovací. K takovému kroku dojde v situaci, kdy souhrnný počet registrovaných kandidátů nezajistí obsazení nadpoloviční většiny členů zastupitelstva obce voleného v posledních volbách, popřípadě alespoň pět. Doplňovací volby se podle návrhu zákona konají v případě, že se počet členů zastupitelstva sníží o více než polovinu oproti počtu určenému podle zákona a nejsou-li náhradníci, nebo v případě, že se počet členů zastupitelstva sníží pod hranici pěti členů a nejsou-li náhradníci. Doplňovací volby by se měly konat většinovým volebním systémem a obsazovalo by se v nich pouze tolik mandátů, kolik jich chybí do počtu členů zastupitelstva voleného v posledních řádných volbách. Specifikem doplňovacích voleb by byla i skutečnost, že kandidátní listiny budou moci podávat pouze jednotliví nezávislí kandidáti, kteří ovšem nebudou muset svoji kandidaturu podpořit peticí. Dalším výrazným specifikem by byl i fakt, že kandidáti, kteří mandát nezískají, se v pořadí podle počtu získaných hlasů stávají náhradníky. O mandát by se logicky nemohly ucházet osoby, které již jsou členy zastupitelstva. Naopak o mandát by se mohli ucházet stávající náhradníci člena zastupitelstva obce. U všech členů zastupitelstva by platilo, že bez ohledu na termín jejich zvolení, je jejich mandát vykonáván pouze ve zbytku volebního období.

Vzhledem k situacím, které byly popsány v jednotlivých obcích, je zřejmé, že právě zavedení výše zmíněného mechanismu by mohlo přispět k nižší míře vzdávání se mandátů členy zastupitelstva za účelem změny rozložení politických sil v zastupitelstvu obce. Konání doplňovacích voleb jako možné řešení výše uvedených situací uvádí i důvodová zpráva předkladatele: *„Jak plyne z dlouhodobé praxe, jsou nyní nové volby často zneužívány ke snaze změnit rozložení sil, které v řádných volbách pro určitou skupinu zastupitelů nebylo výhodné. Zastupitelé a jejich náhradníci se pak účelově vzdávají svých mandátů a náhradnictví právě s cílem vyvolat nové volby. Tento postup se mnohdy v téže obci opakuje i několikrát během volebního období. Nejen, že taková situace nepřispívá ke stabilitě obce a ke správě jejich záležitostí, ale představuje též nemalé náklady na státní rozpočet na opakované uspořádání voleb. Pro situace, které doposud vyžadovaly vyhlášení nových voleb, se navrhuje zavést institut doplňovacích voleb. O uprázdněné mandáty se budou moci ucházet kandidáti z celého politického spektra v obci. To by mohlo vést k větší zdrženlivosti při pokládání mandátů těch, co doposud v nových volbách spatřovali účelový nástroj pro získání výhodnějšího poměru sil.“* [Senát, ST 270]

Ačkoliv byl předkládaný materiál senátní iniciativou, skončila jeho cesta právě již na plénu Senátu Parlamentu ČR, kde k němu nebylo přijato žádné usnesení, a to i přes to, že v Senátu byl pořádán odborný seminář předkladatelů (spolu se zástupci akademické sféry, MV ČR a ČSÚ) k vyjasnění sporných bodů a zodpovězení otázek. Není tedy zcela jasné, jaká je politická vůle k řešení tohoto „doutnajícího“ problému české komunální politiky. Předkladatelé pak uvedli, že zváží předložení návrhu zákona Senátu Parlamentu ČR v novém složení po volbách na podzim roku 2024.

Podporou tomuto kroku mohou být i údaje z právě probíhajícího volebního období obecních zastupitelstev. Mimořádné volby byly vyhlášeny celkem 85krát v 72 obcích. Rekordmanem je obec Brodec, kde byly vyhlášeny 4krát, ale ani jednou se nekonaly (více viz příklad modelu C v dalších kapitolách). Pokud se zaměříme pouze na konání nových voleb do zastupitelstev obcí, zjistíme, že byly vyhlášeny 75krát v 65 obcích.⁶⁴

---

⁶⁴ Posledním termínem mimořádných voleb do zastupitelstev obcí je počítán 22. červen 2024.

Rekordmanem jsou obce Kamenná Horka (okr. Svitavy; 25. března 2023, 16. září 2023, 23. března 2024), Charvatce (okr. Mladá Boleslav; 25. března 2023, 9. prosince 2023, 22. června 2024) a Plchov (okr. Kladno; 17. června 2023, 9. prosince 2023, 22. června 2024), ve kterých se nové volby konaly třikrát. Dvakrát došlo ke konání nových voleb ve čtyřech obcích: Buková (okr. Plzeň-jih; 9. prosince 2023, 22. června 2024), Pašinka (okr. Kolín; 25. března 2023, 16. září 2023), Mnichov (okr. Domažlice; 17. června 2023, 9. prosince 2023) a Podmoky (okr. Nymburk; 25. března 2023, 16. září 2023). Ke konání nových voleb jedenkrát došlo v 58 obcích. Při porovnání těchto údajů s daty z předchozích volebních období je třeba si uvědomit, že se jedná o data z probíhajícího volebního období, tedy po uplynutí zhruba poloviny (pokud nepočítám posledních 6 měsíců, ve kterých se mimořádné volby ze zákona konat nemohou) a data se tak mohou ještě proměnit. Že se nejedná o náhodné, ale spíše o účelové opakované konání nových voleb, nasvědčuje i doba, po které dochází ke konání nových voleb. U většiny obcí je to 6 měsíců, tedy nejkratší možná doba, která se dá při naplnění všech zákonných lhůt stihnout.

Získaná data a prezentované závěry zároveň otevírají prostor pro další výzkum v této oblasti. A to i s ohledem na to, jak reálně velmi křehká jsou pěti až sedmičlenná zastupitelstva v porovnání se zastupitelstvy jen o několik málo členů většími (např. devítičlenná zastupitelstva). I výše uvedená aktuální data ukazují, že se skutečně nejedná o fenomén jednoho volebního období, ale spíše o setrvalý stav s několika výkyvy směrem dolů (zejména volební období 2002–2006). A to, že se v současné době nejedná o rozsáhlý problém české komunální politiky s ohledem na poměrně nízký počet výskytů, oproti celkovému počtu českých municipalit, však neznámá, že se jím v budoucnosti nemůže stát. Při takovýchto úvahách o „závažnosti“ problému je dobré si uvědomit, že v době, kdy v obci nefunguje usnášeníschopné zastupitelstvo, je obec poměrně výrazně omezena ve svých funkcích (územní rozvoj, dotační plány, obecní rozvoj atd.). Na takové dění je třeba se dívat s vědomím, jak „jednoduché“ řešení těchto situací vlastně je.

Ačkoliv je tato disertační práce jednou z prvních, ne-li vůbec první prací, která se podrobně věnuje otázce nových voleb do zastupitelstev obcí, je možné konstatovat, že se podařilo naplnit její cíl – zjistit příčiny opakovaného konání nových voleb

a navrhnout legislativní úpravu konání nových voleb s ohledem na zahraniční zkušenosti a s přihlédnutím ke specifikům české komunální politiky. Zároveň lze shledat velmi pozitivním fakt, že obdobný návrh řešení legislativní úpravy nových voleb (konání doplňovacích voleb) byl rovněž předložen Ministerstvem vnitra ČR a následně projednáván legislativní složkou moci. Nadále je však již pouze otázkou politické vůle, zda k avizované úpravě dojde či nikoliv.

Další oblastí, která může podobné výzkumy i nadále rozvíjet, je otázka budoucího směřování malých obcí v České republice a s tím spojené stále více sílící snahy o integraci nejmenších obcí do větších, zejména s cílem zefektivnit fungování místní správy.

Summary

The dissertation explores the issue of multiple re-elections of municipal councillors within a single electoral period in a municipality. This topic has not been extensively studied in political science, although it can cause significant problems for municipalities in terms of local democracy. The dissertation has two main objectives: to clarify the causes of repeated elections to municipal councils and to propose a legislative regulation that considers foreign experience (the regulation of re-elections in the Czech Republic differs from that in European countries).

The dissertation's theoretical section provides an overview of the current research focus, specific theoretical starting points and the peculiarities of Czech municipal politics. It also covers the legal definition and historical development of municipal elections in the country. The text provides information on the number of municipalities affected by the issue of new municipal elections, the legal definition of new municipal elections in European states, general reasons for holding new municipal elections, and finally the opinion of the Ministry of the Interior of the Czech Republic and other (political) actors.

This analysis focuses on 13 identified municipalities. The municipalities are presented based on socio-demographic, financial, and electoral indicators. The socio-demographic indicators include the population and its change, education structure, and the percentage of residents who were born in the municipality, etc. The financial indicators include the share of external sources. The selected electoral indicators include the number of representatives, system competitiveness, changes in candidate lists and the council composition, and voter participation, etc. The study of municipalities is divided into the following areas: events in the municipality before the dissolution of the council, reasons for the dissolution of the council, events in the municipality after the dissolution of the council, factors influencing voter behaviour, and the repeated holding of new elections. The dissertation presents a typology of four types of blocked municipalities, based on two basic categories of causes (personal and programmatic) and two basic time periods: short-term (within one electoral period) and long-term (transferring the problem to the next electoral period). Type A municipalities are temporarily blocked due to personnel reasons, while Type B municipalities are blocked for long-term due to personnel reasons. Type C municipalities are temporarily blocked due to programmatic reasons, and Type D municipalities are blocked for the long-term

due to programmatic reasons.

The dissertation concludes with a summary of the reasons for the repetition of local elections and presents options for resolving the situation in the affected municipalities in the Czech Republic. The Ministry of the Interior of the Czech Republic proposes two solutions: a non-legislative solution and a legislative solution. The non-legislative solution aims to increase the number of representatives to at least nine. The legislative change is a redefinition of the legal regulation for holding new elections. It replaces general elections with by-elections, which are only held to fill vacant mandates rather than for the entire council.

Použité zdroje

Literatura

- ALI, Sabina; MACHART, Filip; VIMMR, Martin, Kryšpín. 2012. Negativní aspekty slučování municipalit: analýza akademické diskuze. *Acta Politologica* 4 (3): 263–268.
- ALMOND, Gabriel Abraham; VERBA, Sidney. *The civic culture: political attitudes and democracy in five nations*. Newbury Park: Sage Publications, 1989. ISBN 0-8039-3558-7.
- BALÍK, Stanislav; KRUTÍLEK, Ondřej; ROJČÍK, Ondřej; VILÍMEK, Petr. 2003. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno: Masarykova univerzita.
- BALÍK, Stanislav. 2005. Metodologie výzkumu komunální politiky. Pp. 163–175 in P. Fiala, M. Strmiska (eds.). *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury
- BALÍK, Stanislav. 2008. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností. Koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994–2006*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. 387 s. Politologická řada, č. 27
- BALÍK, Stanislav. 2009a. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada.
- BALÍK, Stanislav. 2009b. *Okresy na severu. Komunální politika v okresech Šumperk a Jeseník v letech 1989–2006*. Centrum pro studium demokracie a kultury.
- BALÍK, Stanislav. 2010. Politická a stranická stabilita obecních orgánů 1990–2010. Případová studie obcí okresu Šumperk. *Acta politologica* 2 (3): 17–29.
- BALÍK, Stanislav. 2012. *Studie ke komunálním volbám 2010*. Brno: Masarykova univerzita.
- BALÍK, Stanislav. Local Cleavages, Politics and Policy at the Local Level—Is Depoliticization Real?. *Sociální studia/Social Studies*, 2016, 13.1: 73–85.
- BALÍK, Stanislav. Local corruption in the Czech Republic: Does size matter? In Jonathan Mendilow, Éric Phélippeau (eds.). *Political Corruption in a World in Transition*. Wilmington: Vernon press, 2019. p. 123–137. Series in politics. ISBN 978-1-62273-332-3.
- BALÍK, Stanislav; GONGALA, Petr; GREGOR, Kamil. 2015. *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury a Masarykova univerzita.
- BERNARD, Josef, et al. 2011. Endogenní rozvojové potenciály malých venkovských obcí—obtížné hledání a měření jejich vlivu. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 47.04: 745–775.

BERNARD, Josef. 2012. Individuální charakteristiky kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí a jejich vliv na volební výsledky. *Czech Sociological Review* 48 (4): 613–640.

BERNARD, Josef. 2013. Kompletní jmenná databáze kandidátů do zastupitelstev měst a obcí a její využití při výzkumu proměn struktury populace kandidátů a zastupitelů a dalších analýzách komunální politiky. *Acta Politologica* 5 (1): 82–93.

BERNARD, Josef; KOSTELECKÝ, Tomáš; ILLNER, Michal; VOBECKÁ, Jana. 2011. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství.

BERNARD, Josef; KOSTELECKÝ, Tomáš. 2014. Prostorový kontext volebního chování – jak působí lokální a regionální prostředí na rozhodování voličů. *Sociologický časopis/ Czech Sociological Review* 50 (1): 3–28.

BERNARD, Josef; ŠAFR, Jiří. 2016. Incumbency in multi-level political systems and recruitment advantage: The case of the Czech regional assemblies. *Sociologický časopis*. 52.3: 267.

BERNARD, Josef; KOSTELECKÝ, Tomáš; MIKEŠOVÁ, Renáta; ŠAFR, Jiří; ŠIMON, Martin et al. 2018. *Nic se tady neděje...: životní podmínky na periferním venkově*. Studie (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR, 2018. ISBN 978-80-7419-274-6.

BERNARD, Josef a kol. 2020. *Občanská vybavenost v malých obcích*. Výzkumná zpráva, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. (výzkumná zpráva) [cit. 19.11.2020].

BERNARD, Josef; ČERMÁK, Daniel. 2021. „Vzestupné a sestupné politické dráhy českých poslanců a senátorů.“ *Acta Politologica* 13 (1): 22–42. ISSN 1803-8220.

BERNARD, Josef; JOUKL, Miroslav; VÍTKOVÁ, Lucie. 2022. *Vybavenost venkovských obcí: vývoj, význam, využití*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR. ISBN 978-80-7330-394-5.

BINEK, Jan; ŠERÝ, Ondřej; SVOBODOVÁ, Hana; SZCZYRBA, Zdeněk. 2015. Klasifikace zmenšujících se měst v České republice. *XVIII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách – sborník*. Hustopeče 17. - 19. 6. 2015.

BLÁHA, Petr. 2017. Reprezentace žen na lokální úrovni: Kvalitativní komparativní analýza úspěšnosti žen v českých komunálních volbách 2014. *Politické vědy* [online]. Matej Bel University, 20(3), 150–167.

BLÁHA, Petr; MAŠKARINEC, Pavel. 2020. *Politická reprezentace žen v zastupitelstvech krajských měst: kvalitativní komparativní analýza (QCA) komunálních voleb v České republice v roce 2018*.

BLECHOVÁ, Veronika. 2016. Přímá volba starostů v ČR: Analýza situace v malých obcích. *Contemporary European Studies*, 2.11: 5–18.

- BUBEN, Radek; KOUBA, Karel. 2016. Poměrné zastoupení, velké obvody a přísně vázané kandidátní listiny. *Politologická revue* [online]. Česká společnost pro politické vědy, 22(2), 5–41.
- BUBENÍČEK, Václav. 2005. Metodika analýz voleb v komunitních studiích. *Obce jako aktéři politického procesu: komunitní studie regionálních politických systémů a problematika metodiky jejich zpracování*. Eds: Bubeníček, V.
- BUBENÍČEK, Václav. 2006. *Výzkum komunálních volebních kampaní v malých obcích*. NĚMEC, Jan, ŠŮSTKOVÁ, Markéta. III. Kongres českých politologů, Olomouc, 8.10: 9.
- BUBENÍČEK, Václav. 2010a. *Lokální modely demokracie v malých obcích ČR* (disertační práce). Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta.
- BUBENÍČEK, Václav. 2010b. Účinky volebního systému na politická spektra venkovských obcí České republiky. Pp. 93–106 in J. ČMEJREK, V. BUBENÍČEK, J. ČOPIK (eds.). *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada.
- BUBENÍČEK, Václav. 2020. *Účinnost a akceschopnost komunální politiky v případě zavedení přímé volby starostů: slovenský, polský a chorvatský systém jako inspirace pro ČR*. 2020
- BUBENÍČEK, Václav; KUBÁLEK, Michal. 2010. Konfliktní linie v malých obcích. *Acta Politologica* 2 (3): 30–45.
- BUREŠOVÁ, Barbora; BALÍK, Stanislav. 2019. The Discussion of Possible Savings based on the Efficiency Argument in the Smallest Municipalities? The Case Study of the Vysočina Region. *Politics in Central Europe*. Sciendo (De Gruyter Open), roč. 15, č. 2, s. 333–354.
- BRADY, Henry E.; VERBA, Sidney; SCHLOZMAN, Kay Lehman. Beyond SES: A resource model of political participation. *American political science review*, 1995, 89.2: 271–294.
- BŘEŇ, Jan. 2002. Správce obce a volby do zastupitelstev obcí. *Veřejná správa* [online].
- ČERMÁK, Daniel. 2009. *Aplikace principů partnerství a participace v prostředí malých měst České republiky*. Sociologický ústav AV ČR.
- ČERMÁK, Daniel; VOBECKÁ, Jana a kol. 2011. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 182 s. ISBN 978-80-7419-067-4.
- ČERMÁK, Daniel; MIKEŠOVÁ, Renáta. 2018. Starostové, starostky a jejich priority. *Sociologický časopis* [online]. Prague: Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences, 54(4), 561–591.
- ČERMÁK, Daniel; MIKEŠOVÁ, Renáta. 2020. „Vnímání lokální demokracie očima českých starostů.“ *Geografie* 125 (1): 93–116. ISSN 2571-421X. [cit. 30. 3. 2020].

ČMEJREK, Jaroslav. 2005. Specifika komunální politiky v malých obcích ČR. Pp. 72–87 in B. DANČÁK, P. FIALA, V. HLOUŠEK (eds.). *Evropeizace. Nové téma politologického výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav.

ČMEJREK, Jaroslav. 2006. Občané v lokálním politickém prostoru. Pp. 706 - 715 in J. NĚMEC, M. ŠŮSTKOVÁ (eds.). *III. kongres českých politologů: Olomouc, 08. - 10. 09. 2006*. Praha: Česká společnost pro politické vědy.

ČMEJREK, Jaroslav. 2008. *Obce a regiony*. Politologie (Alfa Nakladatelství). Praha: Alfa Nakladatelství. ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, Jaroslav a kol. 2009. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing.

ČMEJREK, Jaroslav. 2010a. Definice venkovských obcí. Pp. 89–93 in J. ČMEJREK, V. BUBENÍČEK, J. ČOPIK (eds.). *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada.

ČMEJREK, Jaroslav. 2010b. Lokální politický prostor a demokratický deficit. *Acta Politologica* 5 (2): 178–186.

ČMEJREK, Jaroslav. 2013. Demokratický deficit v lokálním politickém prostoru ČR: možnosti a meze analýzy. *Acta Politologica* 5 (2): 178–186.

ČMEJREK, Jaroslav; ČOPIK, Jan. 2009. Kontinuita a diskontinuita ve vývoji lokální politické reprezentace Dva přelomy v politickém životě tří municipalit. *Acta Politologica*, 1.3: 284–304.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPIK, Jan. 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada.

ČOPIK, Jan. 2013. Proměny lokálních politických mechanismů v prostředí české územní samosprávy. *Acta Politologica*, 5.2: 125–142.

ČOPIK, Jan. 2014. *Proměny a kontinuita české komunální politiky: územní samospráva v nové době (1850–2010)*. Praha: Scriptorium, ISBN 9788087271896.

ČOPIK, Jan; KOPŘIVA, Radek; ČMEJREK, Jaroslav. 2021. Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic. *Local government studies*, 2021, roč. 47, č. 2, s. 167–185.

DISMAN, Miroslav. 2000. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum.

DRULÁK, Petr et al. 2008. *Jak zkoumat politiku*. Prague: Portál.

FIALA, Petr. 1994. O komunálních volbách a komunální politice. *Proglas*. roč. 5, č. 10. s. 3.

- FLEISSNER, Kamil; KNÝ, Daniel; MÜLLER, Karel B.. 2015. Lokální politika v Česku a v Evropě aneb vítejte v labyrintu místní samosprávy. *Politologická revue* [online]. Česká společnost pro politické vědy, 21(1), 119–137.
- HÁJEK, Lukáš; BALÍK, Stanislav. 2020. *Komunální volby v roce 2018*. Brno: Masarykova univerzita, 1 online resource (231 pages).
- HENDL, Jan. 2012. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- HORÁK, Filip; KOBLIŽKOVÁ, Anna; LACKO, David; KOHOUT, Stanislav; TOMÁNEK, Michal; JÜPTNER, Petr. 2019. Postoj ODS k přímé volbě starostů: případová studie. *Politologická revue* [online]. Prague: Czech Political Science Association, 25(2), 127–146.
- HORNEK, Jakub. 2016. *Politické dopady zadlužování malých obcí v ČR. Případová studie Karlovarského kraje 2010–2014*. Prague: Sociologické nakladatelství – SLON.
- HORNEK, Jakub. 2019. Endangered European Municipalities: A Systematic Outline of the Problem and Its Political Impact. *Politics in Central Europe (Pilsen)* [online]. Sciendo, 15(2), 219–256.
- HORNEK, Jakub; JÜPTNER, Petr. 2020. Endangered Municipalities? Case Study of Three Small and Critically Indebted Czech Municipalities. *NISPACEE Journal of Public Administration and Policy*, vol.13, no.1, pp.35–59.
- CHARVÁT, Jakub. 2011. Malapportionment, hodnota hlasu a volby do Zastupitelstva hlavního města Prahy 2010. *Politologický časopis* [online]. Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně, XVIII(4), 335–353.
- CHARVÁTOVÁ, Lucie. 2020. Local Coalitions in the Czech Republic: Crucial Cohesion Factor. *Politologický časopis* [online]. Brno: International Institute of Political Science, Masaryk University, 27(1), 45–64.
- CHRASTINA, Jan. 2019. *Případová studie - metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019, 287 stran; 22 cm.
- CHYTILEK, Roman. 2004. Komunální volby v České republice v roce 2002. *Czech Journal of Political Science/Politologický časopis*, 2004, 1.
- CHYTILEK, Roman. 2005. Volby 2004 a strategické účinky volebních systémů. *Středo Evropské politické studie* [online]. Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně, VII(1), 13–25.
- CHYTILEK, Roman. 2009. *Volební systémy*. Praha: Portál
- ILLNER, Michal. 2006. Velikost obcí, efektivita jejich správy a lokální demokracie. Pp. 15–26 in Z. VAJDOVÁ, D. ČERMÁK, M. ILLNER (eds.). *Autonomie a spolupráce: důsledky ustavení obecního zřízení v roce 1990*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky.

- JAROŠ, Bronislav; BALÍK, Stanislav. 2018. Nové komunální volby v ČR 2002–2017: blokuující menšiny? *Acta Politologica* 10 (1): 139–152.
- JUSKO, Jakub; VODA, Petr. 2023. *Accountability in amalgamated municipalities: an incumbent's nightmare?* In ECPR General Conference, Charles University, 4 – 8 September 2023. 2023.
- JÜPTNER, Petr. 2001. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue* 6 (2): 147–158.
- JÜPTNER, Petr. 2004. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue* 10 (2): 81–101.
- JÜPTNER, Petr. 2006. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou. *Koalice a koaliční vztahy České republiky v evropském kontextu* [online].
- JÜPTNER, Petr. 2009. Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů: velmi nízká priorita?. *Acta Politologica*. 2009, 1(3), 305–331. ISSN 1804-1302.
- JÜPTNER, Petr. 2012. Přímá volba starostů v evropské komparaci a české diskusi. *Acta Politologica*, 4.3: 232–245.
- JÜPTNER, Petr; MASOPUSTOVÁ, Ilona. 2019. Mzdové prostředky územních samospráv jako nástroj hodnocení decentralizace v České republice?. *Orbis Scholae* [online]. 11(2), 39–55
- JÜPTNER, Petr; BUBENÍČEK, Václav; HORNEK, Jakub; CHARVÁTOVÁ, Lucie; PRŮDKOVÁ, Karolína, 2021. *Přímá volba starostů. Podkladová analýza možností zavedení přímé volby, zahraničních modelů a zahraničních zkušeností s přímou volbou*. Projekt TAČR TL02000540.. Praha: TA ČR, MV ČR, 2021, 244s.
- KARLSSON, David. (2013). A Democracy of Scale. Size and Representative Democracy in Swedish Local Government. *Scandinavian Journal of Public Administration*. 17. 7–28.
- KLADIWA, Pavel. 2007. *Lesk a bída obecních samospráv Moravy a Slezska 1850–1914*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity. ISBN 9788073682842.
- KLIMOVSKÝ, Daniel; PINTERIČ, Uroš; JÜPTNER, Petr. 2019. Path Dependence and Local (Self-) government systems: A comparison of three CEE Countries. *Politics in Central Europe*, 15.2: 193–218.
- KOPŘIVA, Radek. 2012. Analytické možnosti využití preferenčních hlasů při výzkumu volebního chování ve volbách zastupitelstev obcí. *Acta Politologica* (on-line verze), 2012, roč. 4, č. 3, s. 315–333.
- KOPŘIVA, Radek; ČOPIK, Jan. 2011. Sociální struktura a její projekce do volebního chování v komunálních volbách – případová studie města Žatce. *Auspicia*, 2011, roč. 8, č. 2, s. 150–157. ISSN: 1214–4967.

- KOPŘIVA, Radek; ČOPÍK, Jan, ČMEJREK, Jaroslav. 2017. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. *Sociologia*, 2017, roč. 49, č. 5, s. 482–506.
- KOPŘIVA, Radek; HUSÁK, Jan. 2013. Preferenční hlasy a jejich využitelnost při studiu komunálních stranických systémů. *AUSPICIA*, 10 (1), pp. 151–160
- KOSTELECKÝ, Tomáš; VAJDOVÁ, Zdenka. 1997. „Politická kultura lokálních společenství: případ tří měst.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 33 (4): 445–466. ISSN 0038-0288.
- KRPÁLKOVÁ, Soňa. 2020. Nové volby do zastupitelstev obcí v evropské perspektivě. *Politologická revue*. 26(2), 79–104.
- KRPÁLKOVÁ, Soňa. 2022. Blocked municipalities (factors influencing the repeated holding of new elections to municipal councils). *Verejná správa a spoločnosť*. 23(2), 58–75.
- KRPÁLKOVÁ, Soňa; PROCHÁZKA, Ondřej; VOSÁTKA, Petr. 2022. *ČSÚ a zpracování výsledků voleb*. Praha: Český statistický úřad. ISBN 9788025032367.
- KRPÁLKOVÁ, Soňa. 2023. Nové volby do zastupitelstev obcí – čeká nás změna? *Právní rozhledy*. 13–14, 495–498.
- KRUNTORÁDOVÁ, Ilona. 2010. Regionální patron jako fenomén reprezentace zájmů. *Acta Politologica* 5 (2): 161–177.
- KRUNTORÁDOVÁ, Ilona. 2012a. *Finanční aspekty financování měst a obcí České republiky* (rigorózní práce). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd.
- KRUNTORÁDOVÁ, Ilona. 2015. *Finanční aspekty financování českých měst*. Praha: Karolinum.
- KRUNTORÁDOVÁ, Ilona; JÜPTNER, Petr. 2012b. Finanční aspekty autonomie českých municipalit v postojích politických aktérů. *Politologický časopis* 19 (4): 341–358.
- KRUNTORÁDOVÁ, Ilona; JÜPTNER, Petr. *Local government in the Czech Republic*. 2015. 1st ed vyd. Paris: Les éditions IMODEV, 79 s. ISBN 979-10-90809-07-9.
- KRUTÍLEK, Ondřej; BALÍK, Stanislav; ROJČÍK, Ondřej; VILÍMEK, Petr. 2003. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno: Masarykova univerzita, 143 s.
- KUBÁLEK, Michal; BUBENÍČEK, Václav. 2012. Charakter lokální politiky v suburbánním politickém prostoru. *Acta Politologica* (on-line verze), 2012, roč. 4, č. 3, s. 284–305
- LEBEDA, Tomáš. 2009. Komunální volby klamou. Krátké zastavení nad problematickými aspekty volebního systému pro obecní zastupitelstva. *Acta Politologica* 1 (3): 332–343.
- LEBEDA, Tomáš; JANEGA, Jakub. 2022. *Evropské lokální volební systémy*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého,

- LICHTMAN, Marilyn. 2014. *Qualitative research for the social sciences*. Thousand Oaks: SAGE Publications, xxvii, 418 stran: ilustrace; 23 cm
- LIPSET, S. Martin, ROKKAN, Stein. 1967. *Party Systems and Voter Alignments. Cross-National Perspectives*, New York, The Free Press
- LYSEK, Jakub; RYŠAVÝ, Dan. 2018. Empowering through regional funds? The impact of Europe on subnational governance in the Czech Republic. *Regional & Federal Studies*, 30.2: 263–282.
- MALCOVÁ, Karolína. 2012. Lokální aspekt volební podpory kandidátů do Senátu Parlamentu ČR. *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review*, 48(2), 283–313. <http://www.jstor.org/stable/23535540>
- MASOPUSTOVÁ, Ilona; JÜPTNER, Petr. 2019. Mzdové prostředky územních samospráv jako nástroj hodnocení decentralizace v České republice?. *Acta Politologica* [online]. 2019, 11(2), 39–55.
- MAŘÍKOVÁ, Pavlína. 2004. *Malé obce – sociologický pohled*. Praha: Česká zemědělská univerzita.
- MAŘÍKOVÁ, Pavlína. 2006. Kde je venkov? (vymezení hranic venkova v podmínkách ČR). Where is the Countryside? (Setting the Borders of Countryside in Conditions of the Czech Republic). Pp. 369–379 in V. MAJEROVÁ (ed.). *Sborník příspěvků z mezinárodní konference. Venkov je náš svět, Český Krumlov 01.- 03. 03. 2006*. Praha: Česká zemědělská univerzita.
- MAŘÍKOVÁ, Pavlína. 2012. Vymezení venkova – metodologické souvislosti. Pp. 46–60 in M. Pěchula a kol. *Venkov na prahu 21. století*. Praha: Alfa Nakladatelství.
- MAŠKARINEC, Pavel. 2019. *Ženy a lokální politika: komunální volby v České republice v letech 1994–2018 z pohledu politické reprezentace žen*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, Politologická řada.
- MAŠKARINEC, Pavel; KLIMOVSKÝ, Daniel; DANIŠOVÁ, Stanislava. 2018. Politická reprezentace žen na pozicích starostek v Česku a na Slovensku v letech 2006–2014: Srovnávací analýza faktorů úspěšnosti. *Sociologický časopis*, 54.4: 529–560.
- MELION, Miloslav. 2000. Finance územních samospráv. *EIA-Ekonomická a informační agentura*.
- MIŠOVIČ, Ján. 2019. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: Slon.
- MUSILOVÁ, Karolína. Možnosti aplikace konceptu postmateriálního štěpení na substátních úrovních. *Středoevropské politické studie*, 2017, 19.1: 55–75.
- MUSILOVÁ, Karolína; HEŘMÁNEK, Jan. 2015. Factors of Voluntary Mergers of Municipalities: A Case Study of the Czech Republic. *Slovak Political Review* 15 (4): 269–381.
- MÜLLER, Karel B. 2018. *Dobré vládnutí ve veřejném nezájmu: lokální politické elity*

- jako klíčoví aktéři demokratizace?* Sociologické aktuality. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 9788074192715.
- NEJDL, Pavel; ČERMÁK, Daniel, (ed.). *Participace a partnerství v místní veřejné správě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7330-130-9.
- NORRIS, Pippa. 2002. Social Capital and the News Media. *Harvard International Journal of Press/Politics*, 7(1), 3–8.
- NOSÁL, Igor. Politická kultura a lokální politika v České republice. *Cahiers du CEFRES*, 1999, Vznikání demokratické praxe v České republice, 16, pp. 21–30.
- OUTLÝ, Jan; ŠARADÍN, Pavel. 2004. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- PAGE, Edward; GOLDSMITH, Michael. 1987. *Central and Local Government Relation. A comparative Analysis of West European Unitary States*. SAGE: London.
- PERLÍN, Radim. 2000. Představitelé veřejné správy jako aktéři lokálního rozvoje: sociologický průzkum mezi starosty venkovských obcí okresů Písek a Tábor. Pp. 133–150 In J. KUBEŠ (ed.). *Problémy stabilizace venkovského osídlení ČR*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.
- PERLÍN, Radim. 2009. Vymezení venkovských obcí v Česku. *Obec a finance* 2009 (2): 20–25.
- PINK, Michal; SEIDL, Jiří; SKIBOVÁ, Michala; VOJTAJ, Jaromír. 2011. Personální (ne)stabilita komunálních zastupitelstev v Plzni a Ostravě. *Středoevropské politické studie* 13 (4): 374–398.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana. 2015. *Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe*. Praha: Grada
- RYŠAVÝ, Dan. 2006. Komunální je komunální a velká je velká! K hypotéze politizace lokálních politických elit. *Czech Sociological Review* 42 (5): 953–970.
- RYŠAVÝ, Dan, et al. 2007. Regionální politické elity–zrod, charakter a důsledky. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 43.05: 993–1116.
- RYŠAVÝ, Dan. 2010. „Glossa marginalis. Nejmladší zastupitelé, co o nich víme?“ *Acta Politologica* 2 (3): 73–85.
- RYŠAVÝ, Dan. 2017. Patnáct let studií komunálních voleb. *Politologická revue* 23 (2): 115–132.
- RYŠAVÝ, Dan. 2018. Vládnutí a političtí aktéři v obcích a krajích. *Sociologický časopis* 54 (4): 497–498.
- RYŠAVÝ, Dan; ŠARADÍN, Pavel. 2011. *Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství.

- RYŠAVÝ, Dan; BERNARD, Josef. 2012. Size and Local Democracy: the Case of Czech Municipal Representatives. *Local Government Studies*. roč. 39, č. 6, s. 833–852. ISSN 1743–9388.
- RYŠAVÝ, Dan; ČERMÁK, Daniel. 2015. 13 Political professionalization of county councillors in Europe. *Policy Making at the Second Tier of Local Government in Europe*, 247.
- ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Přehled moderních politologických teorií*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2006. ISBN 8073671778.
- ŘÍCHOVÁ, Blanka; JÜPTNER, Petr; RIEGL, Martin a ŠVEC, Kamil. *Analýza politiky a političtí aktéři: možnosti a limity aplikace teorií v příkladech*. Studijní texty, 65. svazek. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2015. ISBN 978-80-7419-187-9.
- SEDMIHRADSKÁ, Lucie; BAKOŠ, Eduard. 2016. Municipal Tax Autonomy and Tax Mimicking in Czech Municipalities. *Lex Localis 14* (1): 75–92.
- SCHELLE, Karel. 2005. *Vývoj veřejné správy v letech 1848–1990*. Vyd. 2. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 808686166x.
- SIGEL, Roberta S. 1980. *Political Action: Mass Participation in Five Western Democracies*.
- SKOVAJSA, Marek. Klasická koncepce politické kultury v díle Gabriela A. Almonda. Online. *Politologická revue*. 2005, roč. 11, č. 2, s. 3–26. ISSN 1211-0353. [cit. 2024-02-29].
- SMOLKOVÁ, Andrea; BALÍK, Stanislav. 2018. Personalizace na komunální úrovni: existuje a lze ji v českém prostředí zkoumat?. *Středo Evropské politické studie* [online]. 20(2), 204–221.
- SPÁČ, Peter; VODA, Petr; ZAGRAPAN, Jozef. 2018. Does the freedom of information law increase transparency at the local level? Evidence from a field experiment. *Government Information Quarterly. Elsevier*, roč. 35, č. 3, s. 408–417. ISSN 0740-624X.
- SPÁČ, Peter; VODA, Petr; BALÍK, Stanislav; PINK, Michal. Politika vykrmování na regionální úrovni : Případ dotací pro obce ve Středočeském kraji (Pork-Barrel Politics on the Regional Level : Public Subsidies in the Municipalities of the Central Bohemia Region). Sociologický časopis. Praha: Akademie věd ČR, Sociologický ústav, 2018, vol. 54, No 4, p. 499–528. ISSN 0038-0288
- SVOBODA, Jiří; HUDÁK, Jakub; JÜPTNER, Petr. 2003. *Komunální politické systémy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 190 s.: il., mapy ; 21 cm.
- SWIANIEWICZ, Pawel. 2002. Size of Local Government, Local Democracy and Efficiency in Delivery of Local Services – International Context and Theoretical Framework. Pp. 1–29 in P. Swianiewicz (ed.). *Consolidation of Fragmentation? The Size of Local Governments in Central and Eastern Europe*. Budapest: Local Government and Public Service Reform Initiative – Open Society Institute.

- ŠARADÍN, Pavel. 2004a. Volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev v ČR. *Středoevropské politické studie* 6 (2–3).
- ŠARADÍN, Pavel. 2004b. Neparlamentní subjekty ve volbách do obecních zastupitelstev. *Politologický časopis* 2004 (1): 109–120.
- ŠARADÍN, Pavel, et al. 2010. Direct elections of mayors in the Czech Republic? Data from research and political support. *Contemporary European Studies*, 02: 77–87.
- ŠARADÍN, Pavel. 2011. Na nejnižším patře decentralizace: zastupitelé městských částí. *Politologická revue* [online]. Česká společnost pro politické vědy, 17(2), 139–153.
- ŠARADÍN, Pavel; RYŠAVÝ, Dan. 2010. *Stranici, bezpartijní a nezávislí zastupitelé na českých radnicích*. 2010.
- ŠARADÍN Pavel; OUTLÝ, Jan; SOUKOP, Michal; VRABKOVÁ, Iveta. 2019. Politika na půl úvazku aneb Neuvolnění starostové: Jak fungují jejich obce? *Sociologický časopis /Czech Sociological Review*. 2019. 55(4), 503–522
- ŠEBÍK, Karol, et al. 2012. Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě. *Slovenská politologická revue*, 4: 368–374.
- ŠEDO, Jakub. 2009. Preferenční hlasy v komunálních volbách – zdroj obměny či stability volených reprezentantů?. *Acta Politologica* 1 (3): 344–365.
- ŠKOLNÍK, Milan; HAMAN Michael. 2021. Politika jako povolání? Vliv uvolněnosti obecních zastupitelů na volební soutěživost. *Sociologický časopis* 57 (1): 3–23.
- ŠVEC, Kamil. 2012. Financování českých obcí v kontextu funkce a samostatnosti. *Politologická revue* [online]. Česká společnost pro politické vědy, 18(1), 52–72
- TRÁVNÍČEK, Matěj. 2014. Současná podoba a perspektivy volebního systému pro komunální volby v České republice. *Acta Politologica* 6 (2): 212–237.
- VAJDOVÁ, Z. 1996. Politická kultura - teoretický koncept a výzkum. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, vol. 32, iss. 3, p. 339–352.
- VAJDOVÁ, Zdenka, et al. 2005. Politická kultura české populace v regionálním rozměru. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2005, 41.05: 881–901.
- VALEŠ, Lukáš. 2007. *Politologické aspekty veřejné správy*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- VALEŠ, Lukáš. 2008. Komunální volby v roce 1998 – mezník ve vývoji české komunální politiky? *Politologická revue* 14 (1): 43–57.
- VÁVRA, David, et al. 2007. Mají politické strany na komunální úrovni v České republice smysl?. *Středoevropské politické studie*, 9.1: 1–13.
- VERHELST, Tom; REYNAERT, Herwig; STEYVERS, Kristof. 2013. Political recruitment and career development of local councillors in Europe. In: *Local councillors in Europe*. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden. p. 27–49.

VOBECKÁ, Jana; KOSTELECKÝ, Tomáš (eds.). 2007. *Politické důsledky suburbanizace. Analýza případových studií proměn politického chování a občanské participace ve vybraných suburbánních lokalitách Prahy a Brna*. Sociologické studie / Sociological Studies 07:8. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. 61 s. ISBN 978-80-7330-129-3.

VOBECKÁ, Jana; BERNARD, Josef; ILLNER, Michal. 2010. Vnitřní potenciály rozvoje tří menších obcí: Verměřovice, Vražkov, Roztoky. Pp. 65–92 in Bernard, Josef (ed.). *Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva*. Sociologické studie / Sociological Studies 10:1. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. 126 s.

VODA, Petr. 2022. Czech Republic: Local elections in a fragmented municipal system. In Adam Gendźwiłł, Ulrik Kjaer, Kristof Steyvers. *The Routledge Handbook of Local Elections and Voting in Europe*. 1st ed. London: Routledge, s. 271–281. Routledge International Handbooks. ISBN 978-0-367-44433-4

VODA, Petr; SVAČINOVÁ, Petra; SMOLKOVÁ, Andrea; BALÍK, Stanislav. 2017. Local and more local: Impact of size and organization type of settlement units on candidacy. *Political Geography*. Vol. 59, no. 4, pp. 24–35.

YIN, Robert K. 2003. *Case Study Research: Design and Methods*. Thousand Oaks: Sage.

YIN, Robert K. 2015. *Qualitative Research from Start to Finish* 2nd Edition. New York: Guilford Publications.

ZAGRAPAN, Jozef; SPÁČ, Peter. Factors of Proactive Disclosure of Information at the Local Level. *Public Performance & Management Review*. Abingdon: Routledge Journals, Taylor & Francis, 2022, roč. 45, č. 6, s. 1346–1370. ISSN 1530-9576.

Internetové zdroje

Aktuálně.cz.2016: *Dvanáct obcí má nové zastupitele, účast se lišila - Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/stredocesky/volby-ve-strednich-cechach-nejvic-tahly-ve-svatem-janu-pod-s/r~7329feee4be711e68afb002590604f2e/>

Benešovský deník.2014: *Hvězdonice si na jaře užijí nové komunální volby* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://benesovsky.denik.cz/zpravy_region/laj-hvezdonice-si-na-jare-uziji-nove-komunalni-volby-20141119.html

Benešovský deník.2015a: *Drahňovice a Hvězdonice si o víkendu zopakovaly volby* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://benesovsky.denik.cz/zpravy_region/drahnovice-a-hvezdonice-si-o-vikendu-zopakovaly-volby-20150315.html

Benešovský deník.2015b: *Nové volby se konají na Benešovsku pouze ve Hvězdonicích, už podruhé* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://benesovsky.denik.cz/zpravy_region/nove-volby-se-konaji-na-benesovsku-pouze-ve-hvezdonicich-20150926.html

Benešovský deník.2016: *Rozsudek nad exstarostkou Hvězdonic byl opět oddálený* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: <https://www.denik.cz/stredocesky-kraj/rozsudek-nad-exstarostkou-hvezdonic-byl-opet-oddaleny-20160920.html>

Blanenský deník.2015: *Suchý čekají nové volby, zastupitelé se nedohodli. Je to sprosté, zaznělo z lidu* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://blanensky.denik.cz/zpravy_region/suchy-cekaji-nove-volby-zastupitele-se-nedohodli-je-to-sproste-zaznelo-z-lidu-20151018.html

Blanenský deník.2016: *Střídání stráží. Suchý vede čtyřadvacetiletý starosta* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://blanensky.denik.cz/zpravy_region/konec-politicke-krize-suchy-ma-noveho-starostu-jednohlasne-a-za-deset-minut-20160510.html

CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK.2017. *Gemeentelijke indeling*.

Centraal Bureau voor de Statistiek [online]. [cit. 2023-03-22].

Dostupné z: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/classificaties/overig/gemeentelijke-indelingen-per-jaar/indeling-per-jaar/gemeentelijke-indeling-op-1-januari-2017>

Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova.2015. *Alegeri locale noi*. Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova [online]. [cit. 2020-03-22].

Dostupné z: <https://a.cec.md/ro/alegeri-si-referendumuri-2830.html>

Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova. 2016. *Alegeri locale noi*. Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova [online]. [cit. 2020-03-22].

Dostupné z: <https://a.cec.md/ro/alegeri-si-referendumuri-2830.html>

Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova. 2017. *Alegeri locale noi*. Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova [online]. [cit. 2020-03-22].
Dostupné z: <https://a.cec.md/ro/alegeri-si-referendumuri-2830.html>

Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova. 2018. *Alegeri locale noi*. Comisia Electorala Centrala a Republicii Moldova [online]. [cit. 2020-03-22].
Dostupné z: <https://a.cec.md/ro/alegeri-si-referendumuri-2830.html>

COMISSÃO NACIONAL DE ELEIÇÕES. 2021. *Population, total*. Comissão Nacional de Eleições [online]. [cit. 2021-07-02].
Dostupné z: <https://www.cne.pt/>

CEC Election Administration of Georgia. *Elections 2018*. CEC Election Administration of Georgia [online]. 2018 [cit. 2020-03-20].
Dostupné z: cesko.ge/eng/elections/2018

CEC Election Administration of Georgia. *Elections 2018*. CEC Election Administration of Georgia [online]. 2019 [cit. 2020-03-20].
Dostupné z: cesko.ge/eng/elections/2019

CVVM. 2012. *Občané o svých možnostech ovlivňovat veřejné dění a o své percepci politiky – únor 2012* [online]. [cit. 2024-02-27].
Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/demokracie-obcanska-spolecnost/1630-obcane-o-svych-moznostech-ovlivnovat-verejne-deni-a-o-sve-percepci-politiky-unor-2012>

CVVM. 2023a. *Důvěra ústavním institucím – podzim 2023* [online]. [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/institute-a-politici/5765-duvera-ustavnim-institucim-podzim-2023>

CVVM. 2023b. *Čeští občané o svých možnostech ovlivnit veřejné dění a o participaci veřejnosti na rozhodování – podzim 2023* [online]. [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/demokracie-obcanska-spolecnost/5788-cesti-obcane-o-svych-moznostech-ovlivnit-verejne-deni-a-o-participaci-verejnosti-na-rozhodovani-podzim-2023>

CVVM. 2023c. *Zájem o politiku, angažovanost občanů a jejich porozumění politice – podzim 2023* [online]. [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/demokracie-obcanska-spolecnost/5790-zajem-o-politiku-angazovanost-obcanu-a-jejich-porozumeni-politice-podzim-2023>

CVVM. 2023d. *Mínění o motivech vstupu do politiky – podzim 2023* [online]. [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/demokracie-obcanska-spolecnost/5784-mineni-o-motivech-vstupu-do-politiky-podzim-2023>

ČSÚ. 2010. *Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2010* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: <https://www.czso.cz/cso/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112010-dubp0ul6zy>

- ČSÚ. 2011a. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Hvězdnice* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__529745
- ČSÚ. 2011b. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Kly* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__534897
- ČSÚ. 2011c. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Nučice* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__533548
- ČSÚ. 2011d. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Zbuzany* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__539872
- ČSÚ. 2011e. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Hradce* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__535460
- ČSÚ. 2011f. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Maňovice* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__578410
- ČSÚ. 2011g. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci – Újezd nade Mží* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__566594
- ČSÚ. 2011h. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Dasnice* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__560332

- ČSÚ. 2011i. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Josefov* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__511587
- ČSÚ. 2011j. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Třebnouševs* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__573612
- ČSÚ. 2011k. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci – Ovesná Lhota* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__569232
- ČSÚ. 2011l. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Suchý* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97__VUZEMI__43__582409
- ČSÚ. 2011m. *Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci - Mladecko* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&pvo=OTOB115&u=v97__VUZEMI__43__553042
- ČSÚ. 2011n. *Tab. 112 Obyvatelstvo podle pohlaví a podle věku, rodinného stavu a nejvyššího ukončeného vzdělání v obci* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=30712&sp=A&pvo=OTOB112&u=v157__VUZEMI__43__553042&str=v157
- ČSÚ. 2014. *Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2014* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112014-aco9yecp09>
- ČSÚ. 2018. *Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2018* [online]. [cit. 2023-05-04].
Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>
- ČSÚ. 2019. *Česká republika od roku 1989 v číslech*. Český statistický úřad [online]. [cit. 2019-11-07].
Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-w0i9dxmghn>

ČSÚ. 2020. *Počty územních jednotek*. Český statistický úřad, Veřejná databáze [online]. [cit. 2020-04-02].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30829&str=v265/elections/2018>

ČSÚ. 2021a. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40169>

ČSÚ. 2021b. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40215>

ČSÚ. 2021c. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40240>

ČSÚ. 2021d. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40258>

ČSÚ. 2021e. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40282>

ČSÚ. 2021f. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40363>

ČSÚ. 2021g. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40398>

ČSÚ. 2021h. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40444>

ČSÚ. 2021i. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40576>

ČSÚ. 2021j. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40657>

ČSÚ. 2021k. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40703>

ČSÚ. 2021l. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK&pvo=SLD210072-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40908>

ČSÚ. 2023a *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. 2023 [cit. 2023-06-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

ČSÚ. 2023b. *Malý lexikon obcí České republiky - 2023* [online]. 2023 [cit. 2024-02-20].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2023>

ČT 24.cz.2014: *V několika obcích se budou opakovat volby, zastupitelé se nedomluvili* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1008553-v-nekolika-obcich-se-budou-opakovat-volby-zastupitele-se-nedomluvili>

ČT 24.cz.2015a: *Kde se rozpadla zastupitelstva, volili lidé nové obecní správce* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1591505-kde-se-rozpadla-zastupitelstva-volili-lide-nove-obecni-spravce>

ČT 24.cz.2015b: *Ve čtyřiceti obcích voliči hlasovali o nových zastupitelstvech* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1511692-ve-ctyriceti-obcich-volici-hlasovali-o-novych-zastupitelstvech>

ČT 24.cz.2015c: *V šestnácti obcích v sobotu zvolí nové zastupitele* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1591247-v-sestnacti-obcich-v-sobotu-zvoli-nove-zastupitele>

ČT 24.cz.2015d: *V nových obecních volbách byla účast vysoká, vítězili místní* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1511850-v-novych-obecnich-volbach-byla-ucast-vysoka-vitezili-mistni>

ČT 24.cz.2015e: *Nové Mladecko, anebo Naše Mladecko? Ukážou třetí volby* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1560076-nove-mladecko-anebo-nase-mladecko-ukazou-treti-volby>

ČT 24.cz.2015f: *Opakované komunální volby lákaly neobvykle mnoho voličů* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1535916-opakovane-komunalni-volby-lakaly-neobvykle-mnoho-volicu>

ČT 24.cz.2016a: *V Třebnouševsi budou po roce opět volby* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1659673-v-trebnousevsi-budou-po-roce-opet-volby>

ČT 24.cz.2016b: *Obce rozdělily dva tábory voličů. V Mladecku hlasovali už počtvrté, v Třebnouševsi potřetí* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1872470-obce-rozdelily-dva-tabory-volicu-v-mladecku-hlasovali-uz-poctvrte-v-trebnousevsi>

ČT 24.cz.2016c: *Mladecko čekají čtvrté volby za rok a půl. Obec je rozdělená na dva tábory* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1724934-mladecko-cekaji-ctvrte-volby-za-rok-a-pul-obec-je-rozdelena-na-dva-tabory>

ČT 24.cz.2016d: *Pět obcí má nová zastupitelstva* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1757791-pet-obci-ma-nova-zastupitelstva>

ČT 24.cz.2016e: *Potřetí k volbám. V Suchém na Blanensku zvolí zastupitelstvo* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1756414-potreti-k-volbam-v-suchem-na-blanensku-zvoli-zastupitelstvo>

ČT 24.cz.2017: *Volilo se v deseti obcích, v zastupitelstvech usednou většinou členové místních sdružení a nezávislí kandidáti* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2126052-volilo-se-v-deseti-obcich-v-zastupitelstvech-usednou-vetsinou-clenove-mistnich>

ČtiDoma.cz.2016a: *Zbuzany chystají třetí volby během dvou let* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://www.ctidoma.cz/zpravodajstvi-politika/2016-01-28-zbuzany-chystaji-treti-volby-behem-dvou-let-20019>

ČtiDoma.cz.2016b: *Viladomy ve Zbuzanech se jen tak nepostaví* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://www.ctidoma.cz/zpravodajstvi-politika/2016-02-29-viladomy-ve-zbuzanech-se-jen-tak-nepostavi-21277>

eGovernment Burgenladn. *Gemeinderats- und Bürgermeisterwahlen* [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: <https://wahl.bgld.gv.at/wahlen/gr.nsf/wahlergebnisse.xsp>

EUROBAROMETRE. 2020. *Local structures*. EUROBAROMETRE [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://barometre-reformes.eu/en/>

Havlíčkobrodský deník. 2015: *Lidi v Ovesné Lhotě obtěžuje zápach z bioplynové stanice* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://havlickobrodsky.denik.cz/zpravy_region/lidi-v-ovesne-lhote-obtezujze-zapach-z-bioplynovne-stance-20150731.html

IDnes.cz.2016: *Starosta řídil opilý, policisté si na něj počkali přímo před radnicí* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/opileho-starostu-chytili-policiste-v-suchem-budou-dalsi-volby.A160413_2238908_brno-zpravy_krut

IDnes.cz.2017: *Starosta řídil opilý, tak skončil. Teď nadýchal i nový místostarosta* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/opily-mistostarosta-rizeni-s-alkoholem-policejni-kontrola-suchy.A170331_082352_brno-zpravy_duch

Jičínský deník.2015a: *Třebnouševs po volbách: karty se obrátily* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/kralovehradecky-kraj/trebouseves-po-volbach-karty-se-obratily-20150315-uaxt.html>

Jičínský deník.2015b: *Bomba! Novým starostou obce Třebnouševs je Pavel Zajíc* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/bomba-novym-starostou-obce-trebouseves-je-pavel-zajic-20150410.html

Jičínský deník. 2016: *Zaženou krizi v Třebnouševsi třetí volby?* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/kralovehradecky-kraj/zazenou-krizi-v-trebousevsi-treti-volby-20160712.html>

Kolínský deník. 2015: *Obyvatelé obcí Nučice a Mrzky dnes volí nové zastupitele* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://kolinsky.denik.cz/zpravy_region/obyvatele-obci-nucice-a-mrzky-dnes-voli-nove-zastupitele-20150313.html

Klatovský deník. 2014: *Bojovník proti úložišti ve volbách neuspěl* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/bojovnik-proti-ulozisti-ve-volbach-neuspel-20141017.html

Klatovský deník. 2015a: *Maňovice stále nemají starostu* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/manovice-stale-nemaji-starostu-20151011.html

Klatovský deník. 2015b: *Maňovičtí mohou pokračovat v boji proti úložišti* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/manovicti-mohou-pokracovat-v-boji-proti-ulozisti-20150406.html

Klatovský deník. 2015c: *Voliče čeká druhý pokus* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/volice-ceka-druhy-pokus-20150209.html

Klatovský deník. 2015d: *Maňovice stále nemají starostu* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/manovice-stale-nemaji-starostu-20151011.html

Klatovský deník. 2016a: *V Maňovicích šli k volbám* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/v-manovicich-sli-k-volbam-20160718.html

Klatovský deník. 2016b: *Vzít miliony za geologický průzkum? Obce zatím neví* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/vzit-miliony-za-geologicky-pruzkum-obce-zatim-nevi-20160104.html

Klatovský deník. 2018a: *Proti úložišti protestují pochodem* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/proti-ulozisti-protestuji-pochodem-20180713.html

Klatovský deník. 2018b: *Obce v boji proti úložišti podpořili senátoři* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/obce-v-boji-proti-ulozisti-podporili-senatori-20181218.html

Klatovský deník. 2018c: *FOTO, VIDEO: Proti úložišti protestovali i na motorkách a kolech* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/proti-ulozisti-protestovali-i-na-motorkach-a-kolech-20180423.html

Kutnohorský deník. 2019: *V sobotních volbách získaly střední Čechy rekord v účasti* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://kutnohorsky.denik.cz/zpravy_region/v-sobotnich-volbach-ziskaly-stredni-cechy-rekord-v-ucasti-20190915.html

Mělnický deník. 2015: *Starostka Kel: Nikdo není dokonalý, pokud něco zkazím, postavím se k tomu čelem* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://melnicky.denik.cz/zpravy_region/starostka-iveta-fiserova-kly-rozhovor.html

Mělnický deník. 2016a: *Prodej „povodňových domků“ jitrí na Mělnicku emoce* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/prodej-domu-z-dotaci-kly-povodne.A160210_2224597_praha-zpravy_nub

Mělnický deník. 2016b: *Kly čekají předčasné volby, čtyři zastupitelé rezignovali* [online]. [cit. 2023-06-13].
Dostupné z: https://melnicky.denik.cz/zpravy_region/kly-cekaji-predcasne-volby-ctyri-zastupitele-rezignovali.html

Mělnický deník. 2017: *Kly čekají už třetí volby, starostka ztratila vliv* [online]. [cit. 2023-06-13].
Dostupné z: https://melnicky.denik.cz/zpravy_region/kly-cekaji-uz-treti-volby-starostka-ztratila-vliv-20170814.html

MINISTÈRE DE L'INTÉRIEUR ET DES OUTRE-MER. 2019. *Municipales*. Ministère de l'Intérieur et des outre-mer [online]. [cit. 2023-03-22].
Dostupné z: <https://mobile.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Partielles/Municipales>

Ministry of Justice of Finland. 2009. *Information and Result Service. New municipal electionson 6 September*. Ministry of Justice of Finland [online]. 2009 [cit. 2021-08-01].
Dostupné z: <https://tulospalvelu.vaalit.fi/indexe.html>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Hvězdonice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].
Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00231819/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Hvězdonice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].
Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00231819/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Hvězdonice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].
Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00231819/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Hvězdonice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].
Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00231819/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Hvězdonice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].
Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00231819/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Kly- Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].
Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00236918/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Kly- Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00236918/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Kly- Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00236918/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Kly- Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00236918/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Kly- Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00236918/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Nučice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00235598/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Nučice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00235598/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Nučice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00235598/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Nučice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00235598/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Nučice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00235598/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Zbuzany - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00640221/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Zbuzany - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00640221/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Zbuzany - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00640221/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Zbuzany - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00640221/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Zbuzany - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00640221/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Hradce - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00581356/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Hradce - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00581356/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Hradce - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00581356/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Hradce - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00581356/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Hradce - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00581356/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Maňovice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/43313892/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Maňovice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/43313892/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Maňovice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/43313892/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Maňovice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/43313892/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Maňovice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/43313892/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Újezd nade Mží - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00573060/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Újezd nade Mží - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00573060/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Újezd nade Mží - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00573060/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Újezd nade Mží - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00573060/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Újezd nade Mží - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00573060/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Dasnice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00259292/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Dasnice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00259292/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Dasnice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00259292/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Dasnice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00259292/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Dasnice - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00259292/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Josefov - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00519278/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Josefov - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00519278/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Josefov - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00519278/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Josefov - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00519278/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Josefov - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00519278/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Třebnoušev - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00272221/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Třebnouševy - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00272221/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Třebnouševy - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00272221/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Třebnouševy - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00272221/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Třebnouševy - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00272221/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Ovesná Lhota - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00580015/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Ovesná Lhota - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00580015/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Ovesná Lhota - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00580015/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Ovesná Lhota - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00580015/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Ovesná Lhota - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00580015/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Suchý - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00281000/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Suchý - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00281000/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Suchý - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00281000/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Suchý - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00281000/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Suchý - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00281000/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Mladecko - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2014* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00635502/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1412>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Mladecko - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2015* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00635502/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1512>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Mladecko - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2016* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00635502/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1612>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Mladecko - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2017* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00635502/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1712>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí: *Mladecko - Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) - 2018* [online]. [cit. 2023-06-07].

Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00635502/monitoring/simu?rad=t&obdobi=1812>

Mozaika - metodiky a indikátory udržitelného rozvoje: *Podíl cizích zdrojů celkem k majetku obce celkem* [online]. [cit. 2023-06-08].

Dostupné z: <https://mozaika-ur.cz/cz/indikatory/podil-cizich-zdroju-celkem-k-majetku-obce-celkem>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Informace o vzniku nových obcí Ladná a Držovice a o jmenování správců obcí*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2006 [cit. 2021-06-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-vzniku-novych-obci-ladna-a-drzovice-a-o-jmenovani-spravcu-obci.aspx>

Nemzeti Választási Iroda. 2015. *Időközi önkormányzati választások*. Nemzeti Választási Iroda [online]. [cit. 2020-01-27].
Dostupné z: <https://www.valasztas.hu/idokozi-valasztasok1>

Nemzeti Választási Iroda. 2016. *Időközi önkormányzati választások*. Nemzeti Választási Iroda [online]. [cit. 2020-01-27].
Dostupné z: <https://www.valasztas.hu/idokozi-valasztasok1>

Nemzeti Választási Iroda. 2017. *Időközi önkormányzati választások*. Nemzeti Választási Iroda [online]. [cit. 2020-01-27].
Dostupné z: <https://www.valasztas.hu/idokozi-valasztasok1>

Nemzeti Választási Iroda. 2018. *Időközi önkormányzati választások*. Nemzeti Választási Iroda [online]. [cit. 2020-01-27].
Dostupné z: <https://www.valasztas.hu/idokozi-valasztasok1>

Nemzeti Választási Iroda. 2019. *Időközi önkormányzati választások*. Nemzeti Választási Iroda [online]. [cit. 2020-01-27].
Dostupné z: <https://www.valasztas.hu/idokozi-valasztasok1>

Obec Ostrata. 2015. Historie. *Obec Ostrata* [online]. [cit. 2021-06-22].
Dostupné z: <https://www.ostrata.cz/historie/>

OECD. 2021. *Key Data on Local and Regional Governments in the European Union*. OECD [online]. [cit. 2022-01-22].
Dostupné z: <https://www.oecd.org/regional/EU-Local-government-key-data.pdf>

Opavský deník. 2015a: *Lidé z Mladecka budou potřeťi volit představitele obce* [online]. [cit. 2023-06-13].
Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-volby05012015.html

Opavský deník. 2015b: *Mladecko má volby za sebou. Starostka asi zůstane stejná* [online]. [cit. 2023-06-13].
Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-volby15062015.html

Opavský deník. 2015c: *Obyvatelé Mladecka budou v sobotu volit nové zastupitele* [online]. [cit. 2023-06-13].
Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-volby09062015.html

Opavský deník. 2015d: *Mladecko se chystá na volby* [online]. [cit. 2023-06-13].
Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-volby09042015.html

Opavský deník. 2015e: *Mladecko čekají nové volby* [online]. [cit. 2023-06-13].
Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-volby12022015.html

Opavský deník.2016a: *Volební maraton v Mladecku skončil* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/volebni-maraton-v-mladecku-skoncil-20160813.html

Opavský deník.2016b: *V Mladecku šli občané počtvrté k volebním urnám* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/v-mladecku-sli-obcane-poctvrte-k-volebnim-urnam-20160717.html

Opavský deník.2016c: *Mladečtí už znají termín voleb* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-volby12042016.html

Opavský deník.2016d: *Situace v Mladecku: Jana Švejdová obec nepředá* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-zastupitelstvo09032016.html

Opavský deník.2016e: *Mladeckým zastupitelstvem se zabývá Ministerstvo vnitra* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-zastupitelstvo17022016.html

Opavský deník.2016f: *Mladecké zastupitelstvo fungovalo po třetích volbách jen pár minut* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-zastupitelstvo11022016.html

Opavský deník.2016g: *Jana Švejdová rezignovala na post zastupitelky Mladecka* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-zastupitelstvo09022016.html

Opavský deník.2016h: *Jednání v Mladecku vážnou, strany se zatím nedomluvily* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-zastupitelstvo02022016.html

Opavský deník.2016i: *Mladecko zná vítěze komunálních voleb* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-volby18012016.html

Opavský deník.2016j: *Financování mladecké školy je problém. Řešení zatím nemá* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mladecko-zs13012016.html

Opavský deník. 2018: *Čtyři obce na Bruntálsku čekají nové volby* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://opavsky.denik.cz/z-regionu/ctyri-obce-na-bruntalsku-cekaji-nove-volby-20181208.html>

Plzeňský deník. 2015a: *Bezvládní, a dokonce i násilí. Vítejte v Újezdě nade Mží* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/bezvladi-a-dokonce-i-nasili-vitejte-v-ujezde-nade-mzi-20151210.html

Plzeňský deník. 2015b: *Újezd nade Mží čekají další předčasné volby* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/ujezd-nade-mzi-cekaji-dalsi-predcasne-volby-20150714.html

Plzeňský deník. 2016a: *Újezd nade Mží bude v sobotu volit už potřetí* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/ujezd-nade-mzi-bude-v-sobotu-volit-uz-potretri-20160713.html

Plzeňský deník. 2016b: *Obyvatelé Újezda nade Mží půjdou k volbám. Popáté za šest let* [online]. [cit. 2023-06-13].

Dostupné z: https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/obyvatele-ujezda-nade-mzi-pujdou-k-volbam-popate-za-sest-let-20160422.html

Plzeňský deník. 2018: *Újezd nade Mží opět volil nové zastupitele* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/ujezd-nade-mzi-opet-volil-nove-zastupitele-20160718.html

Poslanecká sněmovna PČR, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1993 - 1996. *Zákon z dne 1994 o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů*. Poslanecká sněmovna PČR, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1993–1996 [online]. 1993 [cit. 2021-06-16].

Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t086000c.htm>

Poslanecká sněmovna PČR, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1998 - 2002. *Sněmovní tisk 968/0 VI. návrh zák. o volbách do zastup. obcí - EU*. Poslanecká sněmovna PČR, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1998–2002 [online]. 2001 [cit. 2021-06-16].

Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=968&CT1=0>

Poslanecká sněmovna PČR, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2021–2025: *Sněmovní tisk 499/0 - Novela z. o obcích* [online]. [cit. 2023-08-01].

Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=499&CT1=0>

Programové prohlášení vlády. 2002. [cit. 2023-08-21].

Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/vladimir-spidla/Programove-prohlaseni-vlady_1.pdf

Programové prohlášení vlády. 2004. [cit. 2023-08-21].

Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/stanislav-gross/Programove-prohlaseni-vlady-Ceske-republiky_1.pdf

Programové prohlášení vlády. 2005. [cit. 2023-08-21].
Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-
vlad-cr/1993-2010-cr/jiri-paroubek/Programove-prohlaseni-vlady-Jiriho-
Paroubka_1.pdf](https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-
vlad-cr/1993-2010-cr/jiri-paroubek/Programove-prohlaseni-vlady-Jiriho-
Paroubka_1.pdf)

Programové prohlášení vlády. 2007. [cit. 2023-08-21].
Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-
vlad-cr/1993-2010-cr/mirek-topolanek-2/Programove-prohlaseni-vlady_1.pdf](https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-
vlad-cr/1993-2010-cr/mirek-topolanek-2/Programove-prohlaseni-vlady_1.pdf)

Programové prohlášení vlády. 2010. [cit. 2023-08-21].
Dostupné z: [https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-
prohlaseni/programova-prohlaseni-74856/](https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-
prohlaseni/programova-prohlaseni-74856/)

Programové prohlášení vlády. 2014. [cit. 2023-08-21].
Dostupné z: [https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-
vlad-cr/1993-2013-cr/bohuslav_sobotka/prehled-clenu-vlady-bohuslava-sobotky-29-01-
2014---trva-124534/](https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-
vlad-cr/1993-2013-cr/bohuslav_sobotka/prehled-clenu-vlady-bohuslava-sobotky-29-01-
2014---trva-124534/)

Programové prohlášení vlády. 2018. [cit. 2023-08-21].
Dostupné z: [https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-
prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-165960/](https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-
prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-165960/)

Programové prohlášení vlády. 2022. [cit. 2023-08-21].
Dostupné z: [https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-
prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-193547/](https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-
prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-193547/)

Rozhodnutí Krajského úřadu v Ústí nad Labem ze dne 7. února 2023.
Dostupné z [https://www.obec-
brodec.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah569_2.pdf&original=priloha_1
140087170_1_2023-02-07_rozhodnuti_65_zak._o_obcich.pdf](https://www.obec-
brodec.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah569_2.pdf&original=priloha_1
140087170_1_2023-02-07_rozhodnuti_65_zak._o_obcich.pdf)

Rozhodnutí Krajského úřadu v Ústí nad Labem ze dne 14. června 2023.
Dostupné z: [https://www.obec-
brodec.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah593_2.pdf&original=priloha_1
203246767_0_12-2023-06-14_rozhodnuti_65_zakona_o_obcich.pdf](https://www.obec-
brodec.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah593_2.pdf&original=priloha_1
203246767_0_12-2023-06-14_rozhodnuti_65_zakona_o_obcich.pdf)

Rozhodnutí Krajského úřadu v Ústí nad Labem ze dne 8. ledna 2024.
Dostupné z: [https://www.obec-
brodec.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah614_2.pdf&original=priloha_1
296794341_0_18-2024-01-04_rozhodnuti_65_zakona_o_obcich-1.pdf](https://www.obec-
brodec.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah614_2.pdf&original=priloha_1
296794341_0_18-2024-01-04_rozhodnuti_65_zakona_o_obcich-1.pdf)

Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 24. září 2022. Dostupné z: [https://www.obec-
brodec.cz/urad-obce/uredni-deska/informace-o-jmenovani-spravce-obce-
22369.html?kshowback=](https://www.obec-
brodec.cz/urad-obce/uredni-deska/informace-o-jmenovani-spravce-obce-
22369.html?kshowback=)

*Rozsudek (SJS) Krajský soud v Českých Budějovicích ze dne 28.04.2021 sp. zn. 61 A
19/2020 - 153 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-8-18].*
Dostupné z [https://www.aspi.cz/products/lawText/4/530681/1/2/rozsudek-sjs-c-61-a-19-
2020-153-volby-ochrana-ve-vecech-zaniku-mandatu](https://www.aspi.cz/products/lawText/4/530681/1/2/rozsudek-sjs-c-61-a-19-
2020-153-volby-ochrana-ve-vecech-zaniku-mandatu)

Rozsudek (SJS) Městský soud v Praze ze dne 10.12.2020 sp. zn. 11 A 69/2020 - 74 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-8-18].
Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/527145/1/2/rozsudek-sjs-c-11-a-69-2020-74-ochrana-pred-nezakonnym-zasahem>.

Sbírka právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů: *Brodec - zrušení MP za OSOH a MP ze psů* [online]. [cit. 2023-08-01].
Dostupné z: <https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPHVR2ZSJZOC25K>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 26 ze dne 11. ledna 2002. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2022-01-14].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-26>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 38 ze dne 20. února 2015. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-38>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 105 ze dne 23. dubna 2015. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-105>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 133 ze dne 2. června 2015. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-06-14].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-133>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 209 ze dne 12. srpna 2015. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-209>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 235 ze dne 3. září 2015. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-235>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 311 ze dne 19. listopadu 2015. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-06-14].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-311>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 342 ze dne 3. prosince 2015. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-342>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 80 ze dne 4. března 2016. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2022-01-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-80>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 215 ze dne 20. srpna 2019. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-12-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-215>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 282 ze dne 26. září 2022. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-05-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-282>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 22 ze dne 16. ledna 2023. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-05-16].

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-22>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 220 ze dne 27. června 2023. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-07-16].

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-220>

Sdělení Ministerstva vnitra č. 2 ze dne 4. ledna 2024. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2024-01-11].

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-2>

SMSČR.CZ. *Sdružení místních samospráv ČR vyslalo vůči vládě sedm zásadních požadavků a vyhlásilo anticemu Přeshlap roku [online]. [cit. 2024-04-17]. Dostupné z: https://www.smscr.cz/modules/file_storage/download.php?file=b0b842b6%7C9&inline=1*

Senát PČR: *Návrh senátního návrhu zákona senátorů Jiřího Oberfalzera a Petra Štěpánka a dalších senátorů, kterým se mění zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů [online], ST 270. [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/104428/87569>*

Sokolovský deník.2015: *Nejdéle sloužící starosta skončil [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: https://sokolovsky.denik.cz/zpravy_region/nejdele-slouzici-starosta-skoncil-20150204.html*

Sokolovský deník.2016a: *V Dasnicích zuří boj o radnici a post starosty [online]. [cit. 2023-06-13].*

Dostupné z: https://sokolovsky.denik.cz/zpravy_region/v-dasnicich-zuri-boj-o-radnici-a-post-starosty-20160118.html

Sokolovský deník.2016b: *Josefov se rozhádal, lidé půjdou znovu k volbám [online]. [cit. 2023-06-13].*

Dostupné z: https://sokolovsky.denik.cz/zpravy_region/josefov-se-rozhadal-lide-pujdou-znovu-k-volbam-20160414.html

Starfos. [online databáze]. Praha. 2023 [cit. 2023-12-21]. Dostupné z: <https://starfos.tacr.cz/>

State Election Commission of Macedonia. 2019. *Extraordinary elections for Mayor of the municipalities of Ohrid, Novo Selo and Debar*. State Election Commission of Macedonia [online]. [cit. 2020-04-17].

Dostupné z: <https://rezultati-prvkrug.sec.mk/en-US/5/r>

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2015. *Nové voľby 2014–2018 do orgánov samosprávy obcí*. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. 2015 [cit. 2020-03-15].

Dostupné z: <http://volby.statistics.sk/oso/doplukove2014/sk/download.html>

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2016. *Nové voľby 2014–2018 do orgánov samosprávy obcí*. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. 2016 [cit. 2020-03-

15].

Dostupné z: <http://volby.statistics.sk/oso/doplnkove2014/sk/download.html>

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2017. *Nové voľby 2014–2018 do orgánov samosprávy obcí*. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. 2017 [cit. 2020-03-15].

Dostupné z: <http://volby.statistics.sk/oso/doplnkove2014/sk/download.html>

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2018. *Nové voľby 2014–2018 do orgánov samosprávy obcí*. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. 2018 [cit. 2020-03-15].

Dostupné z: <http://volby.statistics.sk/oso/doplnkove2014/sk/download.html>

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2019a. *Nové voľby do orgánov samosprávy obcí 2018–2022*. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. 2019 [cit. 2020-03-15].

Dostupné z: <http://volby.statistics.sk/oso/doplnkove2018/sk/download.html>

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2019b. *Nové voľby do orgánov samosprávy obcí 2018–2022*. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. 2019 [cit. 2020-03-15].

Dostupné z: <http://volby.statistics.sk/oso/doplnkove2018/sk/download.html>

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2020. *Nové voľby do orgánov samosprávy obcí 2018–2022*. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. 2020 [cit. 2020-03-15].

Dostupné z: <https://volby.statistics.sk/oso/doplnkove2018/sk/download.html>

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2021a. *Nové voľby do orgánov samosprávy obcí 2018–2022*. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. [cit. 2020-03-15].

Dostupné z: <https://volby.statistics.sk/oso/doplnkove2018/sk/download.html>

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2021b. *Nové voľby do orgánov samosprávy obcí 2018–2022*. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. [cit. 2020-03-15].

Dostupné z: <https://volby.statistics.sk/oso/doplnkove2018/sk/download.html>

Usnesení ÚS ze dne 20. prosince 2018, I. ÚS 4178/18. Dostupné z:

https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2018/I._US_4178_18_na_web.pdf

Usnesení ÚS ze dne 4. června 2019, IV. ÚS 1767/19. Dostupné z:

https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2019/IV._US_1767_19_odlozeni_vykonatelnosti.pdf

Volby.cz. 2002. *Otevřená data pro volby do zastupitelstev obcí 2002* [online]. [cit. 2023-04-20].

Dostupné z: https://www.volby.cz/opendata/kv2002/kv2002_opendata.htm

Volby.cz. 2006. *Otevřená data pro volby do zastupitelstev obcí 2006* [online]. [cit. 2023-04-20].

Dostupné z: https://www.volby.cz/opendata/kv2006/kv2006_opendata.htm

Volby.cz. 2010. *Otevřená data pro volby do zastupitelstev obcí 2010* [online]. [cit. 2023-04-20].

Dostupné z: https://www.volby.cz/opendata/kv2010/kv2010_opendata.htm

- Volby.cz. 2013a. *Volby do zastupitelstev obcí 05. 01. 2013 - Krhová* [online]. [cit. 2023-03-18].
Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv11111?xjazyk=CZ&xid=16&xdz=1&xnumnuts=7203&xobec=500062&xstat=0&xvyber=0>
- Volby.cz. 2013b. *Volby do zastupitelstev obcí 05. 01. 2013 - Nové Lublice* [online]. [cit. 2023-03-18].
Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv11111?xjazyk=CZ&xid=17&xdz=1&xnumnuts=8105&xobec=512893&xstat=0&xvyber=0>
- Volby.cz. 2014. *Otevřená data pro volby do zastupitelstev obcí 2014* [online]. [cit. 2023-04-20].
Dostupné z: https://www.volby.cz/opendata/kv2014/kv2014_opendata.htm
- Volby.cz. 2018. *Otevřená data pro volby do zastupitelstev obcí 2018* [online]. [cit. 2023-04-20].
Dostupné z: https://www.volby.cz/opendata/kv2018/kv2018_opendata.htm
- Volby.cz. 2020. *Otevřená data pro volby do Senátu PČR 2020* [online]. [cit. 2024-01-20].
Dostupné z: https://volby.cz/opendata/se2020/se2020_opendata.htm
- Volby.cz. 2022. *Otevřená data pro volby do zastupitelstev obcí 2022* [online]. [cit. 2023-04-20].
Dostupné z: https://www.volby.cz/opendata/kv2022/kv2022_opendata.htm
- Volby.cz. 2022a. *Otevřená data pro volby do Senátu PČR 2022* [online]. [cit. 2024-01-20].
Dostupné z: https://volby.cz/opendata/se2022/se2022_opendata.htm
- World Observatory on Subnation Government Finance and Investment. Country and territory profiles. 2020. *World Observatory on Subnation Government Finance and Investment* [online]. [cit. 2021-05-06].
Dostupné z: <http://www.sng-wofi.org/country-profiles/>
- WorldBank. 2020. *Population, total*. WorldBank [online]. 2020 [cit. 2023-03-22].
Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?end=2020&start=2020&view=map>

Komunikace, poskytnutí dat a informací

Data Českého statistického úřadu o počtu nových voleb do zastupitelstev obcí ČR mezi lety 1990 až 2022 (poskytnuta emailem na základě žádosti, označeno jako [ČSÚ 2022a])

Data Českého statistického úřadu o počtu členů zastupitelstev v jednotlivých obcích, členěné dle volebního období mezi lety 1990 až 2022 (poskytnuta emailem na základě žádosti, označeno jako [ČSÚ 2022b])

Data Českého statistického úřadu o počtu nově vzniklých obcí mezi lety 1990–2022 (poskytnutá emailem na základě žádosti, označeno jako [ČSÚ 2022c])

Data Českého statistického úřadu - Obyvatelstvo podle pohlaví a podle druhu pobytu, státního občanství, způsobu bydlení, národnosti a náboženské víry (dle obce obvyklého pobytu) v roce 2011 (poskytnuta emailem na základě žádosti, označeno jako [ČSÚ 2011o])

Elektronická komunikace s ministerstvem vnitřní správy Slovinska

Elektronická komunikace s nejvyšším volebním orgánem na Ukrajině – Central Election Commission of Ukraine

Elektronická komunikace s nejvyšším volebním orgánem v Bulharsku – Central Election Commission of Bulgaria

Elektronická komunikace s nejvyšším volebním orgánem v Estonsku – Valimised

Elektronická komunikace s nejvyšším volebním orgánem v Chorvatsku – Državno izborno povjerenstvo

Elektronická komunikace s nejvyšším volebním orgánem v Polsku - Krajowe Buiro Wyborzce

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Albánie

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Bulharska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Estonska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Finska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Gruzie

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Chorvatska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Litvy

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Lotyšska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Maďarska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Moldavska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Norska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Polska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Rakouska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Rumunska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Severní Makedonie

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Slovinska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Srbska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Španělska

Elektronická komunikace se zastupitelským úřadem Ukrajiny

Osobní a telefonické rozhovory s politickými představiteli v obcích výzkumného vzorku

Osobní rozhovory s občany v obcích výzkumného vzorku

Legislativní dokumenty

ALBÁNIE. The Constitution of the Republic of Albania. No Alb72561. (1998). URL <https://www.osce.org/Albania/41888?download=true>

ALBÁNIE. The Electoral Code of the Republic of Albania. No 9087.(2003). URL <https://www.osce.org/presence-in-albania/477547>

BULHARSKO. The Election Code of the Republic of Bulgaria. No. Sg 19/5. (2014). URL <https://www.cik.bg/en/laws>

BURGENLAND. Kundmachung der Burgenländischen Landesregierung vom 15. Juli 2003 über die Wiederverlautbarung der Burgenländischen Gemeindeordnung. 55/2003 (2003). URL https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Lgbl/LGBL_BU_20030812_55/LGBL_BU_20030812_55.pdf

ČESKO. Zákon o obcích (obecní zřízení). č. 367/1990 Sb. (1990). URL <https://www.zakony.cz/zakon-SB1990367>

ČESKO. Zákon o volbách do zastupitelstev v obcích. č. 368/1990 Sb. (1990). URL <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-368>

ČESKO. Zákon o volbách do zastupitelstev v obcích a o místním referendu. č. 298/1992 Sb. (1992). URL <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=298&r=1992>

ČESKO. Zákon o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů. č. 152/1994 Sb. (1994). URL <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2777>

ČESKO. Zákon o obcích (obecní zřízení). č. 128/2000 Sb. (2000). URL <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128?text=128%2F2000>

ČESKO. Zákon o hlavním městě Praze. č. 131/2000 Sb. (2000a). URL <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

ČESKO. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí. č. 491/2001 Sb. (2001). URL <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491?text=491%2F2001>

ČESKO. Zákon o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů). č. 15/2015 Sb. (2015). URL <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-15>

DÁNSKO. The Local and Regional Government Elections Act. No. 138/2019 (2019). URL <https://elections.im.dk/media/15728/local-and-regional-government-elections-act.pdf>

DOLNÍ RAKOUSY. Verfassungsgesetz - NÖ Gemeinderatswahlordnung. (1994). LGBI. 0350-0. URL https://www.jusline.at/gesetz/noe_grwo_1994/gesamt

- ESTONSKO. The Local Government Council Election Act. No RT I 2002, 36, 220. (2002). URL <https://riigiteataja.ee/En/Eli/Ee/511072016012/Consolide>
- FINSKO. The Election Act (714/1998). URL <https://vaalit.fi/documents/5430845/7533147/Election+Act+714.pdf/1d551aba-bd8b-40bb-bb9e-8388a953b53e/Election+Act+714.pdf>
- FRANCIE. Le Code Electoral de France (2021). URL https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070239/
- GRUZIE. The Election Code of Georgia. No. 5636. (2011). URL <https://matsne.gov.ge/en/document/view/1557168?publication=79>
- HORNÍ RAKOUSY. Landesgesetz vom 4. Juli 1996 über die Wahl der Mitglieder des Gemeinderates und des Bürgermeister. LGBI.Nr. 81/1996 (1996). URL https://www.jusline.at/gesetz/ooe_kwo/gesamt
- CHORVATSKO. Zákon o lokalnoj i podrčnoj (regionalnoj) samoupravi. No. 98/19. (2020). URL [https://www.zakon.hr/z/132/Zakon-o-lokalnoj-i-podrcnoj-\(regionalnoj\)-samoupravi](https://www.zakon.hr/z/132/Zakon-o-lokalnoj-i-podrcnoj-(regionalnoj)-samoupravi)
- KORUTANY. Kärntner Allgemeine Gemeindeordnung. LGBI č. 66/1998 (1998). URL <https://www.jusline.at/gesetz/k-ago/gesamt>
- LITVA. The Law on Elections to Local Government Councils. No. I-532. (1994). URL <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0ab0f2803a2d11eb8c97e01ffe050e1c?jfwid=bkaxmf3g>
- LOTYŠSKO. The City Council and Municipality Council Election Law. No. 29842. (1994). URL <https://likumi.lv/doc.php?id=57839>
- MAĎARSKO. The Act on The Elections of Municipal Representatives and Mayors. No. L2014.(2010). URL [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF\(2021\)065-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF(2021)065-e)
- MOLDAVSKO. The Electoral Code of the Republic of Moldova. No. 1381-XIII. (2016). URL https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/New%20Electoral%20Code_ENG_2022.pdf
- NIZOZEMSKO. The Law on Elections to Municipal Councils. No. Xii-2582. (1994). URL
- NORSKO. Act relating to parliamentary and local government elections (Election Act). No. LOV-2002-06-28-57. (2002). URL <https://lovdata.no/dokument/NLE/lov/2002-06-28-57>
- POLSKO. Kodeks wyborczy. Dz. U. 2020.13.19 (2020). URL <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20110210112/U/D20110112Lj.pdf>

PORTUGALSKO. Lei eleitoral dos órgãos das autarquias locais. No. Lei Orgânica nº1/2001, de 14 de agosto. (2001). URL https://www.cne.pt/sites/default/files/dl/legis_leoal_2012.pdf

RUMUNSKO. The Law for the Election of the Local Public Administration Authorities. No. 67/2004. (2004). URL <https://www.roaep.ro/prezentare/wp-content/uploads/2013/02/297-370-alegeri-locale-engleza-2012.pdf>

SALCBURSKO. Gesamte Rechtsvorschrift für Salzburger Gemeindevahlordnung. LGBl Nr 117/1998 (1998). URL <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrSbg&Gesetzesnummer=10001108>

SEVERNÍ MAKEDONIE. The Electoral Code of the Republic of Macedonia. No. 40/06. (2017). URL https://www.legislationline.org/download/id/7798/file/FYROM_electoral_code_as_of_2017_en.pdf

SLOVENSKO. Zákon o obecnom zriadení. č. 369/1990 Zb. (1990). URL <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-369>

SLOVENSKO. Zákon o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov. č. 180/2014 Zb. (2014). URL <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-180>

SLOVINSKO. The Law on Local Elections of the Republic of Slovenia. No. 72/93. (1993)

SRBSKO. The Law on Local Elections of the Republic of Serbia. No. 129/07. (2007). URL [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF\(2022\)054-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF(2022)054-e)

ŠPANĚLSKO. Representation of the people Institutional Act. Official Gazette -BOE- no. 147, of June, 19th 1985. (1985). URL https://www.juntaelectoralcentral.es/cs/jec/documentos/LOREG_ENG

ŠTÝRSKO. Gesamte Rechtsvorschrift für Steiermärkische Gemeindeordnung. LGBl. Nr. 115/1967 (1967). URL <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrStmk&Gesetzesnummer=20000218>

ŠVÉDSKO. The Act on Local Elections. No 71-05-03/1-12-2. (2012). URL <https://www.government.se/contentassets/9577b5121e2f4984ac65ef97ee79f012/the-swedish-local-government-act>

TYROLSKO. Gesamte Rechtsvorschrift für Gemeindevahlordnung. LGBl. Nr. 88/1994 (1994). URL <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrT&Gesetzesnummer=20000186>

UKRAJINA. The Electoral Code of Ukraine. No. 395-IX. (2019) URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>

VORARLBERSKO. Gesamte Rechtsvorschrift für Gemeindewahlgesetz. LGBl.Nr.
30/1999 (1999). URL
<https://ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrVbg&Gesetzesnummer=2000007>
5

Seznam příloh

Příloha č. 1: Scénář polostrukturovaného rozhovoru – političtí aktéři v obci

Příloha č. 2: Scénář polostrukturovaného rozhovoru – občané obce

Příloha č. 3: Scénář polostrukturovaného rozhovoru – Ministerstvo vnitra ČR, Odbor voleb; Ministerstvo vnitra ČR, Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly

Příloha č. 4: Proměna kandidátních listin – obec Újezd nade Mží (obrázek)

Příloha č. 5: Proměna kandidátních listin – obec Hvězdovice (obrázek)

Příloha č. 6: Proměna kandidátních listin – obec Maňovice (obrázek)

Příloha č. 7: Proměna kandidátních listin – obec Nučice (obrázek)

Příloha č. 8: Proměna kandidátních listin – obec Třebnouševy (obrázek)

Příloha č. 9: Proměna kandidátních listin – obec Ovesná Lhota (obrázek)

Příloha č. 10: Proměna kandidátních listin – obec Suchý (obrázek)

Příloha č. 11: Proměna kandidátních listin – obec Zbuzany (obrázek)

Příloha č. 12: Proměna kandidátních listin – obec Josefov (obrázek)

Příloha č. 13: Proměna kandidátních listin – obec Hradce (obrázek)

Příloha č. 14: Proměna kandidátních listin – obec Kly (obrázek)

Příloha č. 15: Proměna kandidátních listin – obec Mladecko (obrázek)

Příloha č. 16: Proměna kandidátních listin – obec Dasnice (obrázek)

Přílohy

Příloha č. 1: Scénář polostrukturovaného rozhovoru – političtí aktéři v obci

Vážená paní starostko/Vážený pane starosto,
jmenuji se Soňa Krpálková a v rámci svého výzkumu na Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy se zaměřuji na obce, ve kterých došlo opakovaně ke konání nových voleb do zastupitelstev obcí. Jedná se o téma, které v posledních letech postihuje stále více obcí, způsobuje jim nemalé problémy a přes to stojí většinou mimo zájem médií i odborné veřejnosti. Vaše obec byla do výzkumu zařazena z toho důvodu, že zde v průběhu volebního období 2014-2018 došlo k několikanásobnému konání nových voleb. Záměrem tohoto rozhovoru je zjistit příčiny a důsledky konání nových voleb, které nejsou jiným způsobem dostupné a na základě sesbíraných dat za výzkumný vzorek navrhnout řešení této situace legislativní formou.

Okruh I. – Dění v obci před rozpadem zastupitelstva

1. V některých obcích došlo k rozpadu zastupitelstva na základě rozporů mezi členy zastupitelstva nebo pod tlakem sporů mezi obyvateli. Jaká byla situace ve Vaší obci?
2. Jaká byla atmosféra v obci, než došlo k rozpadu zastupitelstva?
3. Jak by se dala označit atmosféra na jednání zastupitelstva? Pokud byla konfliktní - jaký měly konflikty charakter?
4. Byla běžná účast veřejnosti na jednání zastupitelstva?
5. Jsou obyvatelé obce rozděleni do nějakých skupin?

Okruh II. – Důvody rozpadu zastupitelstva

1. V obcích, kde dochází ke konání nových voleb, se často zastupitelé i náhradníci vzdávají mandátů, zejména proto, že nesouhlasí s novým vedením obce, ocitnou se po volbách v menšině nebo doufají, že většinu konečně získají konáním dalších voleb. Jaká byla situace ve Vaší obci?
2. Co bylo příčinou rozpadu zastupitelstva?

3. Jaká byla, podle Vás, motivace členů zastupitelstva, že se vzdali svého mandátu?
4. Byl podle Vás důvod rozpadu zastupitelstva srozumitelný občanům?

Okruh III. – Dění v obci po rozpadu zastupitelstva

1. Po rozpadu zastupitelstva se řada obcí dostává do problematické situace, kdy nejsou možné investice či poskytování služeb občanům je ohroženo. Jak rozpad zastupitelstva ovlivnil situaci ve Vaší obci?
2. Došlo v důsledku konání nových voleb v obci k omezení služeb nebo investic?
3. Jaká konkrétní omezení (pokud byla) v obci nastala?

Okruh IV. – Vliv na voličské chování, situace v obci

1. V některých obcích vede konání nových voleb k výrazné změně ve volební účasti nebo zájmu o dění v obci. Jaká byla situace ve Vaší obci?
2. Došlo po nových volbách k vyřešení problému, který vedl k rozpadu zastupitelstva?
3. Změnila se atmosféra v obci po volbách?
4. Změnila se účast občanů na jednání zastupitelstva oproti období před volbami?
5. Změnila se atmosféra na jednáních zastupitelstva?

Okruh V. – Opakované konání nových voleb

1. Problémy v některých obcích nevyřeší ani konání nových voleb. V důsledku dalších rozhodnutí pak často dochází ke konání nových voleb opakovaně. Jaká byla situace ve vaší obci?
2. Proč došlo k opakovanému konání nových voleb?
3. Došlo po opakovaném konání nových voleb k vyřešení problému, který vedl k rozpadu zastupitelstva?
4. Změnila se atmosféra v obci po opakovaném konání nových voleb?
5. Očekával jste opakované konání nových voleb?
6. Myslíte si, že existuje způsob, jak problém opakovaného konání nových voleb vyřešit? Pokud ano, jaký?

Příloha č. 2: Scénář polostrukturovaného rozhovoru – občané obce

Dobrý den,

jmenuji se Soňa Krpálková a v rámci svého výzkumu na Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy se zaměřuji na obce, ve kterých došlo opakovaně ke konání nových voleb do zastupitelstev obcí. Jedná se o téma, které v posledních letech postihuje stále více obcí, způsobuje jim nemalé problémy a přes to stojí většinou mimo zájem médií i odborné veřejnosti. Vaše obec byla do výzkumu zařazena z toho důvodu, že zde v průběhu volebního období 2014–2018 došlo k několikanásobnému konání nových voleb. Záměrem tohoto rozhovoru je zjistit příčiny a důsledky konání nových voleb (a to jak z pohledu občanů, tak zúčastněných členů zastupitelstva), které nejsou jiným způsobem dostupné a na základě sesbíraných dat za výzkumný vzorek navrhnout řešení této situace legislativní formou.

Okruh I. – Dění v obci před rozpadem zastupitelstva

1. V některých obcích došlo k rozpadu zastupitelstva na základě rozporů mezi členy zastupitelstva nebo pod tlakem sporů mezi obyvateli. Jaká byla situace ve Vaší obci?
2. Jaká byla atmosféra v obci, než došlo k rozpadu zastupitelstva?
3. Účastníte se jednání zastupitelstva? Pokud ano, jaká je účast?
4. Jak by se dala označit atmosféra na jednání zastupitelstva?
5. Pokud byla atmosféra konfliktní, jaký měly konflikty charakter?
6. Jsou obyvatelé obce rozděleni do nějakých skupin?

Okruh II. – Důvody rozpadu zastupitelstva

1. V obcích, kde dochází ke konání nových voleb se často zastupitelé i náhradníci vzdají mandátů, zejména proto, že nesouhlasí s novým vedením obce, ocitnou se po volbách v menšině nebo doufají, že většinu konečně získají konáním dalších voleb. Jaká byla situace ve Vaší obci?
2. Co bylo příčinou rozpadu zastupitelstva?
3. Jaká byla, podle Vás, motivace členů zastupitelstva, že se vzdali svého mandátu?
4. Byl Vám důvod rozpadu zastupitelstva srozumitelný?

Okruh III. – Dění v obci po rozpadu zastupitelstva

1. Po rozpadu zastupitelstva se řada obcí dostává do problematické situace, kdy nejsou možné investice či poskytování služeb občanům je ohroženo. Jak rozpad zastupitelstva ovlivnil situaci ve Vaší obci?
2. Pociťil jste nějaké omezení v činnosti obce, které bylo způsobeno rozpadem zastupitelstva?

Okruh IV. – Vliv na voličské chování, situace v obci

1. V některých obcích vede konání nových voleb k výrazné změně ve volební účasti nebo zájmu o dění v obci. Jaká byla situace ve Vaší obci?
2. Došlo po nových volbách k vyřešení problému, který vedl k rozpadu zastupitelstva?
3. Změnila se atmosféra v obci po volbách?
4. Chodíte po nových volbách na jednání zastupitelstva? Změnila se účast obyvatel?
5. Změnila se atmosféra na jednáních zastupitelstva?

Okruh V. – Opakované konání nových voleb

1. Problémy v některých obcích nevyřeší ani konání nových voleb. V důsledku dalších rozhodnutí pak často dochází ke konání nových voleb opakovaně. Jaká byla situace ve vaší obci?
2. Proč došlo k opakovanému konání nových voleb?
3. Došlo po opakovaném konání nových voleb k vyřešení problému, který vedl k rozpadu zastupitelstva?
4. Změnila se atmosféra v obci po opakovaném konání nových voleb?
5. Očekával jste opakované konání nových voleb?
6. Myslíte si, že existuje způsob, jak problém opakovaného konání nových voleb vyřešit? Pokud ano, jaký?

Příloha č. 3: Scénář polostrukturovaného rozhovoru – Ministerstvo vnitra ČR, Odbor voleb; Ministerstvo vnitra ČR, Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly

Vážený pane řediteli,

jmenuji se Soňa Krpálková a v rámci svého výzkumu na Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy se zaměřuji na obce, ve kterých došlo opakovaně ke konání nových voleb do zastupitelstev obcí. Jedná se o téma, které v posledních letech postihuje stále více obcí, způsobuje jim nemalé problémy a přes to stojí většinou mimo zájem médií i odborné veřejnosti. Cílem tohoto rozhovoru je zjistit aktuální stav jednání ohledně opakovaně konaných nových voleb v rámci jedné obce a seznámit se s možnými náměty na legislativní úpravy v této oblasti.

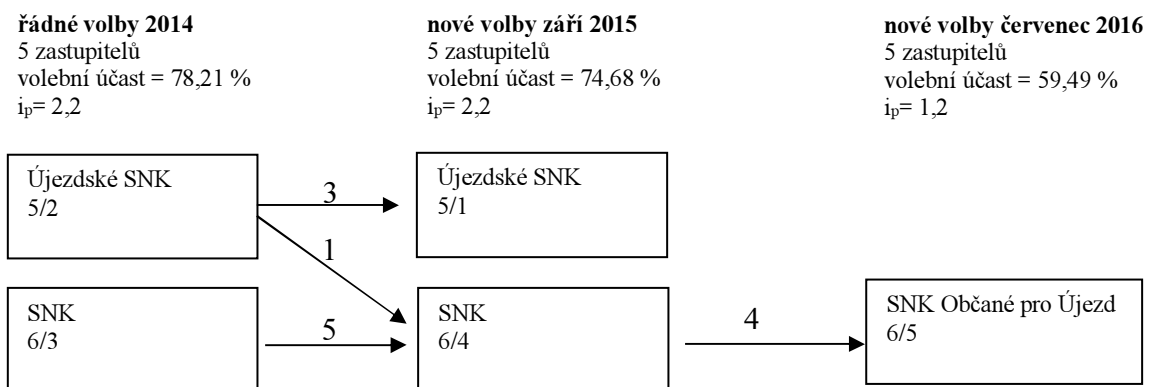
Okruh I. – Aktuální stav, problémy nových voleb

1. Zabývá se Ministerstvo vnitra ČR nějak tím, pokud se nové volby v obci konají opakovaně?
2. Vnímáte opakované konání nových voleb do zastupitelstev obcí jako možný legislativní problém?
3. Vnímáte opakované konání nových voleb do zastupitelstev obcí jako možné ohrožení obcí?
4. Angažuje se nějak Ministerstvo vnitra ČR v takových obcích (kontroly, metodická pomoc, atd...)?
5. Jaké jsou dle vás hlavní problémy konání nových voleb do zastupitelstev obcí?

Okruh II. – Legislativní úprava – náměty a úpravy

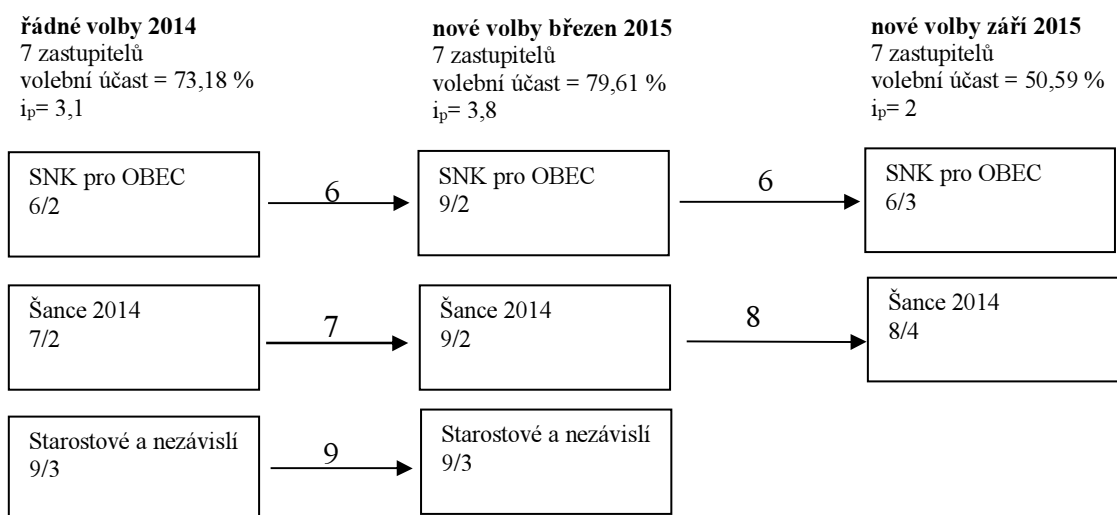
1. Uvažuje Ministerstvo vnitra ČR o legislativní úpravě podmínek konání nových voleb do zastupitelstev obcí?
2. Existuje dle Vás nějaké efektivní řešení otázky opakovaného konání voleb do zastupitelstev obcí?
3. Objevují se v rámci připomínek/námětů nějaké návrhy řešení ze strany politiků?
4. Jaká alternativní řešení jsou případně zamýšlena (doplnění na základě nového výpočtu, obsazování pouze uvolněných mandátů, atd...)?
5. Znáte postoje dalších politických aktérů či zájmových sdružení k případné novele zákona?

Příloha č. 4: Proměna kandidátních listin – obec Újezd nade Mží

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 5: Proměna kandidátních listin – obec Hvězdonic

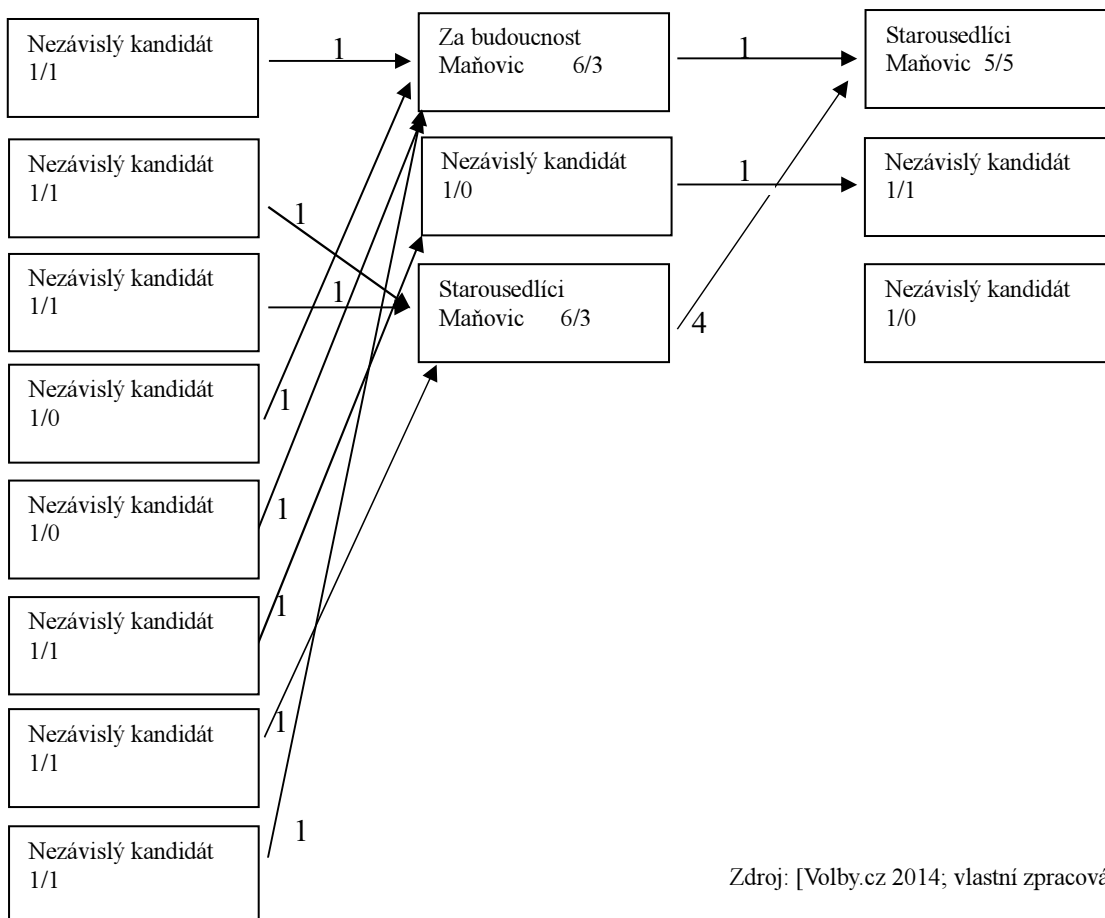
Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 6: Proměna kandidátních listin – obec Maňovice

řádné volby 2014
6 zastupitelů
volební účast = 85,00 %
 $i_p = 1,3$

nové volby březen 2015
6 zastupitelů
volební účast = 88,24 %
 $i_p = 2,1$

nové volby červenec 2016
6 zastupitelů
volební účast = 72,22 %
 $i_p = 1,1$

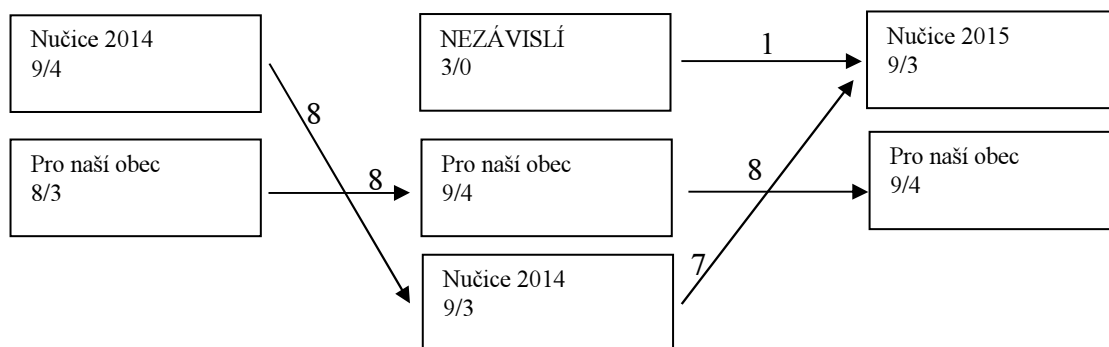
Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 7: Proměna kandidátních listin – obec Nučice

řádné volby 2014
7 zastupitelů
volební účast = 74,29 %
 $i_p = 2,4$

nové volby březen 2015
7 zastupitelů
volební účast = 75,00 %
 $i_p = 3$

nové volby září 2015
7 zastupitelů
volební účast = 67,31 %
 $i_p = 2,5$

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

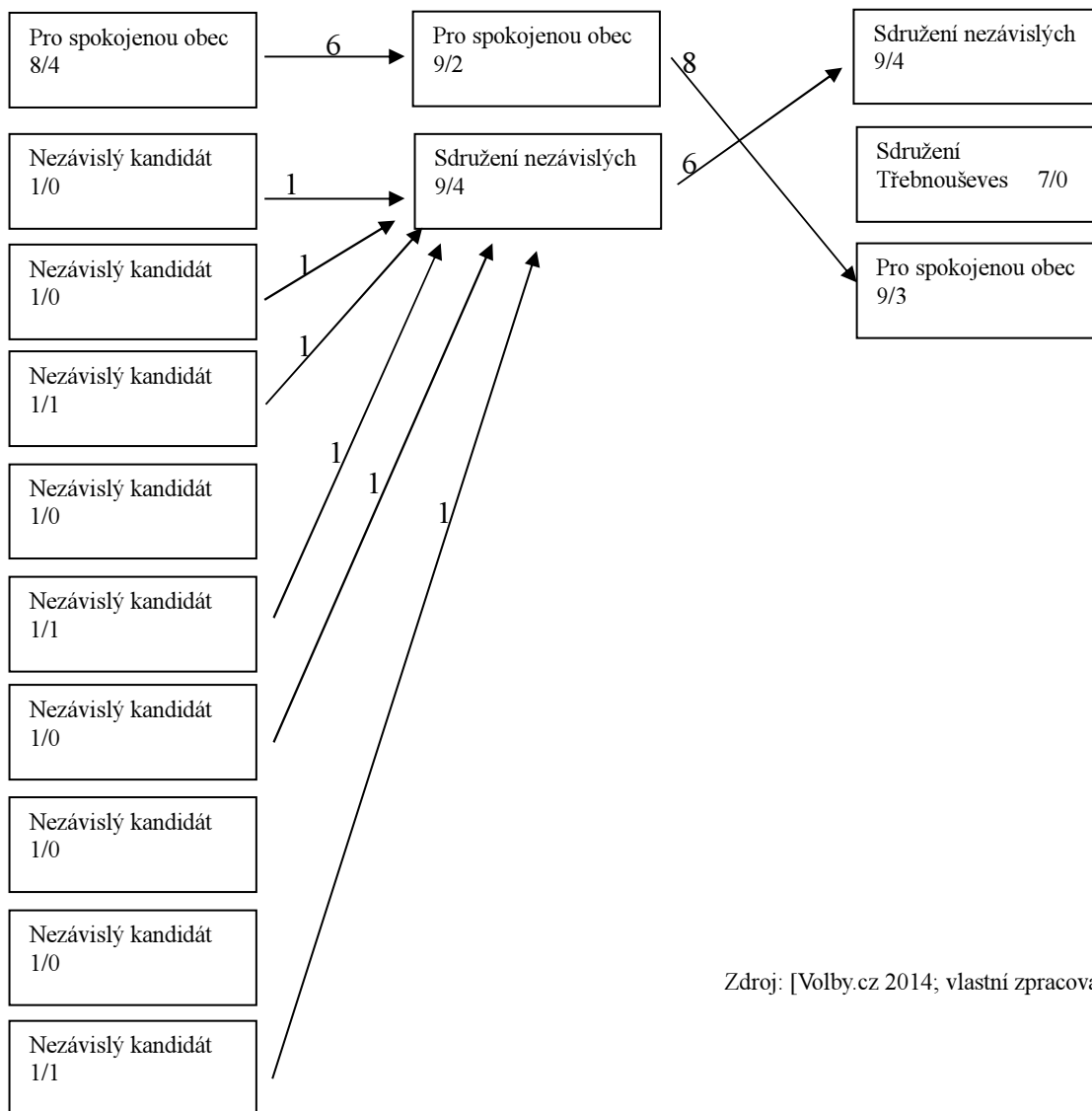

Příloha č. 8: Proměna kandidátních listin – obec Třebnouševy

řádné volby 2014
7 zastupitelů
volební účast = 79,84 %
 $i_b = 2.4$

nové volby červen 2015
7 zastupitelů
volební účast = 80,89 %
 $i_b = 2.5$

nové volby červenec 2016
7 zastupitelů
volební účast = 74,18 %
 $i_b = 3.5$

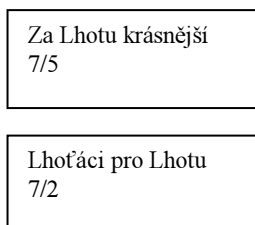

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 9: Proměna kandidátních listin – obec Ovesná Lhota

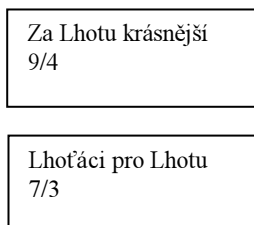
řádné volby 2014

7 zastupitelů
volební účast = 86,75 %
 $i_p = 2$

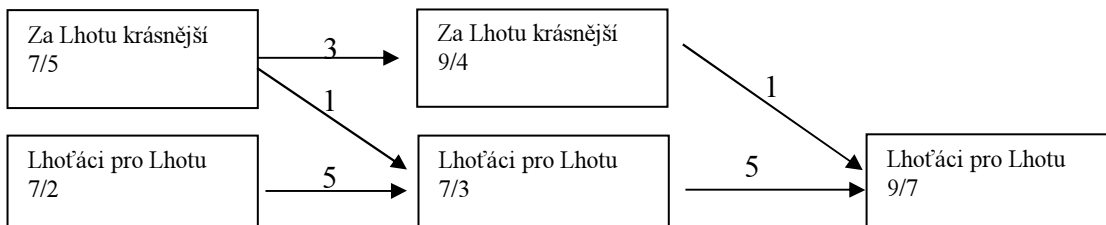
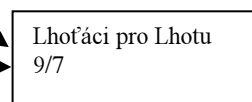
nové volby září 2015

7 zastupitelů
volební účast = 80,69 %
 $i_p = 2,3$

nové volby duben 2016

7 zastupitelů
volební účast = 46,94 %
 $i_p = 1,3$

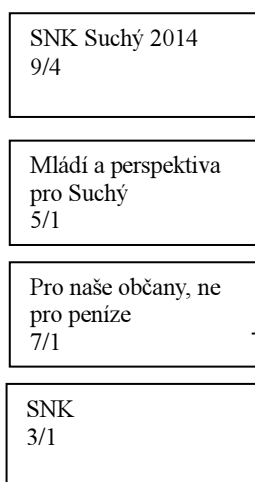

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 10: Proměna kandidátních listin – obec Suchý

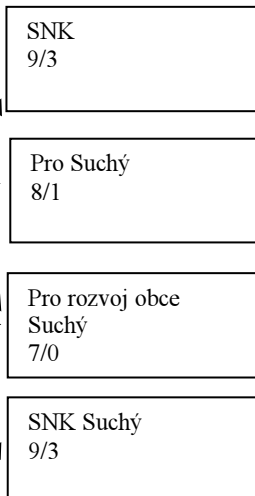
řádné volby 2014

7 zastupitelů
volební účast = 78,57 %
 $i_p = 3,4$

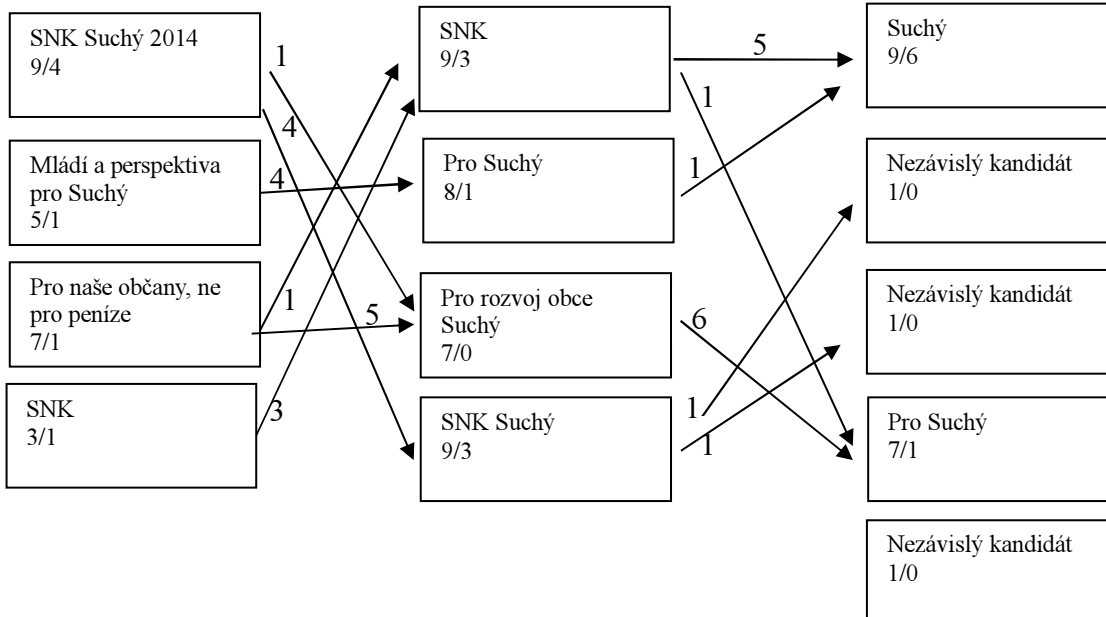
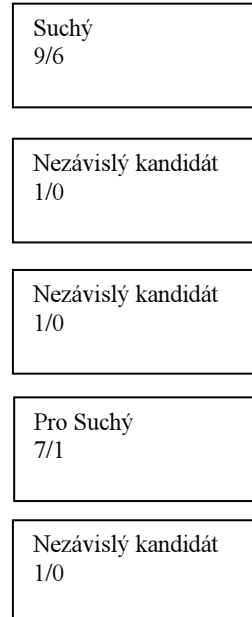
nové volby září 2015

7 zastupitelů
volební účast = 75,41 %
 $i_p = 4,7$

nové volby duben 2016

7 zastupitelů
volební účast = 76,65 %
 $i_p = 2,7$

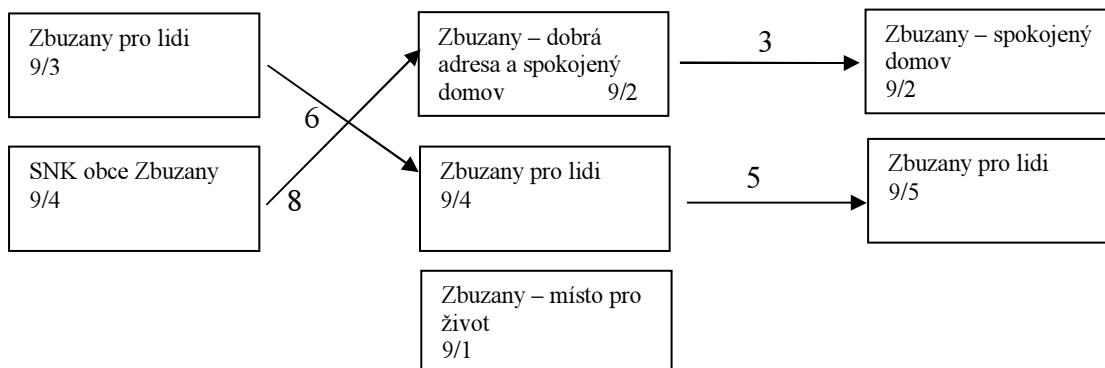
Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 11: Proměna kandidátních listin – obec Zbuzany

řádné volby 2014
7 zastupitelů
volební účast = 59,20 %
i_p= 3,6

nové volby červen 2015
7 zastupitelů
volební účast = 52,72 %
i_p= 5,4

nové volby červenec 2016
7 zastupitelů
volební účast = 51,59 %
i_p= 3,6

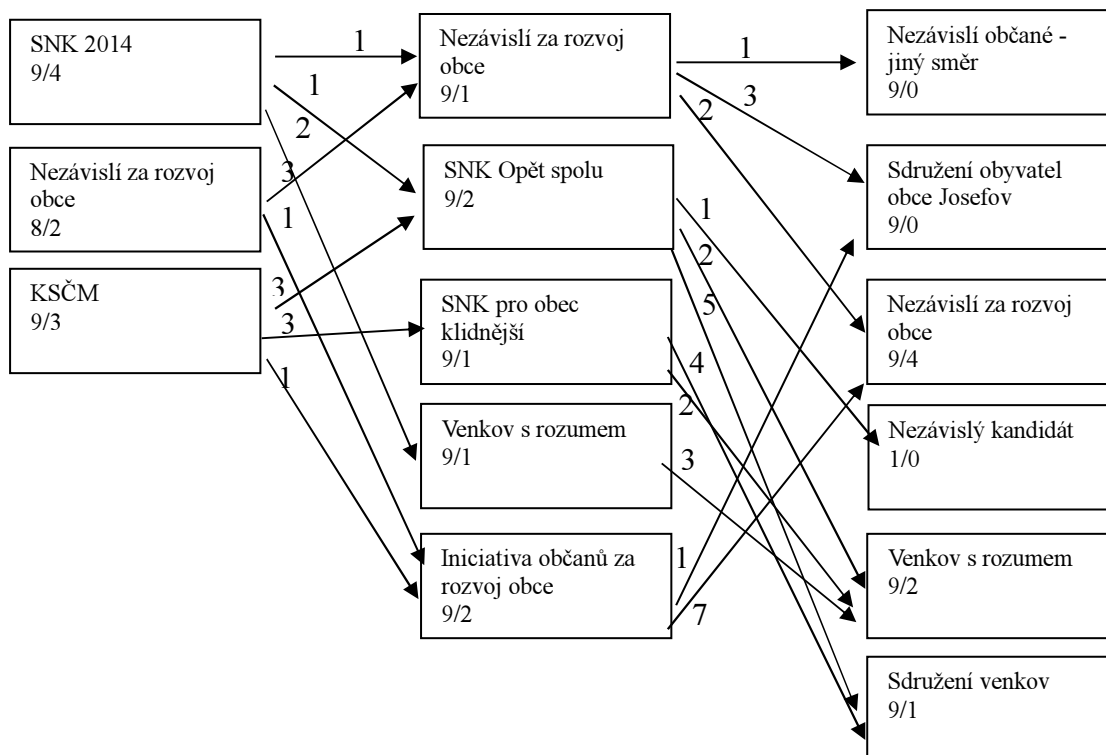
Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 12: Proměna kandidátních listin – obec Josefov

řádné volby 2014
7 zastupitelů
volební účast = 63,33 %
i_p= 3,7

nové volby listopad 2016
7 zastupitelů
volební účast = 74,03 %
i_p= 6,4

nové volby květen 2017
7 zastupitelů
volební účast = 68,87 %
i_p= 6,5

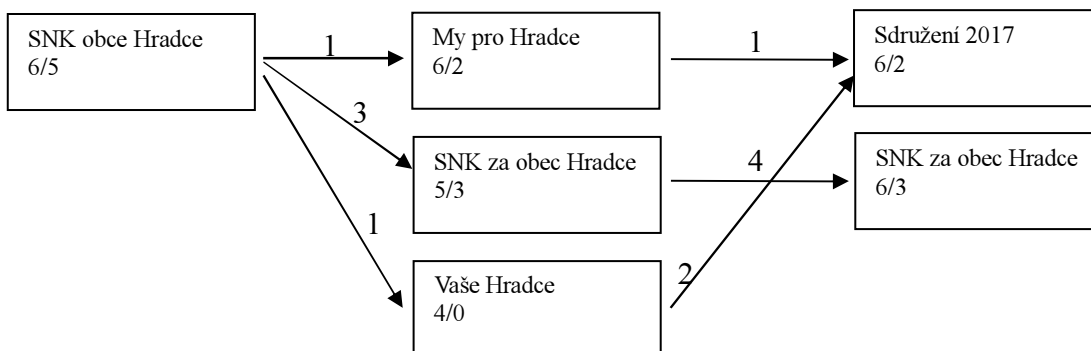
Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 13: Proměna kandidátních listin – obec Hradce

řádné volby 2014
5 zastupitelů
volební účast = 74,19 %
 $i_p = 1,2$

nové volby listopad 2016
5 zastupitelů
volební účast = 86,96 %
 $i_p = 3$

nové volby listopad 2017
5 zastupitelů
volební účast = 75,71 %
 $i_p = 2,4$

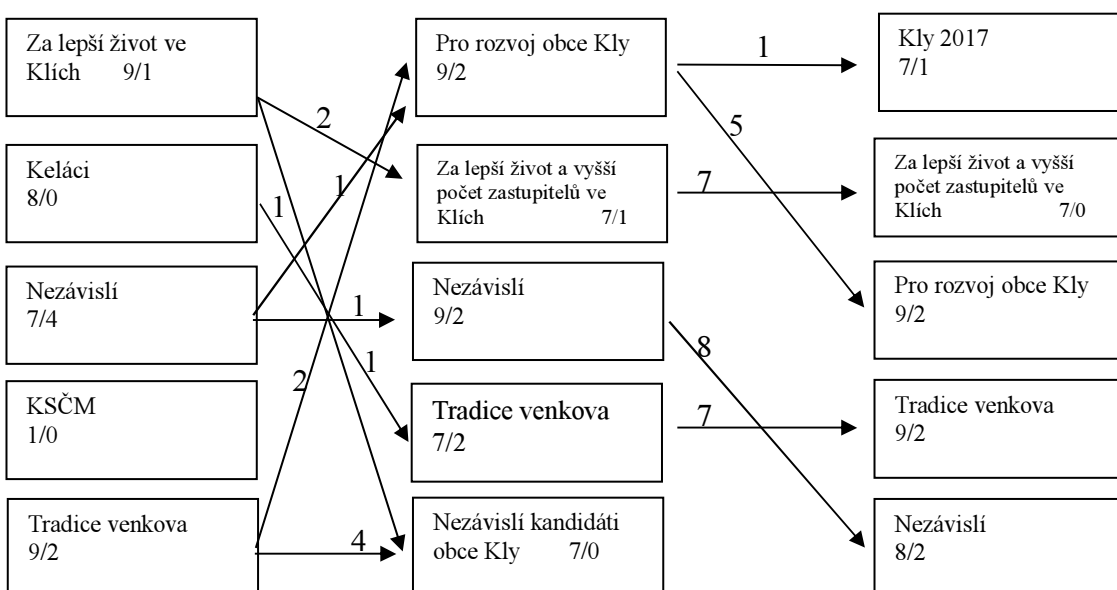
Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 14: Proměna kandidátních listin – obec Kly

řádné volby 2014
7 zastupitelů
volební účast = 52,25 %
 $i_p = 4,8$

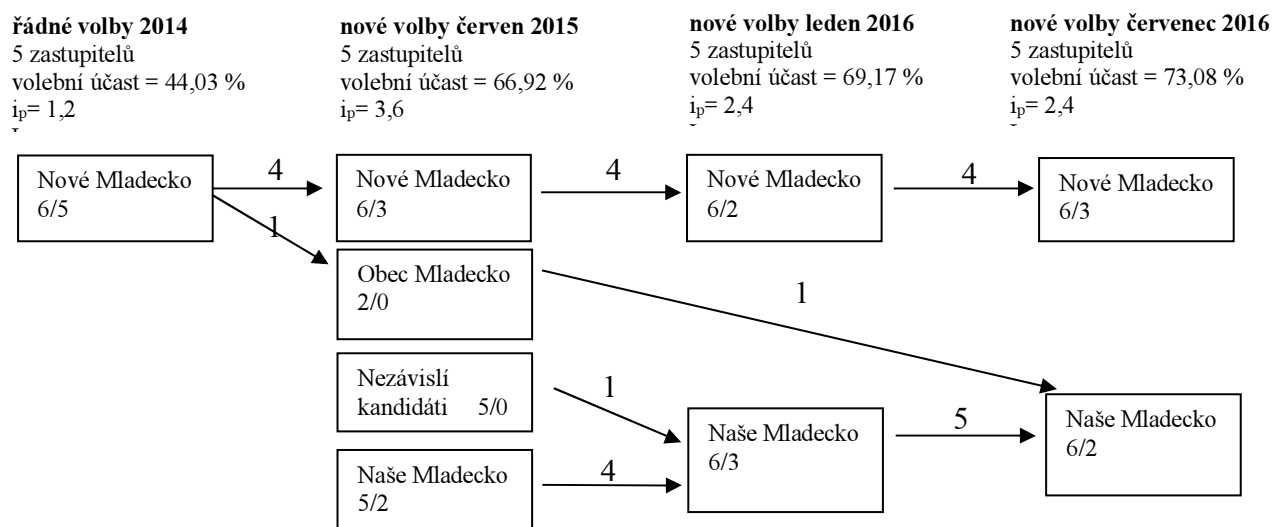
nové volby květen 2017
7 zastupitelů
volební účast = 54,63 %
 $i_p = 5,5$

nové volby listopad 2017
7 zastupitelů
volební účast = 53,57 %
 $i_p = 5,7$

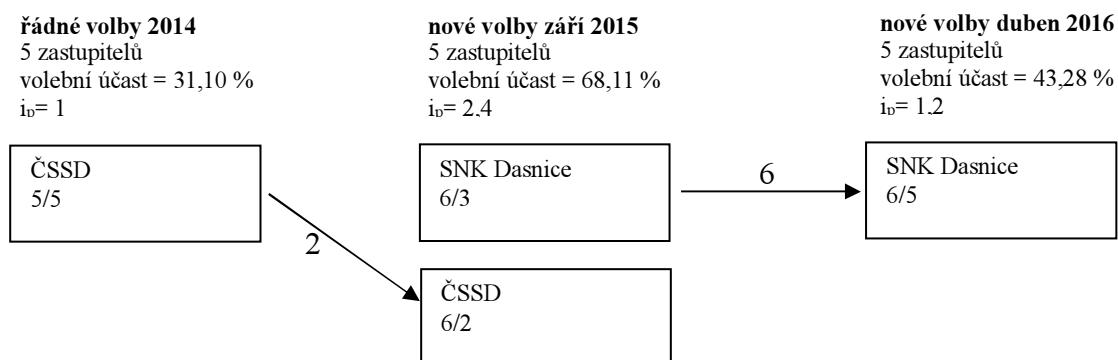
Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 15: Proměna kandidátních listin – obec Mladecko

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]

Příloha č. 16: Proměna kandidátních listin – obec Dasnice

Zdroj: [Volby.cz 2014; vlastní zpracování]